

Δ. Ν. ΓΟΥΔΗ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΚΕΙΜΕΝΟΝ, ΣΧΟΛΙΑ, ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἐπὲς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' τάξεως τῶν ἑξατάξιων
Γυμνασίων κλπ.

Ἔκδοσις Β' στυρεότυπος

Ἀντίτυπα 2000

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλίου, καὶ φόρου Ἄν. Δαν.	2.90
Τιμὴ λειτουργικῆς πωλήσεως	15.70
Ἀξία βιβλιοσήμευ	6.30
Φόρος Ἄν. Δαν.	1.90

Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας $\frac{75378}{22.838}$

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓ. Π. ΞΕΝΟΥ
9-ΒΙΡΓΙΝΙΑΣ ΜΠΕΝΑΚΗ-9
1938

2731

Δ. Ν. ΤΟΥΔΗ

Πλάτωνος

ΠΑΛΤΩΝΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Μεταφράσει

Τῆν ἑξαδικτὴν ἀπολογία

πρὸς γῆλον ἀπολογία τῆς 2. ἑξέως τῶν ἀπολογιῶν

ἐπισημασθῶν

Πλάτωνος

Δ. Ν. ΓΟΥΔΗ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΚΕΙΜΕΝΟΝ, ΣΧΟΛΙΑ, ΕΙΚΟΝΕΣ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' τάξεως τῶν ἐξαταξίων
Γυμνασίων κλπ.

Ἔκδοσις Β' στερεότυπος

Ἄντίτυπα 2000

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

ΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΗ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ.

Α'. Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.

Ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας. Ἐκαστος ἄνθρωπος ἔχει ἔμφυτον ἐν ἑαυτῷ ὄρμην τινα, τὴν ἀρχέγονον ἐκείνην πρὸς μάθησιν ἔφεισιν, ὑπὸ τῆς ὁποίας ὠθούμενος ζητεῖ νὰ γνωρίσῃ πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως ἐκάστου αὐτῶν. Ἡ ὄρμη αὕτη ὑπῆρξεν ἢ αἰτία νὰ ἐρευνηθῇ ἡ φύσις, τὰ μυστήρια αὐτῆς καὶ αἱ παντοῖαι ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπινου βίου καὶ κατὰ μικρὸν νὰ συλλεχθῇ τεράστιον ὕλικὸν γνώσεων, αἵτινες ταξινομηθεῖσαι κατὰ τὴν συγγένειαν αὐτῶν ἀπετέλεσαν τὰς ποικίλας ἐπιστήμας.

Αἱ πρώται ἀρχαὶ τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας. Ἄλλ' ἡ πρὸς μάθησιν αὕτη ὄρμη ἐξεδηλώθη ἐντονώτατα ἐν Ἑλλάδι. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Ἕλληνες πρὸς ἐρμηναίαν τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως ἔπλασαν διὰ τῆς φαντασίας διάφορα κοσμογονικὰ συστήματα, ἐξ ὧν ἐπεκράτησεν ἡ Θεογονία τοῦ Ἡσιόδου. Πᾶν ὅ,τι ἐδίδασκεν αὕτη οἱ Ἕλληνες ἐπίστευον ὡς δόγμα πίστεως. Ἀλλὰ κατὰ μικρὸν τὰ πράγματα μετεβλήθησαν.

Οἱ Ἕλληνες ἀποικοὶ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ μάλιστα οἱ Ἴωνες, ἄνδρες εὐφυεῖς καὶ δραστήριοι, ἐπιδοθέντες εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἐπλήρωσαν ἀποικιῶν καὶ ἐμπορικῶν πρακτορείων τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου καὶ ἀπεκόμιζον ἐκεῖθεν οὐ μόνον πλοῦτον μέγαν, ἀλλὰ καὶ θησαυροὺς ἐμπειρίας καὶ γνώσεων ὡς φιλομαθεῖς καὶ ἐρευνητικοί. Ἦδη ἐν ταῖς ὥραις τῆς σχολῆς αὐτῶν ἀπολαύοντες τοῦ πλούτου ἐν μέσῳ τῶν θαυμασίων φυσικῶν θεληγῆτρων τῆς Ἰωνίας περιέφερον τὸ ἔταστικὸν αὐτῶν βλέμμα εἰς τὴν γύρω φύσιν, ἀνεπόλουν δ' ἅμα καὶ ὅ,τι ἤδη εἶχον παρατηρήσει κατὰ τοὺς μακροὺς αὐτῶν πλοῦς, καὶ ἀπορρίπτοντες ὡς παιδαριώδεις τὰς περὶ κοσμογονίας διδασκαλίας τοῦ Ἡσιόδου διηρώτων ἑαυτοὺς διαποροῦντες : *Πῶς ἄρα συνέστη τὸ πάγκαλον τοῦτο περιβάλλον, ἡ φύσις, καὶ τίς ὑπῆρξεν ἡ πρώτη τῆς γενέσεως*

τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς ἀρχή ; Καὶ ψυχροὶ καὶ νηφάλιοι, μετὰ καταπλησσοῦσης διανυγείας πνεύματος καὶ ἰσχυροῦ ὀρθολογισμοῦ ἐξήτησαν νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ μυστηρίου. Αἱ ἔρρευαι αὐταὶ ἀπὸ τῆς Ἰωνίας μετεδόθησαν ὑπὸ τῶν Ἰώνων φιλοσόφων, τῶν ἀποτελεσάντων τὴν κληθεῖσαν Ἰωνικὴν Σχολήν, καὶ εἰς τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, ὅπου ἰδρύθησαν δύο νέαι φιλοσοφικαὶ σχολαί, ἡ Ἐλεατικὴ (ἐκ τῆς πόλεως Ἐλέας) καὶ ἡ Πυθαγόρειος ἐν Κρότωνι (ἐκ τοῦ διασήμου φιλοσόφου Πυθαγόρου).

Αἱ δοθεῖσαι εἰς τὸ ἐρώτημα ἀπὸ τῆς 6. π. Χ. ἐκ. ὑπὸ τῶν Ἰώνων φιλοσόφων καὶ τῶν ἄλλων ἀποκρίσεις ὑπῆρξαν ποικίλαι. Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἐδέχετο ὡς πρώτην ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν πάντων τὸ ὕδωρ, ὁ Ἀναξίμανδρος (ἐκ Μιλήτου) τὸ ἄπειρον, τὴν ἄπειρον τῆς ὕλης μᾶζαν, ὁ Ἀναξίμενης (ἐκ Μιλήτου) τὸν ἀέρα, Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος τὸ πῦρ, Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντίνος πῦρ, ἀέρα, γῆν καὶ ὕδωρ, ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ Ἀβδηρίτης Δημόκριτος τὰ ἄτομα (ἄτομικοί), ἡ Πυθαγόρειος σχολὴ τοὺς ἀριθμοὺς (ἐπειδὴ εὔρισκε τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ διατεταγμένα κατ' ἀριθμητικὰς σχέσεις), ἡ δὲ Ἐλεατικὴ σχολὴ ἐδέχετο ὅτι τὸ ὄν, τὸ ὄντως ὑπάρχον, εἶναι ἐν καὶ ἀκίνητον καὶ ἀαλλοίωτον, ἀρνούμενη τὴν φαινομένην πολλότητα καὶ κίνησιν καὶ ἀλλοίωσιν.

Καὶ ἐν ᾧ οἱ παλαιότεροι Ἴωνες φιλόσοφοι ἐξήτουν κυρίως τὴν ἀρχικὴν ὕλην, ἐξ ἧς ὁ κόσμος συνέστη, εἰς ἣν ἀπέδιδον ζωὴν, ζωτικὴν δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο καλοῦνται ὕλοζωιστὰι καὶ ἡ θεωρία αὐτῶν ὕλοζωισμός, οἱ μετὰ τὸν Ἡράκλειτον, βλέποντες ὅτι ἡ φύσις εἶναι τὸ θέατρον ἐνὸς αἰωνίου γίνεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι, ἐξήτησαν νὰ εὔρωσι καὶ τὸν λόγον τῆς γενέσεως, φθορᾶς, ἀλλοιώσεως καὶ κινήσεως τῶν ὄντων καὶ φαινομένων. Οὕτως ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος ἀπέδιδον πᾶσαν ἐν τῇ φύσει μεταβολὴν εἰς τὴν ἔνωσιν καὶ εἰς τὸν χωρισμὸν στοιχείων· καὶ ὁ μὲν Ἐμπεδοκλῆς ἀπέδιδε τὰς δύο ταύτας ἐνεργείας εἰς δύο δυνάμεις, ἅς διὰ μυθικῶν ὀνομάτων ἐκάλει Φιλότητα καὶ Νεῖκος (πρβλ. τὴν ἔλξιν καὶ ἄπωσιν ἐν τῇ Φυσικῇ), ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος εἰς τὴν ἔμφυτον ἐν τοῖς ἀτόμοις κίνησιν, ὁ δὲ Κλαζομένιος Ἀναξαγόρας, ἀδυνατῶν νὰ ἐξηγήσῃ ἐκ τῆς ὕλης τὴν κίνησιν καὶ διὴ τὴν ἀρμονικὴν, εἰς ἣν ὀφείλεται τὸ πάγκαλον τῆς φύσεως σύνολον, ὁ κόσμος, ἀπέδωκε ταύτην εἰς τὸν νοῦν, ὅπως διάφορον τῆς ὕλης, ὅστις προεκάλεσε δίνησιν μετὰ τῶν μορίων τῆς ὕλης, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἀπεκάλει *κρήματα*

ἢ *σπέσματα* καὶ τὰ ὁποῖα ἐν ἀρχῇ ἦσαν φύρδην μείγδην, ἐκ τῆς περιδινήσεως δὲ ταύτης προῆλθον τὰ διάφορα σώματα καὶ ὁ αἰσθητὸς κόσμος. Διὰ τοῦ Ἀναξαγόρου εἰσάγεται εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἡ διάκρισις ὕλης καὶ πνεύματος καὶ λήγει ἡ μονομερῆς φυσικὴ φιλοσοφία ἡ ἐρευνῶσα μόνον τὴν ὕλην. Πρὸς τὴν ὕλην ἀντιτάσσεται ἡ ψυχὴ μετὰ τῶν θεμελιωδῶν δυνάμεων αὐτῆς, ἡ πεποικισμένη διὰ συνειδήσεως, τὸ πνεῦμα ὡς ἡ πηγὴ πάσης ζωῆς.

Αὗται ὑπῆρξαν αἱ ἀρχαὶ τῆς Ἑλλην. φιλοσοφίας μέχρι τοῦ Σωκράτους. Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὸν Ἀναξαγόραν, δεχθέντα παρὰ τὴν ὕλην καὶ τὸν νοῦν, πάντες οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι εἶχον ζητήσῃσι νὰ ἐξηγήσωσι τὴν γένεσιν τοῦ κόσμου (καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἀνήκοντος εἰς τὴν φύσιν) καὶ διαμόρφωσιν ἐκ μόνης τῆς ὕλης. Μέθοδος αὐτῶν ἦτο ὁ δογματισμός, διότι πειράματα καὶ χημικαὶ ἀναλύσεις δὲν ἦσαν τότε δυνατὰ πράγματα. Πᾶσα δὲ αὕτη ἡ φιλοσοφικὴ κίνησις ἐξεδηλώθη ἔντονος ἐν ταῖς ἀποικίαις καὶ μάλιστα ταῖς Ἰωνικαῖς, ἐν ᾧ αἱ μητροπόλεις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡπείρῳ διετέλουν τελείως ἀδρανοῦσαι εἰς τοῦτο.

Τὸ ὄνομα τῆς ἐπιστήμης. Οἱ μέχρι τοῦ Σωκράτους φιλόσοφοι ἐκαλοῦντο *φυσικοὶ* ἢ *φυσιολόγοι* ὡς ἐρευνηταὶ τῆς φύσεως. Καὶ λέγεται μὲν ὅτι πρῶτος ὁ Πυθαγόρας ἀπεκάλεσεν ἑαυτὸν *φιλόσοφον*, ἀλλ' ὁ ὄρος οὗτος φαίνεται ὅτι τὸ πρῶτον ἐπεκράτησεν ἐν τῇ Σωκρατικῇ σχολῇ καὶ ἡ *φιλοσοφία* ἀπέβη ἔκτοτε τεχνικὸς ὄρος πρὸς δήλωσιν τῆς νέας ἐπιστήμης, ἐν ᾧ τέως ἐδήλου τὴν σπουδὴν πρὸς κτῆσιν ἢ προσαύξησιν γνώσεων καὶ τὴν θεραπείαν τῶν Μουσῶν. Ἡ λ. *σοφία* ἐσήμαινε πᾶσαν γνῶσιν καὶ δεξιότητα, πρακτικὴν ἢ θεωρητικὴν, *σοφὸς* δὲ ἢ *σοφιστῆς* ἢ *σεσοφισμένος* ἐκαλεῖτο ὁ ἔχων πρακτικὰς ἢ θεωρητικὰς γνώσεις περὶ τι. Ὅθεν *φιλοσοφία* εἶναι ὁ ἔρως πρὸς τὴν σοφίαν, τὴν γνῶσιν, καὶ διὸ ἡ σπουδὴ πρὸς ἐρευναν καὶ γνῶσιν τῶν ὄντων καὶ γινομένων.

Β'. ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

Διὰ τὰ ἀντιφατικὰ πορίσματα περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν ὄντων, εἰς ἃ εἶχον καταλήξει μέχρι τοῦδε οἱ φιλόσοφοι, αἱ φιλοσοφικαὶ σχολαὶ ἤρχισαν νὰ δυσφημῶσιν ἀλλήλας καὶ νὰ κλονίζωσι τὸ κῦρὸς των, διότι ἐκάστη ἰσχυρίζετο ὅτι μόνη αὐτὴ εἶχεν εὖρει τὴν ἀλήθειαν, ὁ κυκεὼν δὲ τῶν πορισμάτων τούτων

καὶ ἡ τόλμη, μεθ' ἧς προσέβαλλον τὰς παρὰ τῷ λαῷ κρατούσας δοξασίας περὶ κοσμογονίας, προεκάλεσαν εἰς τὰς εὐσεβεῖς ψυχὰς ἕξ ἀντιδράσεως ἀμφιβολίαν καὶ δυσπιστίαν εἰς τὸ κῦρος τῶν διδαγμάτων αὐτῶν.

Ἄλλ' εἰς τὴν ἀνακοπὴν τῆς φιλοσοφικῆς ταύτης κινήσεως συνετέλεσεν ἔτι μᾶλλον ἢ ἀπὸ τῶν Περσικῶν ὁρμῆ τοῦ Ἑλλήνων λαοῦ τῶν μητροπόλεων πρὸς νέους εὐρυτέρους ἐκπαιδευτικούς ὀρίζοντας. Ἡ πανελλήνιος ἐκπαίδευσις, ἣτις ἕως τότε περιορίζετο εἰς τὰ στοιχειωδέστατα (ἀνάγνωσιν, γραφήν, στοιχειώδη λογιστικὴν, ἀπομνημόνευσιν ποιημάτων, κιθάρισιν καὶ γυμναστικὴν) καὶ ἡξίου παρὰ τῶν νέων παιδικὴν εὐπιστίαν εἰς ἀναποδείκτους μυθικὰς κοσμογονίας, ὡς καὶ ὁ μονομερὴς περιορισμὸς τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν μελέτην καὶ γνῶσιν τῆς φύσεως, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀνάγκας τῶν νέων χρόνων.

Θεωρητικαὶ γνώσεις ἄνευ πρακτικοῦ σκοποῦ ἐκρίνοντο πλέον ἀνωφελεῖς. Ἡ ἔλευθέρω Ἑλλάς εἶχε μεγαλυνηθῆ, οἱ δὲ Περσικοὶ πόλεμοι καὶ ἡ πολιτικὴ ἡγεμονία τῶν Ἀθηναίων εἶχον δημιουργήσει μεγάλα περίπλοκα μεταπολεμικὰ προβλήματα, εἰς τὸ ὕψος τῶν ὁποίων ἔπρεπε ἀναβιβασθῆ καὶ ἡ μόρφωσις τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ὑπερήφανος Ἀθηναῖος δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον νὰ ἀνέχεται τοὺς ὑπηκόους του νὰ εἶναι μᾶλλον μεμορφωμένοι ἑαυτοῦ. Τὰ ἄτομα, ὅπως εἶχον συμβάλει εἰς τὴν νίκην, οὕτως ἡξίου ἐν ταῖς δημοκρατίαις καὶ νὰ μετέχωσι τῶν καρπῶν αὐτῆς, ἀσκοῦντα σπουδαίαν ὄρεσιν ἐπὶ τὰ κοινά. Ἐπίσης οἱ φιλόδοξοι νέοι οἱ ὄνειροπολοῦντες νᾶνέλθωσιν ἐπὶ τὰ ὕπατα τῶν ἀξιομάτων καὶ νὰ γίνωσι ῥήτορες καὶ δημαγωγοί, ἰθύνοντες τὸν κυρίαρχον δῆμον καὶ ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐδίψων μίᾳς ὑψηλοτέρης καὶ εὐρυτέρας καὶ πολυμερεστερας προπαιδεύσεως, πολιτικῆς μορφώσεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ παρέχῃ ἡ καθ' ἡμέραν ἀναστροφὴ πρὸς ἐξέχοντας ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄνδρας, ὅπως τότε ἐγένετο. ὄφειλον νὰ ἀποκινήσωσιν ἐξαιρετικὴν πνευματικὴν εὐστροφίαν καὶ δύναμιν λόγου οὐχὶ συνήθη, ἵνα κερδαίνωσι τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀστάτου ὄχλου. Τότε κατηνέχθη τὸ κáιριον κατὰ τῆς φιλοσοφικῆς κινήσεως πλῆγμα ὑπὸ τῶν σοφιστῶν, οἵτινες ἐμφανισθέντες ἐν τῇ Ἑλλάδι κατὰ τὴν δ. π. Χ. ἐκ. ἐπηγγέλλοντο ὅτι δύνανται νὰ πραγματώσωσι τὰ μεγάλα ταῦτα τῆς νεολαίας ὄνειρα.

Γ'. ΟΙ ΣΟΦΙΣΤΑΙ

Οὗτοι ἦσαν ἄνδρες εὐφρεῖς καὶ πολυμήχανοι, δεινοὶ χειρισταὶ τῆς ῥητορικῆς ξιφομαχίας, οἵτινες πρωτίστως ἔστρεψαν τὰ ὄπλα αὐτῶν κατὰ τῆς φιλοσοφικῆς κινήσεως, ἰσχυριζόμενοι ὅτι, ἂν ὑπῆρχεν ἀλήθεια, αὕτη περὶ παντὸς πράγματος ὄφειλε νὰ εἶναι μία, ἐν ᾧ οἱ φιλόσοφοι περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ σύμπαντος, περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, κατέληξαν εἰς ἀντιφατικώτατα συμπεράσματα. Ὅθεν κατ' αὐτοὺς ἀλήθεια δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον ὁ ὅ ξ α ι, ἀλήθειαι ὑποκειμενικαί, καὶ ἀντὶ νὰ ματαιοπονῶμεν ἐπιδιώκοντες ἀνύπαρκτον πράγμα, καιρὸς νὰ μεριμνήσωμεν περὶ ἡμῶν αὐτῶν, περὶ τῆς εὐδαιμονίας ἡμῶν, καί, ἅφ' οὗ μορφώσωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν πῶς θὰ ἐπιτύχωμεν τοῦτο, νὰ γενικεύωμεν τὴν γνώμην ἡμῶν, πείθοντες καὶ τοὺς ἄλλους ὅτι ὀρθὸν καὶ ἀληθὲς εἶναι ὅ,τι εἰς ἡμᾶς φαίνεται τοιοῦτον, καὶ χρησιμοποιοῦντες αὐτοὺς ὡς ὄργανα τῆς εὐδαιμονίας ἡμῶν.

Περιορχόμενοι τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ κατὰ προτίμησιν τὰς μεγαλυτέρας ἐνεφανίζοντο μὲ πολυτελεῖ περιβολὴν καὶ ἐπηγγέλλοντο ἀντὶ ἀδροτάτων διδασκτρων διὰ πομπωδῶν φράσεων τὸν διδάσκαλον ὑψηλοτέρας ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως καὶ δὴ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς, ἧς ἡ κτῆσις θὰ καθίστα τοὺς νέους δεινοὺς λέγειν καὶ πράττειν, ἀγαθοὺς οἰκονόμους τοῦ ἰδίου οἴκου καὶ ἀγαθοὺς κυβερνήτας τῆς πόλεως. Ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν εἰς τὰς πόλεις ἐπανηγυρίζετο ὡς δημοτελὴς ἑορτή, ἐξενίζοντο ὑπὸ τῶν πλουσιωτάτων τῶν πολιτῶν, οἱ φιλόδοξοι νέοι συνέρρεον πανταχόθεν περὶ αὐτοὺς πρὸς μεγάλην λύπην τῶν συντηρητικῶν στοιχείων, ὅπου δὲ δημοσία διδασκαλία αὐτῶν, ἐκεῖ ἡ συρροὴ ἀφάνταστος. Οἱ κύκλοι τῶν ὑπ' αὐτῶν διδασκομένων μαθημάτων ἦσαν ποικιλώτατοι καὶ καθόλου ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμὸς ἦτο τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς θεωρίας αὐτῶν. Ἐκαυχῶντο ὅτι ἐδίδασκον τοὺς νέους νὰ διανοοῦνται ὀρθῶς καὶ λογικῶς, ἀπηλλαγμένοι τοῦ τυρανικοῦ κλοιοῦ τῶν κοσμογονικῶν μύθων, τῶν πατριῶν παραδόσεων καὶ ἐθίμων καὶ πάσης προλήψεως. Διὰ τοῦτο τὰ διδάγματα αὐτῶν ἦσαν πολλάκις τολμηρότατα· ἐκήρυττον τὴν θρησκείαν ὡς ἀνθρωπίνην ἐπίνοιαν, τὸν ἀνθρώπον οὐχὶ δημιουργήμα τῶν θεῶν, ἀλλὰ δημιουργὸν αὐτῶν, τοὺς νόμους ὡς ἀνθαίρετα κατασκευάσματα τῶν ἰσχυρῶν πρὸς

ἴδιον ὄφελος· ἐκαυχῶντο ὅτι ἠδύναντο νὰ ἐμφανίσωσι τὸ ἄδικον ὡς δίκαιον, τὸν *ἤτις λόγον κρείττω ποιεῖν*, ἐδημιούργουν οὐτως ἀναρχίαν ἐν τῇ ἠθικῇ, καὶ καθόλου ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξιν ἀληθείας ἐνεφάνιζον ἀδύνατον καὶ τὴν ἐπιστήμην. Οὕτως οἱ σοφισταὶ διὰ τῶν καινοτόμων αὐτῶν διδαγμάτων ὑπέσκαπτον τὰ θεμέλια τῆς πολιτείας, τῆς θρησκείας, τῆς οἰκογενείας, τῆς ἠθικῆς, τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐδυσφημήθη καὶ σοφισταὶ κατήντησαν νὰ καλοῦνται οἱ κάτοχοι ἀμφιβόλου σοφίας καὶ ταύτην ἀντὶ χρημάτων μεταδίδοντες εἰς ἄλλους ὡς ἐμπόρευμα δίκην καπήλων, ἐν ᾧ ἄλλοτε ἢ λ. ἐσήμαινε τὸν σοφόν. Διὰ τοῦτο πολλοὶ δικαστικοὶ διωγμοὶ αὐτῶν ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις, μαθηταὶ δὲ αὐτῶν ἦσαν ὁ Ἀλκιβιάδης καὶ ὁ Κριτίας, οἱ ὀλετῆρες τῆς πολιτείας.

Μέθοδος τῆς διδασκαλίας αὐτῶν. Ἀφ' οὗ κατὰ τοὺς σοφιστὰς ἀλήθεια δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον δόξα, τὸ συμφέρον ἡμῶν ἀξιοῖ νὰ πείσωμεν καὶ τοὺς ἄλλους ὅτι ἀληθὲς εἶναι ὅ,τι ἡμεῖς νομίζομεν ὡς τοιοῦτον. Τοῦτο ἐπιτυγχάνομεν διὰ τῆς τέχνης τοῦ λόγου, α') τῆς *διαλεκτικῆς* καὶ β') τῆς *δητορικῆς*. Διὰ τοῦτο οἱ πλεῖστοι τῶν σοφιστῶν ἐνεφάνιζοντο ὡς διδάσκαλοι τῆς ὀητορικῆς, ἀλλ' ἀπέδιδον μεγαλυτέραν ἀξίαν εἰς τὴν μορφήν τοῦ λόγου καὶ τὰ ψιμύθια ἢ εἰς τὴν λογικὴν καὶ εἰς τὴν πραγματικὴν ὀρθότητα τοῦ περιεχομένου. Οἱ ὀητορικοὶ λόγοι των, ἀποσκοποῦντες πάντοτε τὴν ἐπίδειξιν καὶ διὰ τοῦτο *ἐπιδείξεις* καλούμενοι, διεκρίνοντο διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκλογὴν τοῦ θέματος καὶ ἐκοσμοῦντο διὰ τοληρῶν μεταφορῶν καὶ εἰκόνων, ποικιλωτάτων σχημάτων καὶ πλουσίας, κομψῆς καὶ ἀνθηρᾶς γλώσσης, τὰ ὅποια ἐσαγήνευον τὰ πλήθη. Ἡ δὲ διαλεκτικὴ αὐτῶν ἦτο μᾶλλον ἐριστικὴ, καλουμένη διὰ τοῦτο *ἀγὼν ἢ ἄμιλλα λόγων*, διότι ἐσκόπει νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλον διὰ σοφισμάτων καὶ ἐπιτηδείων ἐλιγμῶν καὶ νὰ περιπλέξῃ αὐτὸν εἰς τὰ σοφιστικὰ δίκτυα, ἀδιαφοροῦσα διὰ τὴν ἀλήθειαν.

Μετέδιδον δὲ τὰς γνώσεις αὐτῶν διτῶς, α') διὰ πλήρους σειρᾶς μαθημάτων, διαρκούσης ἐπὶ μακρότερον χρόνον, ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπου κατέλυον, ἀντὶ ἀδρῶν διδάκτρων· καὶ β') δι' ἐπιδείξεων, αἵτινες ἄλλοτε ἐδίδοντο εἰς στενώτερον κύκλον φίλων ἐν ἰδιωτικαῖς οἰκίαις, ἄλλοτε ἐν δημοσίοις πολυσυχνάστοις τόποις, ὅτε εἰσεπράττετο καὶ εἰσιτήριον $\frac{1}{2}$ —4 δραχμῶν.

Οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν σοφιστῶν ὑπῆρξαν Πρωταγόρας ὁ

Ἄβδηροίτης, ὁ πρεσβύτατος πάντων, Ἰππίας ὁ Ἡλεῖος, Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ Γοργίας ὁ Λεοντίνος.

Τὴν ἀποκάθαρσιν καὶ ἐξυγίανσιν τῆς κοινωνίας ἀπὸ τῆς νόσου τῶν σοφιστῶν καὶ τὴν θεραπείαν τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας ἀνέλαβεν ὁ Σωκράτης.

Δ'. ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Γένησις. Ὁ Σωκράτης ἐγενήθη 470-69 π. Χ. ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ δήμῳ τῆς Ἀλωπεκῆς, υἱὸς τοῦ λιθοξόου Σωφρονίσκου καὶ τῆς μαίας Φαιναρέτης.

Παίδευσις. Ὡς παῖς θὰ ἔλαβε τὴν μόρφωσιν τὴν ὀρισμένην διὰ τοὺς υἱοὺς πάντων τοῦ πολιτῶν, ἤτοι θὰ ἐδιδάχθη μουσικὴν (ἀνάγνωσιν, γραφὴν, λογιστικὴν, ἀπομνημόνευσιν ποιημάτων καὶ μουσικὴν) καὶ γυμναστικὴν.

Ἐπάγγελμα. Λέγεται ὅτι τὸ πρῶτον ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς (ἀλλὰ τοῦτο σήμερον ἀπορρίπτεται, εἰ καὶ ὁ ἀνὴρ δεικνύει πάντοτε προτίμησιν νὰ ἀφορμᾶται ἐν ταῖς φιλοσοφικαῖς αὐτοῦ ἐρευναῖς ἀπὸ παραδειγμάτων πρακτικῶν τῆς χειροτεχνίας, χαλκείας...), ἀλλ' ἐνωρὶς ἀποχωρήσας τούτου ἐτράπη ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὁ πρῶτος Ἀθηναῖος ὁ ἀσκήσας αὐτὴν ὡς ἐπάγγελμα τοῦ βίου. Καὶ τότε, χωρὶς νὰ ἔχη οὐδένα διδάσκαλον τῆς φιλοσοφίας, φαίνεται ὅτι ἐμελέτησε τὰ συγγράμματα τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων, τῶν φυσικῶν, καὶ μάλιστα τὰ τοῦ Ἡρακλείτου, ὅστις ἐδίδασκεν ὅτι τὰ πάντα ῥεῖ καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἔχη ἀσφαλεῖς παραστάσεις τῶν πραγμάτων, καὶ τὰ τοῦ Ἀναξαγόρου, καὶ παρηκολούθει τὰς διδασκαλίας τῶν σοφιστῶν καὶ τὴν ὅλην σοφιστικὴν κίνησιν, συχνὰ ἀναστρεφόμενος μετ' αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Ὅμηρον ἦτο οἰκεῖος καὶ πρὸς τοὺς τραγικοὺς καὶ πρὸς τὴν ὅλην πνευματικὴν κίνησιν τῶν χρόνων του. Αἱ Ἀθηναῖαι τοῦ Περικλέους ἦσαν παμμέγιστον σχολεῖον καὶ εἰς πάντα φιλομαθῆ παρείχετο ἄφθονον ὑλικὸν πρὸς μόρφωσιν. Ἡ πόλις εἶλκεν ὡς ἀκαταμάχητος μαγνήτης πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος πάντα σοφὸν καὶ πάντα καλλιτέχνην, διότι πᾶσα τέχνη καὶ πᾶσα σοφία ἐκεῖ εὔρισκε καὶ ἀγορὰν καὶ νέαν πατριδα. Οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδεν ὁ κόσμος πόλιν συγκεντροῦσαν ἐν ἐνὶ χρόνῳ τόσας μεγαλοφυΐας. Τὰ ὕψιστα πολιτικά, κοινωνικά, ἠθικά προβλήματα παρήλαυνον διὰ τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, διὰ τῆς ἀγορᾶς, διὰ τῶν στοῶν, διὰ τοῦ θεάτρου, διὰ

τοῦ παλαιστῶν καὶ γυμνασίων, ὅπου οἱ πάντες ἐφιλοσόφουν. Ἐκεῖ λοιπὸν ὁ Σωκράτης ἐμορφοῦτο καὶ ἔδρα, οὐδέποτε ἀποδημήσας τῆς πόλεως πλὴν ἅπαξ εἰς Ἴσθμὸν καὶ ὅπου ὡς στρατιώτην ἐκάλει αὐτὸν ἡ πατρίς, λέγων ὅτι μόνον ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀνθρώπων εἶχε νὰ ὠφεληθῇ, οὐδὲν δὲ ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ τῆς ἔξω φύσεως.

Στίβος τῆς δράσεως αὐτοῦ ἦσαν ἡ ἀγορὰ τῆς πόλεως, αἱ παλαιστραὶ, τὰ γυμνάσια καὶ καθόλου πᾶς δημόσιος χώρος, ὄργανον τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἦτο ἡ *διαλεκτικὴ*, οὐχὶ ἡ συνεχὴς διδασκαλία, καὶ ὑποκείμενον τῆς ἐρεῦνης αὐτοῦ ὁ ψυχικὸς βίος ἀνδρῶν καὶ μάλιστα νέων, ἀποτελούντων περὶ αὐτὸν κύκλον φίλων καὶ θαυμαστῶν, οὓς συνέδεεν ἡ πρὸς τὸν Σ. καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη καὶ εἶλκε καὶ ἠχμαλώτιζεν ἡ γοητεύουσα ἀναστροφή τοῦ διδασκάλου, διδάσκοντος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἄνευ διδάκτρων. Ἄλλὰ λεπτομερείας τοῦ Σ. ὡς πολίτου καὶ ὡς φιλοσόφου, περὶ τῆς διδασκαλίας, τῆς μεθόδου καὶ τῶν μαθητῶν του, ὡς καὶ τὰς βαρεῖας συνεπειὰς τῆς φιλοσοφικῆς αὐτοῦ δράσεως θὰ μάθωμεν καὶ ἐκ τοῦ *Κρίτωνος* καὶ ἔξ ἄλλων διαλόγων καὶ δὴ ἐκ τῆς *Ἀπολογίας*, ἣτις εἶναι τρόπον τινὰ καὶ αὐτοβιογραφία τοῦ φιλοσόφου. Ἐνταῦθα συμπληροῦμεν μόνον ὅτι τῷ 423 π. Χ., ὅτε ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης διεκωμώδησεν αὐτὸν ἐν ταῖς Νεφέλαις, ὁ Σ. ἦτο πασίγνωστος φιλοσοφικῆ προσωπικότης.

Ὁ ἀνὴρ ἐκοσμεῖτο διὰ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀρετῶν. Ἦτο ἐσκληραγωγημένος, λιτὸς καὶ αὐτάρκης ἐν τῷ βίῳ, περιφερόμενος ἀνυπόδητος, περιβαλλόμενος τὰ αὐτὰ ἐνδύματα καὶ τὸ θέρους καὶ τὸν χειμῶνα καὶ μάλιστα τὸν πολυθρόνητον πενιχρὸν τρίβωνα· καὶ ὅμως ἦτο εὖρωστος καὶ πάντοτε ὑγιής. Ἦτο ἀγνὸς τὰ ἥθη, δίκαιος καὶ εὐσεβής, εὐπροσήγορος, ἀναστρεφόμενος πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις καὶ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα, γαλήνιος καὶ ἰλαρὸς, προκαλῶν διὰ τῆς ἡρεμίας τῆς διαθέσεως τὸν γενικὸν θαυμασμὸν καὶ σεβασμὸν· οἱ θαυμασταὶ αὐτοῦ ἦσαν πολλοὶ καὶ σπουδαῖοι, Ἀθηναῖοι καὶ ξένοι. Ἄλλ' ἡ σωματικὴ αὐτοῦ κατασκευὴ ἦτο πολὺ ἰδιόρρυθμος· ἦτο ἀνὴρ δύσμορφος καὶ Σιληνόμορφος· εἶχε ῥίνα σιμὴν, ὀφθαλμοὺς στοργγύλους προεξέχοντας (ἐξόφθαλμος), μέγα στόμα, παχέα χεῖλη, ἦτο φαλακρὸς καὶ βραχυτράχηλος, Πίν. Α'. Ἐνυμφεύθη ἐν προβεβηκυῖα ἡλικίᾳ τὴν Ξανθίππην, δύστροπον καὶ φίλεριν, ὡς ὑπερβάλλοντες παρέστησαν αὐ-

τὴν οἱ Κυνικοί, ἦν ὅμως στωικώτατα ἠνείχeto ὁ φιλόσοφος· ἐκ ταύτης ἀπέκτησε τρεῖς υἱούς.

Πηγαὶ τοῦ βίου τοῦ Σωκράτους. Ὁ Σ. οὐδὲν αὐτὸς ἔγραψεν, ἀλλ' ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ προέκυψε γραμματεία· ὀλόκληρος, ἡ *Σωκρατικὴ γραμματεία* κληθεῖσα, ἣτις ἀποτελουμένη ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν μαθητῶν του ἔχει ὡς κέντρον τὸν ἥρωα καὶ μάρτυρα τῆς ἀληθείας. Ἀλλὰ τὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ γινώσκουμεν σήμερον ἐκ δύο μόνον μαθητῶν, τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Πλάτωνος, ὧν τὰ συγγράμματα διεσώθησαν εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐν μέρει ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους, μαθητοῦ τοῦ Πλάτωνος. Πάντων τῶν λοιπῶν τὰ ἔργα ἀπωλέσθησαν. Καὶ ὁ μὲν Ξενοφῶν, ἀνὴρ ὅλως ἀφιλόσοφος, ὅστις ἄλλως βραχὺν χρόνον ἀνεστράφη τὸν Σ., κατὰ δὲ τὴν δίκην καὶ τὸν θάνατον ἀπουσίαζεν ἐξ Ἀθηνῶν, δὲν ἠδυνήθη νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν φύσιν τοῦ φιλοσόφου καὶ τὴν ἀληθῆ σημασίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ παριστᾷ αὐτὸν ἀπλῶς ὡς ἀγοραῖον κοινὸν ἠθικολόγον καὶ θεολόγον, τὰ δὲ *Ἀπομνημονεύματα* αὐτοῦ ἔγγραψε (πλὴν τῶν δύο πρώτων κεφαλαίων) τριάκοντα ἢ καὶ πλείονα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διδασκάλου, ὁ δὲ Πλάτων, εἰ καὶ λαμπρύνει καλλιτεχνικῶς τὸν διδάσκαλον καὶ ἀποδίδει εἰς αὐτὸν καὶ ἰδίας θεωρίας, εἶναι ὅμως ἡ σπουδαιότης πηγὴ πρὸς μελέτην καὶ κατανοήσιν τοῦ Σωκράτους.

Καὶ ἤδη ἃς γνωρίσωμεν τὸν συγγραφέα τῆς Ἀπολογίας, ἦν θὰ ἐρμηνεύσωμεν ἐφέτος.

Ε'. ΠΛΑΤΩΝ.

Γέννησις. Ὁ Πλάτων ἦτο Ἀθηναῖος γεννηθεὶς τῷ 427 π. Χ., υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος καὶ τῆς Περικτιόνης. Οἱ γονεῖς ἀνῆκον εἰς ἐπιφανεστάτους οἴκους τῆς πόλεως καὶ ὁ μὲν Ἀρίστων ἐσεμνύετο ὡς Κοδρίδης, ἡ δὲ Περικτιόνη ἀνῆκεν εἰς οἶκον συγγενεῦντα πρὸς τὸν Σόλωνα· ὁ πολυμαθέστατος Κριτίας ἦτο ἐξ ἀδελφῶν τῆς καὶ ὁ Χαρμίδης, ἐπιφανὴς ὀλιγαρχικός, ἀδελφὸς αὐτῆς, ἀμφοτέροι δὲ οἰκειότατοι τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ ἡγέται τῆς ὀλιγαρχίας τῶν τριάκοντα. Ὁ Πλάτων εἶχε δύο αὐταδέλφους, τὸν Ἀδείμαντον καὶ τὸν Γλαῦκωνα, καὶ ἀδελφὴν τὴν Ποτώνην. Οὐδεις φιλόσοφος ἔσχε τόσον εὐγενῆ τὴν καταγωγὴν πλὴν τοῦ Μ. Ἀρχηλείου καὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ.

Παίδευσις. Ἡ φύσις εἶχε προικίσει τὸν Πλάτωνα μὲ ἐξαιρετικὰ πνευματικὰ χαρίσματα καὶ δὴ μὲ δίψαν μαθήσεως, ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκογενειακὴ ἀγωγή ὑπῆρξεν αὐστηρὰ καὶ ἐπιμελετημένη. Ὡς υἱὸς ἐπιφανεστάτου οἴκου καὶ ὡς συγγενῆς ἀνδρῶν ὑψηλῆς μορφώσεως ἐδιδάχθη ἐπιμελῶς πᾶν, ὅτι ἐδιδάσκοντο οἱ νέοι τῆς κοινωνικῆς του τάξεως, καὶ ἐνωρὶς διεκρίθη εἰς τὴν ποίησιν, ποιῶν ἐπιγράμματα, ὧν πολλὰ ἐσώθησαν εἰς ἡμᾶς, καὶ τραγωδίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γυμναστικὴν, νικήσας πάλιν εἰς τὰ Ἴσθμια. Ἀλλὰ σφοδρὰν κλίσιν ἠσθάνετο καὶ πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, ἣν καὶ ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ φιλοσόφου Κρατύλου, μαθητοῦ τοῦ Ἡρακλείτου, ὅστις ἐδέχετο τὴν διαρκῆ τῶν φαινομένων μεταβολὴν (τὰ πάντα ῥεῖ)· καὶ ἄλλων ὅμως φιλοσόφων τὰ ἔργα, γνωστὰ τότε ἐν Ἀθήναις εἰς τοὺς κύκλους τῶν λογίων, φαίνεται ὅτι εἶχε μελετήσει ὁ Πλάτων.

Ἐπάγγελμα. Ὁ Πλάτων ὡς ἐκ τοῦ ἐξαιρετοῦ ποιητικοῦ ταλάντου του ἐφαίνεται προωρισμένος διὰ τὸν Ὀλυμπον τῆς ποιήσεως. Καὶ ὅμως, ὅπως αὐτὸς ἱστορεῖ, τὰ νεανικά του ὄνειρα ἐπλέκοντο περὶ τὴν πολιτικὴν, ἕως εἰκοσαέτης ἐγνωρίθη μετὰ τοῦ Σωκράτους, μεθ' οὗ συνεδέθη ἀρρήκτως, καὶ ἐπὶ ὀκτὼ ὅλα ἔτη μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ φιλοσόφου διετέλεσε μετὰ βαθυτάτης εὐσεβείας προσκεκολλημένος εἰς αὐτόν. Ὁ γέρον φιλόσοφος διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νεοροῦ μαθητοῦ καὶ ὁ Πλάτων ἠδύνατο πλέον νὰ βλέπῃ ἀκάλυπτον τὸν ὅλον μηχανισμόν τῆς πολιτικῆς. Εἶχε γεννηθῆ ἐν μέσῳ τῆς ἀκμῆς τῶν Περικλείων Ἀθηνῶν καὶ ὅμως εἶδε τὴν παράφρονα μέθην τῆς ἐπὶ τὴν Σικελίαν στρατείας καὶ τὴν πανωλεθρίαν τῶν κρατίστων δυνάμεων τῆς πόλεως, εἶδεν ἰσχυροτάτους πολιτικοὺς βραθυθρόντας εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν πολιτικῶν παθῶν καὶ διὰ τὴν φαυλότητα τῶν δημαγωγῶν αἰχμαλωτιζόμενον ὅλον τὸν τελευταῖον στόλον τῆς πατρίδος, εἶδε τὴν πτώσιν τῆς ὑπερηφάνου πόλεως, τὴν κατεδάφισιν τῶν τειχῶν, τὸν Λύσανδρον στεφανούμενον ὡς ἐλευθερωτὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν διοίκησιν παραδιδομένην εἰς τριάκοντα ἄνδρας αὐτοκράτορας. Ἐν μόνον λευκὸν σημεῖον κατὰ τὴν θλιβεράν ταύτην περίοδον εἶδε, τὸν Σωκράτην ἐπὶ κινδύνῳ τῆς ζωῆς του προμαχοῦντα τοῦ δικαίου ἄκαμπτον ἐν τῇ δίκῃ τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχησάντων στρατηγῶν καὶ ἡ νεανικὴ του ψυχὴ εἶχε συγκινηθῆ βαθύτατα ἐπὶ τούτῳ.

Ἀλλ' ἐν ᾧ ἀνέμενε παρὰ τῶν τριάκοντα, ὧν τινες ἦσαν συγ-

γενεῖς καὶ φίλοι αὐτοῦ, τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ, τοῦναντίον αἰ πολυειδεῖς ἀδικίαι καὶ παρανομίαι αὐτῶν κατώρθωσαν νὰ παρουσιάσωσι χρυσὴν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κοινοῦ τὴν καταλυθεῖσαν ἀμαρτωλὴν δημοκρατίαν καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἀνέβρασεν ἐξ ἀγανακτίσεως, ὅτε εἶδε τὸν Σωκράτην κινδυνεύοντα τὸν ἔσχατον κίνδυνον, διότι ἀπειθῶν εἰς ἀδικον πρόσταγμα τῶν τριάκοντα ἠρνήθη νὰ μεταβῆ εἰς Σαλαμίνα, ἵνα συλλάβῃ Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον.

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν παλινόρθωσιν τῆς δημοκρατίας βλέπει αἴφνης ἰσχυροὺς πολιτικούς εἰσάγοντας εἰς δίκην τὸν Σωκράτην ὡς ἀσεβῆ καὶ πρὸ τοῦ κυκεῶνος ἐκείνου τῆς πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς ἐξαχρειώσεως εἰλιγγιᾶ. Βλέπει ὅτι αἱ ἀδικίαι καὶ αἱ κακίαι τῶν πολιτικῶν ἐσάρωνον δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας καὶ τότε πλέον θάπτων τὰ πολιτικά του ὄνειρα, ὅπως προηγουμένως κατὰ τὴν μετὰ τοῦ Σωκράτους γνωριμίαν εἶχεν ἀποχαιρεῖσει τὴν ποίησιν καίων τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ δοκίμια, ἀποφασιστικῶς ῥίπτεται εἰς τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποδείξει εἰς αὐτὸν ὁ Σωκράτης, εἰς τοὺς κόλπους τῆς θείας φιλοσοφίας, προβάλλων ἐν μέσῳ τοῦ στροβίλου τῆς φαιλότητος τὴν αἰγλήεσσαν μορφήν τοῦ Σωκράτους ὡς μεγάλου παιδαγωγοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. »Τὸ ἀνθρώπινον γένος, γράφει, δὲν θὰ ἀπαλλαγῇ τῶν κακῶν, ἐὰν μὴ ἢ οἱ ἀληθεῖς φιλόσοφοι ἄρξωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ οἱ ἄρχοντες ἐκ θείας προνοίας φιλοσοφήσωσιν. Ἡ φιλοσοφία θὰ δώσῃ τὴν δικαιοσύνην καὶ εἰς τὰς πολιτείας καὶ εἰς τοὺς ἰδιώτας.«

Ἀποδημίαι. Ὁ Πλάτων εὐθύς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους, συντετριμμένος καὶ ἀγανακτῶν διὰ τοῦτο, κατέφυγεν ἐκ φόβου μετ' ἄλλων μαθητῶν πρὸς τὸν Σωκρατικὸν Εὐκλείδην εἰς Μέγαρα. Ἄλλ' ἢ ἐν Μεγάροις ἀποδημία τοῦ Πλάτωνος δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρξε μακρά, διότι ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐστρατεύθη κατὰ τὸν Βοιωτικὸν ἢ Κορινθιακὸν πόλεμον κατὰ τῶν πολεμίων τῆς πατρίδος. Ἐπειτα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Σωκράτην, ὅστις οὐδέποτε κατέλιπε τὰς Ἀθήνας, ἐπεχείρησεν ὡς εὐπορος καὶ ἀπηλλαγμένος οἰκογενειακῶν βαρῶν μακρὰν ἀποδημίαν, ὅπως πρὸ αὐτοῦ ὁ Σόλων καὶ ὁ Ἡρόδοτος, πρὸς διεύρυνσιν τοῦ ὀρίζοντος τῶν γνώσεών του. Καὶ πρῶτον, ὡς λέγεται, χωρὶς νὰ εἶναι βέβαιον, ἐπεσκέφθη τὴν Αἴγυπτον, ἧς ὁ ἰδιόρρυθμος πολιτισμὸς ἐνεποίησεν εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν διὰ τὸ σεβάσμιον γῆρας του καὶ διὰ τὸ ἀναλλοίωτον. Ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Κυρήνην πρὸς

τὸν διάσημον μαθηματικὸν Θεόδωρον, ὅπως πλουτίσῃ τὰς γεωμετρικὰς του γνώσεις, καὶ ἔπειτα εἰς Μεγάλην Ἑλλάδα, ὅπου ἐγνώρισε τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν Πυθαγορείων, τὰ δόγματα αὐτῶν, τὸν μηχανισμόν τῆς σχολῆς των, λειτουργούσης ὑπὸ μορφὴν θρησκευτικῆς κοινότητος, καὶ ἐπλούτισε τὰς ἐν τῇ ἀριθμητικῇ γνώσεις του. Ἐντεῦθεν ἔρχεται καὶ εἰς τὴν Σικελίαν, μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ ἔχοντος φιλοσοφικὴν μόρφωσιν γυναικαδέλφου ἐκείνου Δίωνος, ὅπως καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι καὶ ποιηταὶ μετεκολοῦντο ὑπὸ τῶν τυράννων τῶν Συρακουσῶν. Ἀλλὰ παρὰ τὴν πρώτην φιλόφρονα δεξίωσιν ἢ ῥῆξις πρὸς τὸν Διονύσιον ἐπῆλθε τελεία, διότι ἡ παρρησία τοῦ ἰδεολόγου φιλοσόφου δὲν συνεβίβαστο πρὸς τὰ πολιτικὰ συμφέροντα τοῦ πρακτικοῦ τυράννου, καὶ ὁ Πλάτων παραδοθεὶς πρὸς τὸν Σπαρτιάτην πρεσβευτὴν Πόλλιν ἀποβιβάζεται ὑπ' αὐτοῦ εἰς Αἴγιναν, ἣτις ἦτο ἐμπορικὴ ἀγορὰ δούλων καὶ ἐμπόλεμος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐκεῖ συλληφθεὶς ὡς αἰχμάλωτος πολέμου σύρεται εἰς τὴν ἀγορὰν ἀναμένων ἀγοραστὴν καὶ κύριον! Οὕτως ἀπὸ τῆς ἡγεμονικῆς αὐτῆς τῶν Συρακουσῶν χθὲς κρημνίζεται σήμερον εἰς τὸν βαρύτερον διὰ τὸν Ἕλληνα κλῆρον τῆς δουλείας. Εὐτυχῶς παρατυχὼν ἐκεῖ ὁ Κυρηναῖος Ἀννίκερις, ὅστις εἶχε γνωρίσει τὸν Πλάτωνα ἐν Κυρήνῃ, ἐξηγόρασε καὶ ἀπλευθέρωσε τὸν φιλόσοφον, ὅστις μετὰ μακρὰν ἀποδημίαν ἐπιστρέφει οἴκαδε τῷ 388. π. Χ.

Ἀλλὰ καὶ δευτέραν εἰς Συρακούσας ἀποδημίαν ἐπεχείρησε τῷ 367. π. Χ., μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Δίωνος μετὰ τὸν θάνατον Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου, ἐλπίζων νὰ κερδίσῃ τὸν νεαρὸν τυράννον Διονύσιον τὸν νεώτερον εἰς τὰ φιλοσοφικὰ ἰδεώδη του, νὰ ὀργανώσῃ δηλ. πολιτείαν ὑπὸ φιλοσοφικὴν κυβέρνησιν. Τῷ 361. π. Χ. ἐπεχείρησε καὶ τρίτην ἀποδημίαν εἰς τὸν πορθμὸν τὸν περὶ τὴν Σκύλλαν, ὡς ἔλεγεν, ἵνα ἀναμετρήσῃ τὴν ὄλοην Χάρυβδιν· ἀλλ' ἀμφοτέρων οἱ σκοποὶ ἐναυάγησαν καὶ τὸ μόνον ἐξ αὐτῶν θετικὸν κέρδος τοῦ Πλάτωνος ὑπῆρξεν ὅτι ἐσπούδασεν ἐν Σικελίᾳ τὴν ἰατρικὴν καὶ ἐγνώρισε τὰς φιλοσοφικὰς κωμωδίας τοῦ Ἐπιχάρμου καὶ τοὺς μίμους (πεζὰ δράματα) τοῦ Σώφρονος.

Ἰδρυσίς τῆς σχολῆς. ΒΔ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἔκειτο ἡ Ἀκαδήμεια, γῶρος κατάφυτος καὶ κατάρρυστος, ἔχων πολυα-

ρίθμους λειμώνας, εὐρείας ἐπιμελῶς περιποιημένας ὁδοὺς ὑπὸ τὰς σκιερὰς φυλλάδας ὑψικόμενων δένδρων καὶ θέσεις ὑπὸ τὰ τεράστια δένδρα καταλλήλους πρὸς συζητήσεις. Ἐντὸς αὐτῆς ὑπῆρχε καὶ γυμνάσιον (γυμναστήριον), Ἀκαδήμεια καὶ αὐτὸ καλούμενον. Παρὰ τὸ θανατάσιον τοῦτο ἄλλος οἱ φίλοι τοῦ Πλάτωνος διὰ τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον συλλέξει πρὸς ἔξαγοράν τοῦ φιλοσόφου, δουλωθέντος ἐν Αἰγίῃ κατὰ τὴν πρώτην ἀποδημίαν, τὰ ὁποῖα ὁ Ἀννίκερις δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῆ, ἠγόρασαν ὠραῖον σύμμετρον κτήμα καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὁ Πλάτων ἤγειρεν οἰκὸδομήμα, ἐν τῷ ὁποίῳ ἔδρυσεν τῷ 387. π. Χ. τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ σχολήν, περιλαμβάνουσαν πιθανῶς σχολικὴν αἴθουσαν, κατοικίαν τοῦ Πλάτωνος καὶ κῆπον, Ἀκαδήμειαν (*) καὶ αὐτὴν κληθεῖσαν, ἐν ᾧ πρὸ αὐτοῦ ὁ κυνικὸς Ἀντισθένης εἶχεν ἰδρύσει ἰδίαν φιλοσοφικὴν σχολήν, τὴν Κυνικὴν, ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῦ Κυνοσάργου, καὶ ὕστερον ὁ μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος Ἀριστοτέλης τὴν Περιπατητικὴν σχολὴν ἐν τῷ γυμνασίῳ Λυκείῳ, καὶ οὕτως ἡ φιλοσοφία συνεδέθη πρὸς τὰ τρία γυμνάσια τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐγκατεστάθη μονίμως ἐν αὐτοῖς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Σωκράτην, ὅστις ἐφιλοσόφει πανταχοῦ, ὅπου ἡ συγκυρία παρῆεν εἰς αὐτὸν εὐκαιρίαν. Ἡ σχολή, ἣν διηύθυνε διὰ βίου ὁ Πλάτων, ἔφερεν ἐξωτερικῶς τὸν τύπον θρησκευτικοῦ συλλόγου τιμῶντος τὰς Μούσας, ὧν οἱ βωμοὶ ὡς καὶ ὁ τοῦ Μουσαγέτου Ἀπόλλωνος εἶχον ἰδρυθῆ ἐντὸς τοῦ κτήματος. Ἐξῆσε δὲ ἡ σχολὴ αὕτη ἐπὶ μακρότατον μέχρι τοῦ 529 μ. Χ., ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς κατέστρεψεν αὐτήν.

Μαθηταί. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦσαν νέοι ἄνδρες, ἀνήκοντες κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν καὶ εὐπόρων, οἵτινες συρρέοντες πανταχοῦθεν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν ἐπεδίωκον τὴν φιλοσοφικὴν μόρφωσιν οὐχὶ ὡς βιοτικὸν ἐπάγγελμα, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς γενικὴν μόρφωσιν, ὡς προπαρασκευὴν διὰ τὸν πολιτικὸν βίον. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν ἀναφέρονται καὶ δύο φιλομαθεῖς γυναῖκες, Λασθένεια ἢ Μαντινεῖκὴ καὶ Ἀξιοθέα ἢ Φλειασία, αὕτη κατὰ τὰ λεγόμενα ἐν ἀνδρικῇ περιβολῇ. Οἱ μαθηταὶ δὲν ἐπλήρωνον δίδακτρα, ἀλλ' ἡ σχολὴ συνετηρεῖτο δι' ἐκουσίων εἰσφορῶν τῶν μαθητῶν, οἵτινες καὶ ἐδείκνουν ἐκεῖ ἐν συσσιτίῳ.

(*) Ἡδὴ ὁ Ἕλληνας Ἀριστόφρων διεξάγει ἀνασκαφὰς πρὸς ἀποκάλυψιν τῆς Πλατων. Ἀκαδημείας.

Μέθοδος διδασκαλίας. Ὁ Πλάτων ἀποχωρήσας ἐκεῖ εἰς τὴν ἡρεμίαν τοῦ περιβάλλοντος ἀφωσιώθη εἰς ἡσυχωτέρας σπουδὰς καὶ οἰκειότεραν ἀναστροφὴν μετὰ τοῦ κύκλου τῶν μαθητῶν. Τούτους ἐδίδασκε διαλεγόμενος μετ' αὐτῶν καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐρευνῶν κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Σωκράτους, ὕστερον δὲ καὶ διὰ συνεχῶν ὁμιλιῶν, ἐκδίδων δὲ τὰς διδασκαλίας ταύτας, αἵτινες ἐκλήθησαν **Διάλογοι**, ἐπέδρα δι' αὐτῶν καὶ πέραν τοῦ κύκλου τῶν μαθητῶν, καθιστῶν διὰ τῆς γραφῆς τὰς διδασκαλίας του αἰδίου κτῆμα τοῦ ὄλου ἀνθρωπίνου γένους. Ἐν τοῖς διαλόγοις ὁ Σωκράτης εἶναι ἐν τῶν διαλεγόμενων προσώπων πλὴν τῶν Νόμων, καὶ δὴ ὁ ἰθύντωρ τοῦ διαλόγου πλὴν ὀλίγων διαλόγων, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐρευνῶνται τὰ σοβαρὰ προβλήματα τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἡ μορφή τοῦ Σωκράτους ὀρθοῦται μεγαλειώδης, ὅπως ὁ Πλάτων ἀντελήφθη καὶ ἐνόησεν αὐτόν, καὶ ἐλέγχονται οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἀσύγγνωστον ἐπιπολαιότητα, μεθ' ἧς ἐθανάτωσαν τὸν φρονιμώτατον καὶ δικαιοτάτον τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω δὲ ὁ εὐγνώμων μαθητὴς διὰ τοῦ πρωταγωνιστοῦντος ἥρωος ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ τὴν ἰδίαν φιλοσοφίαν ὡς ἀπόρροίαν τῆς σοφίας τοῦ μεγάλου διδασκάλου.

Ἄλλὰ καὶ τὰς λιτὰς τραπέζας τοῦ συσσιτίου ἐπηκολούθουν ὡς πνευματικὰ ἀρτύματα φιλοσοφικαὶ συζητήσεις καὶ ἀνακοινώσεις ἐρευνῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν μηνιαίαν σχολικὴν ἐορτὴν τῶν Μουσῶν καὶ κατὰ τὴν ἐτησίαν σχολικὴν ἐορτὴν τῶν γενεθλίων τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὰς τραπέζας ταύτας, τὰς ὁποίας ἐμιμήθησαν κατόπιν πᾶσαι αἱ ἄλλαι φιλοσοφικαὶ σχολαί, ἐτίμων καὶ ἄλλοι ἔξωθεν ἐπιφανεῖς ἄνδρες, ὡς οἱ στρατηγοὶ Τιμόθεος, Χαβρίας, Φωκίων καὶ οἱ δῆτορες Λυκοῦργος, Ὑπερείδης, Δημοσθένης. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Πλάτων γέρων ἐδίδασκεν εἰς εὐρὴν κύκλον ἀκροατῶν, πάντοτε ἀπολαύων τοῦ σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ τῶν μαθητῶν.

Θάνατος τοῦ Πλάτωνος. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐν τῇ ἡρεμίᾳ τοῦ σχολικοῦ κήπου, ἐν τῇ χαρμονῇ τοῦ θαλεροῦ περιβάλλοντος, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ φύσις δαψιλῶς ἐχάρισε τὰ θέληγτρα της, ὁ Πλάτων διήρχετο διδάσκων, καὶ τὰς νύκτας ἐν τῇ πλήρει κατανύξεως ἐρημία ἀνάπτων τὴν λυχνίαν του θὰ συνέγραφε τοὺς διαλόγους του ἢ μετὰ τῶν μαθητῶν του ἐν τῇ γαλήνῃ τοῦ οὐρανοῦ θὰ ἐθαύμαζε τὴν ἁρμονίαν τῶν στροβιλιζομένων σφαιρῶν, παραδεδομένος εἰς ἀφώνους συλλογισμούς, καὶ τὰς πτήσεις τῆς μεγάλης αὐ-

τοῦ διανοίας καὶ τῆς καρδίας τοὺς εὐγενεῖς παλμούς θά ἐχάραι-
 τεν ἐπὶ τὰς δέλτους τῆς φιλοσοφίας. Μετὰ μακρὰν γονιμοτάτην
 ἐργασίαν, ἣν διέκοιψαν μόνον αἱ δύο τελευταῖαι ἀποδημίαι,
 ἐκλείσεν ἡρέμα τοὺς ὀφθαλμούς τῷ 347-6. π. Χ., ἄγων τὸ 81ον
 ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ ἐργαζόμενος μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν,
 ἀφ' οὗ πρῶτον ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης ἐμακάρισεν ἑαυτόν,
 διότι ἐγεννήθη α') ἄνθρωπος, β') Ἕλλην καὶ γ') κατὰ τοὺς χρό-
 νους τοῦ Σωκράτους. Ἐτάφη παρὰ τὴν Ἀκαδημίαν. Τοῦτον
 διεδέχθη ἐν τῇ διευθύνσει τῆς σχολῆς ὁ τῆς ἀδελφῆς Ποτώνης
 υἱὸς Στεῦσιππος. Πίν. Β'.

Συγγράμματα. Χάρις εἰς τὴν εὐλαβῆ μέριμναν τῆς Ἀκα-
 δημείας διεσώθησαν εἰς ἡμᾶς πάντα τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος, ἦτοι
 42 διάλογοι, 13 ἐπιστολαὶ καὶ ἀριθμὸς τις Ὄρων (ὄρισμῶν), κα-
 ταπληκτικοὶ θησαυροὶ φιλοσοφικῆς διανοήσεως, ἀσχοῦντες καὶ
 μέχρι σήμερον ἔντονον τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν. Ἄλλ' ἐκ τούτων
 τινὰ χαρακτηρίζονται ὡς νόθα. Ὡς πρὸς δὲ τὴν διαίρεσιν τῶν
 διαλόγων οὗτοι σήμερον κατατάσσονται εἰς τέσσαρας ομάδας
 συμφώνως πρὸς τέσσαρα κρίσιμα σημεῖα, πρὸς τὸν θάνατον
 τοῦ Σωκράτους καὶ τὰς τρεῖς ἀποδημίας τοῦ Πλάτωνος. Εἰς τὴν
 Α' ομάδα, ἧς τὰ ἔργα ἐγράφησαν βραχὺ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
 Σωκράτους, ἀνήκουσι καὶ ἡ Ἀπολογία, ὁ Κρίτων, ὁ Πρωταγό-
 ρας καὶ ὁ Γοργίας. Ζῶντος τοῦ Σωκράτους φαίνεται ὅτι οὐδὲν
 εἶχε γράψει ὁ Πλάτων. Ἐκ τούτων θά ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς ἤδη ἡ
 Ἀπολογία.

ΣΤ'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΝ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Ὁ Σωκράτης παρὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν φίλων καὶ θαυμα-
 στῶν ἔσχε καὶ πολυαριθμούς ἐχθρούς, οἵτινες τέλος ὤρθωσαν
 κατ' αὐτοῦ τὰ ὄπλα τοῦ μίσους καὶ τῆς διαβολῆς, κατηγορήσαν-
 τες αὐτὸν δι' ἐγκλήματα θανάτου. Τὰς λεπτομερείας τῆς κατηγο-
 ρίας καὶ τῆς δίκης θά μάθωμεν ἐκ τῆς Ἀπολογίας.

Ἄλλὰ πρὸς πλήρη κατανόησιν τῆς Ἀπολογίας ἀνάγκη νὰ
 γνωρίσωμεν τὸν μηχανισμόν τῆς διαδικασίας ἐν Ἀθήναις.

Εἶδη δικῶν. Αἱ δίκαι ἐν Ἀθήναις ἦσαν διτταί, α') αἱ κυ-
 ρίως δίκαι καὶ β') αἱ γραφαί. Καὶ δίκη μὲν ἐκαλεῖτο ὁ δικα-
 στικὸς ἀγών, ὅστις ἐπεδίωκεν ἀποκλειστικῶς ἰδιωτικὸν συμφέ-
 ρον καὶ διὰ τοῦτο προεκαλεῖτο παρὰ μόνου τοῦ ἀδικηθέντος.
 Δ. Ν. ΓΟΥΔΗ. Πλάτωνος, Ἀπολογία Σωκράτους

γραφὴ δὲ ἐκαλεῖτο ἢ καταγγελία δι' ἐγκλήματα, ἐξ ὧν ἐβλάπτοντο ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὰ συμφέροντα τῆς πολιτείας, ἠγείρετο δὲ καὶ παρὰ τοῦ ἀδικηθέντος καὶ παρὰ παντὸς πολίτου ἔχοντος πλήρη τὰ πολιτικά του δικαιώματα.

Τοιοῦτον ἐγκλημα ἦτο καὶ ἡ ἀσέβεια ὡς πλήττουσα τὴν καθεστῶσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ θρησκείαν. Ἦδη βραχὺ πρὸ τοῦ Πελοπον. πολέμου τῆ εἰσηγήσει τοῦ μάντεως Διοπείδους ἐψηφίσθη ψήφισμα θεοπίζον τὴν γραφὴν κατὰ παντὸς μὴ πιστεύοντος τὸ θεῖον καὶ διδάσκοντος περὶ μετεώρων. Κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο κατηγορήθη ὡς ἄθεος ὁ φιλόσοφος Ἀναξαγόρας, φίλος τοῦ Περικλέους, δι' ὃν κυρίως ἐψηφίσθη τὸ ψήφισμα, ἡ σύζυγος τοῦ Περικλέους Ἀσπασία ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ Ἐρμίππου, ὁ σοφιστὴς Πρωταγόρας τῷ 415 π. Χ. καὶ ἤδη ὁ Σωκράτης ὑπὸ τοῦ Μελήτου.

Ἡ γραφὴ κατὰ τοῦ Σωκράτους. Ἀνάκρισις. Ἀσημὸς τις ποιητὴς ἐν Ἀθήναις καὶ σεμνότυφος, νεανίας ἔτι, ὁ Μέλητος, νομίζων τὸν Σωκράτην ἐπικίνδυνον διὰ τὴν διδασκαλίαν εἰς τὴν πολιτείαν συνέταξε κατ' αὐτοῦ *γραφὴν ἀσεβείας* καὶ παραλάβων μεθ' ἑαυτοῦ ἓνα ἢ δύο μάρτυρας, τοὺς *κλητῆρας*, μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ Σωκράτους, πρὸς ὃν κατὰ τὴν συνάντησιν ἀνεκοίνωσε παρόντων τῶν κλητῆρων τὸ περιεχόμενον τῆς γραφῆς καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῆ ἐνώπιον τοῦ ἀρχοντος βασιλέως, τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοδοσία εἶχε περιορισθῆ εἰς τὰς *γραφὰς ἀσεβείας*, τὰς καταγγελλούσας ἀμαρτήματα κατὰ τῆς θρησκείας, ἐκεῖθεν δὲ μεταβὰς εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ βασιλέως ἐπέδωκε πρὸς αὐτὸν τὴν γραφὴν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 399. π. Χ. Ἡ καταγγελία τοῦ Μελήτου εἶχε κατὰ τὴν παράδοσιν: *Τάδε ἐγράφατο καὶ ἀντιωμόσατο Μέλητος Μελήτου Πιτιθέης Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν ἄδικεῖ Σωκράτης οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινὰ εἰσηγούμενος. Ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. Τίμημα θάνατος.*

Τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ βασιλέως μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς γραφῆς ἦτο νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν διαδικασίαν ὑποβάλλων εἰς *ἀνάκρισιν* τοὺς ἀντιδίκους. Κατὰ ταύτην ἐκλήθησαν ἀμφότεροι νὰ δώσωσιν ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεώς των ἐνόρκως πᾶσαν χρήσιμον ἐξήγησιν καὶ νὰ ὑποβάλωσι τὰς ἀποδείξεις των περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἰσχυρισμῶν των. Καὶ ὁ μὲν κατήγορος ἐπεβεβαίωσε τὸ περιεχόμενον τῆς γραφῆς, ὁ δὲ Σωκράτης προσκομίσας *ἀντιγραφὴν* (ἔγγραφον ἀπολογίαν, γραπτὰς ἐνστάσεις) ἐβεβαίωσε τὴν

ἀλήθειαν τῶν ἰδικῶν του ἀπόψεων ὁ ἀμοιβαῖος οὔτος ὄρκος, δι' οὗ οἱ διάδικοι διέψευδον ἀλλήλους, ἐκαλεῖτο *ἀντωμοσία* καὶ *ἀντομύναι*.

Εἰσαγωγή τῆς δίκης. Δικαστήρια. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως ὁ ἄρχων βασιλεὺς *εἰσήγαγε* τὴν δίκην εἰς ἓν τῶν ἡλιαστικῶν δικαστηρίων καὶ ὥρισε τὴν ἡμέραν τῆς διαδικασίας, καθ' ἣν θὰ προήδρευεν αὐτὸς τοῦ δικαστηρίου. Ἡ Ἡλιαία ἦτο ὄρκωτὸν δικαστήριον πολυπληθέστατον, ἀποτελούμενον (ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς) ἐξ 6000 δικαστῶν, ἐξ ὧν 5000 ἐδίκαζον καὶ 1000 ἦσαν ἀναπληρωτικοί· ὑποδιηροεῖτο δὲ εἰς 10 τμήματα (δικαστήρια), ἕκαστον ἀποτελούμενον ἐξ 600 δικαστῶν, ἐξ ὧν ἐδίκαζον 501 (ὁ περιττὸς ἀριθμὸς πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἰσοψηφίας), οἱ δὲ λοιποὶ ἦσαν ἀναπληρωτικοί. Ἀλλὰ σπουδαιόταται δίκαι ἐδίκαζοντο ὑπὸ δύο τμημάτων (1001 δικαστῶν) ἢ καὶ τριῶν (1501), καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο κυρίως ἐκαλεῖτο Ἡλιαία ἢ Ἡλιαία τῶν θεσμοθετῶν, ὡς προεδρευόμενον ὑπὸ τούτων. Τὰ ἡλιαστικά δικαστήρια συνεδρίαζον ἐν ἐλευθέρῳ χώρῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἦσαν διὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ἡλιαστῶν ἄστεγα. Ὁ χώρος τῆς συνεδρίας περιεβάλλετο διὰ δρυφάκτων καὶ ἐκλείετο διὰ κίγκλιδω-τῆς θύρας. Ἡ δίκη διεξήγετο δημοσίᾳ καί, ἂν προεκάλει διαφέρον, τὰ πλήθη τῶν θεατῶν καὶ ἀκροατῶν συνωθοῦντο περὶ τὰ δρυφάκτα· μόνον ἐὰν ἡ δίκη ἀφεώρα τὰ μυστήρια, τὸ κοινὸν δὲν ἐπειρέπετο νὰ πλησιάσῃ. Ἐντὸς τοῦ δικαστηρίου οἱ δικασταὶ ἐκάθηντο ἐπὶ ξυλίνων ἐδωλίων, ἐφ' ὧν ἐπὶ τὸ ἀναπαυτικώτερον ἐστρώννυντο ψιάθια. Διὰ τοὺς δύο ἀντιδίκους εἶχον στηθῆ δύο ἔδραι ἢ *βήματα*, ἀνὰ ἓν δι' ἑκάτερον, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐλάμβανον θέσιν οὔτοι μετὰ τῶν συνηγόρων των. Ἀλλ' ὑπῆρχε καὶ τρίτον βῆμα, πιθανῶς ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅπου ἐκάθητο ὁ προϊστάμενος τοῦ δικαστηρίου, ἔχων καὶ δημοσίους ὑπηρέτας πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως, τὸ βῆμα τῶν ῥητόρων, ἐφ' οὗ ἀνερχόμενοι ἠγόρευον οἱ ἀντίδικοι καὶ οἱ συνηγόροι αὐτῶν καὶ ἐμαρτύρουν οἱ μάρτυρες.

Διάρκεια τῆς δίκης. Ἐπειδὴ πᾶσα διαδικασία ἔπρεπε νὰ περατωθῆ ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἦτο καθωρισμένον διὰ τῆς κλεψύδρας χρονικὸν ὄριον διὰ τὰς ἀγορεύσεις ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων. Ἡ κλεψύδρα ἦτο ὑδραυλικὸν ὥρολόγιον, κυλινδροειδὲς ἢ πρισματοειδές, ὅπερ δεχόμενον μεμετρομένην ποσότητα ὕδατος, ἀφηνεν αὐτὸ νὰ ἐκρέη δι' αὐλίσκου, κλειομένου κατὰ

βούλησιν, καὶ οὕτω καθόριζε τὸ χρονικὸν ὄριον, καθ' ὃ ἐδικαιοῦτο νὰ ὀμιλῇ ὁ ἀγορεύων. Ἀλλὰ τὸ χρονικὸν ἐκεῖνο ὄριον ὄφειλε νὰ εἶναι διάφορον κατὰ τὴν σημασίαν τῶν διαδικασιῶν, ὅπως π. χ. αἱ γραφαὶ διεκρίνοντο τῶν δικῶν. Ἐπειδὴ ἐκεῖναι ὄφειλον νὰ διεξάγωνται μεμονωμέναι, ὠρίζετο δι' ἑκάστην αὐτῶν μία πλήρης ἡμέρα, ἕξ ἧς ἀνὰ $\frac{1}{2}$ ἦτο ὠρισμένον διὰ τὰς ἀγορεύσεις τῆς κατηγορίας καὶ ἀπολογίας καὶ τὸ τελευταῖον $\frac{1}{2}$ διὰ τὸ δικαστήριον πρὸς καθορισμὸν τῆς ποινῆς, ἐὰν ὁ τοιοῦτος ἦτο ἀναγκαῖος. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ὅρος : *ἀγῶνες πρὸς διαμεμετρημένην τὴν ἡμέραν*. Ἴνα λοιπὸν ἐξασφαλίσωσι τὴν διεκπεραίωσιν τῆς δίκης ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐπειδὴ τὸ μῆκος τῶν ἡμερῶν ποικίλλει κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, ἐλάμβανον ὡς χρονικὴν βᾶσιν τὸ μῆκος τῶν βραχυτάτων ἡμερῶν τοῦ μηνὸς Ποσιδεῶνος (Δεκεμβρ.—Ἰανουαρ.), καθ' ὃς ἠδύνατο νὰ διαρρεύσῃ ἐκ τῆς κλειψύδρας τὸ ὕδωρ 11 ἀμφορέων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μῆκος τῆς βραχυτάτης ἡμέρας τῶν Ἀθηνῶν εἶναι 9 ὥρ. 25' 48'', τότε εἰς ἀμφορεὺς ἀναλογεῖ περίπου πρὸς 51', εἰς δὲ χοῦς πρὸς 4'. Οὕτω κατηγορία, ἀπολογία καὶ δικαστήριον πρὸς ἕκδοσιν τῆς ἀποφάσεως εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των ἀνὰ 3 ὥρ. 8' 36''. Ἐὰν λοιπὸν πλείονες ῥήτορες ἐλάμβανον ἑκατέρωθεν τὸν λόγον, ὄφειλον οἱ ῥήτορες ἑκατέρου τῶν διαδίκων νὰ κατανείμωσι πρὸς ἀλλήλους τὸν χρόνον τὸν ὠρισμένον διὰ τὴν κατηγορίαν ἢ τὴν ἀπολογίαν, μὴ δυνάμενοι νὰ χρησιμοποιοῦσιν πλείονα τοῦ $\frac{1}{2}$ τῆς ἡμέρας χρόνον. Ἀλλ' εἰς τὸν χρόνον τοῦτον δὲν συνυπελογίζετο ὁ ἀπαιτούμενος διὰ τὴν ἀνάγνωσιν νόμων, ψηφισμάτων, μαρτυριῶν καὶ ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων. Ὅθεν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τούτων διεκόπτετο ἡ ἔκροή τοῦ ὕδατος ἐκ τῆς κλειψύδρας κλειομένου τοῦ αὐλίσκου. Ἐπειδὴ ὁμως διὰ τῆς ἀναγνώσεως τούτων ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ μὴ ἐπαρκέσῃ ἡ ἡμέρα διὰ τὴν διεκπεραίωσιν τῆς διαδικασίας, ὄφειλεν ἡ συνεδρία τοῦ δικαστηρίου νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ βαθείας πρωίας καὶ δὲν ἐπετρέποντο διακοπαὶ τοῦ ἀγορεύοντος ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου (ἐκτὸς ἐὰν αὐτὸς ὁ ἀγορεύων ἐπέτρεπε τοῦτο), ἀλλ' ὁ ἀγορεύων ἐδικαιοῦτο νὰ ἀπευθύνη ἐρωτήσεις πρὸς τὸν ἀντίδικον, εἰς ὃς οὗτος ὄφειλε κατὰ τὸν νόμον νὰ ἀποκριθῇ. Μόνον οἱ δικασταὶ ἐδικαιοῦντο νὰ διακόπτωσι τὸν ὀμιλοῦντα, ἵνα ζητήσωσι διασαφήσεις περὶ τινος ζητήματος, φαίνεται δὲ ὅτι εὐκόλως παρεσύροντο εἰς διακοπὰς καὶ θορύβους καὶ ἀποδοκιμαστικὰς ἐκδηλώσεις.

Διαδικασία. Ἡ ἡμέρα τῆς δίκης τοῦ Σ. θὰ ἦτο μία τοῦ δευτέρου δεκαπενθημέρου τοῦ μηνὸς Μαΐου. Ἦδη οἱ δικασταὶ εἶχον προσέλθει εἰς τὸ δικαστήριον, ἐγένετο θυσία καὶ εὐχὴ πρὸς τοὺς θεοὺς, μεθ' ὃ ὁ ἄρχων βασιλεύς, ὁ προεδρεύων τοῦ δικαστηρίου, ἐκ τῶν κληρωθέντων εἰς αὐτὸν 501 δικαστῶν ἐξέλεξε 10, ἕνα ἐξ ἑκάστης φυλῆς, ἐξ ὧν εἷς εἶχε τὴν ἐποπτεῖαν τῆς κλεδύδρας, ὁ *ἐφ' ὕδωρ*, μεριμνῶν περὶ τῆς κανονικῆς λειτουργίας αὐτῆς, πρὸς ὃν ἀπηρθύνοντο οἱ ῥήτορες, ἀξιοῦντες κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν δικαστικῶν ἐγγράφων νὰ διακόπτῃ τὸ ὕδωρ (*ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ*), καὶ ἐκχύνων τὸ περισσεῦον μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀγορεύσεως (*ἐξέρα τὸ ὕδωρ*), τέσσαρες εἶχον τὸ ἔργον τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων, οἱ *ἐπι τὰς ψήφους*, καὶ πέντε τὴν καταβολὴν τοῦ δικαστικοῦ μισθοῦ. Μετὰ τοῦτο ἐκάλεσε διὰ τοῦ κήρυκος τὴν δικαστέαν ὑπόθεσιν καὶ τοὺς ἀντιδίκους (*καλεῖν τὴν γραφήν, τοὺς ἀντιδίκους*), οἱ ἀντίδικοι καὶ οἱ συνήγοροι αὐτῶν κατέλαβον τὰς οἰκείας θέσεις καὶ διέταξε τὸν γραμματέα νὰ ἀναγνώσῃ τὴν γραφήν καὶ τὴν ἀντιγραφὴν. Εἶτα ἐκάλεσεν ἐπὶ τὸ βῆμα (*λόγον ἐδίδου*) πρῶτον τὸν διώκοντα Μέλητον, ἵνα ὑποστηρίξῃ τὴν γραφήν. Κατὰ τὸν νόμον ὄφειλον οἱ ἀντίδικοι αὐτοὶ νὰ διεξάγῃσιν τὴν ὑπόθεσίν των. Ἐὰν ὅμως δὲν εἶχον τὴν δεξιότητα νὰ παρασκευάσωσιν αὐτοὶ τὴν κατηγορίαν ἢ τὴν ἀπολογίαν, προσέφευγον εἰς ἄλλους γράφοντας ἐπ' ἀμοιβῇ τοιούτους λόγους, τοὺς *λογογράφους* ἢ *λογοποιούς*, καὶ τὸν παρασκευασθέντα ὑπ' ἐκείνων λόγον ἀποστηθίζοντες ἀπήγγελλον πρὸ τοῦ δικαστηρίου. Ἄλλ' ἠδύνατο οἱ ἀντίδικοι κατόπιν ἀδείας τοῦ δικαστηρίου νὰ φέρωσι πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἀπόψεών των καὶ *συνηγόρους* ἢ *συνδίκους*, φίλους ἐγκρατεῖς τοῦ λόγου ἢ ἄνδρας κοινωνικῆς περιωπῆς, ὅπως ὁ Μέλητος ἔσχε δύο συνηγόρους, τὸν ἰσχυρὸν πολιτικὸν Ἄνυτον καὶ τὴν ῥήτορα Λύκωνα, οἵτινες ὠμίλησαν εὐθύς μετὰ τὸν Μέλητον, ὄφειλον ὅμως οἱ συνήγοροι νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ἐπὶ τὸ βῆμα πάροδόν των ἢ διὰ τῆς φιλίας πρὸς τὸν ὑπὲρ οὗ συνηγόρου ἢ διὰ τοῦ μίσους πρὸς τὸν ἀντίδικον. Περὶ τῶν ἀγορεύσεων τῶν κατηγορῶν οὐδὲν ἀτυχῶς γινώσκομεν πλὴν ἐλαχίστων φράσεων, τὰς ὁποίας μανθάνομεν ἐκ τῆς ἀπολογίας τοῦ Σωκράτους.

Εἶχε καθιερωθῆ ἔν Ἀθήναις ἡ παράδοξος συνήθεια, ὁ κατηγορούμενος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης νὰ κομίζῃ εἰς τὸ δικαστήριον τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ ἄλλους οἰκείους καὶ φί-

λους σπουδαίους, οἵτινες μετὰ τὴν ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἐδημιούργουν ἐν μέσφ θρήνων καὶ κοπετῶν καὶ ἐπικλήσεων δραματικὰς σκηνάς, ζητοῦντες νὰ προκαλέσωσι τὸν ἔλεον καὶ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ δικαστηρίου. Θὰ ἴδωμεν ἐὰν ὁ Σωκράτης συνεμορφώθη πρὸς τὸ ἔθιμον τοῦτο.

Ἦδη εἶχεν ἀγορεύσει ὁ διώκων Μέλητος καὶ οἱ συνήγοροι αὐτοῦ Ἄνυτος καὶ Λύκων καὶ ὁ ἄρχων βασιλεὺς ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν Σωκράτην, ὅστις οὐδένα ἄλλον συνήγορον εἶχε, διότι δὲν ἠθέλησε τὸ τοιοῦτον. Ἄς ἀκούσωμεν ἤδη τὴν ἀπολογία τοῦ γέροντος φιλοσόφου, ὅπως παρέδωκεν αὐτὴν εἰς ἡμᾶς ὁ Πλάτων.

Ι. ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

[ἠθικός .]

¶ 1. Ὅτι μὲν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεπόνθατε ὑπὸ τῶν ἐμῶν κατηγορῶν, οὐκ οἶδα· ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς ὑπ' αὐτῶν ὀλίγου ἑμαυτοῦ ἐπελαθόμην· οὕτως πιθανῶς ἔλεγον. | καίτοι ἀληθές γε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν εἰρήκασιν. μάλιστα δὲ αὐτῶν ἐν ἐθαύμασα τῶν 5 πολλῶν ὧν ἐψεύσαντο, τοῦτο, ἐν ᾧ ἔλεγον, ὡς χρὴ ὑμᾶς εὐλσβεῖσθαι, μὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε ὡς δεινοῦ ὄντος λέγειν· τὸ γὰρ μὴ αἰσχυρῆσθαι, ὅτι αὐτίκα ὑπ' ἐμοῦ ἐξελεγχθήσονται ἔργῳ, ἐπειδὴν μηδ' ὅπωςτιοῦν φαίνωμαι δεινὸς λέγειν, τοῦτό μοι ἔδοξεν αὐτῶν ἀναί- 10 σχυντότατον εἶναι, εἰ μὴ ἄρα δεινὸν καλοῦσιν οὗτοι λέγειν τὸν τάληθῆ λέγοντα· εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοῖην ἂν ἔγωγε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ. | οὗτοι μὲν οὖν, ὡσπερ ἐγὼ λέγω, ἢ τι ἢ οὐδὲν ἀληθές εἰρήκασιν· ὑμεῖς δ' ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 15 οὐ μέντοι μὰ Δία, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεκαλλιεπημένους γε λόγους, ὡσπερ οἱ τούτων, ῥήμασι τε καὶ ὀνόμασιν οὐδὲ κεκοσμημένους, ἀλλὰ ἀκούσεσθε εἰκῆ λεγόμενα τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ὀνόμασιν· πιστεύω γὰρ δίκαια εἶναι ἃ λέγω, καὶ μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω 20 ἄλλως· οὐδὲ γὰρ ἂν δήπου πρέποι, ὦ ἄνδρες, τῆδε τῆ ἡλικία ὡσπερ μεираκίῳ πλάττοντι λόγους εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι. | οὐ καὶ μέντοι καὶ πάνυ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο ὑμῶν δέομαι καὶ παρίεμαι· ἐὰν διὰ τῶν αὐτῶν λόγων ἀκοῦητέ μου ἀπολογουμένου, δι' ὧν περ 25 εἴωθα λέγειν καὶ ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, ἵνα ὑμῶν πολλοὶ ἀκηκόασι, καὶ ἄλλοθι, μήτε θαυμάζειν μήτε θορυβεῖν τούτου ἕνεκα. | ἔχει γὰρ οὕτως· οὖν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα, ἔτη

γεγονώς ἐβδομήκοντα· ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς 30
 ἐνθάδε λέξεως· ὥσπερ οὖν ἄν, εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγ-
 χανον ὦν, ξυνεγιγνώσκετε δὴ που ἄν μοι, εἰ ἐν ἐκεί-
 νῃ τῇ φωνῇ τε καὶ τῷ τρόπῳ ἔλεγον, ἐν οἷσπερ ἐτε-
 θράμμην, καὶ δὴ καὶ νῦν τοῦτο ὑμῶν δέομαι δίκαιον,
 ὥς γέ μοι δοκῶ, τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως εἶαν· 35
 ἴσως μὲν γὰρ χεῖρων, ἴσως δὲ βελτίων ἄν εἴη· αὐτὸ
 δὲ τοῦτο σκοπεῖν καὶ τούτῳ τὸν νοῦν προσέχειν, εἰ
 δίκαια λέγω ἢ μὴ· δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετὴ, ῥήτο-
 ρος δὲ τάληθῆ λέγειν. |

2. Πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι,
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ πρῶτά μου ψευδῆ κατη-
 γορημένα καὶ τοὺς πρῶτους κατηγοροὺς, ἔπειτα δὲ
 πρὸς τὰ ὕστερα καὶ τοὺς ὑστέρους. | ἔμοῦ γὰρ πολ-
 λοὶ κατήγοροι γεγόνασι πρὸς ὑμᾶς καὶ πάλαι πολ- 5
 λά ἤδη ἔτη καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες, οὓς ἐγὼ μάλ-
 λον φοβοῦμαι ἢ τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, καίπερ ὄντας
 καὶ τούτους δεινούς· ἀλλ' ἐκεῖνοι δεινότεροι, ὧ ἄν-
 δρες, οἱ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ἐκ παίδων παραλαμβάν-
 οντες ἔπειθόν τε καὶ κατηγοροῦν ἐμοῦ οὐδὲν ἀλη- 10
 θές, ὡς ἔστι τις Σωκράτης σοφὸς ἀνὴρ, τὰ τε μετέω-
 ρα φροντιστῆς καὶ τὰ ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἀνεζητηκῶς
 καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν· οὗτοι, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, οἱ ταύτην τὴν φήμην κατασκεδάσαντες,
 οἱ δεινοὶ εἰσὶν μοι κατήγοροι· οἱ γὰρ ἀκούοντες ἡ- 15
 γοῦνται τοὺς ταῦτα ζητοῦντας οὐδὲ θεοὺς νομίζειν. |
 ἔπειτά εἰσιν οὗτοι οἱ κατήγοροι πολλοὶ καὶ πολὺν
 χρόνον ἤδη κατηγορηκότες, ἔτι δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ
 ἡλικίᾳ λέγοντες πρὸς ὑμᾶς, ἐν ἧ ἄν μάλιστα ἐπι-
 στεύσατε παῖδες ὄντες, ἔνιοι δ' ὑμῶν καὶ μειράκια, 20
 ἀτεχνῶς ἐρήμην κατηγοροῦντες ἀπολογουμένου οὐ-
 δενός, ὃ δὲ πάντων ἀλογώτατον, ὅτι οὐδὲ τὰ ὀνό-
 ματα οἷόν τε αὐτῶν εἰδέναι καὶ εἰπεῖν, πλὴν εἴ τις
 κωμωδοποιὸς τυγχάνει ὦν· ὅσοι δὲ φθόνῳ καὶ δια-
 βολῇ χρώμενοι ὑμᾶς ἀνέπειθον, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ πε- 25
 πεισμένοι ἄλλους πείθοντες, οὗτοι πάντων ἀπορώ-
 τατοὶ εἰσιν· οὐδὲ γὰρ ἀναβιβάσασθαι οἷόν τ' ἐστὶν
 αὐτῶν ἐνταυθοῖ οὐδ' ἐλέγξαι οὐδένα, ἀλλ' ἀνάγκη

ἀτεχνῶς ὥσπερ σκιαμαχεῖν ἀπολογούμενόν τε καὶ ἐλέγχειν μηδενὸς ἀποκρινομένου. | ἀξιώσατε οὖν καὶ 30 ὑμεῖς, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, διττοὺς μου τοὺς κατηγοροὺς γεγονέναι, ἐτέρους μὲν τοὺς ἄρτι κατηγορήσαντας, ἐτέρους δὲ τοὺς πάλαι, οὓς ἐγὼ λέγω· καὶ οἰήθητε δεῖν πρὸς ἐκείνους πρῶτόν με ἀπολογήσασθαι· καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνων πρότερον ἠκούσατε κα- 35 τηγορούντων καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τῶνδε τῶν ὕστερον. | εἶεν· ἀπολογητέον δὴ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπιχειρητέον ὑμῶν ἐξελεῖσθαι τὴν διαβολήν, ἣν ὑμεῖς ἐν πολλῷ χρόνῳ ἔσχετε, ταύτην ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ· βουλοίμην μὲν οὖν ἂν τοῦτο οὕτως γενέσθαι, εἴ τι 40 ἄμεινον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοί, καὶ πλεον τί με ποιῆσαι ἀπολογούμενον· οἶμαι δὲ αὐτὸ χαλεπὸν εἶναι, καὶ οὐ πάνυ με λανθάνει οἷόν ἐστιν· ὅμως τοῦτο μὲν ἴτω ὅπη τῷ θεῷ φίλον, τῷ δὲ νόμῳ πειστέον καὶ ἀπολο- 45 γητέον. |

3. Ἀναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς, τίς ἡ κατηγορία ἐστίν, ἐξ ἧς ἡ ἐμὴ διαβολὴ γέγονεν, ἣ δὴ καὶ πιστεύων Μέλητος με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην. εἶεν· τί δὴ λέγοντες διέβαλλον οἱ διαβάλλοντες; ὥσπερ οὖν κατηγορῶν τὴν ἀντωμοσίαν δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν· 5 Σωκράτης ἀδικεῖ καὶ περιεργάζεται ζητῶν τὰ τε ὑπὸ γῆς καὶ οὐράνια καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν καὶ ἄλλους τὰ αὐτὰ ταῦτα διδάσκων. | τοιαύτη τίς ἐστὶ ταῦτα γὰρ ἑωρᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστοφάνους κωμῳδίᾳ, Σω- 10 κράτη τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον, φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦντα, ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πέρι ἐπαῖω· καὶ οὐχ ὡς ἀτιμάζων λέγω τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιοῦτων σοφός ἐστιν, μὴ πως ἐγὼ ὑπὸ Μελήτου το- 15 σαύτας δίκας φύγοιμι. ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ τούτων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν μέτεστιν. | μάρτυρας δὲ αὐτοὺς ὑμῶν τοὺς πολλοὺς παρέχομαι, καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ἀλλήλους διδάσκειν τε καὶ φράζειν, ὅσοι ἐμοῦ πώποτε ἀκηκόα- 5 τε διαλεγομένου· πολλοὶ δὲ ὑμῶν οἱ τοιοῦτοὶ εἰσιν· 20 φράζετε οὖν ἀλλήλοις, εἴ πώποτε ἢ μικρὸν ἢ μέγα

ἤκουσέ τις ὑμῶν ἐμοῦ περὶ τῶν τοιούτων διαλεγόμενου· καὶ ἐκ τούτων γνῶσεσθε, ὅτι τοιαυτ' ἐστὶ καὶ τᾶλλα περὶ ἐμοῦ, ἃ οἱ πολλοὶ λέγουσιν. |

4. Ἄλλὰ γὰρ οὔτε τούτων οὐδὲν ἐστίν, οὐδέ γ' εἴ τις ἀκηκόατε, ὡς ἐγὼ παιδεύειν ἐπιχειρῶ ἀνθρώπους καὶ χρήματα πράττομαι, οὐδέ τοῦτο ἀληθές. | ἐπεὶ καὶ τοῦτό γέ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, εἴ τις οἶός τ' εἶη παιδεύειν ἀνθρώπους ὡσπερ Γοργίας 5 τε ὁ Λεοντῖνος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ Ἰππίας ὁ Ἡλεῖος. Τούτων γὰρ ἕκαστος, ὧ ἄνδρες, οἶός τ' ἐστὶν ἰὼν εἰς ἐκάστην τῶν πόλεων τοὺς νέους, οἷς ἕξεσσι τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα ξυνεῖναι ὧ ἂν βούλωνται, τούτους πείθουσι τὰς ἐκείνων ξυνουσίας ἀπο- 10 λιπόντας, σφίσι ξυνεῖναι χρήματα δίδοντας καὶ χάριν προσειδέναι. | ἐπεὶ καὶ ἄλλος ἀνὴρ ἐστὶ Πάριος ἐνθάδε σοφός, ὃν ἐγὼ ἠσθόμην ἐπιδημοῦντα· ἔτυχον γὰρ προσελθὼν ἀνδρὶ, ὃς τετέλεκε χρήματα σοφισταῖς πλείω ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι, Καλλίᾳ τῷ 15 Ἰππονίκου· τοῦτον οὖν ἀνηρόμην — ἐστὸν γὰρ αὐτῷ δύο ὑέε — ὧ Καλλία', ἣν δ' ἐγὼ, 'εἰ μὲν σου τῷ ὑέε πῶλῳ ἢ μόσχῳ ἐγενέσθην, εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν καὶ μισθώσασθαι, ὃς ἔμελλεν αὐτῷ καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ποιήσῃν τὴν προσήκουσαν 20 ἀρετὴν· ἣν δ' ἂν οὗτος ἢ τῶν ἵππικῶν τις ἢ τῶν γεωργικῶν· νῦν δ' ἐπειδὴ ἀνθρώπῳ ἐστὸν, τίνα αὐτοῖν ἐν νῷ ἔχεις ἐπιστάτην λαβεῖν; τίς τῆς τοιαύτης ἀρετῆς, τῆς ἀνθρωπίνης τε καὶ πολιτικῆς, ἐπιστήμων ἐστίν; οἷμαι γὰρ σε ἐσκέφθαι διὰ τὴν τῶν ὑέων κτη- 25 σιν. ἔστιν τις, ἔφην ἐγὼ, ἢ οὐ; 'πάνυ γε', ἣ δ' ὅς. 'τίς', ἣν δ' ἐγὼ, 'καὶ ποδαπός, καὶ πόσου διδάσκει;' 'Εὔηνος', ἔφην, ὧ Σώκρατες, Πάριος, πέντε μνῶν.' καὶ ἐγὼ τὸν Εὔηνον ἐμακάρισα, εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχει ταύτην τὴν τέχνην καὶ οὕτως ἐμμελῶς διδάσκει. ἐγὼ οὖν 30 καὶ αὐτὸς ἐκαλλυνόμεν τε καὶ ἠβρυνόμεν ἂν, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα. ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. |

25. Ὑπολάβοι ἂν οὖν τις ὑμῶν ἴσως· 'ἀλλ', ὧ Σώκρατες, τὸ σὸν τί ἐστὶ πρᾶγμα; πόθεν αἰ διαβολαί σοι

αὐται γεγόνασιν; οὐ γὰρ δήπου σοῦ γε οὐδέν τῶν
 ἄλλων περιττότερον πραγματευομένου ἔπειτα το-
 σαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν, εἰ μὴ τι ἔπραττες 5
 ἄλλοιον ἢ οἱ πολλοί· λέγε οὖν ἡμῖν, τί ἐστίν, ἵνα μὴ
 ἡμεῖς περὶ σοῦ αὐτοσχεδιάζωμεν. | ταυτί μοι δοκεῖ
 δίκαια λέγειν ὁ λέγων, κάγώ ὑμῖν πειράσομαι ἀπο-
 δεῖξαι, τί ποτ' ἐστίν τοῦτο, ὃ ἐμοὶ πεποίηκεν τό τε
 ὄνομα καὶ τὴν διαβολήν· ἀκούετε δὴ, καὶ ἴσως μὲν 10
 δόξω τισὶν ὑμῶν παίζειν, εὖ μέντοι ἴστε, πᾶσαν ὑμῖν
 τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. | ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 δι' οὐδέν ἄλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα
 ἔσχηκα. ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἐστίν ἴσως
 ἀνθρωπίνη σοφία. τῷ ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην 15
 εἶναι σοφός. οὗτοι δὲ τάχ' ἄν, οὓς ἄρτι ἔλεγον, μεί-
 ζω τινὰ ἢ κατ' ἀνθρώπον σοφίαν σοφοὶ εἶεν, ἢ οὐκ
 ἔχω, τί λέγω; οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε αὐτὴν ἐπίσταμαι. ἀλλ'
 ὅστις φησὶ ψεύδεται τε καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ λέγει. +
 | καὶ μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θορυβήσητε, μηδὲ 20
 ἂν δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν· οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν
 λόγον, ὃν ἂν λέγω, ἀλλ' εἰς ἀξιόχρεων ὑμῖν τὸν λέ-
 γοντα ἀνοίσω. τῆς γὰρ ἐμῆς, εἰ δὴ τίς ἐστίν σοφία
 καὶ οἴα, μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἐν
 Δελφοῖς. Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που. οὗτος ἐμός τε 25
 ἐταῖρος ἦν ἐκ νέου καὶ ὑμῶν τῷ πλήθει ἐταῖρός τε
 καὶ ξυνέφυγε τὴν φυγὴν ταύτην καὶ μεθ' ὑμῶν κατήλ-
 θε, καὶ ἴστε δὴ, οἷος ἦν Χαιρεφῶν, ὡς σφοδρὸς ἐφ'
 ὅ,τι ὀρμήσειεν. | καὶ δὴ ποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἐλθὼν
 ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύσασθαι καί, ὅπερ λέγω, μὴ 30
 θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες· ἤρετο γὰρ δὴ, εἴ τις ἐμοῦ εἶη
 σοφώτερος, ἀνεῖλεν οὖν ἡ Πυθία μηδένα σοφώτερον
 εἶναι· καὶ τούτων περὶ ὁ ἀδελφός ὑμῖν αὐτοῦ οὕτως
 μαρτυρήσει, ἐπειδὴ ἐκεῖνος τετελεῦτηκεν. |

6. Σκέψασθε δέ, ὧν ἔνεκα ταῦτα λέγω· μέλλω
 γὰρ ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονε. ταῦτα
 γὰρ ἐγὼ ἀκούσας ἐνεθυμούμην οὕτως· τί ποτε λέγει
 ὁ θεός, καὶ τί ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέ-
 γα οὔτε σμικρὸν ξύνοιδα ἑμαυτῷ σοφός ὢν· τί οὖν
 ποτε λέγει φάσκων ἐμὲ σοφώτατον εἶναι; οὐ γὰρ δὴ- 5

που ψεύδεται γε· οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. | καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἠπόρουσιν, τί ποτε λέγει. ἔπειτα μόγις πάνυ ἐπὶ ζήτησιν αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ ἐτραπόμην. ἦλθον ἐπὶ τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι, ὡς ἐνταῦθα, εἴπερ που, ἐλέγξων τὸ μαντεῖον καὶ ἀποφανῶν τῷ 10 χρησμῷ, ὅτι οὗτος ἐμοῦ σοφώτερός ἐστι, σὺ δ' ἐμὲ ἔφησθα. | διασκοπῶν οὖν τοῦτον—ὄνόματι γὰρ οὐδὲν δέομαι λέγειν, ἦν δέ τις τῶν πολιτικῶν, πρὸς ὃν ἐγὼ σκοπῶν τοιοῦτόν τι ἔπαθον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, —καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ ἔδοξέ μοι οὗτος ὁ ἀνὴρ 15 δοκεῖν μὲν εἶναι σοφός ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, εἶναι δ' οὐκ ἄπειρα ἐπειρώμην αὐτῷ δεικνύουσι, ὅτι οἷοιτο μὲν εἶναι σοφός, εἴη δ' οὐ. ἐντεῦθεν οὖν τούτῳ τε ἀπηχθόμην καὶ πολλοῖς τῶν παρόντων. | πρὸς ἑμαυτὸν δ' οὖν ἀπιὼν ἐλογιζόμην, ὅτι τούτου μὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐγὼ σοφώτερός εἰμι· κινδυνεύει μὲν γὰρ ἡμῶν οὐδέτερος οὐδὲν καλὸν κάγαθὸν εἰδέναι, ἀλλ' οὗτος μὲν οἶεται τι εἰδέναι οὐκ εἰδώς, ἐγὼ δέ, ὡσπερ οὖν οὐκ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι· ἔοικα γοῦν τούτου γε σμικρῷ τινι αὐτῷ τούτῳ σοφώτερος 25 εἶναι, ὅτι ἂ μὴ οἶδα οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι. | ἐντεῦθεν ἐπ' ἄλλον ἦα τῶν ἐκείνου δοκούντων σοφωτέρων εἶναι, καὶ μοι ταῦτά ταῦτα ἔδοξε· καὶ ἐνταῦθα κάκεινῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἀπηχθόμην. |

7. Μετὰ ταῦτ' οὖν ἤδη ἐφεξῆς ζα, αἰσθανόμενος μὲν καὶ λυπούμενος καὶ δεδιώς ὅτι ἀπηχθανόμην, ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει εἶναι τὸ τοῦ θεοῦ περὶ πλείστου ποιεῖσθαι· ἴτερον οὖν σκοποῦντι τὸν χρησμόν, τί λέγει, ἐπὶ ἅπαντες τοὺς τι δοκοῦντας εἰδέναι. | 5 καὶ νῆ τὸν κύνα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,—δεῖ γὰρ πρὸς ὑμᾶς τάληθῆ λέγειν—ἦ μὴν ἐγὼ ἔπαθόν τι τοιοῦτον· οἱ μὲν μάλιστα εὐδοκιμοῦντες ἔδοξάν μοι ὀλίγου δεῖν τοῦ πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι ζητοῦντι κατὰ τὸν θεόν, ἄλλοι δὲ δοκοῦντες φαυλότεροι ἐπεικέστεροι εἶναι 10 ἄνδρες πρὸς τὸ φρονίμως ἔχειν. | δεῖ δὴ ὑμῖν τὴν ἐμὴν πλάνην ἐπιδειξάμενος ὡσπερ πόνους τινὰς πονοῦντος, ἵνα μοι καὶ ἀνέλεγκτος ἡ μαντεία γένοιτο. μετὰ γὰρ τοὺς πολιτικούς ἦα ἐπὶ τοὺς ποιητάς τοὺς τε τῶν

τραγωδιῶν καὶ τοὺς τῶν διθυράμβων καὶ τοὺς ἄλλους 15
 ὡς ἐνταῦθα ἐπ' αὐτοφώρῳ καταληψόμενος ἑμαυτὸν
 ἀμαθέστερον ἐκείνων ὄντα. | ἀναλαμβάνων οὖν αὐτῶν
 τὰ ποιήματα, ἃ μοι ἐδόκει μάλιστα πεπραγματοῦσθαι
 αὐτοῖς, διηρώτων ἂν αὐτούς, τί λέγοιεν, ἴν' ἅμα τι
 καὶ μανθάνοιμι παρ' αὐτῶν. αἰσχύνομαι οὖν ὑμῖν 20
 εἰπεῖν, ὧ ἄνδρες, τάληθῆ· ὅμως δὲ ῥητέον· ὡς ἔπος
 γὰρ εἰπεῖν, ὀλίγου αὐτῶν ἅπαντες οἱ παρόντες ἂν
 βέλτιον ἔλεγον περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν. ἔγνω
 οὖν καὶ περὶ τῶν ποιητῶν ἐν ὀλίγῳ τούτῳ, ὅτι οὐ
 σοφίᾳ ποιοῖεν ἅ ποιοῖεν, ἀλλὰ φύσει τινὶ καὶ ἐνθου- 25
 σιάζοντες, ὥσπερ οἱ θεομάντεις καὶ οἱ χρησμοδοί·
 καὶ γὰρ οὗτοι λεγουσὶ μὲν πολλὰ καὶ καλὰ, ἴσασι
 δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι. τοιοῦτόν τί μοι ἐφάνησαν πά-
 θος καὶ οἱ ποιηταὶ πεπονθότες· καὶ ἅμα ἠσθόμην αὐ-
 τῶν διὰ τὴν ποιήσιν οἰομένων καὶ τᾶλλα σοφωτάτων 30
 εἶναι ἀνθρώπων, ἃ οὐκ ἦσαν. | ἀπῆα οὖν καὶ ἐντεῦ-
 θεν τῷ αὐτῷ οἴόμενος περιγεγονέναι, ὥπερ καὶ τῶν
 πολιτικῶν. |

8. Τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺς χειροτέχνους ἦα· ἑμαυ-
 τῷ γὰρ ξυνήδη οὐδὲν ἐπισταμένῳ, ὡς ἔπος εἰπεῖν,
 τούτους δὲ γ' ἦδη ὅτι εὐρήσοιμι πολλὰ καὶ καλὰ ἐπι-
 σταμένους· καὶ τούτου μὲν οὐκ ἐψεύσθην, ἀλλ' ἠπί-
 σταντο ἃ ἐγὼ οὐκ ἠπιστάμην καὶ μου ταύτη σοφώτε- 5
 ροὶ ἦσαν. | ἀλλ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτόν μοι ἔδο-
 ξαν ἔχειν ἀμάρτημα, ὅπερ καὶ οἱ ποιηταί, καὶ οἱ ἀγα-
 θοὶ δημιουργοί· διὰ τὸ τὴν τέχνην καλῶς ἐξεργάζε-
 σθαι ἕκαστος ἡξίου καὶ τᾶλλα τὰ μέγιστα σοφώτα-
 τος εἶναι, καὶ αὐτῶν αὐτῆ ἢ πλημμέλεια ἐκείνην τὴν 10
 σοφίαν ἀπέκρυπτεν· ὥστ' ἐμὲ ἑμαυτὸν ἀνερωτᾶν
 ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ, πότερα δεξαίμην ἂν οὕτως ὥσπερ
 ἔχω ἔχειν, μήτε τι σοφὸς ὢν τὴν ἐκείνων σοφίαν μή-
 τε ἀμαθὴς τὴν ἀμαθίαν, ἢ ἀμφοτέρα, ἃ ἐκεῖνοι ἔχου-
 σιν, ἔχειν· ἀπεκρινάμην οὖν ἑμαυτῷ καὶ τῷ χρησμῷ, 15
 ὅτι μοι λυσιτελοῖ ὥσπερ ἔχω ἔχειν. |

9. Ἐκ ταυτησὶ δὴ τῆς ἐξετάσεως, ὧ ἄνδρες Ἀ-
 θηναῖοι, πολλάι μὲν ἀπέχθεται μοι γεγόνασιν καὶ
 οἶαι χαλεπώταται καὶ βαρύτεραι, ὥστε πολλὰς δια-

βολὰς ἀπ' αὐτῶν γεγονέναι, ὄνομα δὲ τοῦτο λέγε-
σθαι, σοφὸς εἶναι· οἷονταί γάρ με ἐκάστοτε οἱ πα- 5
ρόντες ταῦτα αὐτὸν εἶναι σοφόν, ἃ ἂν ἄλλον ἐξε-
λέγω. | τὸ δὲ κινδυνεύει, ὧ ἄνδρες, τῷ ὄντι ὁ θεὸς
σοφὸς εἶναι, καὶ ἐν τῷ χρησμῷ τούτῳ τοῦτο λέγειν,
ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστίν καὶ
οὐδενός· καὶ φαίνεται τοῦτ' οὐ λέγειν τὸν Σωκράτη, 10
προσκεχρησθαι δὲ τῷ ἑμῷ ὀνόματι, ἐμὲ παράδειγμα
ποιούμενος, ὡσπερ ἂν εἰ εἴποι, ὅτι οὗτος ὑμῶν, ὧ
ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις ὡσπερ Σωκράτης
ἔγνωκεν, ὅτι οὐδενός ἀξιός ἐστι τῆ ἀληθείᾳ πρὸς σο-
φίαν. | ταῦτ' οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιῶν ζητῶ 15
καὶ ἐρευνῶ κατὰ τὸν θεόν, καὶ τῶν ἀστῶν καὶ ξέ-
νων ἂν τινα οἴωμαι σοφὸν εἶναι· καὶ ἐπειδάν μοι
μὴ δοκῆ, τῷ θεῷ βοηθῶν ἐνδείκνυμαι, ὅτι οὐκ ἔστι
σοφός. | καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας οὔτε τι τῶν τῆς
πόλεως πρᾶξι μοι σχολή γέγονεν ἀξιον λόγου οὔτε 20
τῶν οἰκείων, ἀλλ' ἐν πενίᾳ μυρία εἰμί διὰ τὴν τοῦ
θεοῦ λατρείαν. |

ΙΘ. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦν-
τες, οἷς μάλιστα σχολή ἐστίν, οἱ τῶν πλουσιωτά-
των, αὐτόματοι χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων
τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοὶ πολλακίς ἐμὲ μιμοῦνται,
εἶτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν· κᾶπειτα, οἷμαι, 5
εὐρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι
ἀνθρώπων, εἰδότες δὲ ὀλίγα ἢ οὐδέν. | ἐντεῦθεν οὖν
οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται, ἀλλ' οὐκ
αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν, ὡς Σωκράτης τίς ἐστι μιαινό-
τατος καὶ διαφθείρει τοὺς νέους· καὶ ἐπειδάν τις 10
αὐτοὺς ἐρωτᾷ, ὅ,τι ποιῶν καὶ ὅ,τι διδάσκων, ἔχουσί
μὲν οὐδὲν εἰπεῖν, ἀλλ' ἀγνοοῦσιν, ἵνα δὲ μὴ δοκῶ-
σιν ἀπορεῖν, τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων
πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν, ὅτι τὰ μετέωρα καὶ τὰ
ὑπὸ γῆς καὶ θεοὺς μὴ νομίζειν καὶ τὸν ἥττω λόγον 15
κρείττω ποιεῖν. τὰ γὰρ ἀληθῆ, οἷομαι, οὐκ ἂν ἐθέ-
λοιεν λέγειν, ὅτι κατάδηλοι γίνονται προσποιού-
μενοι μὲν εἰδέναι, εἰδότες δὲ οὐδέν. ἅτε οὖν, οἷμαι,
φιλότιμοι ὄντες καὶ σφοδροὶ καὶ πολλοί, καὶ ξυντε-

ταμένως καὶ πιθανῶς λέγοντες περὶ ἐμοῦ, ἐμπεπλή-20
 κασιν ὑμῶν τὰ ὧτα καὶ πάλαι καὶ σφοδρῶς διαβάλ-
 λοντες. | ἐκ τούτων καὶ Μέλητός μοι ἐπέθετο καὶ "Α-
 νυτος καὶ Λύκων, Μέλητος μὲν ὑπὲρ τῶν ποιητῶν
 ἀχθόμενος, "Ανυτος δὲ ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν
 πολιτικῶν, Λύκων δὲ ὑπὲρ τῶν ῥητόρων· ὥστε, ὅπερ 25
 ἀρχόμενος ἐγὼ ἔλεγον, θαυμάζοιμ' ἄν, εἰ οἶός τ'
 εἶην ἐγὼ ὑμῶν ταύτην τὴν διαβολὴν ἐξελεῖσθαι ἐν
 οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ οὕτω πολλὴν γεγонуῖαν. | ταυτ'
 ἔστιν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τάληθῆ, καὶ ὑμᾶς
 οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ἀποκρυψάμενος ἐγὼ λέγω 30
 οὐδ' ὑποστειλάμενος, καίτοι οἶδα σχεδόν, ὅτι τοῖς
 αὐτοῖς ἀπεχθάνομαι· ὃ καὶ τεκμήριον, ὅτι ἀληθῆ λέγω
 καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διαβολὴ ἢ ἐμὴ καὶ τὰ αἷτια ταυτὰ
 ἐστὶν· καὶ ἐάντε νῦν ἐάντε αὖθις ζητήσητε ταυτὰ, οὔ-
 τως εὐρήσετε. | 35

11. Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοί μου κατήγοροι κα-
 τηγόρουν αὕτη ἐστὶν ἱκανὴ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς·
 πρὸς δὲ Μέλητον τὸν ἀγαθὸν τε καὶ φιλόπολιν, ὡς
 φησι, καὶ τοὺς ὑτέρους μετὰ ταυτὰ πειράσομαι ἀπο-
 λογεῖσθαι. | αὖθις γὰρ δὴ, ὡς περ ἐτέρων τούτων 5
 ὄντων κατηγῶρων, λάβωμεν αὖ τὴν τούτων ἀντωμο-
 σίαν· ἔχει δὲ πῶς ὧδε· Σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν τοὺς
 νεοὺς διαφθείροντα καὶ θεοὺς οὐς ἡ πόλις νομίζει
 οὐ νομίζοντα, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά· | τὸ μὲν δὴ
 ἔγκλημα τοιοῦτόν ἐστιν· τούτου δὲ τοῦ ἐγκλήματος 10
 ἐν ἕκαστον ἐξετάσωμεν. φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νεοὺς ἀδι-
 κεῖν με διαφθείροντα. ἐγὼ δὲ γε, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ἀδικεῖν φημι Μέλητον, ὅτι σπουδῆ χαριεντίζε-
 ται, ῥαδίως εἰς ἀγῶνα καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ
 πραγμάτων προσποιούμενος σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι, 15
 ὧν οὐδὲν τούτῳ πώποτε ἐμέλησεν· ὡς δὲ τοῦτο οὕτως
 ἔχει, πειράσομαι καὶ ὑμῖν ἐπιδειξάι. |

12. Καὶ μοι δεῦρο, ὧ Μέλητε, εἶπέ· ἄλλο τι ἢ
 περὶ πολλοῦ ποιεῖ, ὅπως ὡς βέλτιστοι οἱ νεώτεροι
 ἔσονται; ἔγωγε· ἴθι δὴ νῦν εἶπέ τούτοις, τίς αὖ-
 τοὺς βελτίους ποιεῖ· δηλον γὰρ ὅτι οἶσθα, μέλον γέ
 σοι. τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα ἐξευρών, ὡς φῆς, ἐμέ 5

εἰσάγεις τουτοισὶ καὶ κατηγορεῖς· τὸν δὲ δὴ βελτίους ποιοῦντα ἴθι εἰπέ καὶ μῆνυσον αὐτοῖς, τίς ἐστίν. | ὄρῳ, ὦ Μέλητε, ὅτι σιγᾶς καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν ; καίτοι οὐκ αἰσχρὸν σοι δοκεῖ εἶναι καὶ ἱκανὸν τεκμήριον οὗ δὴ ἐγὼ λέγω, ὅτι σοι οὐδὲν μεμέληκεν ; 10 ἄλλ' εἰπέ, ὦ γαθέ, τίς αὐτοὺς ἀμείνους ποιεῖ ; οἱ νόμοι. ἄλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ τίς ἄνθρωπος, ὅστις πρῶτον καὶ αὐτὸ τοῦτο οἶδε, τοὺς νόμους ; οὔτοι, ὦ Σώκρατες, οἱ δικασταί. πῶς λέγεις, ὦ Μέλητε ; οἶδε τοὺς νέους παιδεύειν οἱοί 15 τέ εἰσι καὶ βελτίους ποιοῦσιν ; 'μάλιστα.' πότερον ἅπαντες ἢ οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δ' οὐ ; 'ἅπαντες.' εὖ γε νῆ τὴν Ἥραν λέγεις, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ὠφελούντων. τί δὲ δὴ ; οἶδε οἱ ἄκροαταὶ βελτίους ποιοῦσιν ἢ οὐ ; 'καὶ οὔτοι.' τί δὲ οἱ 20 βουλευταί ; 'καὶ οἱ βουλευταί.' ἄλλ' ἄρα, ὦ Μέλητε, μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ ἐκκλησιασταί, διαφθεῖρουσι τοὺς νεωτέρους ; ἢ κάκεῖνοι βελτίους ποιοῦσιν ἅπαντες ; 'κάκεῖνοι.' | πάντες ἄρα, ὡς ἔοικεν, Ἰθηναῖοι καλοὺς κάγαθοὺς ποιοῦσι πλὴν ἐμοῦ, ἐγὼ 25 δὲ μόνος διαφθεῖρω· οὕτω λέγεις ; 'πάνυ σφόδρα ταῦτα λέγω.' πολλὴν γ' ἐμοῦ κατέγνωκας δυστυχίαν. | καὶ μοι ἀπόκριναί· ἢ καὶ περὶ ἵππους οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν ; οἱ μὲν βελτίους ποιοῦντες αὐτοὺς πάντες ἄνθρωποι εἶναι, εἷς δὲ τις ὁ διαφθεῖρων ; ἢ τούναν- 30 τὸν τούτου πᾶν εἷς μὲν τις ὁ βελτίους οἷός τ' ὦν ποιεῖν ἢ πάνυ ὀλίγοι, οἱ ἵππικοί· οἱ δὲ πολλοί, ἐάνπερ ξυνῶσι καὶ χρῶνται ἵπποις, διαφθεῖρουσιν ; οὐχ οὕτως ἔχει, ὦ Μέλητε, καὶ περὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ζώων ; πάντως δὴπου, ἐάντε σὺ καὶ Ἄνυ- 35 νυτος οὐ φῆτε ἐάντε φῆτε· πολλὴ γὰρ ἂν τις εὐδαιμονία εἴη περὶ τοὺς νέους, εἰ εἷς μὲν μόνος αὐτοὺς διαφθεῖρει, οἱ δ' ἄλλοι ὠφελούσιν. | ἀλλὰ γάρ, ὦ Μέλητε, ἱκανῶς ἐπιδείκνυσαι, ὅτι οὐδεπώποτε ἐφρόντισας τῶν νέων, καὶ σαφῶς ἀποφαίνεις τὴν σαυτοῦ 40 ἀμέλειαν, ὅτι οὐδὲν σοι μεμέληκεν περὶ ὧν ἐμὲ εἰσάγεις. |

13. Ἔτι δὲ ἡμῖν εἰπέ, ὦ πρὸς Διὸς Μέλητε, πό-

τερόν ἐστὶν οἰκεῖν ἄμεινον ἐν πολίταις χρηστοῖς ἢ πο-
 νηροῖς ; ὦ τᾶν, ἀπόκριναι. οὐδὲν γὰρ τοι χαλεπὸν ἐρω-
 τῶ· οὐχ οἱ μὲν πονηροὶ κακὸν τι ἐργάζονται τοὺς
 ἀεὶ ἐγγυτάτῳ ἑαυτῶν ὄντας, οἱ δ' ἀγαθοὶ ἀγαθόν τι ; 5
 'πάνυ γε.' ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ὑπὸ τῶν ξυνόντων
 βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι ; ἀποκρίνου, ὦ
 ἀγαθέ· καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι. ἔσθ' ὅστις
 βούλεται βλάπτεσθαι ; 'οὐ δῆτα'. | φέρε δὴ,
 πότερον ἐμὲ εἰσάγεις δεῦρο ὡς διαφθείροντα τοὺς 10
 νεωτέρους καὶ πονηροτέρους ποιῶντα ἐκόντα ἢ ἄκον-
 τα ; 'ἐκόντα ἔγωγε'. τί δῆτα, ὦ Μέλητε ; τοσοῦτον
 σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ τηλικούτου ὄντος τηλικόσδε
 ὦν, ὥστε σὺ μὲν ἔγνωκας, ὅτι οἱ μὲν κακοὶ κακὸν τι
 ἐργάζονται ἀεὶ τοὺς μάλιστα πλησίον ἑαυτῶν, οἱ 15
 δὲ ἀγαθοὶ ἀγαθόν, ἐγὼ δὲ δὴ εἰς τοσοῦτον ἀμα-
 θίας ἤκω, ὥστε καὶ τοῦτ' ἀγνοῶ, ὅτι, ἐάν τινα μοχθη-
 ρὸν ποιήσω τῶν ξυνόντων, κινδυνεύσω κακὸν τι
 λαβεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ὥστε τοῦτο τὸ τοσοῦτον κακὸν
 ἐκὼν ποιῶ, ὡς φῆς σὺ ; | ταῦτα ἐγὼ σοι οὐ πείθομαι, 20
 ὦ Μέλητε, οἴμαι δὲ οὐδὲ ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα·
 ἀλλ' ἢ οὐ διαφθείρω ἢ, εἰ διαφθείρω, ἄκων, ὥστε
 σὺ γε κατ' ἀμφοτέρα ψεύδει. εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω,
 τῶν τοιούτων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων οὐ δεῦρο
 νόμος εἰσάγειν ἐστίν, ἀλλὰ ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν 25
 καὶ νοθετεῖν· δῆλον γὰρ ὅτι, ἐάν μάθω, παύσομαι
 ὃ γε ἄκων ποιῶ· σὺ δὲ ξυγγενέσθαι μὲν μοι καὶ δι-
 δάξαι ἔφυγες καὶ οὐκ ἠθέλησας, δεῦρο δὲ εἰσάγεις,
 οἷ νόμος ἐστίν εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους,
 ἀλλ' οὐ μαθήσεως. | 30

14. Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο μὲν
 δῆλον ἤδη ἐστίν, ὃ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι Μελήτω τούτων
 οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πώποτε ἐμέλησεν. ὅμως δὲ δὴ
 λέγε ἡμῖν, πῶς με φῆς διαφθεῖρειν, ὦ Μέλητε, τοὺς
 νεωτέρους ; ἢ δῆλον δὴ ὅτι κατὰ τὴν γραφὴν, ἣν ἐ- 5
 γράψω, θεοὺς διδάσκοντα μὴ νομίζειν οὐς ἢ πόλις
 νομίζει, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά ; οὐ ταῦτα λέγεις,
 ὅτι διδάσκων διαφθείρω ; 'πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ταῦτα
 λέγω.' | πρὸς αὐτῶν τοίνυν, ὦ Μέλητε, τούτων τῶν

θεῶν, ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστίν, εἰπέ ἔτι σαφέστερον καὶ 10
ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀνδράσιν τούτοις. ἐγὼ γὰρ οὐ δύναμαι
μαθεῖν, πότερον λέγεις διδάσκειν με νομίζειν εἶναι τι-
νας θεούς, καὶ αὐτὸς ἄρα νομίζω εἶναι θεούς, καὶ οὐκ
εἶμι τὸ παράπαν ἄθεος οὐδὲ ταύτῃ ἀδικῶ, οὐ μέντοι
οὔσπερ γε ἡ πόλις, ἀλλὰ ἐτέρους, καὶ τοῦτ' ἔστιν 15
ὁ μοι ἐγκαλεῖς, ὅτι ἐτέρους· ἢ παντάπασί με φῆς
οὔτε αὐτὸν νομίζειν θεοὺς τοὺς τε ἄλλους ταῦτα
διδάσκειν. 'ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις
θεοὺς.' | ὦ θαυμάσιε Μέλῃτε, ἵνα τί ταῦτα λέγεις ;
οὐδὲ ἥλιον οὐδὲ σελήνην ἄρα νομίζω θεοὺς εἶναι, 20
ὡσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ; 'μὰ Δί', ὦ ἄνδρες δικασ-
ταί, ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι, τὴν δὲ
σελήνην γῆν.' | Ἄναξαγόρου οἷε κατηγορεῖν, ὦ φί-
λε Μέλῃτε, καὶ οὕτω καταφρονεῖς τῶνδε καὶ οἷε
αὐτοὺς ἀπίρους γραμμάτων εἶναι, ὥστε οὐκ εἶδέ- 25
ναι, ὅτι τὰ Ἄναξαγόρου βιβλία τοῦ Κλαζομενίου γέ-
μει τούτων τῶν λόγων ; καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα
παρ' ἐμοῦ μανθάνουσιν, ἃ ἕξεστιν ἐνίοτε, εἰ πάνυ
πολλοῦ, δραχμῆς ἐκ τῆς ὀρχήστρας πριαμένοις Σω-
κράτους καταγελᾶν, ἐὰν προσποιῆται ἑαυτοῦ εἶναι, 30
ἄλλως τε καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα. | ἀλλ', ὦ πρὸς Διός,
οὕτωςί σοι δοκῶ οὐδένα νομίζειν θεὸν εἶναι ; 'οὐ
μέντοι μὰ Δία οὐδ' ὀπωστιοῦν.' ἄπιστός γ' εἶ, ὦ Μέ-
λητε, καὶ ταῦτα μέντοι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖς, σαυτῷ. ἐμοὶ
γὰρ δοκεῖ οὐτοσί, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνυ εἶναι 35
ὑβριστῆς καὶ ἀκόλαστος, καὶ ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν
ταύτην ὑβρεῖ τινὶ καὶ ἀκολασίᾳ καὶ νεότητι γράψα-
σθαι. ἔοικεν γὰρ ὡσπερ αἴνιγμα ξυντιθέντι διαπει-
ρωμένῳ· ἄρα γνώσεται Σωκράτης ὁ σοφὸς δὴ ἐμοῦ
χαριεντιζομένου καὶ ἐναντί' ἑμαυτῷ λέγοντος, ἢ ἐξα- 40
πατήσω αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀκούοντας ;
οὔτος γὰρ ἐμοὶ φαίνεται τὰ ἐναντία λέγειν αὐτὸς
ἑαυτῷ ἐν τῇ γραφῇ, ὡσπερ ἂν εἰ εἴποι· ἀδικεῖ Σω-
κράτης θεοὺς οὐ νομίζων, ἀλλὰ θεοὺς νομίζων. καί-
τοι τοῦτό ἐστι παίζοντος. |

45

13. Συνεπισκέψασθε δὴ, ὦ ἄνδρες, ἣ μοι φαίνε-
ται ταῦτα λέγειν· σὺ δὲ ἡμῖν ἀπόκρισαι, ὦ Μέλῃτε· ὑμεῖς

δέ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς ὑμᾶς παρητησάμην, μέμνησθέ μοι μὴ
 θορυβεῖν, ἐὰν ἐν τῷ εἰωθότι τρόπῳ τοὺς λόγους ποιῶμαι·
 ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων, ὧ Μέλητε, ἀνθρώπεια μὲν νομίζει 5
 πράγματ' εἶναι, ἀνθρώπους δὲ οὐ νομίζει; ἀποκρινέσθω,
 ὧ ἄνδρες, καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβεῖτω· ἔσθ' ὅστις
 ἵππους μὲν οὐ νομίζει, ἵππικὰ δὲ πράγματα; ἢ αὐλη-
 τὰς μὲν οὐ νομίζει εἶναι, αὐλητικὰ δὲ πράγματα; οὐκ
 ἔστιν, ὧ ἄριστε ἀνδρῶν· εἰ μὴ σὺ βούλει ἀποκρίνα- 10
 σθαι, ἐγὼ σοὶ λέγω καὶ τοῖς ἄλλοις τουτοισί. | ἀλλὰ τὸ
 ἐπὶ τούτῳ γε ἀπόκριναί. ἔσθ' ὅστις δαιμόνια μὲν νο-
 μίζει πράγματ' εἶναι, δαίμονας δὲ οὐ νομίζει; 'οὐκ
 ἔστιν'. ὡς ὠνησας, ὅτι μόγις ἀπεκρίνω ὑπὸ τουτωνί
 ἀναγκαζόμενος· οὐκοῦν δαιμόνια μὲν φῆς με καὶ νομί- 15
 ζειν καὶ διδάσκειν, εἴτ' οὖν καινὰ εἴτε παλαιά· ἀλλ'
 οὖν δαιμόνιά γε νομίζω κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ ταῦ-
 τα καὶ διωμόσω ἐν τῇ ἀντιγραφῇ· εἰ δὲ δαιμόνια νομί-
 ζω, καὶ δαίμονας δήπου πολλῇ ἀνάγκῃ νομίζειν μέ-
 ἐστιν· οὐχ οὕτως ἔχει; ἔχει δὴ· τίθημι γάρ σε ὁμολο- 20
 γοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει. | τοὺς δὲ δαίμονας οὐχὶ
 ἦτοι θεοὺς γε ἡγούμεθα ἢ θεῶν παῖδας; φῆς ἢ οὐ·
 'πάνυ γε'. οὐκοῦν εἴπερ δαίμονας ἡγοῦμαι, ὡς σὺ φῆς,
 εἰ μὲν θεοὶ τινὲς εἰσὶν οἱ δαίμονες, τοῦτ' ἂν εἴη, ὃ ἐγὼ
 φημί σε αἰνίττεσθαι καὶ χαριεντίζεσθαι, θεοὺς οὐχ ἡγού- 25
 μενον φάναι ἐμὲ θεοὺς αὖ ἡγεῖσθαι πάλιν, ἐπειδὴ περ
 γε δαίμονας ἡγοῦμαι· εἰ δ' αὖ οἱ δαίμονες θεῶν παῖδές
 εἰσὶν νόθοι τινὲς ἢ ἐκ νυμφῶν ἢ ἐκ τινῶν ἄλλων, ὧν δὴ
 καὶ λέγονται, τίς ἂν ἀνθρώπων θεῶν μὲν παῖδας ἡγοῖ-
 το εἶναι, θεοὺς δὲ μὴ; ὁμοίως γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη, 30
 ὡς περ ἂν εἴ τις ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖτο καὶ ὄνων
 τοὺς ἡμίονους, ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο εἶναι.
 | ἀλλ', ὧ Μέλητε, οὐκ ἔστιν ὅπως σὺ ταῦτα οὐχὶ ἀπο-
 πειρώμενος ἡμῶν ἐγράψω τὴν γραφὴν ταύτην ἢ ἀπο-
 ρῶν ὅτι ἐγκαλοῖς ἐμοὶ ἀληθὲς ἀδίκημα. ὅπως δὲ σὺ 35
 τινὰ πείθοις ἂν καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντα ἀνθρώπων,
 ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν καὶ δαιμόνια καὶ θεῖα ἡγεῖσθαι,
 καὶ αὖ τοῦ αὐτοῦ μήτε δαίμονας μήτε θεοὺς μήτε
 ἥρωας, οὐδεμία μηχανή ἐστιν. | 40

16. Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς μὲν ἐγὼ οὐκ ἀδικῶ κατὰ τὴν Μελήτου γραφήν, οὐ πολλῆς μοι δοκεῖ εἶναι ἀπολογίας, ἀλλὰ ἱκανὰ καὶ ταῦτα· ὁ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι πολλή μοι ἀπέχθεια γέγονεν καὶ πρὸς πολλούς, εὖ ἴστε ὅτι ἀληθές ἐστιν. 5 καὶ τοῦτ' ἔστιν ὃ ἐμέ αἰρήσει, ἐάν περ αἰρήῃ, οὐ Μέλητος οὐδὲ Ἄνυτος, ἀλλ' ἢ τῶν πολλῶν διαβολή, τε καὶ φθόνος. ἃ δὴ πολλούς καὶ ἄλλους καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας ἤρηκεν, οἶμαι δὲ καὶ αἰρήσειν· οὐδὲν δὲ δεινόν, μὴ ἐν ἐμοὶ στή. | ἴσως δ' ἂν οὖν εἴποι τις· εἴτ' οὐκ αἰσχύνη, ὦ 10 Σώκρατες, τοιοῦτον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύσας, ἐξ οὗ κινδυνεύεις νυνὶ ἀποθανεῖν; ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον ἀντίποιμι, ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἶε δεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τι καὶ μικρὸν ὄφελός ἐστιν, ἀλλ' οὐκ 15 ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν, ὅταν πράττη, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἄνδρός ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. | φαῦλοι γὰρ ἂν τῷ γε σῶ λόγῳ εἶεν τῶν ἡμιθέων ὅσοι ἐν Τροίᾳ τετελευτήκασιν οἳ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Θετίδος υἱός, ὃς τοσοῦτον τοῦ κινδύνου κατεφρόνησεν παρὰ τὸ 20 αἰσχρὸν τι ὑπομεῖναι, ὥστε ἐπειδὴ εἶπεν ἢ μήτηρ αὐτῷ προθυμουμένῳ Ἐκτορα ἀποκτείνειν, θεὸς οὖσα, οὕτωςί πως, ὡς ἐγὼ οἶμαι· ὦ παῖ, εἰ τιμωρήσεις Πατρόκλῳ τῷ ἐταίρῳ τὸν φόνον καὶ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, αὐτὸς ἀποθανεῖ· αὐτίκα γάρ τοι, φησί, μεθ' Ἐκτορα πότμος 25 ἐτοῖμος· ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας τοῦ μὲν θανάτου καὶ τοῦ κινδύνου ὀλιγόρησε, πολὺ δὲ μᾶλλον δείσας τὸ ζῆν κακός ὢν καὶ τοῖς φίλοις μὴ τιμωρεῖν, αὐτίκα, φησί, τεθναίνην δίκην ἐπιθείς τῷ ἀδικοῦντι, ἵνα μὴ ἐνθάδε μένω καταγέλαστος παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν ἄχθος ἀρούρης. 30 μὴ αὐτὸν οἶε φροντίσαι θανάτου καὶ κινδύνου; | οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ· οὐ ἂν τις ἑαυτὸν τάξη ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι ἢ ὑπ' ἄρχοντος ταχθῆ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον μήτε θάνατον μήτε 35 ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ. |

17. Ἐγὼ οὖν δεινὰ ἂν εἶην εἰργασμένος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ, ὅτε μὲν με οἱ ἄρχοντες ἔταπτον,

οὓς ὑμεῖς εἴλεσθε ἄρχειν μου, καὶ ἐν Ποτειδαίᾳ καὶ
 ἐν Ἀμφιπόλει καὶ ἐπὶ Δηλίῳ, τότε μὲν οὐ̄ ἐκεῖνοι
 ἔταττον ἔμενον ὥσπερ καὶ ἄλλος τις καὶ ἐκινδύ- 5
 νευον ἀποθανεῖν, τοῦ δὲ θεοῦ τάττοντος, ὡς ἐγὼ φή-
 θην τε καὶ ὑπέλαβον, φιλοσοφοῦντά με δεῖν ζῆν καὶ ἐξε-
 τάζοντα ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνταῦθα δὲ φοβη-
 θείς ἢ θάνατον ἢ ἄλλο ὅτιοῦν πρᾶγμα λίποίμι τὴν τά-
 ξιν. | δεινὸν τᾶν εἶη, καὶ ὡς ἀληθῶς τότ' ἂν με δικαίως 10
 εἰσάγοι τις εἰς δικαστήριον, ὅτι οὐ νομίζω θεοὺς εἶναι
 ἀπειθῶν τῇ μαντείᾳ καὶ δεδιῶς θάνατον καὶ οἰόμενος
 σοφὸς εἶναι οὐκ ὢν. | τὸ γάρ τοι θάνατον δεδιέναι, ὧ̄
 ἄνδρες, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι μὴ ὄν-
 τα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναί ἐστιν ἅ οὐκ οἶδεν· οἶδε μὲν γὰρ 15
 οὐδεὶς τὸν θάνατον οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ πάν-
 των μέγιστον ὄν τῶν ἀγαθῶν, δεδίασι δ' ὡς εὐεῖδότες,
 ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστὶ. καὶ τοῦτο πῶς οὐκ ἀμαθία
 ἐστὶν αὐτῆ ἢ ἐπονειδιστος, ἢ τοῦ οἴεσθαι εἰδέναί ἅ οὐκ
 οἶδεν; ἐγὼ δ', ὧ̄ ἄνδρες, τούτῳ καὶ ἐνταῦθα ἴσως 20
 διαφέρω τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰ δὴ τῷ σοφώτε-
 ρός του φαίην εἶναι, τούτῳ ἂν, ὅτι οὐκ εἰδῶς ἱκανῶς
 περὶ τῶν ἐν Ἄιδου οὕτω καὶ οἴομαι οὐκ εἰδέναί· τὸ δὲ
 ἀδικεῖν καὶ ἀπειθεῖν τῷ βελτίονι, καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώ-
 πῳ, ὅτι κακὸν καὶ αἰσχρὸν ἐστὶν οἶδα ἢ πρὸ οὖν τῶν 25
 κακῶν, ὧν οἶδα ὅτι κακά ἐστιν, ἅ μὴ οἶδα εἰ καὶ ἀγαθὰ
 ὄντα τυγχάνει οὐδέποτε φοβήσομαι οὐδὲ φεύξομαι·
 ὥστε οὐδ' εἴ με νῦν ὑμεῖς ἀφίετε Ἄνύτῳ ἀπιστήσαν-
 τες, ὃς ἔφη ἢ τὴν ἀρχὴν οὐ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν ἢ,
 ἐπειδὴ εἰσῆλθον, οὐχ οἶόν τ' εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναί με, 30
 λέγων πρὸς ὑμᾶς ὡς, εἰ διαφευξοίμην, ἤδη ἂν ὑμῶν οἱ
 οὐεῖς ἐπιτηδεύοντες ἅ Σωκράτης διδάσκει πάντες παν-
 τά πασι διαφθαρῆσονται, —εἴ μοι πρὸς ταῦτα εἴποιτε· ὧ̄
 Σώκρατες, νῦν μὲν Ἄνύτῳ οὐ πεισόμεθα, ἀλλ' ἀφιε-
 μὲν σε, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ὧ̄τε μηκέτι ἐν ταύτῃ τῇ 35
 ζητήσῃ διατρίβειν μηδὲ φιλοσοφεῖν· ἐὰν δὲ ἄλλως ἔτι
 τοῦτο πράττων, ἀποθανεῖ· εἰ οὖν με, ὅπερ εἶπον, ἐπὶ
 τούτοις ἀφίετε, εἴποιμι ἂν ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ὑμᾶς, ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ἀσπάζομαι μὲν καὶ φιλῶ, πείσομαι δὲ μάλ-
 λον τῷ θεῷ ἢ ὑμῖν, καὶ ἕωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἶός τε 40

ὦ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν καὶ ὑμῖν παρακελευόμε-
 νός τε καὶ ἐνδεικνύμενος ὅτῳ ἂν αἰεὶ ἐντυγχάνω ὑμῶν,
 λέγων, οἷάπερ εἶπωθα, ὅτι, ὦ ἄριστε ἀνδρῶν, Ἰθναῖος
 ὦν, πόλεως τῆς μεγίστης καὶ εὐδοκιμωτάτης εἰς σοφίαν
 καὶ ἰσχύον, χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνοι ἐπιμελούμενος, 45
 ὅπως σοι ἔσται ὡς πλεῖστα, καὶ δόξης καὶ τιμῆς, φρο-
 νήσεως δὲ καὶ ἀληθείας καὶ τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελ-
 τίστη ἔσται, οὐκ ἐπιμελεῖ οὐδὲ φροντίζεις; καὶ ἐάν τις
 ὑμῶν ἀμφισβητῇ καὶ φῆ ἐπιμελεῖσθαι, οὐκ εὐθύς ἀφή-
 σω αὐτὸν οὐδ' ἄπειμι, ἀλλ' ἐρήσομαι αὐτὸν καὶ ἐξε- 50
 τάσω καὶ ἐλέγξω, καὶ ἐάν μοι μὴ δοκῇ κεκτῆσθαι ἀρε-
 τήν, φάναι δέ, ὄνειδιῶ, ὅτι τὰ πλείστου ἄξια περιέλα-
 χίστου ποιεῖται, τὰ δὲ φαυλότερα περὶ πλείονος ταυ-
 τα καὶ νεωτέρῳ καὶ πρεσβυτέρῳ, ὅτῳ ἂν ἐντυγχάνω,
 ποιήσω, καὶ ξένῳ καὶ ἀστῶ, μᾶλλον δὲ τοῖς ἀστοῖς, 55
 ὅσῳ μου ἐγγυτέρῳ ἐστὲ γένει· ταῦτα γὰρ κελεύει ὁ
 θεός, εὖ ἴστε, καὶ ἐγὼ οἶομαι οὐδέν πω ὑμῖν μεῖζον
 ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρε-
 σίαν. | οὐδέν γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ
 πείθων ὑμῶν καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους μήτε σω- 60
 μάτων ἐπιμελεῖσθαι μήτε χρημάτων πρότερον μηδὲ οὐ-
 τω σφόδρα ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται, λέ-
 γων ὅτι οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρε-
 τῆς χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις
 ἅπαντα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. | εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων 65
 διαφθεῖρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερὰ· εἰ δὲ τίς
 μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδέν λέγει· πρὸς ταῦ-
 τα φαίην ἂν, ὦ Ἰθναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἄνυτῳ ἢ μὴ, καὶ
 ἢ ἀφίετε ἢ μὴ ἀφίετε, ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσαντος
 ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνάναι. | 70

18. Μὴ θορυβεῖτε, ἄνδρες Ἰθναῖοι, ἀλλ' ἐμ-
 μείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν ἐφ' οἷς ἂν
 λέγω, ἀλλ' ἀκούειν· καὶ γάρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀνήσεσθε
 ἀκούοντες· μέλλω γὰρ οὖν ἅττα ὑμῖν ἐρεῖν καὶ ἄλλα,
 ἐφ' οἷς ἴσως βοήσεσθε· ἀλλὰ μηδαμῶς ποιεῖτε τοῦτο. 5
 | εὖ γὰρ ἴστε, ἐάν ἐμέ ἀποκτείνητε τοιοῦτον ὄντα, οἷον
 ἐγὼ λέγω, οὐκ ἐμέ μεῖζω βλάψετε ἢ ὑμᾶς αὐτούς· ἐμέ
 μὲν γὰρ οὐδέν ἂν βλάψειεν οὔτε Μέλητος οὔτε Ἄνου-

τος· οὐδὲ γὰρ ἂν δύναίτο· οὐ γὰρ οἴομαι θεμιτὸν εἶ-
 ναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος βλάπτεσθαι· ἀποκτείνω
 νειε μεντᾶν ἢ ἴσως ἐξελάσειεν ἢ ἀτιμώσειεν· ἀλλὰ
 ταῦτα οὗτος μὲν ἴσως οἶεται καὶ ἄλλος τις που με-
 γάλα κακά, ἐγὼ δ' οὐκ οἴομαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
 ποιεῖν ἢ οὗτος νυνὶ ποιεῖ, ἄνδρα ἀδίκως ἐπιχειρεῖν
 ἀποκτινύναι. | νῦν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλοῦ
 δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι, ὥς τις ἂν οἴ-
 οίτο, ἀλλὰ ὑπὲρ ὑμῶν, μή τι ἐξαμάρτησε περὶ τὴν τοῦ
 θεοῦ δόσιν ὑμῖν ἐμοῦ καταψηφισάμενοι· ἐάν γὰρ ἐμέ
 ἀποκτείνητε, οὐ ῥαδίως ἄλλον τοιοῦτον εὐρήσετε, ἀτε-
 χνῶς, εἰ καὶ γελοϊότερον εἰπεῖν, προσκείμενον τῇ πό-
 λει ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὡσπερ ἵππῳ μεγάλῳ μὲν καὶ γεν-
 ναίῳ, ὑπὸ μεγέθους δὲ νωθεστέρω καὶ δεομένῳ ἐγείρε-
 σθαι ὑπὸ μύωπός τινος· οἷον δὴ μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐμέ
 τῇ πόλει προστεθηκέναι τοιοῦτόν τινα, ὃς ὑμᾶς ἐγείρων
 καὶ πείθων καὶ ὄνειδίζων ἕνα ἕκαστον οὐδὲν παύομαι
 τὴν ἡμέραν ὄλην πανταχοῦ προσκαθίζων. | τοιοῦτος
 οὖν ἄλλος οὐ ῥαδίως ὑμῖν γενήσεται, ὧ ἄνδρες, ἀλλ'
 ἐάν ἐμοὶ πείθησθε, φείσεσθέ μου· ὑμεῖς δ' ἴσως τάχ'
 ἂν ἀχθόμενοι ὡσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγειρόμενοι, κρού-
 σαντες ἂν με, πειθόμενοι Ἀνύτῳ, ῥαδίως ἂν ἀποκτεί-
 ναιτε, εἴτα τὸν λοιπὸν βίον καθεύδοντες διατελοῖτε ἂν,
 εἰ μὴ τινα ἄλλον ὁ θεὸς ὑμῖν ἐπιπέμψειεν κηδόμενος
 ὑμῶν. | ὅτι δ' ἐγὼ τυγχάνω ὧν τοιοῦτος, οἷος ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ τῇ πόλει δεδόσθαι, ἐνθένδε ἂν κατανοήσαίτε· οὐ
 γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε τὸ ἐμέ τῶν μὲν ἑμαυτοῦ ἀπάν-
 των ἡμεληκέναι καὶ ἀνέχεσθαι τῶν οἰκείων ἀμελουμέ-
 νων τοσαῦτα ἤδη ἔτη, τὸ δὲ ὑμέτερον πράττειν αἰεὶ,
 ἴδια ἕκαστῳ προσιόντα ὡσπερ πατέρα ἢ ἀδελφὸν πρε-
 σβύτερον πείθοντα ἐπιμελεῖσθαι ὄρετης. | καὶ εἰ μὲν τι
 ἀπὸ τούτων ἀπέλαυον καὶ μισθὸν λαμβάνων ταῦτα
 παρέκελευσμένην, εἶχον ἂν τινα λόγον· νῦν δὲ ὄρατε δὴ
 καὶ αὐτοί, ὅτι οἱ κατήγοροι τᾶλλα πάντα ἀναισχύντως
 οὕτω κατηγοροῦντες τοῦτό γε οὐχ οἰοί τε ἐγένοντο
 ἀπαναισχυντήσαι παρασχόμενοι μάρτυρα, ὥς ἐγὼ ποτέ
 τινα ἢ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἤτησα. ἱκανὸν γάρ, οἷ· 45

μαι, ἐγὼ παρέχομαι τὸν μάρτυρα, ὡς ἀληθῆ λέγω, τὴν πενίαν. |

19. Ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι δὴ ἐγὼ ἴδια μὲν ταῦτα ξυμβουλεύω περιῶν καὶ πολυπραγμονῶ, δημοσίᾳ δὲ οὐ τολμῶ ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον ξυμβουλεύειν τῇ πόλει. | τούτου δὲ αἷτιόν ἐστιν ὃ ὑμεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηκόατε πολ- 5 λαχοῦ λέγοντος, ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίνε- ται [φωνή], ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμωδῶν Μέλη- τος ἐγράψατο· ἐμοὶ δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἐκ παιδὸς ἀρξάμε- νον φωνή τις γιγνομένη, ἣ, ὅταν γένηται, αἰεὶ ἀποτρέ- πει με τοῦτο, ὃ ἂν μέλλω πράττειν, προτρέπει δὲ οὐ- 10 ποτε· τοῦτ' ἐστὶν, ὃ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράτ- τειν. | καὶ παγκάλως γέ μοι δοκεῖ ἐναντιοῦσθαι· εὖ γὰρ ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχει- ρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ πράγματα, πάλαι ἂν ἀπω- λώλη καὶ οὐτ' ἂν ὑμᾶς ὠφελήκη οὐδὲν οὐτ' ἂν ἐμαυ- 15 τόν. | καὶ μοι μὴ ἄχθεσθε λέγοντι τάληθῆ· οὐ γὰρ ἐστὶν ὅστις ἀνθρώπων σωθήσεται οὔτε ὑμῖν οὔτε ἄλλῳ πλῆ- θει οὐδενὶ γνησίως ἐναντιούμενος καὶ διακωλύων πολ- λά ἄδικα καὶ παράνομα ἐν τῇ πόλει γίνεσθαι, ἀλλ' ἀναγκαῖόν ἐστι τὸν τῷ ὄντι μαχοῦμενον ὑπὲρ τοῦ δι- 20 καίου, καὶ εἰ μέλλει ὀλίγον χρόνον σωθήσεσθαι, ἰδιω- τεύειν, ἀλλὰ μὴ δημοσιεύειν. |

20. Μεγάλα δ' ἐγωγε ὑμῖν τεκμήρια παρέξο- μαι τούτων, οὐ λόγους, ἀλλ' ὃ ὑμεῖς τιμᾶτε, ἔργα. ἀκούσατε δὴ μου τὰ ἐμοὶ ξυμβεβηκότα, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι οὐδ' ἂν ἐνὶ ὑπεικάθοιμι παρὰ τὸ δίκαιον δείσας θάνα- 5 τον, μὴ ὑπέικων δὲ ἅμ' ἂν καὶ ἀπολοίμην· ἐρῶ δὲ ὑμῖν φορτικὰ μὲν καὶ δικανικά, ἀληθῆ δέ. | ἐγὼ γάρ, ὧ Ἀθηναῖοι, ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδεμίαν πώποτε ἤρξα ἐν τῇ πόλει, ἐβούλευσα δέ· καὶ ἔτυχεν ἡμῶν ἡ φυλὴ Ἀντιο- χίς πρυτανεύουσα, ὅτε ὑμεῖς τοὺς δέκα στρατηγούς τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας ἐβού- 10 λεσθε ἀθρόους κρίνειν, παρανόμως, ὡς ἐν τῷ ὑστέρω χρόνῳ πᾶσιν ὑμῖν ἔδοξε· τότε ἐγὼ μόνος τῶν πρυτά- νεων ἠγαντιώθην ὑμῖν μηδὲν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην· καὶ ἐτοιμῶν ὄντων ἐνδεικνύναί

με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόρων, καὶ ὑμῶν κελευόντων καὶ 15
 βωόντων, μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου ὄμην μάλ-
 λόν με δεῖν διακινδυνεύειν ἢ μεθ' ὑμῶν γενέσθαι μὴ δι-
 καία βουλευομένων, φοβηθέντα δεσμὸν ἢ θάνατον. |
 καὶ ταῦτα μὲν ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως·
 ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὖ μετα- 20
 πεμψάμενοί με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον προσέτα-
 ξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμῖνιον,
 ἵνα ἀποθάνοι· οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολ-
 λὰ προσέταττον βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλησαι
 αἰτίων. | τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ αὖ ἐνε- 25
 δεξάμην, ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει, εἰ μὴ ἀγροικό-
 τερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτιοῦν, τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ'
 ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει. ἐμὲ γὰρ
 ἐκείνη ἢ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν οὕτως ἰσχυρὰ οὔσα, ὥστε
 ἄδικόν τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλ- 30
 θομεν, οἱ μὲν τέτταρες ὥχοντο εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἤγα-
 γον Λέοντα, ἐγὼ δὲ ὥχόμην ἀπιῶν οἴκαδε· καὶ ἴσως
 ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατε-
 λύθη· καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες. |

21. Ἄρ' οὖν ἂν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέ-
 σθαι, εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια, καὶ πράττων ἀξίως ἀν-
 δρὸς ἀγαθοῦ ἐβοήθουν τοῖς δικαίαις καί, ὥσπερ χρῆ,
 τοῦτο περὶ πλείστου ἐποιούμην; πολλοῦ γε δεῖ, ὡ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος ἀνθρώπων οὐδεὶς. 5
 | ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου δημοσίᾳ τε, εἴ ποῦ τι
 ἔπραξα, τοιοῦτος φανοῦμαι, καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτὸς οὔτος,
 οὐδενὶ πώποτε ξυγχωρήσας οὐδὲν παρὰ τὸ δίκαιον
 οὔτε ἄλλῳ οὔτε τούτων οὐδενί, οὐς οἱ διαβάλλοντες
 ἐμὲ φασιν ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι. | ἐγὼ δὲ διδάσκαλος 10
 μὲν οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην· εἰ δέ τις μου λέγοντος
 καὶ τὰ ἐμαυτοῦ πράττοντος ἐπιθυμεῖ ἀκούειν, εἴτε νεώ-
 τερος εἴτε πρεσβύτερος, οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα, οὐδὲ
 χρήματα μὲν λαμβάνων διαλέγομαι, μὴ λαμβάνων δὲ
 οὐ, ἀλλ' ὁμοίως καὶ πλουσίῳ καὶ πένητι παρέχω ἐμαυ- 15
 τὸν ἐρωτᾶν, καὶ ἐάν τις βούληται ἀποκρινόμενος ἀκού-
 ειν ὧν ἂν λέγω. | καὶ τούτων ἐγὼ εἴ τις χρηστὸς γί-
 γνεται εἴτε μὴ, οὐκ ἂν δικαίως τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι,

ὧν μήτε ὑπεσχόμην μηδενὶ μηδὲν πώποτε μάθημα μήτε ἐδίδαξα· εἰ δὲ τίς φησὶ παρ' ἐμοῦ πώποτέ τι μαθεῖν ἢ 20 ἀκοῦσαι ἰδίᾳ ὅ,τι μὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εὖ ἴστε, ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει. |

22. Ἄλλὰ διὰ τί δὴ ποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσι τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες ; ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες Ἄθηναῖοι· πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐγὼ εἶπον, ὅτι ἀκούοντες χαίρουσιν ἐξεταζομένοις τοῖς οἰομένοις μὲν εἶναι σοφοῖς, οὖσι δ' οὐ· ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδές. | ἐμοὶ δὲ 5 τοῦτο, ὡς ἐγὼ φημι, προστέτακται ὑπὸ τοῦ θεοῦ πράττειν καὶ ἐκ μαντείων καὶ ἐξ ἐνυπνίων καὶ παντὶ τρόπῳ, ᾧπέρ τις ποτε καὶ ἄλλη θεία μοῖρα ἀνθρώπῳ καὶ ὅτιοῦν προσέταξε πράττειν. | ταῦτα, ὦ Ἄθηναῖοι, καὶ ἀληθῆ ἐστὶν καὶ εὐέλεγκτα· εἰ γὰρ δὴ ἐγώ γε τῶν νέων 10 τοὺς μὲν διαφθείρω, τοὺς δὲ διέφθαρκα, χρῆν δήπου, εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι γενόμενοι ἔγνωσαν, ὅτι νέοις οὖσιν αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πώποτέ τι ξυνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ αὐτοὶ ἤθελον, τῶν οἰκείων τινὰς 15 τῶν ἐκείνων, πατέρας καὶ ἀδελφούς καὶ ἄλλους τοὺς προσήκοντας, εἴπερ ὑπ' ἐμοῦ τι κακὸν ἐπεπόνθησαν αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι, νῦν μεμνησθαι [καὶ τιμωρεῖσθαι]. | πάντως δὲ πάρεισιν αὐτῶν πολλοὶ ἐνταυθοῖ, οὓς ἐγὼ ὀρῶ, πρῶτον μὲν Κρίτων οὗτοςί, ἐμὸς ἠλικιώτης καὶ δημό- 20 τής, Κριτοβούλου τοῦδε πατήρ, ἔπειτα Λυσανίας ὁ Σφήττιος, Αἰσχίνου τοῦδε πατήρ, ἔτι Ἀντιφῶν ὁ Κηφισιεύς οὗτοςί, Ἐπιγένους πατήρ· ἄλλοι τοίνυν οὗτοι, ὧν οἱ ἀδελφοὶ ἐν ταύτῃ τῇ διατριβῇ γεγόνασιν, Νικόστρατος ὁ Θεοζοτίδου, ἀδελφὸς Θεοδότου—καὶ ὁ μὲν 25 Θεόδοτος τετελεύτηκεν, ὥστε οὐκ ἂν ἐκεῖνός γε αὐτοῦ καταδεηθείη—, καὶ Πάραλος ὅδε ὁ Δημοδόκου, οὗ ἦν Θεάγης ἀδελφός· ὅδε δὲ Ἀδείμαντος ὁ Ἀρίστωνος, οὗ ἀδελφός οὗτοςί Πλάτων, καὶ Αἰαντόδωρος, οὗ Ἀπολλόδωρος ὅδε ἀδελφός. | καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐγὼ ἔχω 30 ὑμῖν εἰπεῖν, ὧν τινὰ ἐχρῆν μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ παρασχέσθαι Μέλητον μάρτυρα· εἰ δὲ ἐπελάθετο, νῦν παρασχέσθω, ἐγὼ παραχωρῶ, καὶ λεγέτω, εἴ τι ἔχει τοιοῦτον. ἀλλὰ τούτου πᾶν τούναντίον εὐρήσετε,

ὦ ἄνδρες, πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἐτοίμους τῷ διαφθει- 35
ροντι, τῷ κακῷ ἐργαζομένῳ τοὺς οἰκείους αὐτῶν, ὡς
φασὶ Μέλητος καὶ Ἄνυτος· αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ διεφθα-
ρμένοι τάχ' ἂν λόγον ἔχοιεν βοηθοῦντες· οἱ δὲ ἀδιά-
φθαρτοι, πρεσβύτεροι ἤδη ἄνδρες, οἱ τούτων προσήκον-
τες, τίνα ἄλλον ἔχουσι λόγον βοηθοῦντες ἐμοὶ ἄλλ' ἢ 40
τὸν ὀρθόν τε καὶ δίκαιον, ὅτι ξυνίσασι Μελητῶ μὲν
ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι :

23. Εἶεν δὴ, ὦ ἄνδρες· ἃ μὲν ἐγὼ ἔχοιμ' ἂν
ἀπολογεῖσθαι, σχεδόν ἐστι ταῦτα καὶ ἄλλα ἴσως τοι-
αῦτα. τάχα δ' ἂν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν ἀναμνη-
σθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω τουτουῖ τοῦ ἀγῶ-
νος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος ἐδεήθη τε καὶ ἰκέτευσε τοὺς 5
δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρῶν, παιδίᾳ τε αὐτοῦ ἀνα-
βιβασάμενος, ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθείη, καὶ ἄλλους
τῶν οἰκείων καὶ φίλων πολλοὺς, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τού-
των ποιήσω, καὶ ταῦτα κινδυνεύων, ὡς ἂν δόξαιμι, τὸν
ἔσχατον κίνδυνον. τάχ' οὖν τις ταῦτα ἐννοήσας αὐθα- 10
δέστερον ἂν πρὸς με σχοίη, καὶ ὀργισθεὶς αὐτοῖς τού-
τοις θεῖτο ἂν μετ' ὀργῆς τὴν ψῆφον. | εἰ δὴ τις ὑμῶν
οὕτως ἔχει,—οὐκ ἀξιῶ μὲν γὰρ ἔγωγε—εἰ δ' οὖν, ἐπιει-
κῆ ἂν μοι δοκῶ πρὸς τοῦτον λέγειν λέγων, ὅτι ἐμοί, ὦ
ἄριστε, εἰσὶν μὲν πού τινες καὶ οἰκεῖοι· καὶ γὰρ τοῦτο 15
αὐτὸ τὸ τοῦ Ὀμήρου, οὐδ' ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέ-
τρης πέφυκα, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων, ὥστε καὶ οἰκεῖοί μοι
εἰσὶ καὶ ὑεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρεῖς, εἷς μὲν μειρά-
κιον ἦδη, δύο δὲ παιδίᾳ· ἀλλ' ὅμως οὐδένα αὐτῶν δεῦ-
ρο ἀναβιβασάμενος δεήσομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαι. | 20
τί δὴ οὖν οὐδὲν τούτων ποιήσω ; οὐκ αὐθαδιζόμενος,
ὦ Ἀθηναῖοι, οὐδ' ὑμᾶς ἀτιμάζων, ἀλλ' εἰ μὲν θαρρα-
λέως ἐγὼ ἔχω πρὸς θάνατον ἢ μὴ, ἄλλος λόγος, πρὸς
δ' οὖν δόξαν καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν καὶ ὅλη τῇ πόλει οὐ
μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι ἐμὲ τούτων οὐδὲν ποιεῖν καὶ τη- 25
λικόνδε ὄντα καὶ τοῦτο τοῦνομα ἔχοντα, εἴτ' οὖν ἀλη-
θὲς εἴτ' οὖν ψεῦδος· ἀλλ' οὖν δεδογμένον γέ ἐστι τὸ
Σωκράτη διαφέρειν τινὶ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. | εἰ
οὖν ὑμῶν οἱ δοκοῦντες διαφέρειν εἴτε σοφία εἴτε ἄν-
δρεία εἴτε ἄλλη ἡτινιοῦν ἀρετῇ τοιοῦτοι ἔσσονται, αἰ- 30

σχρόν ἄν εἴη· οἷουσπερ ἐγὼ πολλάκις ἐόρακά τινας, ὅταν κρίνωνται, δοκοῦντας μὲν τι εἶναι, θαυμάσια δὲ ἔργαζομένους, ὡς δεινόν τι οἰομένους πείσεσθαι, εἰ ἀποθανοῦνται, ὡσπερ ἀθανάτων ἐσομένων, ἄν ὑμεῖς αὐτοὺς μὴ ἀποκτείνητε· οἱ ἐμοὶ δοκοῦσιν αἰσχύνῃν τῇ πόλει περιάπτειν, ὥστε ἄν τινα καὶ τῶν ξένων ὑπολαβεῖν, ὅτι οἱ διαφέροντες Ἀθηναίων εἰς ἀρετὴν, οὓς αὐτοὶ ἑαυτῶν ἔν τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς προκρίνουσιν, οὗτοι γυναικῶν οὐδὲν διαφέρουσι. | ταῦτα γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὔτε ἡμᾶς χρὴ ποιεῖν τοὺς δοκοῦντας καὶ ὀτιοῦν εἶναι, οὔτ', ἄν ἡμεῖς ποιῶμεν, ὑμᾶς ἐπιτρέπειν, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἐνδείκνυσθαι, ὅτι πολὺ μᾶλλον καταψηφιῆσθε τοῦ τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δράματα εἰσάγοντος καὶ καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιούντος ἢ τοῦ ἡσυχίαν ἄγοντος. |

45

24. Χωρὶς δὲ τῆς δόξης, ὧ ἄνδρες, οὐδὲ δικαίον μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ οὐδὲ δεόμενον ἀποφεύγειν, ἀλλὰ διδάσκειν καὶ πείθειν. οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν ταῦτα· καὶ ὁμῶμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἄν δοκῇ αὐτῷ, ἀλλὰ δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους· οὐκ οὐν χρὴ οὔτε ἡμᾶς ἐθίζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν οὔθ' ὑμᾶς ἐθίζεσθαι· οὐδέτεροι γὰρ ἄν ἡμῶν εὐσεβοῖεν. | μὴ οὖν ἀξιοῦτέ με, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτα δεῖν πρὸς ὑμᾶς πράττειν, ἃ μῆτε ἡγοῦμαι καλὰ εἶναι μῆτε δίκαια μῆτε ὄσια, ἄλλως τε μέντοι νῆ Δία [πάντως] καὶ ἀσεβείας φεύγοντα ὑπὸ Μελήτου τουτουῖ. σαφῶς γὰρ ἄν, εἰ πείθοιμι ὑμᾶς καὶ τῷ δεῖσθαι βιαζομένην ὁμωμοκότας, θεοὺς ἄν διδάσκοιμι μὴ ἡγεῖσθαι ὑμᾶς εἶναι, καὶ ἀτεχνῶς ἀπολογούμενος κατηγοροῖην ἄν ἑμαυτοῦ, ὡς θεοὺς οὐ νομίζω. ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν· νομίζω τε γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν κατηγορῶν, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ κρίναι περὶ ἐμοῦ ὅπῃ μέλλει ἐμοὶ τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.

20

Διαψήφισις. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀπολογίας ὁ Σωκράτης κατελθὼν τοῦ βήματος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του, ὃ δὲ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου ἐκάλεσε διὰ κήρυκος τοὺς δικαστὰς εἰς ψηφοφορίαν περὶ τῆς ἀθρότης ἢ ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου (*διαψήφισιν*) χωρὶς νὰ προηγηθῆ διάσκεψις αὐτῶν. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους ἐτοποθετοῦντο δύο *καδίσκοι* (κάλπαι), ὃ μὲν πρῶτος ἀθροτικός (*ἀπολύων*), ὃ δὲ καταδικαστικός (*ἀπολύς*). Ἐκαστος τῶν δικαστῶν ἐλάμβανε μίαν μόνην ψῆφον, τὴν ὁποίαν ἔρριπτεν ἢ εἰς τὸν πρῶτον ἢ εἰς τὸν δεύτερον καδίσκον. Πῶς ὅμως ἠσφαλιζέτο ἡ μυστικότης τῆς ψηφοφορίας, ἥτις πάντως θὰ ὑπῆρχε καὶ τότε, δὲν γνωρίζομεν. Ὡς ψῆφοι δὲ ἐχρησίμευον αἱ *χοιρῖναι* (κογχύλια, τὰ γουρουνάκια ἴσως) ἢ *ψῆφοι* (χαλίκια ποταμοῦ, θαλάσσης) καὶ ἐντεῦθεν ἡ καταχρηστικὴ σημασία τῶν λ. *ψήφου* καὶ *ψηφίζεσθαι*. Ἀλλὰ κατὰ τὸν δ' π. X. αἰῶνα ὡς ψῆφοι ἐχρησίμευον χαλκᾶ δισκάρια, φέροντα εἰς τὸ μέσον κάθητον ἄξονα, τὸν *αὐλίσκον*, προσέχοντα κατ' ἀμφοτέρας τὰς πλευράς, ὅστις εἰς ἄλλας μὲν ἦτο διάτρητος (*ψῆφος τετροπημένη*, ἥτις ἦτο καταδικαστικὴ), εἰς ἄλλας δὲ πλήρης (*ψῆφος πλήρης*, ἀθροτικὴ). Ἐκ τούτων τῶν ψήφων ἕκαστος τῶν δικαστῶν ἐλάμβανε ἀνὰ μίαν παρὰ τῶν τεσσάρων δικαστῶν *τῶν ἐπὶ τὰς ψήφους*, οἵτινες παρεῖχον αὐτὰς ἐνώπιον τῶν ἀντιδίκων, ἵνα μὴ χορηγῶνται εἰς αὐτοὺς μόνον τετροπημέναι ἢ μόνον πλήρεις. Πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ψήφων εἶχον στηθῆ δύο *ἀμφορεῖς* ἢ *κάδοι* ἢ *καδίσκοι*, ὃ μὲν χαλκοῦς, ὃ δὲ ξύλινος. Εἰς τὸν πρῶτον, τὸν *κύριον καδίσκον*, ἔρριπτετο ἡ ψῆφος ἢ ἐρμηνεύουσα τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, εἰς τὸν δεύτερον, τὸν *ἄκυρον καδίσκον*, ἢ ἄκυρος. Ὁ πρῶτος εἶχε *κημόν*, πῶμα, φέροντα ἄνοιγμα, τὸ ὁποῖον μόνον μίαν ψῆφον ἄφηνε νὰ διέλθῃ, ἵνα μὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ῥίπτωνται ἀμφοτέραι εἰς τὸν αὐτὸν καδίσκον. Ἐὰν κατὰ τὴν ψηφοφορίαν ἡ ψῆφος ἐκρατεῖτο ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἀπὸ τοῦ ἄξονος διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ ἐνὸς ἄλλου δακτύλου, τὸ μυστικὸν τῆς ψηφοφορίας ἐξησφαλιζέτο πλήρως, διότι ἦτο ἀδύνατον ἄλλος τις νὰ διακρίνῃ τίς ψῆφος ἔρριπτετο ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ εἰς ἐκάτερον τῶν καδίσκων. Οὕτως ἤρχιζεν ἡ ψηφοφορία, ἐν ᾧ ὁ κήρυξ ἔλεγεν: *Ἡ τετροπημένη τοῦ πρότερον λέγοντος* (τοῦ κατηγοροῦ, καταδικαστικὴ), *ἢ δὲ πλήρης τοῦ ὕστερον λέγοντος* (κατηγορουμέ-

νου, ἀθρωτική). Μετὰ τὸ πέρας τῆς ψηφοφορίας αἱ ψῆφοι τοῦ κυρίου καδίσκου ἐξεχύνοντο ἐπὶ λιθίνης τραπέζης, φερούσης τὸσας ὀπὰς, ὅσος ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν ψήφων (501), καὶ ἐνηρμόζοντο εἰς τὰς ὀπὰς (πρβλ. τὰ ἀβάκια τῆς διαλογῆς τῶν σφαιριδίων κατὰ τὸ ἄλλοτε κρατοῦν παρ' ἡμῖν σύστημα τῆς ψηφοφορίας), ἀφ' οὗ δὲ ἐπληροῦντο πᾶσαι αἱ ὀπαί, ἐγένετο ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων, ἀριθμουμένων χωριστὰ τῶν τετροπημένων καὶ χωριστὰ τῶν πλήρων ὑπὸ τῶν ἐπὶ τὰς ψήφους· ἐὰν μὲν ἐπλεόναζον αἱ πλήρεις ἢ ὑπῆρχε τυχὸν ἰσοψηφία, ἡ ἀπόφασις ἦτο ἀθρωτική, ἐὰν δὲ αἱ τετροπημέναι, ἡ ἀπόφασις ἦτο καταδικαστική, τὸ ἀποτέλεσμα ἀνεκοινοῦτο ὑπὸ τοῦ κήρυκος καὶ κατὰ τοῦτο τὸ δικαστήριον ἐξέδιδε τὴν ἀπόφασιν, *ἔλεγε τὴν κρίσιν*, ἐπιβάλλον ἐν περιπτώσει καταδίκης τὴν ποινὴν, ἣν ὥριζεν ὁ νόμος, ἐὰν ὁ ἀγὼν δὲν ἦτο τιμητός.

Ἀγῶνες τιμητοὶ καὶ ἀτίμητοι. Ἐν Ἀθήναις πᾶσαι γενικῶς αἱ δίκαι διηροῦντο εἰς ἀγῶνας τιμητοὺς καὶ ἀτιμήτους. Ἀγὼν ἀτίμητος ἐκαλεῖτο ἡ δίκη, καθ' ἣν ἡ ποινὴ τοῦ δικαζομένου ἐγκλήματος ἦτο ὠρισμένη ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἄλλως, τιμητός δὲ ἡ δίκη, καθ' ἣν, ἐὰν ὁ κατηγορούμενος κατεδικάζετο, ἡ ποινὴ δὲν ἦτο ἐκ τῶν προτέρων ὠρισμένη, ἀλλ' ἐγένετο μετὰ τὴν καταδίκην δευτέρα διαδικασία, καθ' ἣν πρῶτος ὁ κατηγορούμενος ὄφειλε νὰ δικαιολογήσῃ διὰ βραχέων τὸ *τίμημα*, τὴν ποινὴν, τῆς ὁποίας ἐθεώρει ἄξιον τὸν κατηγορούμενον, τὴν ὁποίαν καὶ εἶχεν ἀναγράψει ἐν τῇ μηνύσει, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιδώσει πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἄρχοντα, ὁ δὲ κατηγορούμενος νὰ ὀρίσῃ τὸ *ἀντιτίμημα*, τὴν ἀρμοδιωτέραν κατὰ τὴν γνώμην του ποινὴν. Καὶ διὰ τὴν δευτέραν διαδικασίαν ἦτο ὠρισμένον ἐκ τοῦ νόμου τὸ χρονικὸν ὄριον τῶν ἀγορεύσεων, ἡμισυς χοῦς (ἡμίχους) δι' ἑκάτερον τῶν ἀντιδίκων. Μετὰ τοῦτο οἱ δικασταὶ ἀπεφαίνοντο διὰ δευτέρας διαψηφίσεως περὶ τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς, προκρίνοντες τὸ ἕτερον ἐκ τῶν δύο τιμημάτων, διότι, φαίνεται, μόνον μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ ἐκλέξωσιν. Καὶ κατὰ μὲν τὸν ε' αἰῶνα π. Χ. ἕκαστος δικαστὴς ἐχρησιμοποιοῖ κατὰ τὴν διαψήφισιν ταύτην πινάκιον ἐπιχερισμένον διὰ κηροῦ, ἐφ' οὗ διὰ γραφίου (αἰχμηρᾶς σιδηρᾶς γραφίδος) ἐχάραττε βραχυτέραν ἢ μακροτέραν γραμμὴν, ἐφ' ὅσον ἡ γνώμη του ἦτο ὑπὲρ τῆς ἐπιεικεστέρης ἢ αὐστηροτέρας ποινῆς. Ἀλλὰ κατὰ τὸν δ' αἰῶνα π. Χ. ἡ β' ψηφοφορία ἦτο ἀκριβῶς ὁμοία πρὸς τὴν πρώτην. Καὶ πρὸ τῆς δευτέρας ψηφοφο-

ρίας οἱ οἰκεῖοι τοῦ φεύγοντος ἰκέτευον τοὺς δικαστὰς νὰ μὴ δεχθῶσι τὸ τίμημα τοῦ διώκοντος καὶ τὸν διώκοντα νὰ ἀποστῆ τοῦ τιμήματος.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαλογῆς ἐν τῇ δίκῃ τοῦ Σ. μετὰ τὴν διαψήφισιν, καταδικαστικόν, ἀνεκοινώθη διὰ τοῦ κήρυκος καί, ἐπειδὴ ὁ ἀγὼν εἶναι τιμητός, ὁ πρόεδρος καλεῖ ἐπὶ τὸ βῆμα τὸν Μέλητον νὰ δικαιολογήσῃ τὸ τίμημα τοῦ θανάτου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁρίσει ἐν τῇ γραφῇ διὰ τὸν Σωκράτην· μετὰ τοῦτον καλεῖται ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ Σωκράτης νὰ ὁρίσῃ τὸ ἀντιτίμημα. Τίνος ἄρα ποινῆς θὰ ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἄξιον ὁ φιλόσοφος ;

25. Τὸ μὲν μὴ ἀγανακτεῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τούτῳ τῷ γεγονότι, ὅτι μου κατεψηφίσασθε, ἄλλα τέ μοι πολλὰ ξυμβάλλεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστόν μοι γέγονεν τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον θαυμάζω ἑκατέρων τῶν ψήφων τὸν γεγονότα ἀριθμόν· οὐ γὰρ 5 ῥόμην ἔγωγε οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσσεσθαι, ἀλλὰ παρὰ πολὺ· νῦν δέ, ὡς ἔοικεν, εἰ τριάκοντα μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων, ἀποπεφεύγη ἄν. | Μέλητον μὲν οὖν, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, καὶ νῦν ἀποπέφευγα, καὶ οὐ μόνον ἀποπέφευγα, ἀλλὰ παντὶ δῆλον τοῦτό γε, ὅτι, εἰ μὴ ἀνέβη Ἄνω 10 τος καὶ Λύκων κατηγορήσοντες ἐμοῦ, κἂν ὧφλε χιλίας δραχμάς, οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. |

26. Τιμᾶται δ' οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου. εἶεν ἐγὼ δὲ δὴ τίνος ὑμῖν ἀντιτιμήσομαι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ; ἢ δῆλον ὅτι τῆς ἀξίας ; τί οὖν ; τί ἀξιός εἰμι 15 παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι, ὅ,τι μαθὼν ἐν τῷ βίῳ οὐχ ἡσυχίαν ἦγον, ἀλλ' ἀμελήσας ὧν περ οἱ πολλοί, χρηματισμοῦ τε καὶ οἰκονομίας καὶ στρατηγιῶν καὶ δημηγοριῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν καὶ ξυνομοσιῶν καὶ στάσεων τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων, ἠγησάμενος ἑμαυτὸν τῷ 20 ὄντι ἐπιεικέστερον εἶναι ἢ ὥστε εἰς ταῦτ' ἴοντα σφῆζεσθαι, ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἴα, οἷ ἔλθῶν μῆτε ὑμῖν μῆτε ἑμαυτῷ ἔμελλον μηδὲν ὄφελος εἶναι, ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ ἕκαστον ἰὼν εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν, ὡς ἐγὼ φημι, ἐνταῦθα ἦα, ἐπιχειρῶν ἕκαστον ὑμῶν πείθειν μὴ 25 πρότερον μῆτε τῶν ἑαυτοῦ μηδενὸς ἐπιμελεῖσθαι, πρὶν ἑαυτοῦ ἐπιμεληθεῖν, ὅπως ὡς βέλτιστος καὶ φρονιμώ-

τατος ἔσοιτο, μήτε τῶν τῆς πόλεως, πρὶν αὐτῆς τῆς πό-
 λεως, τῶν τε ἄλλων οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπι-
 μελεῖσθαι· τί οὖν εἰμι ἄξιος παθεῖν τοιοῦτος ὢν ; | 30
 ἀγαθὸν τι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ δεῖ γε κατὰ τὴν
 ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθαι· καὶ ταυτὰ γε ἀγαθὸν τοι-
 οῦτον, ὅ,τι ἂν πρέποι ἐμοί. τί οὖν πρέπει ἀνδρὶ πένητι
 εὐεργέτη, δεομένῳ ἄγειν σχολὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρα-
 κελεύσει ; οὐκ ἔσθ' ὅ,τι μᾶλλον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 35
 πρέπει οὕτως, ὡς τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἐν πρυτανείῳ σι-
 τεῖσθαι, πολὺ γε μᾶλλον ἢ εἴ τις ὑμῶν ἵππῳ ἢ ξυνω-
 ρίδι ἢ ζεύγει νενίκηκεν Ὀλυμπίασιν. | ὁ μὲν γὰρ ὑμᾶς
 ποιεῖ εὐδαίμονας δοκεῖν εἶναι, ἐγὼ δὲ εἶναι· καὶ ὁ μὲν
 τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέομαι· εἰ οὖν δεῖ με κατὰ 40
 τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας τιμᾶσθαι, τούτου τιμῶμαι, ἐν πρυ-
 τανείῳ σιτήσεως.

27. Ἴσως οὖν ὑμῖν καὶ ταυτὶ λέγων παραπλη-
 σίως δοκῶ λέγειν ὥσπερ περὶ τοῦ οἴκτου καὶ τῆς ἀντι-
 βολήσεως, ἀπαυθαδιζόμενος· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, ὧ Ἀθη-
 ναῖοι, τοιοῦτον, ἀλλὰ τοιόνδε μᾶλλον. πέπεισμαι ἐγὼ
 ἐκῶν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὑμᾶς τοῦ- 5
 το οὐ πείθω· ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλοις διειλέγμεθα·
 ἐπεὶ, ὡς ἐγῶμαι, εἰ ἦν ὑμῖν νόμος, ὥσπερ καὶ ἄλλοις
 ἀνθρώποις, περὶ θανάτου μὴ μίαν ἡμέραν μόνον κρί-
 νειν, ἀλλὰ πολλὰς, ἐπείσθητε ἂν· νῦν δ' οὐ ῥόδιον ἐν
 χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι· πεπει- 10
 σμένος δὴ ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν πολλοῦ δέω ἐμαυτὸν γε
 ἀδικῆσαι καὶ κατ' ἐμαυτοῦ ἐρεῖν αὐτός, ὡς ἄξιός εἰμι
 τοῦ κακοῦ καὶ τιμῆσεσθαι τοιοῦτου τινὸς ἐμαυτῷ.
 | τί δεισας ; ἢ μὴ πάθω τοῦτο, οἷ Μέλητός μοι τιμᾶ-
 ται, ὅ φημι οὐκ εἰδέναι οὔτ' εἰ ἀγαθὸν οὔτ' εἰ κακόν 15
 ἔστιν ; ἀντὶ τούτου δὴ ἔλωμαί τι ὧν εὐοῖδ' ὅτι κακῶν ὄν-
 των, τούτου τιμησάμενος ; πότερον δεσμοῦ ; καὶ τί με
 δεῖ ζῆν ἐν δεσμοτηρίῳ δουλεύοντα τῇ ἀεὶ καθισταμένῃ
 ἀρχῇ, τοῖς ἑνδεκα ; ἀλλὰ χρημάτων, καὶ δεδέσθαι, ἕως
 ἂν ἐκτείσω ; ἀλλὰ ταυτόν μοι ἔστιν ὅπερ νῦν δὴ ἔλε- 20
 γον· οὐ γὰρ ἔστι μοι χρήματα, ὁπόθεν ἐκτείσω. | ἀλλὰ
 δὴ φυγῆς τιμήσωμαι ; ἴσως γὰρ ἂν μοι τούτου τιμή-
 σαιτε· πολλὴ μεντ' ἂν με φιλοψυχία ἔχοι, εἰ οὕτως ἀλό-

γιστός εἶμι, ὥστε μὴ δύνασθαι λογιζέσθαι, ὅτι ὑμεῖς μὲν ὄντες πολῖταιί μου οὐχ οἰοί τε ἐγένεσθε ἐνεγκεῖν τὰς ἐμὰς διατριβάς καὶ τοὺς λόγους, ἀλλ' ὑμῖν βαρύτεραι 25 γεγόνασιν καὶ ἐπιφθονώτεραι, ὥστε ζητεῖτε αὐτῶν νυὶ ἀπαλλαγῆναι· ἄλλοι δὲ ἄρα αὐτὰς οἴσουσι ῥαδίως; πολλοῦ γε δεῖ, ὧ Ἀθηναῖοι. | καλὸς οὖν ἂν μοι ὁ βίος εἴη ἐξελεθόντι τηλικῶδε ἀνθρώπῳ ἄλλην ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμειβομένῳ καὶ ἐξελαυνομένῳ ζῆν. εὖ γὰρ οἶδ' 30 ὅτι, ὅποι ἂν ἔλθω, λέγοντος ἐμοῦ ἀκροάσονται οἱ νέοι ὥσπερ ἐνθάδε· κἄν μὲν τούτους ἀπελαύνω, οὗτοι ἐμὲ αὐτοὶ ἐξελῶσι, πείθοντες τοὺς πρεσβυτέρους· ἐὰν δὲ μὴ ἀπελαύνω, οἱ τούτων πατέρες τε καὶ οἰκεῖοι δι' αὐτοὺς τούτους. | 35

28. Ἴσως οὖν ἂν τις εἴποι· ἴσιγῶν δὲ καὶ ἡσυχίαν ἄγων, ὧ Σώκρατες, οὐχ οἰός τ' ἔσει ἡμῖν ἐξελεθὼν ζῆν; τουτὶ δὴ ἐστι πάντων χαλεπώτατον πείσαι τινὰς ὑμῶν· ἐὰν τε γὰρ λέγω, ὅτι τῷ θεῷ ἀπειθεῖν τουτ' ἔστιν καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατον ἡσυχίαν ἄγειν, οὐ 5 πείσεσθέ μοι ὡς εἴρωνευομένῳ· ἐὰν τ' αὖ λέγω, ὅτι καὶ τυγχάνει μέγιστον ἀγαθὸν ὄν ἀνθρώπῳ τοῦτο, ἐκάστης ἡμέρας περὶ ἀρετῆς τοὺς λόγους ποιεῖσθαι καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούετε διαλεγομένου καὶ ἐμαυτὸν καὶ ἄλλους ἐξετάζοντος, ὁ δὲ ἀνεξέτα- 10 στος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ, ταῦτα δ' ἔτι ἦττον πείσεσθέ μοι λέγοντι. τὰ δὲ ἔχει μὲν οὕτως ὡς ἐγὼ φημι, ὧ ἄνδρες, πείθειν δὲ οὐ ῥάδιον. | καὶ ἐγὼ ἅμα οὐκ εἴθισμαι ἐμαυτὸν ἀξιοῦν κακοῦ οὐδενός· εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἔμελλον 15 ἐκτεῖσαι· οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην· νῦν δὲ οὐ γὰρ ἔστιν, εἰ μὴ ἄρα, ὅσον ἂν ἐγὼ δυναίμην ἐκτεῖσαι, τοσοῦτου βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. Ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτεῖσαι ὑμῖν μνᾶν ἀργυρίου· τοσοῦτου οὖν τιμῶμαι. | Πλάτων δὲ ὅδε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Κρίτων καὶ Κριτόβου- 20 λος καὶ Ἀπολλόδωρος κελεύουσί με τριάκοντα μνῶν τιμήσασθαι, αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι τιμῶμαι οὖν τοσοῦτου, ἐγγυηταὶ δὲ ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεοι. |

Γ'.

Ἐνταῦθα γίνεται νέα διαψηφίσις μεταξὺ τῶν δύο τιμημάτων καὶ διὰ μεγάλης πλειοψηφίας γίνεται ἀποδεκτὸν τὸ τίμημα τοῦ Μελήτου. Ἡ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαψηφίσεως τῶν δικαστῶν ἐκδοθεῖσα καὶ ἀνακοινωθεῖσα διὰ τοῦ κήρυκος ἀπόφασις, *γνώσις*, ἔπρεπε νὰ καταγραφῆ καὶ ἐγχειρισθῆ εἰς τοὺς ἔνδεκα, ἀρμοδίους νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτήν. Τοῦλάχιστον ἡ ἐν δημοσίαις δίκαις ἀπόφασις κατετίθετο ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς πόλεως, τῷ Μητροφῷ, καὶ ἀνεγράφετο καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν καταδικαστικῶν ἢ ἀθωωτικῶν ψήφων. Ἄλλ' ἐνταῦθα ἕως καταγραφῆ ἢ ἀπόφασις καὶ διεκπεραιωθῆ ἡ διαδικασία τῆς παραδόσεως τοῦ καταδίκου εἰς τοὺς ἔνδεκα, ὁ Σ. ἐπωφελεῖται τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἴπῃ ὀλίγα τινὰ πρὸς τοὺς δικαστάς.

29. Οὐ πολλοῦ γ' ἔνεκα χρόνου, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὄνομα ἔχετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λαιδορεῖν, ὡς Σωκρατῆ ἀπεκτόνατε, ἄνδρα σοφόν· φήσουςι γὰρ δὴ με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμι, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζουσιν. εἰ οὖν περιεμείνατε ὀλίγον 5 χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο· ὁράτε γὰρ δὴ τὴν ἡλικίαν, ὅτι πόρρω ἤδη ἐστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ καταψηφισαμένους θάνατον. | λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους. 10 ἴσως με οἴεσθε, ὦ ἄνδρες, ἀπορία λόγων ἐάλωκέναι τοιούτων, οἷς ἂν ὑμᾶς ἔπεισα, εἰ ᾧμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν, ὥστε ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. πολλοῦ γε δεῖ, ἀλλ' ἀπορία μὲν ἐάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, ἀλλὰ τόλμης καὶ ἀναισχυντίας καὶ τοῦ ἐθέλειν λέγειν 15 πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα, οἷ' ἂν ὑμῖν ἤδιστα ἦν ἀκούειν, θρηνοῦντός τέ μου καὶ ὀδυρομένου καὶ ἄλλα ποιούντος καὶ λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ φημι· οἷα δὴ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκούειν. | ἀλλ' οὔτε τότε φῆθην δεῖν ἔνεκα τοῦ κινδύνου πρῶξι οὐδὲν 20 ἀνελεύθερον, οὔτε νῦν μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένῳ, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αἰροῦμαι ὧδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι ἢ ἐκείνως ζῆν. | οὔτε γὰρ ἐν δίκῃ οὔτ' ἐν

πολέμῳ οὐτ' ἐμέ οὔτε ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανᾶ-
σθαι, ὅπως ἀποφεύξεται πᾶν ποιῶν θάνατον. καί γάρ ἐν 25
ταῖς μάχαις πολλάκις δῆλον γίγνεται, ὅτι τό γε ἀποθα-
νεῖν ἂν τις ἐκφύγοι καί ὄπλα ἀφείς καί ἐφ' ἵκετεῖαν τρα-
πόμενος τῶν διωκόντων· καί ἄλλαι μηχαναί πολλαί εἰσιν
ἐν ἐκάστοις τοῖς κινδύνοις, ὥστε διαφεύγειν θάνατον,
ἐάν τις τολμᾷ πᾶν ποιεῖν καί λέγειν. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' 30
ἦ χαλεπόν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ
χαλεπώτερον πονηρίαν· θᾶττον γάρ θανάτου θεῖ. |
καί νῦν ἐγὼ μὲν ἄτε βραδύς ὢν καί πρεσβύτης ὑπὸ τοῦ
βραδυτέρου ἐάλων, οἱ δ' ἐμοὶ κατήγοροι ἄτε δεινοὶ
καί ὄξεις ὄντες ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας· καί νῦν 35
ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὀφλῶν, οὔτοι
δ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὠφληκότες μοχθηρίαν καί ἀδικίαν.
καί ἔγωγε τῷ τιμήματι ἐμμένω καί οὔτοι. ταῦτα μὲν που
οὕτως καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν. |

30. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησιμωδη-
σαί, ὧ καταψηφισάμενοί μου· καί γάρ εἶμι ἤδη ἐνταῦθα,
ἐν ᾧ μάλιστα ἔνθρωποι χρησιμωδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν
ἀποθανεῖσθαι. | φημί γάρ, ὧ ἄνδρες, οἱ ἐμὲ ἀπεκτόνατε,
τιμωρίαν ὑμῖν ἤξειν εὐθύς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον πολὺ 5
χαλεπωτέραν νῆ Δία ἢ οἶαν ἐμὲ ἀπεκτόνατε· νῦν γάρ
τοῦτο εἵργασθε οἰόμενοι ἀπαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι
ἔλεγχον τοῦ βίου, τὸ δὲ ὑμῖν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσε-
ται, ὡς ἐγὼ φημι. πλείους ἔσονται ὑμᾶς οἱ ἐλέγχοντες,
οὓς νῦν ἐγὼ κατεῖχον, ὑμεῖς δὲ οὐκ ἤσθάνεσθε· καί 10
χαλεπώτεροι ἔσονται ὄσω νεώτεροί εἰσιν, καὶ ὑμεῖς μάλ-
λον ἀγανακτήσετε. | εἰ γάρ οἴεσθε ἀποκτείνοντες ἀν-
θρώπους ἐπισχῆσιν τοῦ ὄνειδίζειν τινὰ ὑμῖν ὅτι οὐκ
ὀρθῶς ζῆτε, οὐκ ὀρθῶς διανοεῖσθε· οὐ γάρ ἔσθ' αὕτη
ἢ ἀπαλλαγὴ οὔτε πάνυ δυνατὴ οὔτε καλὴ, ἀλλ' ἐκείνη 15
καὶ καλλίστη καὶ ῥάστη, μὴ τοὺς ἄλλους κολοῦειν, ἀλλ'
ἑαυτὸν παρασκευάζειν, ὅπως ἔσται ὡς βέλτιστος. ταῦ-
τα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς καταψηφισαμένοις μαντευσάμε-
μενος ἀπαλλάττομαι. |

31. Τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἠδέως ἂν διαλεχθεῖην
ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τουτουῖ πράγματος, ἐν ᾧ οἱ ἄρ-
χοντες ἀσχολίαν ἄγουσι καὶ οὕτω ἔρχομαι οἱ ἐλθόντα

με δεῖ τεθνάναι. ἀλλά μοι, ὦ ἄνδρες, παραμείνατε το-
 σοῦτον χρόνον· οὐδὲν γὰρ κωλύει διαμυθολογήσαι πρὸς 5
 ἀλλήλους, ἕως ἕξεστιν. ὑμῖν γὰρ ὡς φίλοις οὖσιν ἐπι-
 δεῖξαι ἐθέλω τὸ νυνὶ μοι ξυμβεβηκὸς τί ποτε νοεῖ. |
 ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί—ὑμᾶς γὰρ δικαστὰς κα-
 λῶν ὀρθῶς ἂν καλοῖην—θαυμάσιόν τι γέγονεν. ἢ γὰρ
 εἰωθυῖά μοι μαντική ἢ τοῦ δαιμονίου ἐν μὲν τῷ πρόσθεν 10
 χρόνῳ παντὶ πάνυ πυκνὴ αἰεὶ ἦν καὶ πάνυ ἐπὶ μικροῖς
 ἐναντιουμένη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν· νυνὶ
 δὲ ξυμβέβηκέ μοι, ἅπερ ὀρᾶτε καὶ αὐτοί, ταυτί, ἃ γε δὴ
 οἴηθείη ἂν τις καὶ νομίζεται ἔσχατα κακῶν εἶναι. ἐμοὶ
 δὲ οὔτε ἐξίοντι ἕωθεν οἴκοθεν ἠγναντιώθη τὸ τοῦ θεοῦ 15
 σημεῖον, οὔτε ἠνίκα ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστή-
 ριον, οὔτε ἐν τῷ λόγῳ οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρεῖν· καί-
 τοι ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δὴ με ἐπέσχε λέγοντα
 μεταξὺ· νῦν δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην τὴν πράξιν οὔτ'
 ἐν ἔργῳ οὐδενὶ οὔτ' ἐν λόγῳ ἠγναντίωταί μοι. | τί οὖν 20
 αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ· κινδυνεύει
 γὰρ μοι τὸ ξυμβεβηκὸς τοῦτο ἀγαθὸν γεγενῆσθαι, καὶ
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ἡμεῖς ὀρθῶς ὑπολαμβάνομεν, ὅσοι οἴο-
 μεθα κακὸν εἶναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τού-
 του γέγονεν· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἠγναντιώθη ἂν μοι 25
 τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μὴ τι ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πρά-
 ξειν.

32. Ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῆδε, ὡς πολλὴ ἐλπίς ἐ-
 στιν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι· δυοῖν γὰρ θάτερόν ἐστιν τὸ
 τεθνάναι· ἢ γὰρ οἷον μηδὲν εἶναι μηδὲ αἴσθησιν μηδε-
 μίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα
 μεταβολὴ τις τυγχάνει οὔσα καὶ μετοίκησις τῇ ψυχῇ 5
 τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. | καὶ εἴτε μηδε-
 μία αἴσθησις ἐστιν, ἀλλ' οἷον ὕπνος, ἐπειδὴν τις καθεύ-
 δων μὴδ' ὄναρ μηδὲν ὀρᾷ, θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ
 θάνατος. ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴ τινα ἐκλεξάμενον δέοι
 ταύτην τὴν νύκτα, ἐν ἣ οὔτω κατέδαρθεν, ὥστε μὴδὲ 10
 ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς
 τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτῃ τῇ νυκτὶ
 δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν, πόσας ἄμεινον καὶ ἥδιον ἡμέ-
 ρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῷ ἑαυ-

του βίω, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά, ἀλλὰ τὸν μέγαν 15
 βασιλέα εὐαριθμήτους ἂν εὐρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς
 τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνα-
 τός ἐστιν, κέρδος ἔγωγε λέγω· καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων
 ὁ πᾶς χρόνος φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. | εἰ δ'
 αὖ οἶον ἀποδημησαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον 20
 τόπον, καὶ ἀληθῆ ἐστιν τὰ λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσιν
 ἅπαντες οἱ τεθνεώτες, τί μείζον ἀγαθὸν τούτου εἶη ἂν,
 ὧ ἄνδρες δικασταί; εἰ γὰρ τις ἀφικόμενος εἰς Ἄϊδου,
 ἀπαλλαγείς τουτωνὶ τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι,
 εὐρήσει τοὺς ἀληθῶς δικαστάς, οἵπερ καὶ λέγονται ἐκεῖ 25
 δικάζειν, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τρι-
 πτόλεμος καὶ ἄλλοι, ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο
 ἐν τῷ ἑαυτῶν βίω, ἄρα φαύλη ἂν εἶη ἢ ἀποδημία; ἢ
 αὖ Ὅρφεϊ ξυγγενέσθαι καὶ Μουσαίῳ καὶ Ἑσιόδῳ καὶ
 Ὅμηρῳ ἐπὶ πόσῳ ἂν τις δέξαιτ' ἂν ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γάρ 30
 πολλάκις θέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτ' ἐστιν ἀληθῆ· ἐπεὶ
 ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστῆ ἂν εἶη ἢ διατριβῆ αὐτόθι,
 ὁπότε ἐντύχοιμι Παλαμῆδει καὶ Αἴαντι τῷ Τελαμώνος
 καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν ἄδικον τέθνη-
 κεν, ἀντιπαραβάλλοντι τὰ ἑμαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ ἐκεῖ 35
 νων, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐκ ἂν ἀηδῆς εἶη. | καὶ δὴ τὸ μέγι-
 στον τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα ὥσπερ τοὺς
 ἐνταῦθα διάγειν, τίς αὐτῶν σοφός ἐστιν καὶ τίς οἶεται
 μὲν, ἔστιν δ' οὐ. ἐπὶ πόσῳ δ' ἂν τις, ὧ ἄνδρες δικασταί,
 δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλήν 40
 στρατιὰν ἢ Ὀδυσσεά ἢ Σίσυφον ἢ ἄλλους μυρίους ἂν
 τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; οἷς ἐκεῖ διαλέγε-
 σθαι καὶ ξυνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον ἂν εἶη εὐδαι-
 μονίας. | πάντως οὐ δήπου τούτου γε ἕνεκα οἱ ἐκεῖ ἀπο-
 κτείνουσι· τὰ γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ 45
 τῶν ἐνθάδε, καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν,
 εἵπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθῆ ἐστιν. |

33. Ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χρή, ὧ ἄνδρες δικασταί, εὐ-
 ἐλπίδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἐν τι τοῦτο δια-
 νοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐ-
 δὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ
 θεῶν τὰ τούτου πράγματα· οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ 5

αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δηλόν ἐστι τοῦτο, ὅτι
 ἤδη τεθάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ἦν
 μοι. | διὰ τοῦτο καὶ ἐμέ οὐδαμοῦ ἀπέτρεψε τὸ σημεῖον,
 καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς κατη-
 γόροις οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτη τῇ διανοίᾳ 10
 καταψηφίζοντό μου καὶ κατηγοροῦν, ἀλλ' οἴομενοι
 βλάπτειν· τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. | τοσόνδε μέν-
 τοι αὐτῶν δέομαι· τοὺς ὑεῖς μου, ἐπειδὴν ἠβήσωσι, τι-
 μωρήσασθε, ὧ ἄνδρες, ταῦτά ταῦτα λυποῦντες, ἅπερ
 ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν, ἐάν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ χρημάτων ἢ ἄλλ- 15
 λου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς, καὶ ἐάν δο-
 κῶσι τι εἶναι μηδὲν ὄντες, ὀνειδίζετε αὐτοῖς, ὡσπερ
 ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ οἴονται τι
 εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. καὶ ἐάν ταῦτα ποιήτε, δίκαια
 πεπονθῶς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτός τε καὶ οἱ ὑεῖς. 20
 ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένῳ,
 ὑμῖν δὲ βιωσομένοις· ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ
 ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ πλήν ἢ τῷ θεῷ. |

III. ΓΛΩΣΣΙΚΑ, ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ, ΖΗΤΗΜΑΤΑ

II. 1-4 *πάσχω τι ὑπὸ τῶν κατηγορῶν* ἀποκομίζω μίαν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὰς ὁμιλίας τῶν κατηγορῶν, *ὅ,τι μὲν...* πλ. ἐρ., *ὦ ἄνδρες* κύριοι, *ἐγὼ δ' οὖν* (ὁ οὖν βεβαιωτικὸς) ἐγὼ ὅμως πάντως, οἰαδῆποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἰδική σας ἐντύπωσις· διὰ τοῦ *δ' οὖν* ἐξαίρεται ἡ βεβαία ἐντύπωσις τοῦ Σ. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀβεβαιότητα αὐτοῦ περὶ τῆς ἐντυπώσεως τῶν δικαστῶν, *ἐπιλανθάνομαι ἑμαυτοῦ* λησμονῶ ποῖος εἶμαι, *ὑπ' αὐτῶν* κυρ. ποιητ. αἴτιον κατὰ τὸ προσηγηθὲν *πάσχειν τι ὑπότινος* : ἐπέισθην (ἠναγκάσθην) ὑπ' αὐτῶν ἐπιλαθέσθαι ἑμαυτοῦ, ἡμεῖς : ἀναγκ. αἴτ. ἐξ αἰτίας των, συνεπεΐα τῶν ὁμιλιῶν των, *ὀλίγου* κ. *ὀλίγου δεῖν* ὀλίγον ἔλειψε νά, σχεδόν, *πιθανὸς* πειστικὸς, πιστευτὸς.— 4-13 *καίτοι* ἡ ἀντίθ. πρὸς τὴν ἐντύπωσιν, *ὡς ἔπος εἰπεῖν* οὕτως εἰπεῖν, διὰ νά μεταχειρισθῶ τὴν σύντομον αὐτὴν ἔκφρασιν, σχεδόν, κολάζον τὴν γεν. ἔννοιαν *οὐδέν, θαυμάζω τί τινος* (κυρ. γεν. κητ. τοῦ τί) παραξενεύομαι μὲ ἐν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον λέγει ἡ κάμνει τις, *αὐτῶν* ἄρσ., *τῶν πολλῶν* οὐ. εἰς τὸ ἐν, *ὧν* ἔλε. ἀντὶ ἃ, *ὡς χρεῖ* ἡ εἶδ. πρότ. διὰ τοῦ *ὡς* παρίσταται ὡς καθαρῶς ὑποκειμενικὴ κρίσις τῶν κατηγορῶν, ὅτι τάχα, *εὐλαβοῦμαι* προσέχω, προφυλάττομαι, *ὄντος* τίς μτχ. ; περὶ τοῦ *ὡς* προβλ. τὸ *ὡς χρεῖ* β, *δεινὸς λέγειν* (τὸ κατὰ τι) δεινὸς ῥήτωρ, *τὸ μὴ αἰσχυνθῆναι* (τοὺς κατηγοροῦς) ὑποκ. τοῦ *ἔδοξεν*, ἐπαναλαμβανόμενον διὰ τοῦ *τοῦτο* 10, *ὅτι* αἴτ., *ἔργω* ἐκ τῶν πραγμάτων, *μηδ' ὅπως οἰοῦν* (δεινὸς λέγειν) οὐδὲ εἰς ἐλάχιστον βαθμόν, οὐδαμῶς, *τοῦτο αὐτῶν* (κητ.) αὐτὴ ἡ πρᾶξις αὐτῶν, *εἰ μὴ ἄρα* ἐκτὸς ἐὰν ἴσως, εἰρων., *μὲν* (εἰ μὲν γάρ) μὴν, ὄντως, πράγματι, *λέγω* ἐννοῶ, *ὁμολογοῖην ἂν ἔγωγε εἶναι ῥήτωρ* (δεινός), *οὐ κατὰ τούτους* ὄχι ὅμως ὅπως τὸν ἐννοοῦν καὶ τὸν θέλουν αὐτοὶ οἱ κύριοι, δηλ. ἀριστοτέχνην μὲν εἰς τὰ λόγια, ψεύστην ὅμως εἰς τὰ πράγματα.— 14-23 *οὔτοι μὲν—ὕμεῖς δέ*· ἀλλὰ ποῦ ἔγκειται ἡ ἀληθῆς ἀντίθεσις : *ἢ τι ἢ οὐδέν* σχεδὸν οὐδέν, ὥσπερ ἐγὼ *λέγω* ἰσχυρίζομαι, βεβαιῶ, τονίζω, *οὐ μέντοι* (ἀκούσεσθε), *καλ-*

λισποῦμαι λέγω ὠραία λόγια, *κεκαλλιεπημένος* καλλιεπής, στο-
 λισμένος, ὡσπερ οἱ τούτων (*κεκαλλιεπημένοι ἦσαν*), *ῥῆμα* φρά-
 σις, ὄνομα λέξις, *κεκοσμημένους* δι' ὠραίων σχημάτων, τρώ-
 πων, εἰκόνων, *εἰκῆ* (ἐπίρ. τοῦ εἰκαῖος ὁ ἄνευ σκοποῦ, μάταιος)
 ἄνευ προμελέτης καὶ σχεδίου, ὅπως τύχη, *εἰκῆ λεγόμενα* ἀπλᾶ
 λόγια τῆς στιγμῆς, *ἐπιτυχῶν* ὁ τυχῶν, τυχαῖος, *τοῖς ἐπιτυ-
 χοῦσιν ὀνόμασιν* με λέξεις, αἱ ὁποῖαι τυχαίως θὰ μοῦ ἔρχων-
 ται εἰς τὴν γλῶσσαν, ἐπεξ. τοῦ *εἰκῆ*, λέγω ἐν τῷ παρελθόντι,
 ἐν τῷ παρόντι καὶ πάντοτε, μάλιστα σήμερον, *μηδεὶς προσδο-
 κησάτω* ἢ ἀπαγόρευσις ἐπὶ ἔνεστ. ἐκφέρεται κατὰ προσκτ., ἐπὶ
 ἀορίστου καθ' ὑπκτ., πλὴν τοῦ γ'. ἐν. προσ. ἐκφερομένου καὶ
 κατὰ προσκτ., ἄλλως διάφορον ἀπολογία, τετορευμένην κλπ.,
πρέπει τινὶ ἀρμόζει εἰς τι (τινα), *δήπου* βεβαίως (δὴ) ἂν δὲν
 ἀπατῶμαι (πού), *τῆδε τῆ ἡλικία* ὁ Σ. δεικνύει τὰς πολιὰς του,
εἰσέρχομαι εἰς ὑμᾶς εἰσέρχομαι, ἐμφανίζομαι εἰς τὸ δικαστή-
 ριον ὑμῶν, *πλάττω λόγους* ἐπεξεργάζομαι, κτενίζω τὸ λεκτικόν,
πλάττοντι κατὰ σύνεσιν πρὸς τὸ *τῆδε τῆ ἡλικία* ὡς εἰ προηγεῖτο
ἔμοι τηλικῶδε ὄντι, μειράκιον νεανίας (ἀπὸ τοῦ 14. μέχρι τοῦ
 21. ἔτους τῆς ἡλικίας), ὡσπερ *μειρακίῳ* ἔλξ, ἀντὶ ὡσπερ *μει-
 ράκιον* (πλάττει).—23 - 8 καὶ μέντοι καὶ μὴν, καὶ ἀκόμη μάλ-
 ιστα, καὶ πάνυ (δέομαι) καὶ θερμῶς μάλιστα, *παρίεμαι*, συν-
 ῶν. τοῦ δέομαι, ζητῶ χάριν, *τοῦτο* ἀναφέρ. εἰς τὰ ἔξῃς ἀντὶ
 τότε, ἐπεξηγούμενον ἀσυνδέτως διὰ τοῦ *ἐὰν* διὰ..., *διὰ τῶν αὐ-
 τῶν λόγων* ἀπλῶν καὶ ἀνεπιτηδεύτων, εἰς τὸ ἀπολογουμένου, καὶ
ἐν ἀγορᾷ - καὶ ἄλλοθι, ἐπὶ τῶν τραπεζῶν γύρω ἀπὸ τὰς τρα-
 πέζας τῶν ἀργυραμοιβῶν, *ἵνα* ὅπου (ποιητ.), *θορυβῶ* μέση λ.
 δηλοῦσα καὶ ἐπιδοκιμασίαν καὶ ἀποδοκιμασίαν, ἐνταῦθα : *θορυ-
 βωδῶς* ἀποδοκιμάζω.—28 - 39 *ἔχει* (τὸ πρᾶγμα) *οὕτως* συμ-
 βοίνει με ἐμὲ τὸ ἔξῃς, *ἀναβαίνω ἐπὶ δικαστήριον* (κυρ. περὶ
 τῶν ἀντιδίκων, ὀητόρων καὶ μαρτύρων, ἀναβαινόντων ἐπὶ τὸ
 βῆμα τοῦ δικαστηρίου), ἡμεῖς : *ἀναβαίνω* τὴν κλίμακα τοῦ δικα-
 στηρίου, πατῶ δικαστήριον, *γέγονα ἑβδομήκοντα ἔτη* ἔχω ἡλι-
 κίαν 70 ἐτῶν, *γεγονῶς* τίς μτχ. ; *ξένος* ἀπειρος, *ξένως* ἔχω εἶμαι
 ἀπειρος, εἰς τοῦτο τὸ *ἀτεχνῶς* (ἀτεχνῆς ὁ ἄνευ τέχνης, τεχνάσμα-
 τος, ἄδολος, ἀπλοῦς) ἀπλῶς, καλὰ καλὰ, ὅλως διόλου, τὸ *ἀτέχνως*
 ἐκ τοῦ ἀτεχνος, οὐ ἀντίθ. *ἐντεχνος, ἢ ἐνδάθε* λέξις ὁ τρόπος τοῦ
 λέγειν ἐν δικαστηρίῳ, ἢ δικανικῆ γλῶσσαι, *ξυγγιννώσκω* συγχα-
 ρῶ, προβλ. *συγγνώμη, ἂν* δῖς, *ξένος* μὴ ἀστός, *φωνῆ* ἢ διάλε-

κτος, *τρόπος* ὁ τρόπος τοῦ λέγειν, *ἐτεθράμμη* καθ' ἕλξ. πρὸς τοὺς ἴσους. χρόνους τοῦ ὑποθ. λόγου τοῦ ἀπραγματοποιήτου ἀντὶ *τέθραμμαι* τῆς ἀποδ. *ξυνεγινώσκετε* ἂν ὑπόθ. εἶναι *εἰ ἔλεγον...*, ἐν ᾧ συγχρόνως ἢ αὐτὴ ὑπόθ. χρησιμεύει καὶ ὡς ἀπόδ. τοῦ *εἰ ξένος ἐτύγχανον· καὶ δὴ καὶ νῦν* μετὰ τὸ *ὥσπερ οὖν* ἂν... ἀντὶ οὕτω καὶ *νῦν*, ἀνακολούθως, *δίκαιον* κτηρ. τοῦ τοῦτο ἢ παράθεσις : ἓνα πρᾶγμα δίκαιον, *ὡς γέ μοι δοκῶ* εἰς τὸ δίκαιον, σύντ. προσωπ. ἀντὶ ἀπροσ. *ὡς γέ μοι δοκεῖ, ἐῶ* παραβλέπω, δὲν προσέχω, *χείρων-βελτίων* (τοῦ νεομισμένου (συνήθους) τρόπου)· τὰ συγκρ. ἐξαίρουσι κυρίως τὴν ἀντίθεσιν : ἀτυχῆς—ἐπιτυχῆς, *εἰ λέγω* πλ. ἔρ. ἔπεξ. τοῦ *τοῦτο-τούτω*· πῶς κείνται τὰ ἀπροσφ. *ἔαν σκοπεῖν-προσέχειν ; αὕτη* ὑποκ. καθ' ἕλξ. πρὸς τὸ κτηρμ. *ἄρετῇ* ἀντὶ τοῦτο (τὸ *ἔαν-σκοπεῖν...*).

16 *κεκαλλιεπημένους*... ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν σοφιστῶν, περὶ ὧν ἰδ. ἐν κεφ. Γ', Πρωταγόρου, Προδίκου καὶ Ἰππίου τοῦ Ἡλείου, καὶ μάλιστα ἀπὸ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου ἡ *ῥητορικὴ* προήχθη εἰς ἀκμὴν. — 26 *τραπέζαι* ἦσαν ὡς αἱ σημεριναὶ τῶν ἀργυραμοιβῶν, τοποθετημέναι ὑπὸ στοᾶς τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν πόλιν πολυπληθεῖς ξένοι ἀντήλασσον τὰ νομίσματά των. Οἱ ἔχοντες ταύτας ἐκαλοῦντο *τραπεζίται* (*ἀργυραμοιβοί, κολλυβισταί*), ἦσαν δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον μέτοικοι, ἀλλ' εὐυπόληπτοι, ἀπολαύοντες ἀπολύτου πίστεως. Ἐν ᾧ τὸ πάλαι αἱ καταθέσεις περιουσιῶν εὐπόρων πολιτῶν ἐγίνοντο πρὸς ἀσφάλειαν ἀτόκως (*παρακαταθήκαι*) εἰς σπουδαιότατα ἱερὰ (τῶν Δελφῶν, τῆς Ὀλυμπίας κᾶ.) ὡς ἀπαραβίαστα, οἱ *τραπεζίται* ἐδέχοντο ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ χρηματικὰς καταθέσεις, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἀνεδάνειζον ἐπὶ μεγαλυτέρῳ τόκῳ εἰς ἄλλους ἔχοντας ἀνάγκην χρημάτων (ὅπως καὶ σήμερον αἱ *Τραπεζαὶ* διαχειρίζονται τὰς καταθέσεις τῶν ταμιευτηρίων καὶ ἄλλας) καὶ οὕτως ἀνεπτύχθησαν κατὰ μικρὸν οἱ ποικίλοι πιστωτικοὶ ὀργανισμοί, οἱ κληθέντες διὰ τοῦτο *Τραπεζαὶ*. Περὶ τὰς *τραπέζας* συνέρρεον καὶ ἐκάθηντο πολλάκις καὶ ἄλλοι, καὶ δὴ πλούσιοι καὶ ἐπιφανεῖς ὡς σχολάζοντες, συζητοῦντες περὶ παντοίων ζητημάτων. Ἐκεῖ μετέβαινε πολλάκις καὶ ὁ Σ., ὅπως καὶ εἰς τὰς παλαιστράς (γυμναστήρια τῶν παίδων ἰδιωτικά), τὰ γυμνάσια (γυμναστήρια δημόσια τῶν ἐφήβων), τοὺς περιπάτους καὶ τὰς στοᾶς, τὰ καταστήματα τῆς ἀγορᾶς (*ἄλλοθι*). — 31 Οἱ ξένοι ἐν ἐμπορικαῖς διαφοραῖς εἶχον τὸ δικαίωμα ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῶν Ἀθηνῶν

νά δμιλῶσι τὴν ἰδίαν ἕκαστος διάλεκτον.—1 ὦ ἄνδρες Ἄθ. ἡ συν-
 ἤθης προσφώνησις ἦτο ὦ ἄνδρες δικασταί· διὰ τί ἡ παραλλαγή;
 Τί ἐχαρακτήρισε τὴν κατηγορίαν καὶ τί θὰ χαρακτηρίζη τὴν ἀπο-
 λογίαν; ὅθεν τί ἐπιδιώκει ἡ ὀητορικὴ καὶ τί ἡ φιλοσοφία; 16
 ποία τις ἦτο συνήθως ἡ γλῶσσα ἐν τοῖς ὀητορ. λόγοις; 38-39
 πῶς ὁμιλεῖ ὁ Σ.; τίνα θέσιν τοῦ ὀητορ. λόγου ἐπέχει τὸ κ. I;
 τί ἐπιδιώκει δι' αὐτοῦ ὁ Σ.;

II. 1 - 4 δίκαιός εἰμι εἶμαι ὑποχρεωμένος, ὀφείλω,
 τὰ κατηγορημένα ὡς οὐσ. αἱ κατηγορίαι, πρβλ. τὰ ἐστρατη-
 γημένα αἱ πράξεις τοῦ στρατηγοῦ, τὰ βεβιωμένα αἱ ἐν τῷ
 βίῳ πράξεις, τὰ ἡμαρτημένα, τὰ προστεταγμένα κἀ., τοὺς
 πρώτους (ψευδεῖς) κατηγορούς, τὰ ὕστερα (ψευδῆ) κατηγο-
 ρημένα.—4 - 16 γὰρ αἰτιολογ. τὴν διάκρισιν τῶν κατηγορῶν
 εἰς δύο κατηγορίας, πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον ὑμῶν, πάλαι παλαιό-
 θεν, σημαῖνον τὴν ἀφειτηρίαν τῆς ἐνάροξεως τῶν κατηγοριῶν,
 πολλὰ ἤδη ἔτη (κατηγοροῦντες) ἐπὶ πολλὰ ἔτη μέχρι σήμερον,
 (κατηγοροῦντες) καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες ὁ καὶ ἀντὶ τοῦ ἀλλά·
 κατὰ τὸ πάλαι ἔδει νὰ ἀκολουθῆ καὶ νῦν (οἱ ἀμφὶ Ἄνυτον...),
 ὅπερ ὁμως ἀκολουθεῖ ἄλλως ἢ τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, τῆς συντά-
 ξεως μεταβληθείσης διὰ τὴν παρεμβολὴν τῆς ἀναφ. πρῶτ. οὐς
 ἐγὼ μᾶλλον..., οἱ ἀμφὶ Ἄνυτον Ἄνυτος καὶ συντροφία, καὶ
 τούτους ὅπως καὶ ἐκεῖνοι οἱ πάλαι κατηγοροῦντες, δεινός (δέος)
 ἐπίφοβος, ἐπικίνδυνος, παραλαμβάνω λαμβάνω πρὸς διδασκα-
 λίαν (παρὰ τῶν γονέων), κυριολ. περὶ τῶν διδασκάλων, οἱ πολ-
 λοι οἱ πλεῖστοι, ἐκ παίδων ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, ἐπειθον
 καὶ κατηγοροῦν πρῶτῶστί· διὰ τί οἱ πρῆκ.; ὡς ἔστι διὰ τί ἡ
 εἰδ. πρῶτ. διὰ τοῦ ὡς; Σωκράτης τις ἄγνωστος εἰς ἐμέ, σοφός
 γραμματισμένος, σπουδαγμένος, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ σοφιστοῦ,
 φροντιστῆς ἐρευνητῆς, τὰ μετέωρα τὰ μετεωρολογικὰ φαινό-
 μενα, ἡ αἰτ. κατὰ τὸ φροντίζειν τι ἐρευνᾶν τι, ἀναζητῶ διε-
 ρευνῶ, τὰ ὑπὸ γῆς τὰ κρυπτόμενα εἰς τὰ βᾶθη τῆς γῆς, τὰ μυ-
 στικά της, ὁ ἥττων λόγος τὸ ἄδικον, ὁ κρείττων λόγος; ἀνῆ
 σοφός-φροντιστῆς-ἀνεζητηκῶς-ποιῶν παρὰθ., κατασκεδάν-
 νυμί τινός τι διαδίδω τι εἰς βάρος τινός, φήμη μέση λ., ἐν-
 ταῦθα: δυσφήμησις, συκοφαντία, οἱ δεινοὶ κατήγοροι (τὸ
 ἄρθρ.) ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους πρὸ ὀλίγου ἐχαρακτήρισα ὡς τοὺς
 κατ' ἐξοχὴν ἐπικινδύνους, οἱ κατ' ἐξοχὴν ἐπικινδύνοι κατήγοροι,
 κτηρ., νομίζω θεοὺς πιστεύω (τοὺς νενομισμένους, τοὺς ὁποι-

ους καθιέρωσεν ὁ νόμος καὶ ἡ συνήθεια) θεούς, οὐδὲ θεούς... (ἐπίδ.) ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων εἶναι ἀκόμη καὶ ἄθεοι.—
17 - 30 κατηγορηκότες εἰσι περίφρ. κατηγορήκασι, ἐπίσης λέγοντες (εἰσι) λέγουσι, *ἐπιστεύσατε ἂν* (εἰ ἐτύχετε ἀκούσαντες), ὄντες αἴτ., *μειράκιον* ; *κατηγορῶ ἐρήμην (δίκην)* κατηγορῶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου, *ἄτεχνῶς* ; εἰς τὸ ἐρήμην, ἄλογος παράλογος, ἀκατανόητος, : ὃ δὲ (ἔστιν) ἀλογώτατον πάντων (ἔστι τόδε), ὅτι..., *κωμωδ(ι)σοποιὸς* κωμικὸς ποιητής, *ὄσοι δὲ...* ἐν ἀντιθ. πρὸς τοὺς κωμικοὺς ποιητάς, οἱ ὅποιοι διεκωμῶδουν τὸν Σ. ἀπλῶς μόνον ἵνα γελᾷ τὸ κοινόν, *χρῶμαι φθόνῳ καὶ διαβολῇ* φθονῶ καὶ διαβάλλω, ἢ μτχ. αἰτιολ., *ἀναπειθῶ* μεταβάλλω τὰς πεποιθήσεις τινός, μεταπειθῶ, *πεπεισμένοι* αἴτ. εἰς τὸ πείθοντες, *ἀνέπειθον-πεπεισμένοι-πειθοντες* περὶ τοῦ κολασίμου τῶν πράξεών μου, περὶ τῆς ἐνοχῆς μου, *ἄπορος* ὁ καθ' οὗ οὐδὲν ὄπλον δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν, ὁ ἐμβάλλον εἰς ἀμηχανίαν. ἀνοικονόμητος ἢ σύντ. ἔδει νὰ ἔχη ὁμαλῶς : ὄσοι δέ, οἱ μὲν φθόνῳ καὶ διαβολῇ χρώμενοι, οἱ δέ, καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι, *ἀνέπειθον ἄλλους, ὑμᾶς, ἀναβιβάζομαι* τινα προσάγω τινὰ εἰς τὸ δικαστήριον ὡς μάρτυρα, πρβλ. τὸ ἀναβαίνειν I 29, τὸ μέσον περιποιητικὸν καὶ διάμεσον (διὰ τοῦ ἀρμοδίου ἄρχοντος), *ἐνταῦθ' οἱ ἐνταῦθα*, κατὰ τὸ οἴκοι, Ἰσθμοῖ, Μεγαροῖ κλπ., *σκιαμαχῶ* μάχομαι κατὰ σκιᾶς, ἀεροκοπανῶ, *καὶ ἐλέγχω* κατὰ τύπον πρὸς τὸ σκιαμαχεῖν, ἐν ᾧ κατ' ἔννοιαν ἔδει : ἀπολογούμενόν τε καὶ ἐλέγχοντα, *ἄτεχνῶς* εἰς τὸ σκιαμαχεῖν.—**30 - 7 ἀξιῶ** παραδέχομαι, *ὥσπερ ἐγὼ λέγω* εἰς τὸ διτιούς μου τοὺς κατηγοροὺς γεγονέναι, *ὅς ἐγὼ λέγω* περὶ τῶν ὁποίων ἐγὼ ἔχω ἤδη ὀμίλησει, *πολὺ μᾶλλον* πολὺ περισσότερον καιρόν.—**37 - 45 εἶεν** μόριον, δηλοῦν συγκατάθεσιν εἰς τὰ εἰρημένα, ἵνα ὁ λέγων μεταβῇ εἰς τὰ ἐξῆς ἐνταῦθα ὁ Σ. φαντάζεται ὅτι λαμβάνει εἰς τοῦτο τὴν συγκατάθεσιν τῶν δικαστῶν : λοιπὸν ἔχω τὴν συγκατάθεσίν σας, τὴν ἄδειάν σας, *ἐξαιροῦμαι τινός τι* ἐκρίζωνω ἀπὸ τὴν ψυχὴν ἑνὸς κάτι, *διαβολῇ* ἢ ἐκ διαβολῆς ἐσφαλμένη γνώμη περὶ τινός, *οὕτω γενέσθαι* νὰ κατορθώσω αὐτό, νὰ ἐκρίζωσω τὴν, *εἰ* (τοῦτο ὑποκ. τοῦ ἐστίν) *ἄμεινον* συμφορώτερον, β' ὄρος συγκρ. ἢ τὸ μὴ ἐξελέσθαι, *ἄμεινόν τι* ἀπὸ οἵασδήποτε ἀπόψεως, ὅπωςδήποτε *πλέον τι ποιῶ* κατορθώνω κάτι περισσότερον, οὐ μόνον τὴν προκατάληψιν ἐκρίζωνω, ἀλλὰ καὶ μίαν καλὴν περὶ ἐμοῦ γνώμην δημιουργῶ, *ἀπολογούμενον* ὄργ., οἶμαι δὲ ἀλλά, *λανθάνω* τινὰ

διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος, οὐ πάνυ λιτ. οὐδαμῶς, οἷόν ἐστιν ὡς χαλεπὸν ἐστιν (ἐπιφ.), τοῦτο ἴτω (ἰέναι) ἢ προσπάθειά μου (τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης) ἄς ἀποβῆ, ὁ θεὸς γεν. τὸ θεῖον, ἢ θεότης, ὅπη τῷ θεῷ φίλον κατὰ τὰς θείας βουλὰς.

7' τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον. Περὶ τῶν κατηγορῶν ἰδ. Εἰσαγ. σ. 18, 21.—11 τὰ μετέωρα φροντιστῆς... Οἱ φυσικοὶ φιλόσοφοι καὶ ἐν μέρει οἱ σοφισταί, ὅπως Ἰππίας ὁ Ἡλεῖος, ἐσκώπτοντο ὡς μετεωρολόγοι καὶ μετεωροσοφισταί, διερευνῶντες τὰ πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑπὸ τὴν γῆν.—13 καὶ τὸν ἦτιω λόγον κρείττω ποιῶν ἰδ. Εἰσαγ. σ. 8' πρῶτος ἐπηγέλλετο ὅτι διδάσκει τοῦτο ὁ σοφιστῆς Πρωταγόρας, ἐν δὲ τῇ κωμῳδίᾳ τοῦ Ἀριστοφάνους ταῖς Νεφέλαις διαγωνίζονται ἐν δίκῃ ὁ δίκαιος καὶ ὁ ἄδικος Λόγος.—16 Γενικῶς οἱ φυσικοὶ φιλόσοφοι κατηγοροῦντο ὡς ἄθεοι.—23 πλὴν εἴ τις κωμωδοποιὸς... Ὁ Σ. εἶχεν ἀποβῆ προσφιλὲς θέμα τῆς κωμωδίας· ὁ Ἀριστοφάνης τῷ 423 π. Χ. διεκωμώδησε διὰ τῶν Νεφελῶν τοὺς τὸν Σ. ὡς τὸν κορυφαῖον τῶν σοφιστῶν καὶ τῶν φυσιολόγων φιλοσόφων, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι κωμικοὶ ποιηταί, ὁ Κρατῖνος, ὁ Ἀμειψίας, ὁ Εὐπόλις, ὁ Τηλεκλείδης, οὐδεμίαν εὐκαιρίαν παρέλειπον νὰ γελοιοποιοῦν τὸν Σ. ἐν τῷ θεάτρῳ. Καὶ ὅμως ὁ ἀνὴρ κατὰ μὲν τῶν σοφιστῶν εἶχε διεξαγάγει μακρὸν ἀμείλικτον πόλεμον, περὶ δὲ τῶν φυσικῶν φαινομένων οὐδέποτε διελέγετο, τοῦναντίον ἐχαρακτῆριζεν ὡς μωραίνοντας τοὺς περὶ αὐτῶν διαλεγομένους Ξεν. Ἀπ. I 1, 11 κ. 15.—39 ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ. Ἰδ. Εἰσαγ. σ. 20.—4 Διὰ τί οἱ παλαιοὶ κατήγοροι εἶναι οἱ μᾶλλον ἐπικίνδυνοι ; 11 Γινώσκετε ἂν αἱ κατὰ τοῦ Σ. αὐταὶ κατηγορίαι ἦσαν ἀληθεῖς ; 13 Τίνες ἐδίδασκον τὸν ἦτιω λόγον κρείττω ποιεῖν ; 16 Γινώσκετε σοφιστὰς ἢ φιλοσόφους ἄθεούς ; 19 Διὰ τί οἱ νέοι εἶναι εὐπιστότεροι ; 23 Διὰ τί οἱ κωμικοὶ ποιηταί (καὶ ἄλλοι) συνέχεον τὸν Σ. πρὸς τοὺς φυσικοὺς φιλοσόφους καὶ τοὺς σοφιστὰς καὶ διὰ τί ἀνεβίβαζον αὐτὸν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ; 41 Τί προβλέπει ὁ Σ. καὶ διὰ τί ; Τί παρατηροῦμεν ἐν τῇ γλώσσει τοῦ Σ. καὶ διὰ τί ; ἄς προσέξωμεν καὶ εἰς τὰ ἐφεξῆς κεφ. Τίνα θέσειν ἐπέχει τὸ κ. II ἐν τῷ ὄητορ. λόγῳ τοῦ Σ. ;

III. 1 - 9 ἀναλαμβάνω ἀνασκοπῶ, ἢ ἐμὴ διαβολὴ ἢ διαβολὴ ἐμοῦ (γεν. ἀντικμ.), ἧ διαβολῆ, δὴ ὡς γνωστόν, ἀκριβῶς, πιστεῦω ἔχω πεποίθησιν, γράφομαί τινα κατηγορῶ τινα διὰ γραφῆς, περὶ ἧς ἰδ. Εἰσαγ. σ. 18, εἶεν II 36, διέβαλλον

ὁ ποικ. τὸ ἐπιχειρούμενον, *ἀνωμοσία* ἔνορκος μήνυσις ἐναντίον τινός, ἰδ. Εἰσαγ. σ. 19, *ὥσπερ κατηγορῶν* ὡς εἶν ἦσαν πραγματικοὶ ἐν δικαστηρίῳ κατήγοροι, *ἀδικῶ* εἶμαι ἔνοχος ἀδικήματος, *περιεργάζομαι* καταγίνομαι μὲ περιττὰ καὶ ἄχρηστα πράγματα, καὶ *περιεργάζεται* ἐπέξ. τοῦ ἀδικεῖ, *ζητῶν ποιῶν διδάσκων* τίνες μτχ. ; 9 - 17 *τοιαύτη τις* τοιαύτη περίπου, *Σωκράτη τινὰ* προβλ. *Σωκράτης τις* Π 11, Σ. τινὰ... φλυαροῦντα ἐπέξ. τοῦ ταῦτα, *περιφέρομαι* αἰωροῦμαι ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω, *ἐκεῖ* ποῦ ; *ἀεροβατῶ* κάμνω ἐναέρια ταξειδία, *ὧν* εἰς τὸ περιφερόμενον-φλυαροῦντα, *ἐπαῖω* (προβλ. τὸ ὄμηρ. *αἰώ*) ἀκούω, ἀντιλαμβάνομαι, ἐννοῶ, *οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν* οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον, ἔξαῖρον τὴν ἐννοιαν τοῦ οὐδέν, *ἀτιμάζω* καταφρονῶ, ὃ ἔνεστ. τὸ ἐπιχειρούμενον, ; καὶ *λέγω* (τοῦτο) οὐχ ὡς *ἀτιμάζων τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην* τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν, *μή πως* τελ. πρότ., *φεύγω* κατηγοροῦμαι, τὸ ἐνεργ. *διώκω, τοσαύτας* τόσον σοβαράς, *ἀλλὰ* (*λέγω ταῦτα*) *ἐμοὶ γάρ*, ἡ αἰτιολ. ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ οὐχ ὡς *ἀτιμάζων, μέτεστί μοι τινος* μετέχω τινός, ἔχω σχέσιν πρὸς τι.—17 - 24 *παρέχομαι* παρέχω ὑπὲρ ἔμαντοῦ, *αὐτοὺς ὑμῶν τοὺς πολλοὺς* ἀντὶ τοὺς πολλοὺς ὑμῶν αὐτῶν, *ἀξιῶ* ὡς παρ' ἡμῖν, *ὑμᾶς ὅσοι, διδάσκω* δίδω ἐξηγήσεις, διαφωτίζω, *πῶποτε* ποτὲ μέχρι σήμερον, *εἰ πῶποτε...* πλ. ἐρ., *ἢ σμικρὸν ἢ μέγα* εἰς τὸ διαλεγόμενον, *ἐκ τούτων* ἐκ τοῦ ψεύδους τούτου, ἐκ τοῦ ὅτι οὐδεὶς μὲ ἤκουσε μέχρι σήμερον διαλεγόμενον περὶ τούτων, *περὶ ἐμοῦ ἢ* ὑπερβατὸν ἀντὶ ἢ *περὶ ἐμοῦ, οἱ πολλοὶ* ὁ κόσμος, τὸ πολὺ κοινόν.

4 κέ. Ὁ Σ. συγκεντρῶν ἐκ τῶν κατ' αὐτοῦ σπερμολογιῶν τὰ στοιχεῖα τῶν διαβολῶν τῶν παλαιῶν κατηγορῶν θέλει νὰ δείξῃ εἰς τοὺς δικαστὰς ποῖον θὰ ἦτο τὸ κείμενον μιᾶς γραπτῆς μηνύσεως τῶν κατηγορῶν τῆς πρώτης σειρᾶς, εἰς τὸν βασιλέα. — 10 κέ. Ἐν ταῖς Νεφέλαις ὁ Σ. ἐνεφανίζετο ἀπὸ τῆς σκηνῆς αἰωρούμενος ἐντὸς κρεμαμένου καλάθου (διὰ νὰ εὐρίσκειται ἐγγύτερον πρὸς τὸν οὐρανόν) καὶ ἐρωτώμενος τί πράττει λέγει : *ἀεροβατῶ καὶ περιφρονῶ* [περιεργάζομαι] *τὸν ἥλιον* ὅταν δὲ ἐρωτᾶται τί κάμνουν οἱ μαθηταὶ του κεκυφότες καὶ ἔχοντες καθηλωμένην τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν γῆν, ἀποκρίνεται : *οὔτοι δ' ἐρεβοδιφῶσιν ὑπὸ τὸν Τάρταρον* [τὰ ὑπὸ γῆς ζητοῦσιν].—*Γινώσκετε τὴν ὑπόθεσιν τῶν Νεφελῶν τοῦ Ἀριστοφάνους ;* 5 *Διὰ τί ὁ Σ.* εἰς

τάς κατηγορίας τῶν προτέρων κατηγορῶν δίδει τὴν μορφήν ἐπι-
 σήμου κατηγορίας ; 12 Ἀπὸ τίνων ἀντιδιαστέλλει ἑαυτὸν ὁ Σ.
 ἐνταῦθα ; 13 Τίνα γνώμην εἶχε περὶ φυσ. φιλοσοφίας καὶ φυσ.
 φιλοσόφων ; 19 διαλεγόμενου (οὐχὶ λέγοντος) Τίς ἡ μέθοδος
 τοῦ Σ. ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ; Ποῖον μέρος τοῦ ῥητορ. λόγου ἀρχεται
 ἀπὸ τοῦ κ. III ;

IV. 1 - 4 ἀλλὰ γὰρ ἐκ τούτων ὁ ἀλλὰ διακόπτει τὸν
 λόγον (περιττὸν νὰ εἴπω περισσότερα), ὁ δὲ γὰρ αἰτιολ. τὴν
 διακοπὴν, ἡμεῖς : ἀλλ' ὄντως, ἀληθῶς, οὐδὲν τούτων ἀναφέρεται
 εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν πρώτων κατηγοριῶν τῶν ἐν κ. III, οὐ-
 δὲν ἐστὶν (ἀληθές, ὅπερ συμπληροῦμεν ἐκ 3), ὡς ἐγὼ... διὰ τί
 ἢ εἶδ. πρότ. διὰ τοῦ ὡς ; πράττομαι εἰσπράττω, οὐδὲ τοῦτο
 ἐπαναλαμβ. τὴν εἶδ. πρότ. — 4 - 12 ἐπεὶ ἂν καί, προβλ. καὶ τὸν
 λατ. σύνδ. cum, αἰτιολογικὸν καὶ ἐνδοτικόν, καὶ τοῦτο ὅπως
 καὶ ἡ φυσικὴ φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν τιμᾶ, ἐὰν ὄντως ὑφίστα-
 ται τοιαύτη ὡς ἐπιστήμη, διασαφεῖται δὲ τὸ τοῦτο διὰ τῆς προτ.
 εἴ τις οἶός τ' εἶη, ἀνθ' ἧς ἡδύνατο νὰ τεθῆ ἀπροφ. προετίμη-
 σεν ὅμως τὴν ὑποθ. προτ. καὶ τὴν εὐκτ. εἶη, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν
 ἀμφιβολίαν του περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος· Λεοντίνος,
 ἔθν., ἢ πόλις οἱ Λεοντῖνοι, Κεῖτος ἢ νῆσος Κέως(-α), νῦν Τζιά,
 πείθουσιν ἀνακόλ. μετὰ τὸ οἶός τ' ἐστὶν ἀντὶ πείθειν, ὁ πληθ.
 κατὰ σύνεσιν, διότι τούτων ἕκαστος εἶναι περιληπτ. : πάντες οὗ-
 τοι, τούτους ἐπαναλαμβ. τὸ ἀπομακρυνθὲν τοὺς νέους, ξύνειμί
 τινι συναναστρέφομαί τινα, μαθητεύω πλησίον τινός, οἱ ξυνό-
 ντες οἱ μαθηταί, ξυνουσία συναναστροφὴ, μαθητεία, προῖκα ἐπίρ.
 δωρεάν, πολίτης συμπολίτης, ἔξεστι ξυνεῖναι προῖκα ᾧ ἂν βού-
 λωνται τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν, ἀπολείπω διακόπτω, ἐκείνων
 τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν, γεν. ἀντκμ., σφίσι τοῖς σοφισταῖς, πρόσ-
 οίδα γνωρίζω προσέτι, χάρις εὐγνωμοσύνη πρὸς τί συνδέεται
 τὸ προσεῖδέναι ; πρὸς τί μᾶλλον ἔδει νὰ συνδεθῆ κατ' ἐννοίαν
 καὶ πῶς ἔδει τότε νὰ ἐξενεχθῆ ; — 12 - 30 ἐπεὶ αἰτιολ. τὴν νο-
 ουμένην πρότ. ἀλλ' ἐπελαθόμεν, ἀλλ' ἐπιλήσμων εἰμί, καὶ δὲν
 εἶναι οὗτοι οἱ μόνοι, ἧτις ἐνταῦθα θὰ ὑπεδηλώθη ὑπὸ τοῦ Σ.
 δι' εἰρων. κινήσεως τῆς κεφαλῆς, αἰσθάνομαι ἀντιλαμβάνομαι,
 πρὸς αἰτ. καὶ κτηρμ. μετ., διότι ἢ ἀντίληψις ἔμμεσος : πληροφο-
 ροῦμαι (διὰ μέσου ἄλλων), ἐπιδημῶ (περὶ ξένου) διαμένω εἰς
 τινα πόλιν ἢ τόπον, ὅπου κατοικεῖ ὁ ὁμιλῶν, γὰρ ; προσέρχο-
 μαι πλησιάζω, συναντῶ, τελῶ πληρῶνω, ἦν (δ' ἐγὼ) προτ. τοῦ

ἡμῖ (αἰο) λέγω, ἀπαντῶν παρ' αὐτ. πεζογρ. ἐν τοῖς ἦν δ' ἐγώ, ἦ δ' ὅς, τὰ ὁποῖα κεῖνται παρενθ. : τοῦ εἶπα, *γίγνομαι* γεννῶμαι, *πῶλος* τὸ νεογνὸν τῆς ἵππου, παρ' ἡμῖν : *πουλᾶρι*, ἔχω + ἀπρμφ. δύναμαι, *μισθῶ* παρέχω ἐπὶ μισθῶ, *μισθοῦμαι* προσλαμβάνω ἐπὶ μισθῶ, *λαβεῖν κ. μισθῶσασθαι* προωθύτερον καὶ ἐν διὰ δυοῖν, *ἐπιστάτης* ἐπιμελητής, *αὐτοῖν* δοτ. χαρ., ὅς *ἔμελλεν* ἀπὸ τὸν ὁποῖον φυσικὰ θὰ εἴχομεν τὴν ἀξίωσιν, *καλὸς κἀγαθὸς* ὁ ὠραῖος τὸ σῶμα καὶ τέλειος τὴν ψυχὴν, ἐξαιρετικὸς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, κτγρ., *προσῆκουσα ἀρετῇ* τὰ προτερήματα τὰ ἀνήκοντα (ἀρμόζοντα) εἰς ἕκαστον εἶδος ζώων, αἰτ. τῆς ἀναφ., *ἵππικὸς* ὁ ἔχων εἰδικὰς γνώσεις, ὁ εἰδικὸς εἰς τὴν περιποίησιν τῶν ἵππων, *γεωργικὸς* ὁ εἰδικὸς εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, *ἦν δ' ἂν οὗτος...* (εἰ ἐγενέσθην πῶλω...), *νῦν δὲ* εἰσάγεται ἡ πραγματικότης ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀπραγματοποίητον τοῦ ὑποθ. λόγου, *ἐπιστάτην* κτγρ., *ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀρετῇ* ἡ ἀρετῇ, ἡ ὁποία κάμνει τὸν καλὸν ἀνθρωπον, *ἡ πολιτικῇ* ἡ ὁποία κάμνει τὸν καλὸν πολίτην, *ἐσκέφθαι* τοῦ σκοπεῖν - εἶσθαι, *διὰ τὴν κτησιν* ἐπεὶ κέκτησαι..., *πάννυ γε* μάλιστα, ἦ δ' ὅς οὗτος, *τίς* διὰ τούτου ζητεῖται τὸ ὄνομά του, *ποδαπὸς* ἐκ ποίας χώρας, πρβλ. *ἡμεδαπός*, *ἀλλοδαπός*, *πόσου* γεν. τιμ., *μνᾶ* ποσὸν (οὐχὶ νόμισμα) 100 ἀρχαίων δραχμῶν, *μακαρίζω* καλοτυχίζω, *εἰ ἔχει...* αἰτ. τοῦ *ἐμακάρισα*, ὅπερ διὰ τοῦ *εἰ* παρίσταται ἀμφίβολον, ἐν ᾧ διὰ τοῦ *οὐ* θὰ παρίστατο ὡς βέβαιον, ὡς ἀληθῶς (ἐκ τοῦ ὁ ἀληθῆς, πρβλ. ὡς αὐτως ἐκ τοῦ ὁ αὐτός) ἀληθῶς· τὸ ὡς διατηρεῖ τὴν δεικτικὴν του σημ.· *ἔμμελής* (ἐν μέλει) ὁ εὐρισκόμενος ἐν ἀρμονίᾳ, ἀρμονικὸς, *ἔμμελῶς* ἐν ἀρμονίᾳ τοῦ ποιοῦ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἀμοιβῆς.—30 - 3 *καλλύνομαι* σεμνύνομαι, καμαρώνω, *ἀβρύνομαι* συνών. πρὸς τὸ προηγούμενον, κομψεύομαι, πατῶ εἰς τὰ νύχια, *ἀλλ'* (οὐ καλλύνομαι οὐδὲ ἀβρύνομαι) *οὐ γὰρ ἐπίσταμαι.*

3 *χρήματα πράττομαι.* Οἱ φιλόσοφοι ὡς ἐργαζόμενοι ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐπιστήμην οὐδέποτε εἰσέπραξαν χρήματα παρὰ μαθητῶν· τὰ δίδακτρα καθιέρωσαν οἱ σοφισταὶ καὶ διὰ τοῦτο διεβοήθησαν ὡς κάπηλοι, δουλοπρεπῶς καὶ αἰσχρῶς προσφέροντες τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀντὶ ἀμοιβῆς· ὁ ῥήτωρ Ἰσοκράτης ἅμα λαβὼν τὰ πρῶτα δίδακτρα παρὰ μαθητῶν ἐκλαυσε πικρῶς ἐξ αἰσχύνης.—5 *Γοργίας* ὁ σοφιστὴς ἐπισκεφθεὶς τὸ πρῶτον τὰς Ἀθήνας τῷ 427 π. Χ. ὡς πρεσβευτῆς τῆς

πατρίδος του, τῶν Λεοντίνων τῆς Σικελίας, ἐξέπληξε τοὺς Ἀθηναίους διὰ τῆς ῥητορικῆς του τέχνης, διότι ὁ λόγος του ἦτο κατὰ κόσμος ἐκ ῥητορικῶν σχημάτων. Περιεβάλλετο μεγαλοπρεπῆ περιβολὴν (πορφύραν) καὶ χρυσᾶ σανδάλια, ἔστησεν εἰκόνα ἑαυτοῦ χρυσῆν ἐν Δελφοῖς, αἱ ἐπιδείξεις αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις ἐθεωροῦντο ὡς δημοτελῆς ἔορτὴ καὶ ἔκαυχᾶτο ὅτι ἠδύνατο ἐκ τοῦ προχείρου νὰ πραγματευθῆ ὅσονδήποτε θέμα προέβαλλον εἰς αὐτὸν οἱ ἀκροαταί, διεξάγων πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀγῶνα λόγων. Πλὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπεσκέφθη καὶ ἄλλας πόλεις, ὅπου ἀνέμενον αὐτὸν μαθηταί, πλοῦτος καὶ δόξα, λαμβάνων παρ' ἑκάστου μαθητοῦ δίδακτρα ὅσα καὶ ὁ Πρωταγόρας, 100 μνᾶς. Ἀπέθανε τῷ 375 π. Χ. ἄγων τὸ 108 ἢ 109ον ἔτος τῆς ἡλικίας, συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν τεχνικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ῥητορικῆς, διότι ἐγένετο ὁ πατὴρ τῆς ἐντέχνου ῥητορείας.—Ὁ σοφιστὴς **Πρόδικος** κατήγετο ἐκ τῆς πόλεως Ἰουλίδος τῆς Κέω, νεώτερος τοῦ Σ. Αἱ ῥητορικαὶ αὐτοῦ ἐπιδείξεις, γλωσσικαὶ ἢ ἠθικαί, ἦσαν προσιταὶ ἀντὶ 1/2, 1, 2, 4, 50 δρχ. ἐδίδασκε δηλ. περὶ *ὀρθοεπειίας* (ὀρθῆς χρήσεως τῶν λέξεων) καὶ δὴ περὶ τῆς διαστολῆς τῶν συνωνύμων ἢ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας, λαμπρότατον δ' αὐτοῦ ἔργον ἦσαν αἱ **ᾠραι**, εἰς ἃς ἀνήκε καὶ ὁ πάγκαλος μῦθος τοῦ Ἡρακλέους ἐν τῇ σχιστῇ ὁδῷ Ξεν. Ἀπ. Π 1, 21 κέ.—**Ἰππίας** ὁ Ἡλείος ἦτο διακεκριμένος πολίτης τῆς Ἡλίδος καὶ διάσημος σοφιστὴς. Περιερχόμενος ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Σικελίαν ἐδίδασκε τὰς ἐπιστημονικὰς του γνώσεις ἐν πολυαρίθμοις μαθήμασιν ἀντὶ ἀδράς ἀμοιβῆς, ἀποκομίζων πανταχόθεν ἄπειρα χρήματα. Ἦτο ἀπέραντον ταμεῖον γνώσεων, περιλαμβάνον πάσας σχεδὸν τὰς ἐπιστήμας, ἀλλ' εἰδικώτερον ἀπησχολεῖτο περὶ τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὴν φύσιν. Ἐκαυχᾶτο καὶ αὐτὸς ὅτι ἠδύνατο ἐξ αὐτοσχεδίου νὰ συνθέσῃ λόγον περὶ οἰουδήποτε θέματος, ἢ δὲ ματαιόφρων μεγαλαυχία του δὲν εἶχεν ὄρια. Περὶ τῶν σοφιστικῶν θεωριῶν ἐν λεπτομερείᾳ ἰδὲ τὴν ἡμετέραν φιλοσοφικὴν καὶ αἰσθητικὴν ἀνάλυσιν τοῦ Πρωταγόρου ἐν σ. 124 κ. ἐ.—**15 Καλλίας** ὁ υἱὸς τοῦ Ἴππονόκου, Ἀθηναῖος, κατήγετο ἐκ τοῦ ἐπιφανεστάτου οἴκου τῶν Κηρύκων, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐλαμβάνοντο οἱ Κήρυκες καὶ οἱ Δαδοῦχοι τῶν Ἐλευσινίων, καὶ πλουσιωτάτου. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ πεσὼν ἐν τῇ ἀτυχεῖ μάχῃ τοῦ Δηλίου ἐκληροδότησεν εἰς τὸν υἱὸν περὶ τὰ 200 τάλαντα. Ἀλλ' ὁ Καλλίας, ὄν διέκρινεν ἀκόρεστος φιλομάθεια καὶ μεγάλη κενοδοξία, θεω-

ρῶν τιμὴν του νὰ ξενίῃζῃ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ πάντας τοὺς ἐν Ἀθή-
 ναις ἐπιδημοῦντας σοφιστὰς καὶ νὰ παρακολουθῇ τὰς διδασκα-
 λίας των, κατεσπατάλησεν οὕτω τὴν πατρῴαν περιουσίαν ἀπο-
 θανῶν πενέστατος.—20 *καλὸν κάγαθὸν* τὰ μέλη τῶν ἀρχαίων
 ἀριστοκρατιῶν ἐκαυχῶντο ὅτι ὑπερεῖχον τοῦ πολλοῦ κοινοῦ, διότι
 ἐκέκτηντο τὸ ἰδεῶδες τοῦ τελείου πολίτου, σωματικὸν κάλλος καὶ
 πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρετὰς, ἦσαν *καλοὶ κάγαθοί*. τοῦτο πα-
 ρέμεινε καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις ὡς τὸ ἰδεῶδες τοῦ τελείας μορ-
 φώσεως τυχόντος πολίτου.—28 Ὁ *Εὐήγος* ἦτο σοφιστῆς καὶ
 ἐλεγειακὸς ποιητῆς, τιμώμενος ὑπὸ τῶν συγχρόνων διὰ τὴν σο-
 φίαν, ἀλλὰ διδάσκων ἀντὶ τοῦ εὐτελοῦς ποσοῦ τῶν ὃ μνῶν. Τοῦ
 Πρωταγόρου ὡς σοφιστοῦ δὲν μνημονεύει ὁ Σ., διότι εἶχεν ἤδη
 ἀποθάνει πολὺ πρὸ τῆς δίκης τῷ 415 π. Χ.—Ἀπὸ *τίνων* ἀντι-
 διαστέλλει *ἑαυτὸν ὁ Σ. ἐν τῷ κ.*; *Κατὰ τί διαφέρει τούτων*; *Ἐκ*
τῶν πρὸς τὸν Καλλίαν ἐρωτήσεων τίς φαίνεται ὅτι ἦτο ἡ μέθο-
δος τοῦ Σ. ὡς φιλοσόφου; *Τίνα τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς γνω-*
ρίσματα; *Διὰ τί ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται καὶ τὴν ἀνθρωπίνην καὶ*
τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν; 28 *Πῶς φαίνεται ἡ ἀπόκρισις τοῦ Καλ-*
λίου περὶ τοῦ Εὐήγου; *Τί ἀποπνέει τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ κ.*;

V. 1 - 7 ὑπολαμβάνω (τὸν λόγον) διακόπτω τὸν ὁμι-
 λοῦντα, προβάλλω ἀντίρρησην, ὑπολάβοι ἂν βραχυλ. ἀντὶ ὑπο-
 λαβῶν *ἔροιο ἂν, τί ἐστὶ τὸ σὸν πρᾶγμα* τί συμβαίνει μὲ σέ, τί
 κάμνεις σύ, ποῖον εἶναι τὸ ἰδικόν σου ἐπάγγελμα, *σοὶ* ἀντιχαρ.,
 γὰρ αἰτιολ. ὅτι ὑφίσταται βαθυτέρα τις ἀφορμὴ τῶν διαβολῶν,
δήπου; *πραγματεύομαι* καταγίνομαι, ἀσχολοῦμαι εἷς τι, *περι-*
τὸς ὁ ὑπερβαίνων τὸ σύνθητες μέτρον, ἔκτακτος, ἐξαιρετικός, ἀσυν-
ήθης, πραγματεύομαι περιττότερον προβλ. τὸ *περιορᾶζομαι* III 6,
 ἢ *μτχ.* ἐνδ., *ἔπειτα* ἐξαίρει τὸ ἀσυμβίβαστον τῆς κυρ. προτ. πρὸς
 τὴν ἐνδ. *μτχ.*: ἐν τούτοις ὅμως, *φήμη τε καὶ λόγος* ὅτι ὁ Σ. εἶ-
 ναι σοφὸς ἀνὴρ II 11, *ἀλλοῖος* διαφορητικός, *εἰ μὴ τι ἔπραττες...*
 ἐπαναλαμβάνει ἐν ἄλλῃ μορφῇ τὸ οὐδὲν *περιττότερον πραγματενο-*
μένου σοῦ, τί ἐστὶ τί συμβαίνει 1, *αὐτοσχεδιάζω* λέγω ἐξ αὐ-
 τοσχεδίου, ἐκ τοῦ προχείρου, χωρὶς προηγουμένως νὰ σκεφθῶ.
 —7 - 12 *ὁ λέγων ταυτὶ δοκεῖ μοι λέγειν δίκαια, ποτὲ ἐν ἔρ.*
πρ. ἐπιτείνει τὴν ἀπορίαν καὶ ἀδημονίαν: τέλος πάντων, *τὸ ὄνο-*
μα τοῦ σοφοῦ, *δὴ+* *πρστκτ.* ἔμπρὸς λοιπόν, *παίζω* ἀστειεύο-
 μαι, *ἴστε (οἶδα)* *πρστκτ.*, εὐ ἴστε παρενθ.—12 - 9 *γὰρ*; *δι' οὐ-*
δὲν ἄλλ' ἢ ἐκ συγχωνεύσεως δύο φράσεων, 1) *δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ,*

2) δι' οὐδὲν ἄλλο ἄλλά, *ποιάν δὴ ταύτην* σύμπτυξις δύο προτάσεων : *λέγεις διὰ σοφίαν· ποία δὴ ἔστιν αὕτη, δι' ἧν...* : διὰ ποίαν σοφίαν· τὴν ἐρώτησιν ταύτην προβάλλει ὁ Σ. ἢ φαντάζεται ἕνα τῶν δικαστῶν προβάλλοντα ταύτην· (*διὰ σοφίαν*), *ἤπερ ἔστιν, ἀνθρωπίνῃ* ἀπλῆ καὶ ταπεινῇ, οὐχὶ ὑπερφυσικῇ, *κινδυνεύω* + ἀπορφ. δοκῶ, σοφὸς *σοφίαν* ἢ αἰτ. κατὰ τὸ σύστ. ἀντικμ., *οὗτοι οἱ σοφισταί, μείζω ἢ κατ' ἀνθρώπον* μεγαλύτεραν ἀφ' ὅσον ἀνήκει εἰς ἀνθρώπον, ἀπὸ ἀνθρωπίνην, δηλ. ὑπεράνθρωπον, *τάχα* ἴσως, τί *λέγω* ὑπικτ. ἀπορφ. : ἦ, ἐὰν δὲν εἶναι τοιαύτη, δὲν γνωρίζω πῶς νὰ τὴν ὀνομάσω, χαρακτηρίσω, γὰρ αἰτιολ. τὴν ἀμηχανίαν του, *φησὶ (με ἐπίστασθαι αὐτήν)*, *ἐπὶ διαβολῇ* τελ. αἰτ.—20-29 *θορυβῶ ; μοι χαρ.* παρακαλῶ, μέγα *τι* κατὰ λιτ. ἐπιτείνει τὸ μέγα, *λέγω μέγα τι* λέγω πολὺ χονδροκομμένα λόγια, μεγαληγορῶ, κομπορημονῶ, *ἐμὸν κτγρ.* : ὁ λόγος, ὃν ἔρω, *οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀναφέρω* ἐπιρρίπτω, ἀποδίδω, *ἀξιόχρεως* ἀξιόπιστος, *ὕμῖν* δοτ. κρίστ., : *ἀνοίσω τὸν λόγον εἰς τὸν λέγοντα* (τὸν πρῶτον εἰπόντα), (*ὄντα*) *ὕμῖν ἀξιόχρεων*, ἢ : ὁ λέγων, *εἰς ὃν ἀνοίσω τὸν λόγον, ἔστιν ὕμῖν ἀξιόχρεως, γάρ ; τῆς ἐμῆς* (σοφίας), *εἰ δὴ* ἐὰν ὄντως : ὡς μάρτυρα τῆς σοφίας μου, ἐὰν ὄντως ἔχω τοιαύτην, καὶ τῆς ποιότητος αὐτῆς, *γάρ ; πού* νομίζω, *ἀν* δὲν ἀπατῶμαι, *ἐταῖρος* φίλος, *ἐκ νέου* ἀπὸ τῆς νεανικῆς του ἡλικίας, *τὸ πλήθος* ὁ δῆμος, *ξυμφεύγω* συμμερίζομαι τὴν ἔξορίαν, εἰς τὸ *ξυνέφυγε* νοητέα ἢ δοτ. *ὕμῖν, ταύτην* ὡς πρόσφατον καὶ ζωνεῖα διατηρουμένην ἐν τῇ μνήμῃ, *κατέρχομαι* ἐπανάρχομαι ἐκ τῆς ἔξορίας εἰς τὴν πατρίδα, τὸ ἀφηρ. ἢ *κάθοδος* τῶν φυγάδων, ἢ πόλις *καταδέχεται* (τοὺς φυγάδας), *κατάγω* ἐπανάφέρω τοὺς ἔξορίστους εἰς τὴν πατρίδα, *δὴ ἀναμφιβόλως, σφοδρὸς* ἀσυγκράτητος, ἐνθουσιώδης, μὲ φανατισμάν, *ὡς σφοδρὸς* ἐπιφ. ἐπεξ. τοῦ *οἶος, ὄρμῶ ἐπὶ τι* χύνομαι εἰς τι, ἐπιχειρῶ, *καταπιάνομαι* κάτι, ἢ εὐκτ. ἐπανάλ. ἐν τῷ παρελθόντι.—29 - 34 *καὶ δὴ καὶ* εἰσάγει εἰδικὴν περίπτωσιν τοῦ γενικοῦ, συγκεκριμένον εἰδικὸν τόλμημα τοῦ Χαιρ. : καὶ μάλιστα προέβη καὶ εἰς τοῦτο ἀκόμη, *μαντεύομαι* ζητῶ χρησμόν, *μαντεύω, χρῶ ἢ ἀναιρῶ* δίδω χρησμόν, *ὅπερ λέγω* ὅπως ἀκριβῶς ἔχω εἰπεῖ, προεξαγγ. παράθ. τοῦ *μὴ θορυβεῖτε, γάρ ; ἀνεῖλε* (ὑψωσε τὸν κλῆρον (μοῖραν) ἀπὸ τὴν κληρωτίδα τῶν μοιρῶν) ἀπεκρίθη, *μαρτυρήσει* ἂν τὸν ἐρωτήσετε.

25 Ὁ Χαιρεφῶν ἦτο φανατικὸς μαθητὴς τοῦ Σ. καὶ

πασίγνωστος ἐν Ἀθήναις φυσιογνωμία διὰ τὸ ἐπίμηκες καὶ ἰσχνὸν πρόσωπον, διὰ τὸ ὠχρὸν χροῶμα τοῦ προσώπου, φύσις ἐμπαθῆς καὶ παράφορος καὶ διὰ ταῦτα ὁ στόχος τῶν κωμικῶν ποιητῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἀπεκαλεῖτο καὶ νυκτερίς διὰ τὴν λεπτήν φωνήν του.—26 καὶ ὑμῶν τῷ πλήθει, μεθ' ὑμῶν κατεῆλθεν ὁ Σ. ἀντιλαμβάνεται τοὺς δικαστὰς ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ ὄλου δήμου.—Ἔνεκα τῆς τυραννικῆς διοικήσεως τῶν τριάκοντα πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν εὐπόρων μετοίκων φοβούμενοι περὶ τῆς περιουσίας καὶ τῆς ζωῆς των ἔφυγον ἄλλοι εἰς Μέγαρα καὶ ἄλλοι εἰς Θήβας, εἰς αἷς εἶχον καταφύγει καὶ ὁ Θρασύβουλος καὶ ὁ Ἄνυτος. Ἐκ τούτων ὁ Θρασύβουλος ὀρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν μετ' ὀλίγων φυγάδων καταλαμβάνει κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 404 π. Χ. τὴν Φυλὴν ἐπὶ τῆς Πάργηθος καὶ νικήσας ἐκεῖ τοὺς τριάκοντα καὶ κατοπιν ἐν Μουνηχίᾳ τοῦ Πειραιῶς κατήλθε μετὰ τῶν δημοκρατικῶν εἰς τὴν πόλιν τῷ 403.—32 Ὁ χρησμὸς εἶχε περίπου : Σοφὸς Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης, ἀνδρῶν δὲ πάντων Σωκράτης σοφώτατος, ἢ βραχύτερον : Ἄνδρῶν ἀπάντων Σωκράτης σοφώτατος. Περὶ τοῦ χρησμοῦ ἰδ. τὸ ἡμέτερον Μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἐν σ. 185, περὶ τοῦ ἀνεῖλε αὐτόθι σ. 58.—33 ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Χαιρεκράτης, περὶ οὗ ἰδ. Ἔεν. Ἄπ. II 3, 1 κέ.—Ἄφ' οὗ ὁ Σ. ἀπέδειξε τὸ ἀνυπόστατον τῆς διαβολῆς τῶν πρώτων κατηγορῶν, τί ἐξετάζει ἤδη ἐν τῷ κ. ; Ποία ἦτο τότε ἡ ὑπόληψις τοῦ σοφοῦ ; Κατὰ τί διαστέλλει ὁ Σ. ἑαυτὸν τῶν ἄλλων σοφῶν ; Διὰ τί τονίζει τὰ δημοκρατικὰ φρονήματα τοῦ Χαιρεφῶντος ; Τὸ ὅτι ὁ Χαιρ. ἠρώτησε τὴν Πυθίαν ἂν ὑπῆρχεν ἄλλος σοφώτερος τοῦ Σ. τί μαρτυρεῖ τοῦτο περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃ ὁ Σ. εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἀσκῆ τὸ ἐπάγγελμά του ; Ἄς προσέξωμεν τὴν σημασίαν διὰ τὸν Σ. τῆς ἀποκρίσεως τῆς Πυθίας καὶ εἰς τὰ ἐφεξῆς κ. Νὰ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐδόθη τοιοῦτος χρησμὸς ;

VI. 1-6 ὦν ἔνεκα πλ. ἐρ., ὅθεν γέγονε ἀπὸ ποῦ ἔχει προέλθει, ποῦ ἔχει τὴν ἀρχήν της, γάρ ; ταῦτα τίνα ; ἐνθυμοῦμαι ἔχω τι ἐν θυμῷ, ἐν νῷ, σκέπτομαι, ποτε (ἐν ἐρωτ. πρ.) ; αἰνίττομαι ὁμιλῶ αἰνιγματωδῶς, ὑπαινίττομαι, ὑπονοῶ, δὴ ἀσφαλῶς, ξύνοιδά τινί τι γνωρίζω μαζί με ἓνα (μετὸν δρᾶστην) κάτι ὡς αὐτόπτης μάρτυς, γνωρίζω ἀσφαλῶς, ξύνοίδα ἐμαντῶ ἔχω τελείαν γνῶσιν τοῦ ἑαυτοῦ μου, ἀκράνδαντον πεποίθησιν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου ὅτι, σοφὸς ὦν πρὸς τὸ ὑποκ. τοῦ ξύνοίδα, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ εἴπη καὶ σοφῶ ὄντι πρὸς τὸ ἐμαντῶ, οὔτε μέγα οὔτε σμι-

κρὸν εἰς τὸ σοφός, λέγει ἐννοεῖ, θέλει γὰ εἶπη (ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα τοῦ χρησμοῦ), φάσκων ἀναφέρεται εἰς τὰς λέξεις (οὐχὶ τὸ νόημα) τοῦ χρησμοῦ, (ὁ θεὸς λέγει τι)· οὐ γὰρ δήπου, θέμις (ἔστι) θεμιτόν, ἔξεστι.—6-12 *τρέπομαι ἐπὶ ζήτησιν* σιρέφρομαι πρὸς ἔρευναν, αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ θείου χρησμοῦ, *τοι-αύτην* ἀντὶ τοιάνδε, τοιαύτην *τινὰ* κολάζει : περίπου, *μόγισ* (μόγος, μογέω) μόλις, *μόγισ πάνν* μετὰ πολλῆς δυσκολίας, κατόπιν ἰσχυρᾶς ἐσωτερικῆς ἀντιδράσεως, *ἤλθον* ἀσύνδ. ἔπεξ., *ἐνταῦθα* ἐν τῷ σοφῷ τούτῳ, *εἶ περ που* (ἤλεγξα, οἶόν τ' ἦν ἐλέγχειν τὸ μαντεῖον) ὑπὲρ πάντα ἄλλον, *ἀποφαίνω* ἀποδεικνύω, *ὅτι* εἰσάγει εὐθὺν λόγον, *ἐμὲ ἔφησθα* (σοφώτατον εἶναι). — 12 - 20 *διασκοπῶ* ὑποβάλλω εἰς διονυχιστικὴν ἐξέτασιν, *λέγω ὄνόματι* κατονομάζω *τινά*, *πρὸς δὲ ἔπαθον* μὲ τὸν ὁποῖον ἔπαθον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπεκόμισα τὴν ἐντύπωσιν I 1, *σκοπῶν* χρον. ἐπαναλαμβάνουσα τὸ *διασκοπῶν*, *διασκοπῶν καὶ διαλεγόμενος* ἔν δια δυοῖν, *ἔδοξέ μοι* ἀνακολούθως μετὰ τὰς ὄνομ. τῶν μτχ. ἔνεκα τῶν παρεμβληθειῶν προτ. ἀντὶ : *διασκοποῦντι καὶ διαλεγόμενῳ* ἔδοξέ μοι ἢ *διασκοπῶν καὶ διαλεγόμενος* ἐνόμισα, *φῆθην*, *ἐντεῦθεν* διὰ τὸν λόγον τοῦτον, *ἀπεχθάνομαι τινι* γίνομαι μισητὸς εἰς τινα.—20 - 6 δ' οὖν I 2, *λογίζομαι πρὸς ἑμαυτὸν* σκέπτομαι ἐνδομύχως, *ἀπιῶν* χρον., τούτου μὲν μὴν, ὄντως, πάντως, ἀσφαλῶς, *κινδυνεύω*+ἀπρμφ. ; *καλὸν κἀγαθὸν* σπουδαῖον, οἶδά τι λιτ. πολλὰ καὶ σπουδαῖα, τὸ ἀντίθ. οὐδὲν οἶδα, οὐκ εἰδῶς ἐνδ., ὥσπερ οὖν ὄντως, πράγματι, *γοῦν* (οὖν) κατὰ ταῦτα, συνεπεῖα τούτου, *ἔοικα* δοκῶ, ἐντεῦθεν πρὸς εἶδ. ἀπρμφ. *εἶναι*, σοφώτερος τούτου τοῦ πολιτικοῦ, *σμικρῶ τινι* (λιτ.) δοτ. τοῦ ποσοῦ : εἰς πολὺ μικρὸν βαθμόν, *αὐτῷ τούτῳ* τὴν ἀναφορὰν, οὐ ἔπεξ. *ὅτι...*, *ἀ μὴ οἶδα* ἀναφ. ὑποθ. εἴ τινα μὴ οἶδα, ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἄρνησις μὴ.—26 - 9 *ἐντεῦθεν* ἀπὸ τούτου τοῦ πολιτικοῦ, *τῶν δοκούντων* διαίρ., *ἐνταῦθα* ἐν τῷ ἐλέγχῳ τούτῳ.

4 *τί ποτε αἰνίττεται*. Οἱ χρησμοὶ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἦσαν συνήθως αἰνιγματώδεις, σκοτεινοὶ καὶ δίσημοι καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔκαλεῖτο *Δοξίας* διὰ τοὺς λοξοὺς (δισήμους) χρησμούς του, πρβλ. τὸ ἡμέτ. *Μαντεῖον τῶν Δελφῶν* σ. 95 κέ.—*Τίς ἡ μεγάλη σημασία τοῦ χρησμοῦ διὰ τὸν Σ.* ; *Κατὰ τί διαφέρει ὁ Σ. τῶν πολιτικῶν εἰς σοφίαν* ; *Τί ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Σ. περὶ τῆς διαφορᾶς ταύτης* ; *Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐλέγχου διὰ τὸν Σ.* ;

VII. 1 - 5 ἐφεξῆς κατὰ σειρὰν, ἤδη πλέον, *αἰσθανό-*

μενος-λυπούμενος-δεδιώς ἐνδ., ἐν ᾧ κυρίως αἱ μτχ. λυπούμε-
 νος-δεδιώς εἶναι τροπ. εἰς τὸ αἰσθανόμενος ἐνδ. : καὶ μὲ λύπην
 καὶ μὲ φόβον, *ὅτι ἀπηχθανόμεν* εἶδ. εἰς τὸ αἰσθανόμενος, αἰ-
 τιολ. εἰς τὸ λυπούμενος-δεδιώς, ὅμως δὲ ἐδόκει ἢ ἀντίθ. πρὸς
 τὰς μτχ. ἀνακολούθως ἀντί : ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἠγοούμενος εἶναι,
περὶ πλείστου ποιοῦμαι τι ἀποδίδω εἰς τι μεγίστην ἀξίαν,
 σημασίαν, θεωρῶ σπουδαιότατον, *τὸ τοῦ θεοῦ* τὸν χρησμὸν
 τοῦ θεοῦ, τὸ κῆμα αὐτοῦ, (ἐδόκει μοι) *οὖν ἰτέον εἶναι* δεῖν ἰέ-
 ναι δυνατὸν ὅμως τὸ *ἰτέον* νὰ ληφθῇ ὡς εὐθύς λόγος *ἰτέον*
 (ἔστιν) τοῦ Σ. ἐπαναλαμβάνοντος ἐνταῦθα ὅτι τότε ἔλεγε μονο-
 λογῶν, καθ' ἑαυτὸν *σκοποῦντι* τροπ., *τὸν χρησμὸν τί λέγει*
 πρόληψις, καθ' ἣν τὸ ὑποκ. τῆς ἔξηστ. προτ. γίνεται ἀντικμ. τῆς
 ἔξ ἧς αὕτη ἐξαρτᾶται.—6 - 11 *ἢ μὴν* (σύνηθες ἐπὶ ὄρκων, προβλ.
νὴ τὸν κύνα) ὄντως, ἀληθῶς, *ἔπαθον τοιοῦτόν τι* I 1, VI 15,
οἱ μὲν... ἀσύνδ. ἐπεξ., *εὐδοκιμῶ* χαίρω καλὴν ὑπόληψιν, φή-
 μην, *οἱ μάλιστα εὐδοκιμοῦντες* οἱ χαίροντες ἀρίστην ὑπόληψιν,
 οἱ διαπρεπέστατοί εἰς τὸ ἐπάγγελμά των, *ἐνδεής εἰμι τοῦ πλεί-*
στου (τῆς σοφίας) εἶμαι ἐνδεέστατος, ἔχω ἐλάχιστον κλάσμα τῆς
 σοφίας, εἶμαι σχεδὸν γυμνὸς ἀπὸ σοφίαν, *ὀλίγου δεῖν* I 3, κο-
 λάζον τὸ τοῦ πλείστου, *ζητοῦντι* χρον., *κατὰ τὸν θεὸν* κατὰ τὴν
 ἐντολὴν τοῦ θεοῦ οὕτως εἶχεν ὑπολάβει τὸν χρησμὸν ὁ Σ., ὡς
 φαίνεται ἐξ ἐφεξῆς κεφ., *δοκοῦντες* ἐνδ., *φαιλότεροι* ὑποδεέ-
 στεροι, (ἔδοξάν μοι) *εἶναι, ἐπιεικῆς* (ὁ ὅσον πρέπει) ἱκανός, σο-
 φός, *φρονίμως ἔχω* εἶμαι φρόνιμος, σοφός, προβλ. *ξένως ἔχω*
 I 30, πρὸς τὸ *φρονίμως ἔχειν* εἰς σοφίαν, τὸ κατὰ τι.—11 - 7
πλάνη περιπλανήσεις, τὰ γυρίσματά μου, *πονῶ* διεξάγω ἐπίπο-
 νον ἔργον, ἐπιτελῶ ἄθλον, ἢ μτχ. ὑποθ., ἢ γεν. πρὸς τὸ *τὴν ἐμὴν*
πλάνην τὴν πλάνην ἐμοῦ πονοῦντος, *πόνος* ἐπίπονον ἔργον, Ἡρά-
 κλειος ἄθλος, *ἀνέλεγκτος* ὁ ἀνθιστάμενος εἰς πάντα ἔλεγχον, περὶ
 τῆς ἀληθείας τοῦ ὁποίου οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία,
 ὁ ἔχων ἀκλόνητον κῆρος, *καὶ* (ἀνέλεγκτος) μόνον καὶ μόνον ἵνα...,
μοὶ ἦθ., γάρ ; *διθύραμβος* ᾄσμα λυρικὸν πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ
 Διονύσου, εἶτα καὶ ἄλλων θεῶν ἢ ἡρώων, *καταλαμβάνω* συλλαμ-
 βάνω, *αὐτόφωρος* (φῶρ (fur) κλέπτῃς, φωράω - ᾧ ἐρευνῶ
 πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ κλέπτου ἀποκαλύπτω) ὁ κατ' αὐτὴν τὴν
 κλοπὴν (πρᾶξιν) ἀποκαλυπτόμενος, ἐπ' αὐτοφῶρῳ ἐπάνω εἰς αὐ-
 τὴν τὴν κλοπὴν, τὴν πρᾶξιν, χειροπιαστά, *ἐνταῦθα* εἰς τὴν β' σει-
 ρὰν τῶν ἐλεγχομένων.—17 - 31 *ἀναλαμβάνω* λαμβάνω ἀνὰ χεῖ-

ρας, *μάλιστα πραγματεύομαι* (παθ.) τυγχάνω ἐπιμελεστάτης, λεπτοτάτης ἐπεξεργασίας, *αὐτοῖς* ποιητ. αἴτ., *διερωτῶ* ἐρωτῶ λεπτομερῶς, *διηρώτων ἂν* ὁ πρικ. + ἂν ἐπανάληψιν τῆς πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι, εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν συναντήσεως, *τί λέγοιεν* τί ἤθελον νὰ εἴπουν, τί ἐννοοῦν, *καὶ (μανθάνοιμι)* ἐπιδ. πλὴν τοῦ ἐλέγχου τοῦ χρησιμοῦ, *ὡς ἔπος εἰπεῖν* κολάζει τὸ ἅπαντες, σχεδόν, *ὀλίγου (δεῖν)* εἰς τὸ βέλτιον ἂν ἔλεγον (εἰ ἠρωτῶντο), *βέλτιον* αὐτῶν, τῶν ποιητῶν, *περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν* περὶ τῶν ἰδίων τῶν ποιημάτων, *ἐν ὀλίγῳ* (χρόνῳ), *ποιῶ* συνθέτω ποίημα, *σοφία* ἢ συνειδητὴ τέχνη, *φύσις* φυσικὴ ἔμπνευσις, τάλαντον ποιητικόν, *ἐνθουσιάζω* (ἐνθους ἐνθεος) ἔμπνέομαι ἀπὸ τοῦ θεῖου, ἀπὸ θεῖαν ἔμπνευσιν, *θεόμαντις* ὁ ἐκ θείας ἔμπνεύσεως μαντεύων, θεόπνευστος μάντις, *χρησμοφδὸς* ὁ δίδων ἔμμέτρους χρησμούς, *καὶ* (γὰρ) *οὗτοι* ὅπως καὶ οἱ ποιηταί, *αἰσθάνομαι* IV 13 + γεν. καὶ κτηγρμ. μτχ. κατὰ γεν. περὶ ἀμέσου ἀντιλήψεως, *ποιήσις* ποιητικόν τάλαντον, *διὰ τὴν ποίησιν* εἰς τὸ *οἰομένων*, *καὶ τᾶλλα* πλὴν τῆς ποιήσεως, *ἃ οὐκ ἦσαν* (σοφοί).—31 - 3 *ἐντεῦθεν* ἐκ τῶν ποιητῶν, *καὶ ἐντεῦθεν* ὅπως καὶ ἐκ τῶν πολιτικῶν, *περιγέγονα* περίεμι, ἔχω ἀναδειχθῆ νικητῆς, ὑπερβάλλω, ἀντικμ. τῶν ποιητῶν, *τῷ αὐτῷ* ἀναφ. εἰς τὸ ἴδιον πρᾶγμα, εἰς τὴν συνείδησιν τῆς ἰδίας ἀγνοίας.

6 *νῆ τὸν κύνα* Ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι ὀμνύοντες καθ' ἑξῆς κατέτριβον τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ περὶ ἐπουσιώδη καὶ γελοῖα, ὁ Ῥαδάμανθος, περὶ οὗ ἰδ. XXXII 27, συνίστα ἐξ εὐλαβείας πρὸς τοὺς θεοὺς νὰ μὴ ὀρκίζονται οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ ὄνομα αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸν κύνα καὶ τὸν χῆνα (ἀντὶ *νῆ τὸν Ζῆνα*) καὶ πλάτανον καὶ κριόν, ὅπως ἔκαμνε καὶ ὁ Σ.· πρβλ. καὶ τὰ γαλλ. *parbleu* ἀντὶ *pardieu* καὶ τὰ ἡμέτερα *μὰ τὴν ἀλήθειαν*, *μὰ τὰ κάρδαμα* κλπ.—15 *τραγωδία* εἶδος ποιήσεως, κρᾶμα ἐπικῆς καὶ λυρικῆς ποιήσεως, τὴν ὁποίαν θὰ γνωρίσωμεν ἀκριβέστερον ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Σοφοκλέους. Περὶ διθυράμβου ἰδ. ἡμετ. Λυρ. Ἀνθ. σ. 178.—26 *θεομάντις* καὶ *μάντις* (μαίνεσθαι) ἐκαλοῦντο κυρίως ὅσοι πληρούμενοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ (ἐνθεοί, ἐνθουσιῶντες) προέλεγον ἐν ἐκστάσει ἀσυνειδήτως τὰ μέλλοντα, ὡς ἡ Πυθία· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐρμηνεύοντες τὰς διοσημίας, οἰωνούς, σύμβολα (συναπαντήματα), ἱερά κλπ. ἐκαλοῦντο μάντις.—*Κατὰ τὸν Σ. τί πρᾶγμα δημιουργεῖ τὸν ἀγαθὸν ποιητὴν ;*

VIII. 1 - 6 *τελευτῶν* τελευταῖον, τέλος, *χειροτέχνης*

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὁ διὰ τῶν χειρῶν ἐργαζόμενος, τεχνίτης, βιομήχανος, *ξύνουδα ἐμαντῶ* ; ὡς *ἔπος εἰπεῖν* ; εἰς τίνα λέξιν ἀναφέρεται ; *ψεύδομαί τινος* ἀστοχῶ τινος, ἀπατῶμαι ὡς πρὸς τι, *ταύτη* ἐπίρ. κατὰ τοῦτο, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, ὡς πρὸς τὰς ἐπαγγελματικὰς γνώσεις των.—*Θ - 16 δημιουργὸς* χειροτέχης, ἀγαθὸς διακεκριμένος, *ἀμάρτημα* ἐλάττωμα, : καὶ οἱ δημιουργοὶ ἔδοξάν μοι ἔχειν τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα, ὅπερ καὶ οἱ, *ἐξεργάζομαι τὴν τέχνην* ἐξασκῶ τὴν τέχνην, τὸ ἐπάγγελμα, *ἀξιῶ* ἔχω τὴν ἀξίωσιν, *τὰ μέγιστα* τὰ σοβαρώτατα πολιτικὰ προβλήματα, *ἡ πλημμέλεια* τὸ ἐλάττωμα, *ἀποκρύπτω* ἐπισκιάζω, ἀμαυρώνω, *ἀνερωτῶ* συχνὰ πυκνὰ ἐρωτῶ, ὥστε *ἀνερωτῶν* τὸ φυσικὸν ἐπακολούθημα τῶν ἠγουμένων, *ὑπὲρ τοῦ χρησιμοῦ* ἐξ ὀνόματος, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ χρησιμοῦ, *δέχομαι* (μᾶλλον) προτιμῶ, *δεξαίμην ἄν* (εἴ τίς μοι αἴρῃσιν δοίη), ὦν... ἐπεξ. τοῦ *οὔτως*, μήτε τι κατὰ λιτ. ἐπιτείνει τὴν ἄρνησιν καὶ τὸ σοφός, *λυσιτελῶ τινι* ὠφελῶ.

Θ τὰ μέγιστα, Μετὰ τὸν Περικλέα ἐπελαμβάνοντο τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας βιομήχανοι, Κλέων καὶ Ἄνυτος, βυρσοδέψαι, Ὑπέρβουλος ὁ φανοποιός, Κλεοφῶν ὁ λυροποιὸς κἄ. Οὕτως ἡ λέξις *δημαγωγός*, ἥτις ἐσήμαινε τὸν ἡγέτην καὶ σύμβουλον τοῦ δήμου, ἐξέπεσεν εἰς τὴν κακὴν σημασίαν, διότι οἱ πολιτικοὶ οὔτοι, ἄμουςοι καὶ ἐστερημένοι ἀξίας, ἐζήτουν διὰ κολακειῶν καὶ χυδαίων ὑποσχέσεων νὰ προτιμηθῶσιν ἐν τῇ εὐνοίᾳ τοῦ δήμου.—*Λέγεται* ὅτι τὸ πρῶτον ὁ Σ. ὑπῆρξε λιθοξόος· τί βλέπομεν ὅμως ἤδη ἐκ τοῦ κ. ; *Πόρισμα* τοῦ Σ. ἐκ τοῦ ἐλέγχου τῶν τριῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων.

IX. 1 - 7 ἀπέχθεια μῖσος, μοὶ ἀντιχαρ. καὶ ἠθ., *χαλεπός* ἐπικίνδυνος, *βαρὺς* ἐμπαθής, *οἶαι* ἐπιτ. τὰ ὑποθτικ. κατὰ βραχυλογίαν ἀντὶ : *τοιαῦται ἀπέχθεται*, *οἶαι ἄν εἴησαν χαλεπώταται*... αἱ χαλεπώταται ἀφ' ὅσας δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, καὶ μάλιστα χ., *ἀπ' αὐτῶν* τῶν ἀπεχθειῶν, (ὥστε) *λέγεσθαι*, ὑποκ. *ἐγώ*, ὅθεν τὸ κτηγρμ. *σοφός* τοῦ *εἶναι* κατ' ὄνομ., διότι τὸ *ἀπέχθεται* μοι *γεγόνασι*—ἀπεχθῆς γεγονός, *ὄνομα* τὸ σύστ. ἀντικμ. τοῦ ἐνεργ. *λέγειν* διατηρεῖται καὶ ἐν τῇ παθ. συντάξει, *σοφός εἶναι* ἐπεξ. ἡ συντακτ. ἀνωμαλία ὀφείλεται καὶ εἰς ἀνακόλουθον, διότι μετὰ τὸ *πολλὰ μὲν... γεγόνασι* ὀφείλε νὰκολουθῆ ὄνομα δὲ τοῦτο *λέγομαι*, ἐντεῦθεν καὶ τὸ *σοφός* κατ' ὄνομ., ἀλλὰ τὸ β' μέλος τῆς ἀντιθέσεως προσηρομόσθη πρὸς τὸ ὥστε... *γεγονέναι* ἂν ἄλλον ἐξελέγξω (μὴ σοφὸν ὄντα).—*7 - 15* τὸ δὲ τοῦναντίον

ὄμως, καὶ (οὐδενὸς) ἐπανορθ. : ἢ μᾶλλον, διὰ τὴν ἐκφρασθῶ καλύτερον, *τοῦτο* (τὸ σοφὸν εἶναι) οὐ λέγειν τὸν Σ. ὅτι δὲν λέγει αὐτὸ ἀποκλειστικῶς διὰ τὸν Σ., *προσχωρῶμαί τινι* χρησιμοποιοῦμαι κάτι εἰδικῶς δι' ἓνα σκοπὸν, *ποιοῦμαι παράδειγμα* προβάλλω ὡς παράδειγμα, ἢ μτχ. αἰτιολ., ὁ πρτκ. τὸ ἐπιχειρούμενον, ὡσπερ ἂν (*προσχωρῶτο, παράδειγμα ποιοῖτο*) εἰ εἴποι· ἐκ τῆς συχνῆς ταύτης παραλείψεως τῆς ἀποδόσεως τὸ ὡσπερ ἂν εἰ=ὡς εἰ, ὅτι οὗτος ὑμῶν (διαιορ.) ὁ πλάγιος λόγος μεταβάλλεται εἰς εὐθύν, *ἔγνωκεν* ἔχει κατανοήσει, *οὐδενὸς ἀξίός εἰμι πρὸς σοφίαν* ἢ σοφία μου δὲν ἀξίζει οὔτε μίαν τρίχα.—15 - 9 ἐγὼ μὲν (ἄνευ δὲ) τοῦλάχιστον, *ταῦτα* ἢ ἀντκμ. τοῦ ζητῶ-ἔρουνῶ ἢ ἀναγκ. αἴτ. : διὰ τούτους τοὺς λόγους, *κατὰ τὸν θεόν ; τινὰ τῶν ἀστῶν...*, *βοηθῶ τῷ θεῷ* προσφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου εἰς τὸν θεόν, *ἐνδείκνυμαι* καταδεικνύω.—19 - 22 *σχολή* εὐκαιρία, τὸ ἀντίθ. *ἀσχολία*, πρβλ. τὰ λατ. *otium-negotium*, ὑπὸ τῆς... ἀναγκ. αἴτ., *πράττω τι τῶν τῆς πόλεως ἀξίων λόγου* ἀσχολοῦμαι μὲ τὰ πολιτικὰ σοβαρῶς, *πράττω τι τῶν οἰκείων* ἀπασχολοῦμαι μὲ οἰκογενειακᾶς μου ὑποθέσεις, *μυρίος ἀπειρος, ἀμέτρητος, λατρεία* (λάτρις μισθωτὸς ἐργάτης, ὑπηρετής, *λατρεύω* ἐργάζομαι ἐπὶ μισθῷ, ὑπηρετῶ) ὑπηρεσία, *τοῦ θεοῦ* γεν. ἀντκμ.

18 *τῷ θεῷ βοηθῶν*. Ἡ αὐτογνωσία, εἰς ἣν ἐζήτει ὁ Σ. τὴν χειραγωγῆ τοὺς ἀνθρώπους, ἦτο γενικὴ ἀξίωσις τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ ὁποίου χρυσοῖς γράμμασιν ἦτο ἀναγεγραμμένον τὸ *γνώθι σαυτὸν*, πρβλ. τὸ ἡμέτ. *Μαντεῖον τῶν Δελφῶν* σ. 177 κέ.—19 - 20 οἱ Ἀθηναῖοι ὡς δημοκρατούμενοι ἀπασχολοῦντο καὶ περὶ τὰ ἴδια καὶ περὶ τὰ κοινά, θεωροῦντες ὡς ἀχρηστον πολίτην πάντα, ὅστις ἐμερίμνα μόνον περὶ τῶν ἰδίων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων αἱ ἀπασχολήσεις τῶν πολιτῶν, αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαί, ἐπολλαπλασιάσθησαν, οἱ δὲ πολῖται δὲν εἶχον πλέον ἐπαρκῆ χρόνον τὴν μεριμνῶσι καὶ περὶ τῶν ἰδίων, ἐθεσπίσθησαν κατὰ μικρὸν οἱ ποικίλοι μισθοὶ πρὸς ἀποζημίωσιν αὐτῶν.—21 *ἐν πενία μυρία*. Ὅλη ἡ περιουσία τοῦ Σ. ὑπέλογίζετο ὡς ἔχουσα ἀξίαν 5 μῶν Ξεν. Οἶκον. Π 3 καὶ διὰ τοῦτο ὁ φιλόσοφος συνετηρεῖτο ὑπὸ τῶν φίλων καὶ μάλιστα τοῦ Κρίτωνος· ἐν τούτοις ἐν ταῖς στρατείαις ὑπηρετεῖ ὡς ὀπλίτης, ἐν ᾧ οἱ ἄποροι ἐστρατεύοντο ὡς φιλοί.—*Τίνα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐλέγχου τούτου διὰ τὸν Σ. ; Τίνα τὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ τῶν τριῶν*

τάξεων ; Πῶς ἐκλαμβάνει ἑαυτὸν ὁ Σ. ἀπέναντι τοῦ θείου ; Κατὰ τὸν Σ. ὑπάρχει γνῶσις ;

Χ. 1·7 ἐπακολουθῶ ἀκολουθῶ ὀπισθεν, *σχολή* ; *αὐτόματος* (μέμονα) αὐθόρμητος, κτηρ. εἰς τὸ ἐπακολουθοῦντες, ἐξετάζω ἐλέγχω, διὰ τί τὸ ἀκούειν πρὸς γεν. καὶ κτηρ. μτχ. κατὰ γενικήν ; εἶτα καὶ τότε, ἢ πρότ. ἐπεξ. τοῦ μιμοῦνται, ἔπειτα μετὰ τὸν ἐλεγχον, οἶμαι παρενθ., τί λιτ. σπουδαῖόν τι, ἢ (οὐδὲν) ἐπανορθ. ἢ μᾶλλον (διὰ τὰ κυριολεκτήσω) οὐδέν.—**7-22** ἐντεῦθεν διὰ τὸν λόγον τοῦτον, τίς λιτ. ἐπιτείνουσα τὸ μαρῶτατος ἕνας ἐκ τῶν μιαιρωτάτων, ποιῶν - διδάσκων αἰτιολ. ἢ ὄργ., ὅ,τι ἢ ἐρ. ἄντων. εἰς τὰς μτχ. καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ὅ. (διαφθείρει), ἀπορῶ εὐρίσκομαι ἐν ἀγνοίᾳ, ἐν ἀμηχανίᾳ, ταῦτα περιφρον., ὅτι (διδάσκει, διαφθείρει διδάσκων, ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται δύο αἰτ. καὶ δύο ἀπρομ.), γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ λέγουσι τὰ πρόχειρα ταῦτα, ὅτι... γίνονται ἢ εἰδ. πρότ., ἐπεξ. τοῦ τάληθῆ, προσποιοῦμαι εἰδέναί προσποιῶ ἑμαυτῷ, οἰκειοποιοῦμαι γνώσεις διαφόρους, ἅτε + αἰτιολ. μτχ. παριστῆ τὸ αἷτιον ἀντικειμενικόν, φιλότιμος ἐγωιστής, σφοδρός ; ξυντεταμένως με ἐντεταμένην προσπάθειαν, με πείσμα, με φανατισμόν, πιθανῶς ; σφοδρῶς με λύσσαν, καὶ πάλαι καὶ σφοδρῶς.—**22-8** ἐκ τούτων ἢ οὐδ. : ἐκ τῆς καταδρομῆς, ἐκ τῆς ὀργανωμένης ταύτης διαβολῆς, ἢ ἄρσ. : ἐκ τούτων (τῶν παλαιῶν κατηγορῶν) ἐνθαρρυνθέντες, ἄχθομαι δυσφορῶ, φέρω βαρέως, ἢ μτχ. αἰτιολ., ὑπὲρ τῶν ποιητῶν ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν ποιητῶν, ῥήτωρ πολιτικός, ὅπερ ἀρχόμενος ἔλεγον ὅπως ἀκριβῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου μου ἔλεγον Π 38 κέ., προεξ. παράθ., ἐξαιροῦμαι τινος τὴν διαβολήν ; οὕτω πολλὴν γεγονυῖαν ἐν ᾧ ἔχει λάβει τόσον εὐρείας διαστάσεις.—**28-35** ἀποκρύπτομαι τινά τι ἀποκρύπτω ἀπὸ ἕνα κάτι, ὑποστέλλομαι (ὑποστέλλω ἑμαυτὸν) ὁμιλῶ με συστολήν, με ἐπιφυλάξεις, οἶδα σχεδὸν λιτ. γνωρίζω πολὺ καλὰ, ἀπεχθάνομαι (τοῖς ἐλεγχομένοις ἄρσ.), τοῖς αὐτοῖς οὐ. διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τῷ μηδὲν ἀποκρύπτεσθαι καὶ ὑποστέλλεσθαι, ὅ ἢ ἀπέχθεια, ἢ διαβολὴ ἢ ἐμῆ ; αὕτη (κτηρ.) ἐστὶν οὕτως ἔχει, τὰ αἴτια (αὐτῆς), ταῦτα κτηρ., νῦν ἐν τῇ σημερινῇ διαδικασίᾳ, αὐθις ἐν τῷ μέλλοντι, οὕτως (ἔχοντα) εὐρήσετε.

5 ἄλλους ἐξετάζειν. Λαμπρότατον τούτου παράδειγμα εἶναι ὁ διάλογος τοῦ νεαροῦ Ἀλκιβιάδου πρὸς τὸν θεῖον καὶ κηδεμόνα αὐτοῦ Περικλέα, ὅστις τέλος περισφιγγόμενος ἐκ τῆς δια-

λεκτικῆς δεινότητος τοῦ ἀνεπιού περιέροχεται εἰς ἀμηχανίαν Ξεν.
 Ἐπ. I 2, 40 - 6. 23 κέ. Ἐκαστος τῶν τριῶν κατηγορῶν τοῦ
 Σ. εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δημοτέχνων του, ὁ δὲ
 Ἄνυτος ὡς βυρσοδέψης πάντων τῶν βιομηχάνων, διότι ἀπὸ τοῦ
 Κλέωνος οἱ δημαγωγοὶ ἐστηρίζοντο μάλιστα ἐπὶ τῆς τάξεως τῶν
 βιομηχάνων, ἐξ ὧν προήρχοντο, VIII 9.—*Τίνες ἄλλοι λόγοι ἐπε-
 δείνωσαν τὴν θέσιν τοῦ Σ. ; Ἀπὸ τοῦ στ. 28 μέχρι τέλους τοῦ κ.
 τίνα θέσιν ἐπέχει τὸ τμήμα ἐν τῷ λόγῳ καὶ τί σκοπεῖ ; Τί προ-
 λέγει ὁ Σ. διὰ τῶν στ. 34 κέ. ;*

XI. 1 - 5 αὕτη καθ' ἑξ. πρὸς τὸ κτηρ. ἀπολογία ἀντὶ
 ταῦτα, ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς κατὰ τὸ ἀπολογεῖσθαι πρὸς τινα,
 περὶ ὧν ἑξ. ἀντὶ ; ἀγαθὸς ἐνάρετος, χρηστός, ἔντιμος, ὡς φη-
 σιν (ἀγαθὸς καὶ φιλόπολις εἶναι).—5 - 9 λάβωμεν δὴ ἐμπρὸς
 λοιπὸν ἃς λάβωμεν ἀνά χειρᾶς, αὐθις αὐτῶν πλεον., ἀντωμοσία ;
 ὡσπερ ὄντων αἰτιολ., ὡδὲ πως ὡς ἐξῆς περίπου, ἀδικῶ III 6,
 δαιμόνια (νομίζοντα) θεότητος.—9 - 17 ἐγκλημα (ἐγκαλεῖν)
 τὸ πρᾶγμα, δι' ὃ κατηγορεῖται τις, καὶ ἡ κατηγορία, ἐν ἑκα-
 στον στοιχεῖον, γὰρ ; δὴ προφανῶς, ὡς βλέπετε, χαριεντίζομαι
 παίζω, ἀστειεύομαι, σπουδῇ ἐν σοβαρῷ ζητήματι, καθίστημι
 εἰς ἀγῶνα σύρω εἰς τὰ δικαστήρια, περιπλέκω εἰς δίκην, ῥαδί-
 ως ἀβασανίστως, χωρὶς τύψεις συνειδήσεως, σπουδάξω ἐνδια-
 φέρομαι σοβαρῶς, κῆδομαι μεριμνῶ, μέλει μοι τινος ἐνδιαφέ-
 ρομαι ὑπὲρ τινος, οὐδὲν αἰτ. τοῦ ποσοῦ, καὶ ὑμῖν ὅπως καὶ
 ἐγὼ ἔχω ἀντιληφθῆ τοῦτο.

7 Κατὰ τινα ἀρχαίαν μαρτυρίαν τὸ κείμενον τῆς μηνύσεως
 εἶχεν ὡδε : *Τάδε ἐγράφατο καὶ ἀντωμόσατο Μέλητος Μελήτου
 Πιπθεὺς Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν : Ἀδικεῖ Σω-
 κράτης οὗς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἔτερα δὲ
 δαιμόνια καινὰ εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους δια-
 φθείρων. Τίμημα θάνατος.—13 σπουδῇ χαριεντίζεται διότι
 μία κατηγορία ἀβάσιμος καὶ αὐτόχροημα γελοία ἀποβαίνει εἰς τὰς
 χειρᾶς τοῦ Μελήτου ὄπλον ἐπικίνδυνον, ἀπειλοῦν τὴν ζωὴν τοῦ
 κατηγορουμένου.—Πόθεν ὁ Μέλητος ἠρώσθη τὴν λ. δαιμόνια ;
 Πῶς χαρακτηρίζει ὁ Σ. τὸν Μέλητον ;*

XII. 1 - 7 δεῦρο εἰπέ, μοι χαρ., ἄλλο τι (ποιεῖς) ἢ
 δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι ἀποδίδω μεγάλην
 σημασίαν, ἀξίαν, ὅπως ἔσσονται πλ. ἐρ., βέλτιστοι ἠθικώτατοι,
 ἔγωγε νὰ συμπληρωθῇ, βελτίους (ἐαυτῶν) ἀφ' ὅ,τι ἦσαν πρό-
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τερον, μέλον σοι αἰτ. ἀπόλ. αἰτιολ. ἐπεὶ μέλει σοι (εἰδέναι τίς αὐτοὺς βελτίους ποιεῖ), ὁ διαφθείρων ὁ διαφθορεύς, ἐμὲ ἐπεξ., εἰσάγω τινὶ ἐνάγω εἷς τινα, λέγεται καὶ εἰσάγω εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς τοὺς δικαστάς, ἴθε δὴ εἶπέ, μηνύω κατονομάζω, τὸν ποιοῦντα πρόλ.—8 - 24 οὐ δοκεῖ (τὸ σιγᾶν), οὗ ἔλεξ. ἀντὶ τούτου, ὁ, μεμέληκε νὰ συμπληρωθῆ τὸ ἀντικμ., ἀλλὰ ἔμπρὸς λοιπόν, ὦ γαθὲ καὶ ἀφαίρεσιν ἢ ὠγαθὲ κατὰ κρασιν: ὦ ἀγαθέ, καλέ, χρυσέ μου, εὐγενέστατε κύριε, οἱ δικασταὶ ἐπεξ. τοῦ οὗτοι, πῶς λέγεις τί εἶπες, οἱ μὲν αὐτῶν (οἰοί τ' εἰσὶ παιδεύειν), εὗ λέγεις ὠραῖα μᾶς τὰ λέγεις, ὠραῖα πράγματα μᾶς λέγεις, εὗ καὶ ἀφθονίαν, τί δὲ δὴ (λέγεις περὶ τοῦδε), ἄρα 21 ἴσως.—24 - 7 ἄρα 24 συμπ., καλοὺς κἀγαθοὺς; ἐγὼ δὲ μόνος διαφθείρω ἔπαναλ. ἐντονώτερον τὸ πλὴν ἐμοῦ, οὕτω λέγεις αὐτὸ λέγεις, ἐννοεῖς, πάνυ σφόδρα ὀητῶς καὶ κατηγορηματικῶς, μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων μου, καταγιγνώσκω τινός τι καταλογίζω εἷς τινά τι, χαρακτηρίζω τινὰ ὡς τι, δυστυχία μωρία, πρβλ. τὸ ὀμηρ ἄτη διατάραξις τῶν φρενῶν, ἀμάρισμα, τιμωρία.—28 - 38 ἡ ἀλήθεια, οὕτως ἔχειν ὅτι συμβαίνει τὸ ἴδιον, οἱ μὲν βελτίους... ἀσυνδ. ἐπεξ., εἷς δέ τις δὲν γνωρίζω ποῖος, τὸνναντίον τούτου πᾶν συμβαίνει τὸ ὅλως ἀντίθετον, ὅλως ἀντιθέτως, προεξ. παρὰθ., εἷς μὲν τις (ἐστίν), ἱππικὸς IV 21, οἱ πολλοὶ οἱ πλεῖστοι, ἡ πλειονότης, ξύνειμι ἱπποῖς καταγινομαι μὲ ἵππους, χρῶμαι καταπιάνομαι, καταχειρίζομαι, πάντως ἕξ ἅπαντος, χωρὶς ἄλλο (αὐτὸ συμβαίνει), φημὶ λέγω ναί, οὐ φημὶ λέγω ὄχι, οὐ ἐν τῇ ὑποθέσει, διότι δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ὑποθ. πρότ., ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ φῆτε, μεθ' οὐ ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν: ἀρνησθε, πολλή τις λιτ. καταπληκτικῶς πολλή, ἀπέραντος, ἀφάνταστος, εἰ διαφθείρει ἐὰν ὄντως διαφθείρει ὅπως σὺ ἰσχυρίζεσαι.—38 - 42 ἀλλὰ γὰρ IV 1, ὅτι σοὶ... ἐπεξ. τοῦ τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν, περὶ ὧν περὶ τούτων (περὶ) ὧν, κατὰ τὸ εἰσάγω τινὰ (περὶ) τινος (αἰτ.).

2 οἱ νεώτεροι νοοῦνται οἱ ἄγοντες ἡλικίαν μέχρι τοῦ 20. ἔτους, διότι ἀπὸ τούτου οἱ νέοι μετεῖχον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἐκκλησιασταί.—14 οἱ δικασταὶ ἰδ. Εἰσαγ. σ. 19.—19 οἶδε οἱ ἀκροαταὶ καὶ ἐκ τοῦ χωρίου τούτου καταφαίνεται ὅτι αἱ διαδικασίαι διεξήγοντο δημοσίᾳ, ἰδ. Εἰσαγ. σ. 19.—20 οἱ βουλευταὶ Ἦσαν 500, κληρούμενοι κατ' ἔτος ἀνὰ 50 κατὰ φυλὴν ἕξ ἐπιτίμων Ἀθηναίων πολιτῶν ὑπερβάντων

τὸ 30. ἔτος τῆς ἡλικίας.—22 ἐκκλησιασται Τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου μετεῖχον πάντες οἱ Ἀθηναῖοι πολῖται ἀπὸ τοῦ 20. ἔτους τῆς ἡλικίας.—*Ἐν τῷ κ. ὁ Σ. εἰς τί μεταβάλλει τὸν ῥητορικὸν λόγον; Διὰ τί τὴν ἀπόκρισιν οἱ νόμοι εὐρίσκει ἀνεπαρκῆ; Διὰ τί οἱ δικασταὶ ποιοῦσι βελτίους τοὺς νέους; Ὁ συλλογισμὸς τῶν συμβαινόντων περὶ τοὺς ἵππους τί εἶδους συλλογισμὸς εἶναι; Ὁ ἔλεγχος τοῦ Μελήτου ὑπὸ τοῦ Σ. τίνος πράγματος εἰκόνα μᾶς δίδει;*

ΧΙΙΙ. 1 - 9 ὦ πρὸς Διὸς Μέλητε ὁ Σ. παίζων πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ Μελήτου (μέλειν) εὐρίσκει ὅτι τοῦτο εὐρίσκεται ἐν τρομερῇ ἀντιθέσει πρὸς τὰς ιδιότητες τοῦ Μελήτου, πρὸς τὴν κλασικὴν του ἀμέλειαν, δι' ἣν Ἀμέλητος μᾶλλον ἔπρεπε νὰ καλῆται, καὶ ὅτι ἀποτελεῖ ὀξύμωρον, ὦ τῶν ἢ ὦ τῶν (ἴσως ἐκ τοῦ ὦ τάλαν) καυμένη, φίλε, τοὶ προφανῶς, ἀεὶ+ἀναφ. μτχ. ἐκάστοτε, **πάνυ γε** μάλιστα, **οἱ ξυνόντες** ὁ κύκλος τῶν συντρόφων, τῆς συντροφιάς, **ἀποκρίνου** ὁ ἔνεστ. διότι δὲν ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ἀλλὰ γενικῶς, **καὶ γὰρ ὁ νόμος** διότι καὶ ὁ νόμος ἐκτὸς τῆς ἠθικῆς ὑποχρεώσεώς σου, **οὐ δῆτα** ὄχι βέβαια, προφανῶς ὄχι.—9 - 20 **φέρε δὴ (εἰπέ)**, ὡς **διαφθειρόντα** ἢ αἰτιολ. παρίσταται ὡς ὑποκ., **ἐκόντα - ἀκοντα** κτγρμ. μετ' ἐπιρρ. σημ., **ἔγωγε** νὰ συμπληρωθῆ, **τί δῆτα** τότε λοιπόν; μετὰ καταπλήξεως, **τηλικόσδε ὦν** τόσον νέος, **τηλικούτου** τόσον γέροντος, **μάλιστα πλησίον** ἐγγυτάτω, **ἐγὼ δὲ δὴ** ἐκ τοῦ ὥστε, **δὴ** ἰδοῦ, ὄριστε μας, εἰρων., **καὶ τοῦτο** ἢ ἐπίδοσις ἐπὶ τὸ ἔλασσον, **μοχθηρὸς** φαῦλος, ἀνήθικος, **λαβεῖν** παθεῖν, **τὸ τοσοῦτον** τὸ τηλικούτον.—20 - 30 **ταῦτα** ὅτι τὸ τοσοῦτον κακὸν ἐκὼν ποιῶ, **οὐδὲ ἄλλον οὐδένα** (πέισεσθαί σοι), **κατ' ἀμφοτέρα** καὶ εἰς τοὺς δύο ἰσχυρισμούς σου, καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις, ὅτι διαφθείρω καὶ ὅτι ἐκὼν διαφθείρω, **οὐ νόμος ἐστὶ** δὲν διατάσσει ὁ νόμος ἢ ἡ συνήθεια, **εἰσάγειν** (τοὺς ἁμαρτάνοντας), ὑποκ. σέ, **τῶν τοιούτων ἁμαρτημάτων** αἰτ., διότι τὸ εἰσάγειν εἶναι δικανικὸν ὄ., **καὶ ἀκονσίων** ἐπεξ. τοῦ τῶν τοιούτων, **ἰδίᾳ** ἰδιαιτέρως, κατὰ μέρος, εἰς τὸ λαβόντα, **διδάσκω** διαφωτίζω, τὸ παθ. **μανθάνειν**, **παύσομαι** (ποιῶν) ὃ γε...., **ξυγγίγνομαι** πλησιάζω ὡς διδάσκαλος πρὸς μαθητὴν, **δεῦρο** δηλοῖ κίνησιν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἴσταται ὁ ὁμιλῶν, **οἷ** ἐπίρρ. τοπ. δηλοῦν τὴν εἰς τόπον κίνησιν, τὸ ἀναφορ. τοῦ δεῦρο, **κόλασις** σωφρονιστικὴ τιμωρία.

8 ὁ νόμος κελεύει Κατὰ τὸν νόμον ἑκάτερος τῶν διαδίκων ἐδικαιοῦτο νάπευθύνῃ ἐρωτήσεις πρὸς τὸν ἀντίδικον, εἰς ἃς οὗτος ὄφειλε νάποκριθῇ.—*Διὰ τί δὲν ἀποκρίνεται ὁ Μ. εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Σ. ; Τίς ἢ βάσις τῆς φιλοσοφ. ἠθικῆς τοῦ Σ. ; Εἶναι ὀρθὸς ὁ συλλογισμὸς τοῦ Σ. ὅτι ὁ καθιστῶν τινα μοχθηρὸν κινδυνεύει νὰ πάθῃ κακὸν τι παρ' αὐτοῦ ;*

XIV. 1-9 ἀλλὰ γάρ ; λέγε δὴ ἔμπρὸς λέγε, ὅμως δὲ ἂν καὶ τὸ ζήτημα εἶναι ἀποδεδειγμένον καὶ δὲν χρῆζει ἄλλης ἀποδείξεως, ἢ ἐπανορθ. ἐξευρισκομένης τῆς λύσεως τῆς ἀπορίας, **δηλον ὅτι** (φῆς με διαφθεῖρειν) κατὰ τὴν γραφήν, δὴ δά, προφανῶς, **διδάσκοντα** τροπ., ἀπόκρισις εἰς τὸ πῶς, **γράφομαι γραφήν** καταγγέλλω διὰ δημόσιον ἀδίκημα, **ἕτερα δὲ...** (νομίζεις), **οὐ λέγεις ὅτι διδάσκων ταῦτα διαφθεῖρω, μὲν οὖν** ἀμφοτέρω βεβαίωτικὰ ἐπιτεινόμενα διὰ τῶν πάνυ σφόδρα : μάλιστα μαλιστότατα, **ταῦτα λέγω** τίνα ;—**9 - 19** ὦν γεν. ἀντικμ. εἰς τὸ λόγος : οὗς νῦν λέγομεν, περὶ τῶν ὁποίων τώρα ὀμιλοῦμεν, **μανθάνω** ἐννοῶ, **λέγεις** ἐννοεῖς, **ἄρα** καὶ ἀναγκαίαν λογικὴν ἀκολουθίαν, **τὸ παράπαν** παντελῶς, **ταύτη** VIII 5, **οὐ μέντοι** (νομίζω θεούς), **ὅτι ἑτέρους** (νομίζω) ἔπεξ. τοῦ τοῦτο, ἢ φῆς... τὸ β' μέλος τῆς διπλῆς ἐρ. τῆς εἰσαχθείσης διὰ τοῦ πότερον λέγεις 12, ἧς τὸ α' μέλος εἶναι τὸ **διδάσκειν** ἀλλ' ἀντὶ τὸ β' μέλος νὰ ἐξενεχθῇ κατὰ ἀπρομφ. ὡς καὶ τὸ α' (ἦ : οὔτε αὐτὸν νομίζεις-τούς τε ἄλλους διδάσκειν) ἐξηνέχθη ὡς αὐτοτελὴς πρότασις ἐπαναληφθέντος τοῦ λέγεις διὰ τοῦ φῆς, **οὔτε-τέ** ὄχι μόνον δὲν-ἀλλὰ καί, **παντάπασιν** παντελῶς, εἰς τὸ οὔτε νομίζεις, **ταῦτα** 17 τίνα ; **ταῦτα** 18 τοῦτο.—**19 - 23** **θαυμάσιος** παράδοξος, ἀλλόκοτος, λέγεις ταῦτα **ἵνα τί γένηται** πρὸς τίνα σκοπὸν, **οὐδὲ-οὐδὲ** ὁ α' ἐπιδ., ὁ β' συμπλεκτ., **ἄρα** συλλογ. μετὰ τὸ τοῦ Μελήτου : τὸ **παράπαν** οὐ νομίζεις θεούς, **μὰ Δί'** (οὐ νομίζει οὐδὲ ἥλιον οὐδὲ σελήνην εἶναι θεούς), **ἐπεὶ...**—**23 - 31** **οὕτω** τόσον, καὶ εἰς τὸ καταφρονεῖς καὶ εἰς τὸ ἀπίρους γραμμάτων, **τῶνδε** τῶν δικαστῶν, **οὐκ εἶδέναι** (τούσδε), **λόγοι** θεωρίαι, διδασκαλῖαι, **καὶ δὴ καὶ** ἀλλὰ τότε φυσικὰ (πλέον) καί : ὅπως εἶναι ἀναιδῆς ὁ Μέλητος, οὐδόλως ἀπίθανον εἶναι νὰ προβῇ καὶ εἰς τὸν ἀναίσχυντον ἰσχυρισμὸν ὅτι καὶ τὰς διδασκαλίας ταύτας οἱ νέοι διδάσκονται παρὰ τοῦ Σ. ἃ εἰς τὸ **πριαμένους**, ἀόρ. τοῦ **ὠνεῖσθαι** ἀγοράζειν, **δεχῆστρα** ὁ μεταξὺ τοῦ κυρίως θεάτρου (χώρου, ὅπου ἐκάθηντο οἱ θεαταὶ) καὶ τῆς σκηνῆς κυκλικὸς χώρος, ὅπου ὠρχοῦντο οἱ χοροὶ.

τῶν τραγωδιῶν, *δραχμῆς* γεν. τιμ., *εἰ πάνυ πολλοῦ* (πρῶταινο) ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι τὰ ἡγόραζον εἰς πολὺ ὑψηλὴν τιμὴν, μὲ τὸ ἀνώτερον ὄριον τῆς τιμῆς, *ἄλλως τε καὶ* (καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλὰ κυρίως) καὶ μάλιστα, *ἄτοπος* παράδοξος, παράλογος, *ὄντα* αἴτ. εἰς τὸ καταγεῶν, ἐνδ. εἰς τὸ προσποιῆται.—31 - 45 *ἀλλὰ* διακόπτει, *ῶ... πρὸς Διὸς ῶ... πῶς* νὰ σὲ χαρακτηρίσω δι' ὄνομα τοῦ θεοῦ XIII 1, ἀλλόκοτε, περιέργε, *οὕτωςί σοι δοκῶ* αὐτὴν ἐδῶ τὴν γνώμην ἔχεις δι' ἐμέ, *οὐ μέντοι μὰ Δία* (δοκεῖς μοι νομίζειν θεοῦς), *οὐδ' ὀπωσιούν* I 9, γὲ ναί, ἄπιστος παθ. ἀπίστευτος, ὁ λέγων ἀπίθανα πράγματα. *καὶ ταῦτα μέντοι* καὶ μάλιστα, ἐδῶ εἶναι τὸ παράδοξον, *σαντῶ* οὐ μόνον τοῖς ἄλλοις, ἢ δοτ. εἰς τὸ ἄπιστος, (λέγω δὲ τοῦτο) *ἐμοὶ γάρ, ὑβριστῆς* (ὑβρις, ὑβρίζω, ὑπέρ, *super, superbis*) ὁ κάμνων κατάχρησιν τῆς ἰδίας ὑπεροχῆς ἐπὶ κακῶ τῶν ἄλλων, ὑπερφίαλος, ἀλαζών, ἀκόλαστος ἀνάγωγος, ἀναιδέης, *εἶναι καὶ γράψασθαι, νεότης* νεανικὴ ὑπεροψία, ἐπιπολαιότης, *ἀτεχνῶς*; εἰς τὸ ὑβρεῖ-ἀκολασία-νεότητι αἴτ., *γὰρ* ἐπέξ., *ἔοικεν* (ἀνθρώπῳ) ὁμοιάζει, *ξυντίθημι* συνθέτω, πλέκω αἰνίγμα, *ὥσπερ* ξ. ὁ ὁποῖος τρόπον τινά, *διαπειρωμένῳ* αἴτ. εἰς τὸ *ξυντιθέντι* διότι θέλει νὰ δοκιμάσῃ, *ἄρα γινώσεται* εὐθυεῖα ἐρ. ἀντὶ πλαγ., *ὁ σοφὸς δὴ ὁ σοφὸς δά,* ὁ πασίγνωστος μὲ τὴν σοφίαν του, εἰρων., *γινώσεται ἐμοῦ* ἢ γεν. κατὰ τὸ ἀκούειν, αἰσθάνεσθαι, *μανθάνειν τινός, χαριεντίζομαι* XI 13, *λέγω ἐναντία ἐμαντῶ* ἀντιφάσκω, *ὥσπερ ἂν* (λέγοι τὰ ἐναντία ἐαντῶ) *εἰ, παίζω* χαριεντίζομαι, ἢ γεν. κτηρ. τῆς κτήσεως: εἶναι ἴδιον ἀνθρώπου ἀστειευομένου.

21 *ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι* Οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες ἐλάτρευον ὡς θεοὺς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην (συνήθως ὡς Ἄπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν), ἀλλὰ καὶ οἱ Πέρσαι καὶ ἄλλοι πολλοὶ βάρβαροι λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος.—23 Ἄναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος, γεννηθεὶς περὶ τὸ 500 π. Χ., ἦτο πολυμαθέστατος φιλόσοφος, ἔξοχος μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, ὁ πρῶτος φιλόσοφος ὁ ἐγκατοσταθεὶς τῷ 462 π. Χ. ἐν Ἀθήναις, ὅπου συνεδέθη στενώτατα μετὰ τοῦ Περικλέους, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου τὰ μέγιστα ἐτιμᾶτο. Ὅτε ἡ μαινομένη τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀντιπολίτευσις ἤρχισεν ἀπὸ τῶν παραμονῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου νὰ καταδιώκῃ τοὺς φίλους αὐτοῦ (Φειδίαν, Ἀσπασίαν), κατηγορήθη κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Διοπίθους, ἰδ. Εἰσαγ. σ. 18, καὶ ὁ Ἄναξαγόρας ὡς ἄθεος, ὡς διδάσκων ὅτι ὁ ἥλιος ἦτο μύδρος διάπυ-

ρος, μεγαλύτερος τῆς Πελοποννήσου, ἢ δὲ σελήνη γῆ, ἔχουσα λόφους καὶ φάραγγας καὶ οἰκουμένη ὑπ' ἀνθρώπων, καὶ ἠναγκάσθη, ὡς λέγεται, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Περικλέους νὰ φύγη ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Λάμφακον, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 428. — 29 ἐν τῆς *δραχίστρας* ἢ λ. κατὰ δύο τρόπους ἐρμηνεύεται, 1) ὅτι εἶναι ὁ γνωστός χώρος τοῦ θεάτρου, ὅπου ἴστατο καὶ ὠρχεῖτο ὁ χορὸς τῶν δραμάτων, ἄδων τὰ χορικά (ἄσματα), τὰ ὁποῖα ἐνίοτε 28 περιεῖχον καὶ τοιαῦτα διδάγματα, καὶ μάλιστα τὰ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ ἀποκληθέντος καὶ *σκημικοῦ φιλοσόφου*, ὅστις εἶχεν ἀκούσει τὸν Ἀναξαγόραν καὶ εἶχεν ἐμπνευσθῆ ἐξ αὐτοῦ· οὕτως ἐν ἀπ. τῆς ἀπολεσθείσης τραγωδίας αὐτοῦ Φαέθοντος ὁ ἥλιος ἀποκαλεῖται *χρυσέα βῶλος* καὶ ἐν Ὁρέστη 983 κέ. *πέτρα τεταμένα χρυσέαις ἀλύσεισι καὶ βῶλος φερομένα δίνειαι*. Τὰ διδάγματα ταῦτα ἦσαν προσιτὰ εἰς πάντας ἐν τῷ θεάτρῳ ἀντὶ εἰσιτηρίου, τὸ ὁποῖον ἐτιμᾶτο δι' ἐκάστην τῶν τριῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς διήρκουν αἱ δραματικαὶ διδασκαλίαι, ἀντὶ 2 ὀβολῶν ἤτοι $\frac{1}{3}$ τῆς δραχμῆς καὶ ἐπομένως ἀντὶ δραχμῆς καὶ διὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας (κατ' ἄλλους ἐν τῷ θεάτρῳ ὑπῆρχον καὶ διακεκριμέναι θέσεις, τιμώμεναι δραχμῆς καὶ οὐχὶ 2 ὀβολῶν). 2) ὅτι *δραχίστρα* ἦτο τόπος ἐν τῇ ἀγορᾷ (καὶ κατὰ τὰς τελουμένας ἤδη ἐκεῖ ἀνασκαφὰς λέγεται ὅτι εὐρέθη αὕτη), ὅπου ἐπωλοῦντο βιβλία, ὧν ἡ τιμὴ φυσικὰ ἐκυμαίνετο ἐκάστοτε· ἐκεῖ λοιπὸν θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀγοράσῃ τὸ *Περὶ φύσεως* (οὕτως ἐπεγράφετο) βιβλίον τοῦ Ἀναξαγόρου κατ' ἀνώτατον ὄριον ἀντὶ δραχμῆς· τὴν ἐρμηνείαν ταύτην δέχονται οἱ νεώτεροι ἐρμηνευταὶ τοῦ Πλάτωνος. Ἄλλ' ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς δυσκολίας καὶ τὰς δαπάνας τῆς ἐκδόσεως βιβλίων ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἤτό ποτε δυνατὸν βιβλίον τοῦ Ἀναξαγόρου νὰ τιμᾶται δραχμῆς κατ' ἀνώτατον ὄριον; Ἐπειτα πολὺ πιθανὸν φαίνεται νὰ ἐκάησαν δημοσίᾳ ὑπὸ τῆς πολιτείας τὰ συγγράμματα τοῦ φιλοσόφου μετὰ τὴν φυγὴν του, ὅπως συνέβη καὶ εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ σοφιστοῦ Πρωταγόρου· πῶς λοιπὸν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν τοιαῦτα ἐπιλήψιμα βιβλία ἐν Ἀθήναις καὶ μάλιστα νὰ πωλοῦνται δημοσίᾳ κατ' ἀνοχὴν τῆς πολιτείας; Παραλείπομεν τὰς ἄλλας δυσκολίας, τὰς ὁποίας δημιουργεῖ ἡ ἐρμηνεία αὕτη. — Ποῖον θεμελιῶδες σφάλμα τοῦ Μ. ἐλέγχει ὁ Σ.; Φαίνεται ἄθεος ἐκ τῆς Ἀπολογίας;

XV. 1 - 11 *ξυνεπισκοπῶ-οὔμαι* παρακολουθῶ τινα εἰς τὴν ἔρευναν, δὴ +προστικτ. ἐμπρὸς λοιπόν, (διὰ νὰ ἴδετε) ἦ

πῶς, πλ. ἐρ., ταῦτα λέγειν τὰ ἐναντία αὐτὸς ἑαυτῷ, ἡμῖν χαρ.,
 παραιτοῦμαι τινά τι ἀπευθύνω πρὸς ἓνα μίαν παράκλησιν,
 ὅπερ παρητησάμην προεξαγγ. παράθ., μέμνησθέ μοι χαρ., ἐν
 τῷ εἰωθότι τρόπῳ διαλογικῶς καὶ ἐπαγωγικῶς, ἀπὸ τῶν
 γνωστῶν ἐπὶ τὰ ἄγνωστα, ἔστι (τις) ἀνθρώπων, ὅστις, μὴ θο-
 ρυβείτω ἄλλα καὶ ἄλλα ἅς μὴ θορυβῆ πάλιν καὶ πάλιν, ἐπα-
 νειλημμένως, ἱππικὰ πράγματα ἱππικὰ ζητήματα, ὧ ἄριστε
 ἀνδρῶν εἰρων., τοῖς ἄλλοις τουτοισί τοῖς δικασταῖς.—11 -
 21 τὸ ἐπὶ τούτῳ τὸ μετὰ τοῦτο, περὶ τοῦ ἀκολούθου, εἰς τὴν
 ἀκόλουθον ἐρώτησιν, ὀνίνημι ὠφελῶ, ὡς ὄνησας ἐπιφ. πόσον
 μὲ ἠυχαρίστησας, μόγις VI 7 μόλις καὶ μετὰ βίας, ἂν καὶ μὲ πολ-
 λὴν δυσκολίαν, ὑπὸ τουτωνί τίνων; εἴτ' οὖν καινὰ τὸ οὖν τονί-
 ζει τὸ καινὰ εἴτε νέα ὅπως ὄντως δέχεσαι, ἀλλ' οὖν γε ἄλλὰ πάν-
 τως, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει, προβλ. τὸ δ' οὖν I 2, λόγος ἰσχυ-
 ρισμός, διόμνυμι-μαι ἐνόρκως βεβαιῶ, καὶ διωμόσω καὶ ἐνόρ-
 κως μάλιστα ἐβεβαίωσας, ἀντιγραφῆ κ. ἀντωμοσία γραφή,
 πολλή ἀνάγκη ἀπόλυτος ἀνάγκη, δήπου; ἔχει δὴ ἀληθὲς βέ-
 βαια, τίθημι ὑποθέτω, δέχομαι, ὁμολογῶ συμφωνῶ.—21 - 32
 ἦτοι - ἦ ἦ—ἦ, τὸ ἄ ἦ ἐνισχύεται διὰ τοῦ τοὶ καὶ γέ: ἦ θεοὺς
 πάντως, φῆς ἦ οὐ ναὶ ἦ ὄχι, πάνυ γε XIII 6, εἴπερ ἠγοῦμαι
 ἔὰν εἶναι ἀληθές, ὅπως εἶναι ἀληθές, ὅτι νομίζω—ἐπειδὴ ὄντως
 νομίζω, θεοὶ τινες εἶδος θεῶν, τοῦτο (τὸ εἶναι τοὺς δαίμονας
 θεοὺς τινας) ἂν εἴη ὃ ἐγὼ φημι αὐτὸ εἶναι, τὸ ὁποῖον ἐγὼ χα-
 ρακτηρίζω ὡς αἰνιγμά σου, χαριεντίζομαι; θεοὺς... πάλιν ἐπεξ-
 τοῦ τοῦτο, οὐχ ἠγούμενον ἐνδ., αὐ πάλιν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος
 πάλιν, ἀντιθέτως πάλιν, νόθοι τινὲς εἶδος νόθων, ἢ ἕκ τινων
 ἄλλων (γυναικῶν), ὧν λέγονται (εἶναι παῖδες), δὴ ὡς γνωστόν,
 καὶ λέγονται ὄντως λέγονται, ἄτοπον ἂν εἴη ποῖον; ὥσπερ ἂν
 (ἄτοπον εἴη) εἰ, τοὺς ἡμιόνους ἀντικμ., παῖδας κτηρ.—33 -
 40 οὐκ ἔστιν ὅπως οὐχὶ εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ μὴ, πάν-
 τως, ἀποπειρώμενος ἡμῶν διότι ἠθέλες νὰ κάμῃς ἓνα πείραμα
 μὲ ἐμὲ καὶ τοὺς δικαστάς, ἀπορῶ δὲν ἔχω, στεροῦμαι, ὅ,τι ἐγ-
 καλοῖς πλ. ἐρ., ἢ εὐκτ. ἐκ τῆς ἀπορ. ὑπκτ., οὐδεμία μηχανή
 ἔστιν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον, ὅπως πείθοις ἂν πλ. ἐρ. ἀντὶ
 ἀπορμφ. ὑποκ. εἰς τὸ οὐδεμία μηχανή ἔστιν, τὸ ὅλον: οὐδαμῶς
 ἂν τινα πείθοις, καὶ σμικρὸν ἢ ἐπίδ. ἐπὶ τὸ ἔλασσον, ὡς εἶδ. ἐκ
 ἐκ τοῦ πείθοις ἂν, ὡς οὐ ἢ ἄρον. πλεον., τοῦ αὐτοῦ γεν. κτηρ.
 τῆς κτήσεως: εἶναι δυνατὸν λογικῶς ὃ αὐτὸς νὰ...

13 δαίμονας Δαίμων σημαίνει 1) θεὸν καὶ τὴν θεϊὰν δύναμιν, 2) τύχην (ἀγαθὴν ἢ κακὴν), 3) υἱοὺς θεῶν, ὑποδεεστέρους αὐτῶν, οὐχὶ θεοὺς, ἀλλὰ διαμέσους κρίκους συνδέοντας τοὺς θεοὺς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους (ὡς οἱ Ἄγγελοι).—29 *ἐκ νυμφῶν* περὶ τούτων ἰδ. Ὁμ. Ζ 21 (πραγμ.) ἡμετ. ἐκδ. οὕτως ὁ Ἀσκληπιὸς ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς νύμφης Κορωνίδος.—*ἐκ τινῶν ἄλλων* ὅπως ὁ Ἡρακλῆς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀλκμήνης, οἱ Διόσκουροι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας, ὁ Διόνυσος τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης.—Ἡμίθεοι εἶναι καὶ οἱ ἥρωες, ὧν ὁ ἕτερος τῶν γονέων εἶναι θεός, ὡς ὁ Αἰνείας ἐκ τοῦ Ἀγκίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος κἄ., ἢ ἄνδρες τῆς μυθικῆς ἀρχαιότητος, ἰδρῦται πόλεων, γενάρχαι, ἐπώνυμοι φυλῶν κἄ., πρὸς τιμὴν τῶν ὁποίων αἱ πολιτεῖαι ἴδρουν ἱερὰ (ἡρῶα) τελοῦσαι καὶ εορτὰς καὶ θυσίας.—*Νὰ ἀναλυθῇ ὁ α' συλλογισμὸς τοῦ Σ. 5 κέ. καὶ νὰ χαρακτηρισθῇ οὕτως. Νὰ ἀναλυθῇ ὁ β' συλλογισμὸς 12 κέ. καὶ νὰ χαρακτηρισθῇ. Πῶς φαίνεται γενικῶς ἡ ἀπόδειξις τοῦ Σ. ; εἶναι ἰσχυρὰ ; Τί ἐπρεπε νὰ εἴπῃ ὁ Πλάτων, ἐὰν ὁ Σ. ἐπίστευε τοὺς θεοὺς τῆς πόλεως ὅπως καὶ οἱ κατήγοροι ;*

XVI. 1 - 10 ἀλλὰ γάρ ; ὡς ἐγὼ οὐκ ἀδικῶ ὑποκ. τοῦ δοκεῖ κ. εἶναι, κατὰ τὴν Μελήτου γραφὴν ὅπως ἰσχυρίζεται ὁ Μέλητος ἐν τῇ καταγγελίᾳ, οὐ πολλῆς εἶναι ἀπολογίας ὅτι εἶναι ζήτημα, τὸ ὁποῖον δὲν χρειάζεται μακρὰν ἀπολογίαν, καὶ ταῦτα ἃ εἴρηκα, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐν κ. IX-X, πολλή μοι ἀπέχθεια γέγονε καὶ πρὸς πολλοὺς πολὺ ἀπήχθημαι καὶ πολλοῖς, ὅτι πολλή... ἐπεξ. τοῦ (τοῦτο), ὅ, ποῖον τὸ ὑποκ. τοῦ ἀληθές ἐστιν ; αἰρῶ καταδικάζω, παθ. ἀλίσκομαι· τὰ ὅ. ταῦτα ἔλαβον τὴν δικανικὴν αὐτῶν σημασίαν, ὡς καὶ τὰ διώκειν κατηγορεῖν, φεύγειν κατηγορεῖσθαι, ἐκ τῆς ἀρχαιοτάτης συνηθείας οἱ συγγενεῖς τοῦ φονευθέντος νὰ διώκωσι τὸν φονέα, ὅστις οὕτως ἔφρευγε, καὶ νὰ συλλαμβάνωσιν αὐτὸν (αἰρεῖν)· ἐὰν περ αἰρῶ ἔαν ὄντως ἔχη τὴν δύναμιν ταύτην, δὴ μέχρι σήμερον, ὡς γνωστόν, οὐδὲν δεινὸν μὴ ἐν ἐμοὶ στή οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει μήπως τὸ κακὸν σταματήσῃ εἰς ἐμέ.—10 - 8 εἶτα καὶ κατόπιν αὐτοῦ, ἀφ' οὗ γνωρίζεις τὰς ὀλεθρίας συνεπειὰς τῆς διαβολῆς, ἐν ἔρωτ. δηλοῖ πολλάκις κατάπληξιν καὶ ἀγανάκτησιν, ἐπιτηδεύω ἐξασκῶ, ἐπαγγέλλομαι αἰσχύνομαι ἐπιτηδεύσας αἰσχύνομαι διότι ἐξήσκησα, αἰσχύνομαι ἐπιτηδεῦσαι ὑπ' αἰσχύνης οὐκ ἐπιτηδεύω, ἐπιτηδεύμα ὡς παρ' ἡμῖν : ἐπάγγελμα, ἀποθανεῖν παθητ., τὸ ἐνεργ. ἀποκτείνειν, οὐ καλῶς λέγεις δὲν σοῦ περιποιοῦν τιμὴν

οἱ λόγοι σου, *ὑπολογίζομαι* ὑπολογίζω, *ἄνδρα* ὑποκ. τοῦ ἀπρμφ., *ὅτου* (γεν. ὑποκ.) *ὄφελός ἐστιν* ὅστις ὄφελει, εἶναι εἰς θέσιν νὰ ὄφελῆσῃ, *καὶ σμικρὸν* ἢ ἐπίδ. ἐπὶ τὸ ἔλασσον, *ὑπολογίζεσθαι ἀλλ' οὐ* (=καὶ οὐ) *σκοπεῖν*, *ἐκεῖνο* ἀναφέρ. εἰς τὰ ἐπόμενα, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ *πότερον... κακοῦ*.—18·33 *ἡμίθεος* ἦρωσ, *φαῦλος* ὁ μικρᾶς ἀξίας, ἀνάξιος λόγου, *τῷ γε σῶ λόγῳ* μὲ ὅσα τοῦλάχιστον σὺ λέγεις, *ὁ τῆς Θετιδος υἱός* ὁ Ἄχιλλεύς, *ὑπομένω αἰσχρὸν* ὑφίσταμαι ἀτίμωσιν, *παρὰ τὸ αἰσχρὸν τι ὑπομεῖναι* ἀπέναντι τοῦ νὰ ὑποστῆ ἀτίμωσιν, ἢ *παρὰ* δηλοῖ σύγκρισιν καὶ ἐντεῦθεν παρ' ἡμῖν ἐπέχει τὴν θέσιν τοῦ συγκρ. ἦ, *θεὸς οὕσα* ἀναφ. ἢ αἰτιολ., ὡς τοιαύτη ἠδύνατο νὰ προγιώσκῃ τὸ μέλλον, *προθυμοῦμαι* προθυμοποιοῦμαι, *οὕτωςί πως* μὲ τὰ ἐξῆς περίπου λόγια, *ἐγῶμαι* ἐγὼ οἶμαι, *ὡς ἐγῶμαι* ἂν δέν με ἀπατᾷ ἢ μνήμη, *τιμωρῶ τινι τὸν φόνον* ἐκδικοῦμαι τὸν φόνον τινός, *πότημος* ἄ. (πίπτω) μοῖρα, θάνατος, *προβλ.* τὸ λατ. *casus* (*cado*), *μεθ' Ἐκτορα* μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐ., *τοὶ σοί, tibi*, *φησὶ* ἢ *Θέτις* ὁ δὲ ἀνακολούθως μετὰ τὸ *ὥστε* ἀντὶ *ἐκεῖνος*, *ὀλιγορῶ* (*ὀλιγῶρος* (ὥρα φροντίς) ἀμελής) ἀδιαφορῶ, *τοῦ θανάτου καὶ τοῦ κινδύνου* πρωθύστερον καὶ ἐν διὰ δυοῖν, *κακὸς ὢν* δειλὸς ὢν, ἀναίσθητος πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς τιμῆς, *τροπ.*, *τιμωρῶ τινι* βοηθῶ, *δείσας* τὸ ζῆν καὶ (τὸ) *μὴ τιμωρεῖν...*, *τεθναίνην* εὐχή, *δίκην ἐπιτίθημί τινι* καὶ *δίκην λαμβάνω* *παρά τινος* τιμωρῶ τινά, τὸ παθ. *δίκην* *διδόναι τινί*, : ἀρκεῖ νὰ ἐκδικηθῶ..., *ὁ ἀδικῶν* ὁ ἠδίκηκός, *ἄχθος* βάρος, φόρτωμα, *κορωνίς* θ. ἀκρόκυρτος (κατὰ τὴν προῶραν καὶ τὴν πρύμναν).—33·8 *γὰρ* αἰτιολ. τὸ *οὐκ ἐφρόντισε*, *οὕτως* ὧδε, *οὕτως ἔχει* *τῇ ἀληθείᾳ* ἀληθῶς ἢ ἐξῆς ἠθικὴ ἀρχὴ ἰσχύει, *οὐ* ὅπου, ἀσύνδ. ἐπεξ. τοῦ *οὕτως*, : ὁπουδῆποτε καὶ ἂν δώσῃ τις μίαν θέσιν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, οἰουδῆποτε καθήκοντος καὶ ἂν τάξῃ τις ἑαυτὸν φρουρὸν, *ἠγησάμενος* αἰτ., *βέλτιστον εἶναι* (τὸ τάξαι ἑαυτὸν *ἐκεῖ*), *μένω* μένω ἀκλόνητος, *ὡς ἐμοὶ δοκεῖ* εἰς τὸ *δεῖ μένοντα κινδυνεύειν*, *μηδὲν* 36 *μηδόλως*, *πρὸ τοῦ αἰσχροῦ* παρὰ τὸ αἰσχρὸν, σύγκρισις.

9 Ἀδίκως κατεδικάσθησαν ἢ ἠδίκηθησαν ἐν κρίσει ὁ Παλαμῆδης, ὁ Τελαμώνιος Αἴας, περὶ ὧν ἰδ. XXXII 34 κἀ., αἱ δὲ ἄδικοι κρίσεις ἀληθῶς ἐξηκολούθησαν τὸ ἀπαίσιον ἔργον των' ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη, μυριάδες μαρτύρων τῆς πίστεως ὑπέστησαν φρικτὰ βασιανιστήρια, Ἰερώνυμοι καὶ Οὔσσοι ἐκάζησαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς καὶ Γαλιλαῖοι ἠπειλήθησαν διὰ θανάτου.—

19 *ἡμίθεοι* καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος κατὰ τὸν Ἡσίοδον Ἔ. κ. Ἡ. 159 κέ. οἱ ἥρωες τοῦ ἡρωικοῦ αἰῶνος, οἱ ἀκμάσαντες μάλιστα κατὰ τὰ Θηβαϊκὰ καὶ τὸν Τρωικὸν πόλεμον.—20 Ἡ Θέτις, μόλις ἤκουσεν ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης τοὺς γοεροὺς θρήνους τοῦ υἱοῦ Ἀχιλλέως, θρηνοῦντος ἀπαρηγόρητα τὸν θάνατον τοῦ φίλου Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον εἶχε φονεύσει ὁ Ἔκτωρ, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν Νηρηίδων πρὸς παρηγορίαν. Πάντα ταῦτα ἐκτίθενται ἐν Ὅμ. Σ 22 - 116, 126 καὶ μάλιστα 88 - 93, 94 - 6, 97.. Ἐκ μνημονικοῦ σφάλματος ὁ Σ. προσθέτει τὴν λ. *κορωνίσι* καὶ παραλείπει τὸ *ἐτώσιον* (ἄχρηστον) εἰς τὸ *ἄχθος*.—*Τί πρωτίστως φοβεῖται ὁ Σ.;* Κατὰ τὸν Σ. ποῖον τὸ καθήκον παντὸς ἀνθρώπου καὶ δὴ τοῦ παιδαγωγοῦ; *Σύγκρισις πρὸς τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν καὶ πρὸς τὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν ἐν τοῖς διωγμοῖς.* Ὁ χαρακτήρ τοῦ Σ. Θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ βίου αὐτοῦ.

XVII. 1 - 10 *δεινὰ ἐργάζομαι* διαπράττω βαρὺ ἀμάρτημα, οἱ ἄρχοντες οἱ στρατηγοί, *τάττω τινὰ* ὀρίζω μίαν θέσιν εἰς τινα, *ὑμεῖς εἴλεσθε* ὁ Σ. θεωρεῖ τοὺς δικαστὰς ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ ὅλου δήμου, *ἔμενον* (ἐκεῖ), *οὗ ὅπου, ὥσπερ καὶ ἄλλος τις* εἶπερ τις καὶ ἄλλος, ὑπὲρ πάντα ἄλλον, *τάττοντος* χρον., πρβλ. ἀνωτέρω 2 *ὅτε... οἱ ἄρχοντες ἔιαιτον, τάττοντος δεῖν* ὅτε μὲ ἐτοποθεῖται ἐπὶ τοῦ καθήκοντος, μὲ ἐπεφόρτιζε μὲ τὸ καθήκον, *φισοσοφοῦντα - ἐξετάζοντα* τροπ. εἰς τὸ *ζῆν* πρβλ. τὴν σύνδεσιν τῶν προτ. *ὅτε μὲν...—τότε μὲν...*, τοῦ δὲ θεοῦ *τάττοντος—τότε δὲ...*, καὶ τὴν ἐπανάλ. τῶν συνδ. *μὲν - δὲ* καὶ ἐν τῇ κυρίᾳ καὶ ἐν τῇ ἐξηρητ. προτ., ὅπου αἱ ὑποθ. προτ. λαμβάνονται ὡς κύριαι τῶν χρονικῶν πρβλ. ἐν ταῖς ὑποθ. προτ. τὸ *ἔμενον - λίποιμι*, ἔνθα *ἔμενον* διὰ τὸ ἱστορικῶς ἀληθές τοῦ πράγματος, *λίποιμι* διότι τοῦτο μόνον ὡς ἀπλή σκέψις παρίσταται διὰ τὸν Σ.—10 - 3 *τὰν τοῖ ἄν, τοῖ ἀληθῶς, ὡς ἀληθῶς* IV 29, *ἀπειθῶν...αἴτ.*—13 - 20 *τὸ δεδιέναι* (τινά), *δοκῶ* (ἐμαντῶ) νομίζω, : *τὸ γὰρ δοκεῖν* (ἐαυτῶ) εἶναι σοφὸν ἐστὶ *δοκεῖν εἰδέναι ἃ οὐκ οἶδεν* (ὁ *δοκῶν εἰδέναι*) διότι τὸ νὰ νομίζῃ τις ὅτι εἶναι σοφὸς σημαίνει ὅτι νομίζει πῶς γνωρίζει ὅσα δὲν γνωρίζει, *τὸν θάνατον* πρβλ. ἀντὶ : *οὐδεὶς οἶδεν οὐδ' εἰ τυγχάνει ὁ θάνατος...*, ὁ *οὐδὲ* ἐπιδ. : *οὐδεὶς οἶδεν οὐ μόνον εἰ τυγχάνει μέγιστον τῶν κακῶν, ἀλλ' οὐδ' εἰ τυγχάνει μέγιστον ὄν τῶν ἀγαθῶν, ὄν καθ' ἕλξ.* πρὸς τὸ κτηρ. *μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἀντὶ ὄν* πρὸς τὸ θάνατος, *ὡς εὖ εἰδότες* ἢ αἰτιολ. ὑποκ., *τοῦτο* ὑποκ., *ἀμαθία* κτηρ., *αὕτη*, συν-

ηθέστερον *ἐκείνη*, δηλοῦσά τι τὸ πολυθρόλητον, τὸ δακτυλο-
 δεικτούμενον, προβλ. *Περικλῆς ἐκεῖνος, ἢ ἐπονείδιστος* τὸ ἄρθρ.,
 διότι ὠμίλησεν ἤδη περὶ αὐτῆς ἀπὸ κ. VII κέ., *ἢ τοῦ οἶσθαι*
(τινά) ἔπεξ.—21 - 6 *ἐνιαυθα* ἐπὶ τοῦ προκειμένου σημείου, *οἱ*
πολλοὶ II 9, *τούτω* κατὰ τοῦτο, *δὴ ὄντως, του* τινός, *τω* οὐδ. τὸ
 κατὰ τι, *τούτω ἄν* (*φαίην εἶναι σοφώτερος*), *ὅτι* ἔπεξ. τοῦ *τούτω*,
οὐκ εἰδὼς αἴτ., *οὕτω* ἔπαναλ. τὴν ἔννοιαν τῆς *μτχ.* : δι' αὐτὸν
 τὸν λόγον, ἡμεῖς : ὅπως δὲν γνωρίζω..., *οὕτω* καί, *ὁ βελτίων* ὁ
 καλύτερός μας, *καὶ θεῶ καὶ ἀνθρώπων* εἴτε θεὸς εἶναι οὗτος εἴτε
 ἄνθρωπος.—26 - 51 *πρὸ τῶν κακῶν* ἀπέναντι τῆς ἀπειθείας,
ὧν ἔλξ. ἀντὶ *ἃ, ἃ μὴ οἶδα*... ἀντικμ. τοῦ *φοβήσομαι - φεύσομαι*,
 ἢ ἄρν. *μὴ* διότι ἢ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ. *εἴ τινα μὴ οἶδα*, ὡς
 τὸν θάνατον, *καὶ ἀγαθὰ ὄντως ἀγαθὰ, ἀφήμι* ἀθφώνω, ἀπαλ-
 λάττω, *οὐδ' εἴ με*... ἐνδ. πρότ., *ἀπιστῶ* ἀπειθῶ, *οὐ δεῖν* πρτκ.,
εἰσέρχομαι δεῦρο; τὴν ἀρχὴν ἐπιρ. ἐν ἀποφ. προτ. : οὐδαμῶς,
ἐπειδὴ χρον., *ἀποκτείνω* καταδικάζω εἰς θάνατον, *διαφεύγω*
ἀθφοῦμαι, ἤδη εὐθύς, τότε πλέον, *ἐπιτηδεύω* ; *εἴ μοι εἴποιτε*
ἔπαναλαμβάνει ἄλλως τὴν πολὺ ἀπομακρυνθεῖσαν ἀ' ὑπόθ. *εἴ με*
ἀφίετε 29, *πρὸς ταῦτα* εἰς ἀπάντησιν τούτων, ἀντιθέτως πρὸς
 ὅσα εἶπεν ὁ Ἄνυτος, *ἐπὶ τούτω ἐφ' ὧτε* ἐπὶ τῷ ὄρω τούτω
 νά, *διατρίβω ἐν τῇ ζητήσει* περνῶ τὴν ὥραν μου, ἀσχολοῦμαι
 μὲ τὸν ἔλεγχον, *ἀλίσκομαι* συλλαμβάνομαι, φωρῶμαι, *ἔτι πρᾶτ-*
των ἐξακολουθῶν ἀκόμη νά διεξάγης, *εἴ με ἀφίοιτε* νέα ἐπα-
 νάλ. τῆς ὑποθ. 29, *ὅπερ εἶπον* ὅπως ἀκριβῶς εἶπον, προεξαγγ.
 παρὰθ., *εἴποιμ' ἄν* ἢ ἀπόδ. τῆς τρις τεθείσης ὑποθ. 29, 35, 39,
 εἰς ἣν ὅμως δὲν εὐαρμοστεῖ ὁ ἐν ἀρχῇ τεθεῖς οὐδὲ (*οὐδ' εἴ με*
νῦν ὑμεῖς ἀφίετε 29) ὁ Σ. ἀρχόμενος διὰ τοῦ οὐδὲ θά ἐσκόπει
 νά συμπληρώσῃ ; *οὐδ' οὕτω δέξομαι ἐπὶ τούτω ἀφειθῆναι* ἢ οὐδ'
οὕτω πείσομαι ὑμῖν τὸ ἀνακόλουθον διὰ τὰς πολλὰς παρεμβλη-
 θείσας προτάσεις : *ὅτι* ἐν εὐθει λόγῳ, *ἀσπάξομαι* περιπτύσσο-
 μαι, ἀγαπῶ, *ἀσπάξομαι καὶ φιλῶ* σᾶς περιβάλλω μὲ τὴν ἐγ-
 κάρδιον ἀγάπην μου, πείσομαι δὲ ἀλλά, *ἐμπνέω* ἀναπνέω, *οἶός*
τε ᾧ (*φιλοσοφεῖν*), *οὐ μὴ*+ὄριστ. μέλλ. ἢ ὑπκτκ. ἀορ. σημ. ἔν-
 τονον ἄρνησιν : ἀσφαλῶς δὲν θά, *παρακελεύομαι* προτρέπω
 τινά (εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς), συμβουλεύω, *ἐνδεικνύμαι* κατα-
 δεικνύω τὸν ὀρθὸν δρόμον, τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, ἐνδεικνύμενος
(παντί) ὅτω ἄν, ἐντυγχάνω τινὶ συναντῶ, *λέγων* τροπ., ἔπεξ. τοῦ
φιλοσοφῶν - παρακελενόμενος - ἐνδεικνύμενος, ὅτι 45 ἐν εὐθει
 λόγῳ, *ᾧ ἄριστε ἀνδρῶν* ἐντιμότητε κύριε, *ὧν* αἴτ., *πόλεως* πα-

γράφ. εἰς τὸ Ἰσχυρὸς ἢ ἰσχυρὸς ἐξ Ἀθηναίων, εὐδόκιμος εὐπολόγητος, ἰσχυρὸς ἠθικὴ δύναμις καὶ μεγαλεῖον, *χορημάτων - δόξης - τιμῆς* πρόλ. ἀντί; ὅπως ἔσται πλ. ἐρ., φρόνησις ἢ πνευματ. μόρφωσις, *τῆς ψυχῆς* τῆς ψυχῆς σου.—51 - 6 *ἀμφισβητῆ καὶ φῆ* ἀμφισβητῆ φάσκων, *ἀπειμι* μέλλ. τοῦ ἀπέροχομαι, *μὴ κεντησθαι - φάναι δὲ* (κεκτῆσθαι) ἢ ἀντίθ. δὲν εἶναι λογικῶς ὀρθή, διότι ἀντὶ τοῦ φάναι δὲ ἔδει νάκολουθῆ φῆ δὲ ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ μὴ δοκῆ, ὅτι αἶτ., *περὶ ἐλαχίστου ποιῶμαι* τι ἀποδίδω εἰς τι ἐλαχίστην ἀξίαν, ἀντίθ. *περὶ πλείστου ποιῶμαι* τι, *τὰ πλείστου ἀξία* τὰ πολυτιμότερα, φρόνησιν, ἀλήθειαν καὶ ψυχὴν, *φαῦλος* εὐτελής, *τὰ φαυλότερα* χρήματα, δόξαν, τιμὴν.—56 - 61 *ποιήσω ταῦτα νεωτέρω* συνήθως τὸ ὄ. συντάσσεται πρὸς διπλὴν αἰτ. *ποιεῖν* τινά τι, (τοσοῦτω) *μᾶλλον ὄσω*, *εἰμι ἐγγυτέρω* τινὸς γένει εὐρίσκομαι πλησιέστερον πρὸς τινα ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν, εἶμαι στενωτέρως συγγενῆς, *εὖ ἴστε* (προστικ.) παρενθ., *ὑπηρεσία τῷ θεῷ* κατὰ τὸ ὑπηρετεῖν τῷ θεῷ.—61 - 8 *πείθων* ὁ ἐνεστ. τὸ ἐπιχειρούμενον, *πρότερον ἢ τῆς ψυχῆς*, ἀνθ' οὗ ἀκολουθεῖ ὡς τῆς ψυχῆς, προσαρμοσθὲν πρὸς τὸ οὕτω σφόδρα, ὅπως ἔσται πλ. ἐρ., *ἰδίᾳ* ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ, διὰ τὰ ἄτομα, *δημοσία* ἐν τῷ δημοσίῳ βίῳ, διὰ τὴν πολιτείαν.—68 - 73 *ταῦτ' ἂν εἶη βλαβερά* τότε θὰ ἔδεχόμεν ὅτι αὐτὰ εἶναι βλαβερά (ἀφ' οὗ διαφθεῖρουν), *οὐδὲν λέγει* δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν, *πρὸς ταῦτα* ἀπέναντι τῶν ῥητῶν τούτων δηλώσεών μου, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν κατηγορηματικὴν ταύτην δήλωσίν μου, *φαίην ἂν* παρενθ., ἐπαναλαμβάνον τὸ εἶπομ' ἂν 40, *ἢ - ἢ* ἢ διάζευξις δηλοῦ ἀδιαφορίαν περὶ τὴν ἐκλογὴν, *ὡς οὐκ ἂν ποιήσαντος ἄλλα* ἔχοντες ὑπ' ὄψει σας (ὡς) ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμω ἄλλα, διάφορα παρὰ ταῦτα (πρὸς ταῦτα), *πολλάκις* ἡμεῖς : χιλιάκις.

3 *ὕμεις εἴλεσθε* V 24.—Ἡ Ποτεΐδαία ἦτο πόλις τῆς Χαλκιδικῆς, ἐν τῇ δυτικῇ χερσονήσῳ, τῇ Παλλήνῃ, ἀποικία τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, μετονομασθεῖσα ὕστερον Κασσάνδρεια, ἐξ ἧς καὶ ἡ ὅλη χερσόνησος καλεῖται σήμερον Κασσάνδρα. Ὑποκινουμένη ὑπὸ τῆς μητροπόλεως Κορίνθου, μνησικακούσης κατὰ τῶν Ἀθηναίων, διότι ἐβόηθησαν σκανδαλωδῶς τοὺς Κερκυραίους, πρὸς οὓς ἐπολέμουν οἱ Κορίνθιοι, ἀπεστάτησε τῷ 432 π. Χ. ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ μετὰ διετῆ πολιορκίαν ὑπέκυψεν εἰς αὐτούς. Ἐν τῇ γενομένῃ πρὸ αὐτῆς μάχῃ ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἐχθροπραξιῶν ὁ Σ. ἔσφασε τὸν Ἀλκιβιάδην.—Ἡ Ἀμφίπολις ἦτο ἀποικία τῶν Ἀθηναίων ἐν Μακρυφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κεδονία παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος, ὀνομασθεῖσα οὕτω, διότι περιεβάλλετο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. Ἄλλὰ τῷ 424 π. Χ. προσεχώρησεν εἰς τὸν στρατηγὸν τῆς Σπάρτης Βρασίδαν, ὅστις ἐπεξέτεινεν ἀκολούθως τὴν δρεῶσιν αὐτοῦ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἐπικινδύως διὰ τοὺς Ἀθηναίους, ἀναγκασθέντας διὰ τοῦτο νὰ στείλουν κατ' αὐτοῦ τῷ 422 ἰσχυρὰν στρατιὰν ὑπὸ στρατηγὸν τὸν δημογωγὸν Κλέωνα. Ἄλλ' ἐν τῇ ἔξωθεν τῆς Ἀμφιπόλεως συγκροτηθεῖση μάχῃ ἠττήθησαν κατὰ κράτος οἱ Ἀθηναῖοι ἀποβαλόντες καὶ τὸν στρατηγὸν Κλέωνα πεσόντα· ἔπεσεν ὅμως καὶ ὁ ἥρωικὸς Βρασίδης.—Τὸ Δῆλιον ἦτο ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Βοιωτίᾳ παρὰ τὴν θάλασσαν ἀπέναντι τῆς Εὐβοίας, τὸ ὅποῖον κατέλαβον τῷ 424 π. Χ. οἱ Ἀθηναῖοι, σκοποῦντες νὰ ταπεινώσωσι τοὺς Βοιωτοὺς καὶ μάλιστα τοὺς Θηβαίους. Ἄλλὰ προσβληθέντες ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν ὑπέστησαν ἦταν δεινὴν, ἀποβαλόντες χιλίους τῶν πολιτῶν νεκροὺς καὶ τὸν στρατηγὸν Ἴπποκράτην. Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν Ἀθηναίων ἐθαυμάσθη ἡ ἀνδρεία τοῦ Σ.—41 Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δίκης τοῦ Σ. ἡ πόλις μετὰ τὸν μέγαν πόλεμον διετέλει ἐν ὑλικῇ παρακμῇ, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι πάντοτε ἐσεμνύνοντο διὰ τὸ πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν μεγαλεῖον τῆς πόλεως, ἣτις εἶχεν ἀποβῆ τὸ πανελλήνιον πνευματικὸν κέντρον, καλουμένη διὰ τοῦτο : Ἑλλάδος ἔρεισμα - δαιμόνιον πολίεθρον - Ἑλλάδος Ἑλλάς - Ἑλλάδος παιδεύσεις - πρυτανεῖον τῆς σοφίας - Ἑλλάδος μουσεῖον - κοινὸν παιδευτήριον πᾶσιν ἀνθρώποις - ἐστία καὶ πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων.—59. Ἐπὶ τῆς Σωκρατικῆς ταύτης διδασκαλίας στηριχθεὶς μονομερῶς ὁ μαθητὴς τοῦ Σ. Ἀντισθένης, ὁ ἰδρυτὴς τῆς Κυνικῆς σχολῆς, ἐδίδασκεν ὡς ὑπίστην ἀρετὴν τὴν αὐτάρκειαν καὶ ἀνένδειαν, μόνον ἀληθῆ βασιλέα κηρύττων τὸν ἀληθῆ ἐπαίτην.—Πῶς ὑπολαμβάνει ἑαυτὸν ὁ Σ. ἐν τῇ γῇ ἀπέναντι τοῦ θεοῦ ; Τίνα καθήκοντα ἑαυτοῦ συνάγει ἐντεῦθεν ; Τί φρονεῖ περὶ τοῦ θανάτου ἐνταῦθα ; Γινώσκειτε τί φρονεῖ περὶ αὐτοῦ κατὰ Πλάτωνα ἐν τῷ διαλόγῳ Φαίδωνι ; Περὶ τίνος ὀφείλει πρωτίστως νὰ μεριμνᾷ ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν Σ. ; Σύγκρισις πρὸς τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀρχαιότητι κηρύγματα ὑπὲρ τοῦ χρήματος ὡς τοῦ πολυτιμοτέρου ἀγαθοῦ ; Εὐδὸς καὶ ἀκριβὴς χαρακτηρισμὸς τοῦ Σ. Ὁ Σ. ἐχαρηκτήρισθη παρὰ τινῶν ὡς κοσμοπολίτης· συμφωνεῖ τοῦτο πρὸς τὰ ἐν τῷ κ. λεγόμενα ;

XVIII. 1 - 6 *θορυβεῖν ; ἐμμένω τινὶ μένω πιστὸς εἰς τι, τηρῶ σταθερῶς, οἷς ἔλλε. τούτοις, εἰ, θορυβεῖν - ἀκούειν*
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἔπεξ., ἔφ' οἷς ἀντί; γὰρ αἰτιολ. τὸ ἀκούειν, *δύναμαι* XV 14, καὶ *δνήσεσθε, ἀκούοντες* ὑποθ., γὰρ αἰτιολ. τὸ *θορυβεῖν, οὖν* ὄντως, ἀληθῶς, *μέλλω* προτίθεμαι, *ἄττα* τινά. — 6 - 15 *εὖ ἴστε* παρενθ., *ὄντα* ἐνδ., *οἷον ἐγὼ λέγω* (ἐμαντὸν εἶναι), *οὐδὲ γὰρ ἂν δύναιτο* οὐ γὰρ ἂν δύναιτο καὶ εἰ βούλοιο, *θεμιτὸς* ὁ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐπιτετραμμένος, *ἀμείνων* ἠθικός, χρηστός, *χείρων*; τὰ συγκο. πρὸς ἕξασιν τῆς ἀντιθέσεως, *μεντᾶν* μέντοι ἂν, μέντοι ἀληθῶς, *ἀποκτείνω* διάμεσον, ὡς καὶ τὰ ἐξῆς ὁ., ὑποκ. ὁ *χείρων* ἀντικμ. *ἀμείνονα ἄνδρα, ἐξελαύνω* ἐξορίζω, *ἀτιμώ-ω* ποιῶ τινά ἄτιμον, στερῶ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, καὶ ἄλλος τις πλὴν τοῦ Ἄνυτου καὶ Μελήτου, *ποῦ ἴσως, πολὺ μᾶλλον* (οἶομαι μέγα κακὸν εἶναι), *ἐπιχειρεῖν* ἔπεξ. τοῦ *ποιεῖν* (ταῦτα). — 15 - 27 πολλοῦ δέω *ἀπολογεῖσθαι* πολὺ ἀπέχω, πολὺ μακρὰν εἶμαι νά, δὲν ἀπολογοῦμαι, ὡς ἂν τις οἶοιτο (*ἀπολογεῖσθαι* με ὑπὲρ ἐμαντοῦ), ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν (τὸν λόγον ποιοῦμαι, κατὰ ζεῦγμα), *ἐξαμαρτάνω* διαπράττω ἁμάρτημα, ἔγκλημα, (φοβούμενος) *μὴ ἐξαμάρτητε, ἢ δόσις* τὸ δῶρον, *τοῦ θεοῦ* γεν. ὑποκ., *ὑμῖν* εἰς τὸ δόσιν κατὰ τὸ *διδόναι* τινί, προβλ. *τὴν ὑπηρεσίαν τῷ θεῷ* XVII 61, μὴ ἐξαμάρτητε περὶ ἐμέ, ὃν ὁ θεὸς ἔδωκεν ὑμῖν, *καταψηφίζομαι* τινος καταδικάζω τινά, τὸ ἀντίθ. *ἀποψηφίζομαι* τινος, ἢ μτχ. ὑποθ., γὰρ αἰτιολ. τὸ ὑπὲρ ὑμῶν 17, *πρόσκειμαι τῇ πόλει* ἔχω κολλήσει ἐπάνω εἰς τὴν θάξιν τῆς πόλεως, εἰς τὴν πόλιν, εἰς τοῦτο τὸ ἀτεχνῶς, *γελοιότερον* ὀλίγον γελοῖον, ὑποκ. *προσκεισθαι με τῇ πόλει...*, *εἰπεῖν* τὸ κατὰ τι, *μέγας* μεγαλόσωμος, *γενναῖος* εὐγενής, *νωθῆς* νωθρός, *δυσκίνητος*, *νωθέστερος* ὀλίγον τι *δυσκίνητος*, ὑπὸ *μεγέθους* ἀπὸ τὸν μέγαν ὄγκον τοῦ σώματος, *μύωψ* ἄ. ἀλογόμυιγα, *οἷον δὴ ὅπως* ἀκριβῶς, κτγρ., *διασαφούμενον* διὰ τοῦ τοιοῦτόν τινα, *προστίθημι* προσκολλῶ, παθ. προκμ. *πρόσκειμαι* 20, ὅς ἀναφ. συμπ. ἔπεξ. τοῦ τοιοῦτόν τινα, *ἐγείρω* ἀφυπνίζω ἐκ τῆς νάρκης, *πειθῶ* νουθεῶ, *ὀνειδίξω* ἐπιπλήττω, αἰ μτχ. τροπ. εἰς τὸ *προσκαθίζω* προσκαθήμενος, κολλῶν ἐπάνω σας, ἢ μτχ. κτγρ. εἰς τὸ *σὺ παύομαι*. — 27-33 ἴσως τάχα πλεον., ἂν τρίς, *ῥαδίως* ἄνευ τύψεων τῆς συνειδήσεως, *κρούσαντες* δι' ἑνὸς κτυπήματος, εἰς τοῦτο *ἄχθόμενοι* αἰτ. ἀπὸ στενοχωρίαν διὰ τὰς διαρκεῖς ἐνοχλήσεις, *πειθόμενοι Ἄνυτῳ* κατὰ τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Ἄνυτου, εἰς τὸ *κρούσαντες* ἀποκτείναιτε ἂν, ὡσπερ (*ἄχθονται*) οἱ *νυστάζοντες*, *ἐγειρόμενοι* ἐὰν ἀφυπνίζωνται, ὅταν διακόπτεται ὁ ὕπνος των, *εἰ μὴ* ἐκτὸς ἐὰν ἴσως, *ἐπιπέμπω* στέλλω κατόπιν (τοῦ θα-

νάτου μου), *κῆδομαι*; τίς ἢ *μηχ.*;—33-40 οἶος ὥστε, *δίδομαι* δωροῦμαι, παθ., *ἐνθένδε* ἐκ τῶνδε, *γάρ*; *οὐκ ἀνθρωπίνω ἔοικεν* δὲν ὁμοιάζει μὲ ἔργον ἀνθρώπου, δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἀνθρώπινον ἔργον, *ἀνέχομαι τῶν οἰκείων ἀμελουμένων* ἀδιαφορῶ διὰ τὴν παραμέλησιν τῆς οἰκογενείας μου, *πράττω τὸ ὑμέτερον* ἀσχολοῦμαι μὲ τὰς ἰδικὰς σας ὑποθέσεις, καλλιερῶ τὰ ἰδικὰ σας συμφέροντα, *προσέρχομαι* πλησιάζω, ἢ *μηχ. τροπ.*, *πείθοντα* αἴτ., ὁ ἐνεστ. τὸ ἐπιχειρούμενον.—40-8 *παρὰ κεύσομαι ταῦτα* ἀπευθύνω τὰς συμβουλὰς ταύτας, *προβλ. XVII 43 κῆ.*, *μισθὸς ἀμοιβή, δίδακτρα, λόγος* δικαιολογία, *δὴ* ἰδοῦ, προφανῶς, *καὶ αὐτοὶ καὶ μόνοι σας, κατηγοροῦντες* (ἐμοῦ) ἐνδ., *οὕτως ἀναισχύντως, ἀπαναισχυντῶ* (ἢ ἀπο-ἐπίτ.) διαπράττω τὴν ἐσχάτην ἀναισχυντίαν, *παρέχομαι* παρουσιάζω, *πράττωμαι* *τινά τι* εἰσπράττω ἀπὸ ἓνα κάτι, *τὴν πενίαν* ἔπεξ. τοῦ τὸν *μάρτυρα, ἱκανὸς ἀξιόπιστος, κτηρ.*, : διότι ὁ *μάρτυς*, τὸν ὁποῖον ἐγὼ παρουσιάζω, δηλ. ἡ *πενία* μου, εἶναι ἀξιόπιστος.

11 *θάνατος, φυγή, ἀτιμία* ἦσαν ἐκ τῶν ποινῶν τῶν ἀτιμῶν δικαστηρίων· ἡ φυγὴ ἠδύνατο νὰ εἶναι πρόσκαιρος ἢ ἰσόβιος, *ἀειφυγία* ἢ ἀτιμία ἦτο ἡ γενική, στέρησις παντὸς πολιτικοῦ δικαιώματος, ἢ μερική, *κατὰ πρόσταξιν*, στέρησις ὠρισμένων πολιτικῶν δικαιωμάτων.—*Διὰ τί ἐθορύβουν οἱ δικασταί*; *Διὰ τί ὁ Σ.* δὲν φοβεῖται τὸν *M.* καὶ *Ἄν.*; *Σύγκρισις* πρὸς τὴν *Χριστιαν. διδασκαλίαν*. *Ποῦ ἔγκειται τὸ γελοῖον ἐν τῇ παραβολῇ τοῦ Σ.*; *Ποῖον τὸ κέντρον* (*tertium comparationis*) *τῆς παραβολῆς*; *Πῶς ἠρμήνευον οἱ Χριστιανοὶ τοὺς σι. 32-3*; *Περατέρω χαρακτηρισμὸς τοῦ Σ.* *Τίνες αἱ ὑψηλαὶ ἀλήθειαι τοῦ κ.*;

XIX. 1-4 *ὅτι δὴ ἐγὼ...* ὑποκ. τοῦ δόξειεν ἄν, *δὴ* ὡς εἶναι πασίγνωστον, *ἀτοπος* παράλογος, ἀκατανόητος, *ἰδία* ἓνα ἕκαστον ἰδιαιτέρως, *πολυπραγμονῶ* εἶμαι πολυάσχολος, *ἀναβαίνω εἰς τὸ πλῆθος* ἐμφανίζομαι εἰς τὸν δῆμον ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς ἐκκλησίας, *κατὰ τὸ ἀναβαίνειν εἰς τὸ βῆμα ἢ εἰς τὸν ὑψηλὸν λόφον* τῆς Πυκνός.—4-12 *τούτου* τίνοσ; : *ὅτι μοι...* ἔπεξ. τοῦ (τοῦτο,) *ὅ, γίγνεται μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον* (σημεῖον) ἀντιλαμβάνομαι μέσα μου κάτι σὰν σημεῖον θεῖον καὶ δαιμόνιον (ὑπερφυσικόν), *δὴ* ὡς γνωστόν, *ἐπικωμωδῶ* διακωμωδῶ, γελοιοποιῶ, *ἐγράφατο ἐν τῇ γραφῇ* τὸ ἀνέγραψεν ἐν τῇ καταγγελίᾳ του, *τοῦτο* ἀναφέρεται εἰς τὸ *θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον, φωνή τις* εἰδός τι φωνῆς, ἔπεξ. τοῦ τοῦτο, *ἀρξάμενον* πρὸς τὸ τοῦτο, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ τεθῇ καὶ *ἀρξαιμένη* πρὸς τὸ φωνή, : αὐτὸ, δέ, **Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς**

τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ἀπὸ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν, εἶναι ἓνα εἶδος φωνῆς, ἡ ὁποία ὁμιλεῖ, *ὅταν γένηται ὅταν ὁμιλήσῃ, ὅταν τὴν ἀντιληφθῶ, ἀποτρέπει με πρᾶττει τοῦτο, ὃ ἂν μέλλω (πράττειν), τὰ πολιτικὰ πρᾶττω* πολιτεύομαι, κατέροχομαι εἰς τὴν πολιτικὴν.—12 - 6 *καὶ παγκάλως...* καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι πολὺ ὠραία κάμνει καὶ ἐναντιοῦται, *εὗ ἴστε* παρενθ., *ἀπωλώλη* ἀ' προσ. ὑποστλ., ἐπίσης ἤδη, ὠφελήκη.—16 - 22 *λέγοντι* αἰτ., *οὐ γὰρ ἔστι (τις) ἀνθρώπων, ὅστις, διακωλύω* (ἢ διὰ ἐπιτ.) ἰσχυρῶς παρεμποδίζω, *ἐναντιούμενος· διακωλύων* ὑποθ., *ὕμιν τῷ* πλήθει (δήμῳ) ὑμῶν, *γνησίως* ὡς ἀρομόζει εἰς γνήσιον πολιτην, εὐσυνειδήτως, *τῶ ὄντι* γνησίως, *ιδιωτεύω* ζῶ ὡς ιδιώτης, *ἀλλὰ μὴ καὶ μὴ, δημοσιεύω* ἀναμειγνύομαι εἰς τὴν πολιτικὴν, *μέλλει* προτίθεται, *οφίζομαι* εἶμαι σῶος, *καὶ ὀλίγον χρόνον* ἢ ἐπίδοσις ἐπὶ τὸ ἔλασσον.

6 Ὑπῆρξε πανελλήνιος ἡ πίστις ὅτι οἱ θεοὶ ἀποκαλύπτουσι τὴν περὶ τῶν μελλόντων θέλησιν αὐτῶν διὰ σημείων, θυμάτων, οἰωνῶν, διοσημιῶν, συμβόλων (συναπαντημάτων) κλπ. Διὰ τὸν Σ. ἐχρησίμευεν εἰς τοῦτο τὸ *δαιμόνιον*, ὅπως τὸ ἀπεκάλει, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως, διότι αὕτη οὐ μόνον ἀποτρέπει ἀπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ προτρέπει εἰς τὸ ἀγαθόν· τὸ δαιμόνιον τοῦ Σ. ἦτο ἰσχυρόν τι ἐσωτερικὸν προαίσθημα, διαίσθησις τις, ἥτις δίκην ὀρμεμφύτου ἀπέτρεπε τὸν Σ. ἀπὸ παντός, ὅ,τι θὰ ἦτο κακὸν δι' αὐτόν. Τοιαῦται προαισθήσεις τοῦ μέλλοντος, διαισθήσεις, ἐκδηλοῦνται καὶ σήμερον εἰς τινὰς τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὸν Ξενοφῶντα τὸ δαιμόνιον καὶ προέτρεπε καὶ ἀπέτρεπε τὸν Σ., κατὰ δὲ τὸν Πλάτωνα μόνον ἀπέτρεπεν. Ἄλλ' ἡ ἀντίφασις τῶν δύο μαθητῶν τοῦ Σ. εἶναι μόνον φαινομενικὴ, διότι, ὅτε τὸ δαιμόνιον ἐσιώπα, προφανῶς προέτρεπε τὸν Σ. ἐπὶ τινὰ πρᾶξιν.—Ἀφ' οὗ ὁ Σ. δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον, διὰ τί ἀποφεύγει τὸ πολιτεύεσθαι; *Τί φρονεῖ περὶ τῆς δημοκρατίας;*

XX. 1 - 6 *τεκμήριον* ἀπόδειξις, *τούτων* τῶν ἄκριτ. λεχθέντων, ὅτι ὁ δημόσιος βίος εἶναι ἐπικίνδυνος, *ὑπεικάθοιμι* ἀόρ. τοῦ *ὑπέικειν* ὑποχωρεῖν, *οὐδ' ἂν ἐνὶ* ἐντονώτερον τοῦ *οὐδενὶ ἂν*, *δείσας* αἰτ. τοῦ *ὑπεικάθοιμι ἂν*, *μὴ ὑπέικων* εἰ μὴ ὑπέικοιμι, *φορτικὸς* ὀχληρὸς, *δικανικὸς* δικηγορικὸς, χρησιμοποιοῦμενος ἐν δικαστηρίῳ δι' ἐντύπωσιν.—6 - 19 *γὰρ;* *ἀρχή* ἀξίωμα, *βουλευώ* εἶμαι βουλευτής, *ἐβούλευσα* ἔγινα βουλευτής, *πρυτανεύω* ἔχω τὴν κυβερνήσιν τῆς πόλεως, ἰδ. Πραγμ., *κρίνω* δικάζω, *ἀναιρωσῶμαι* τοὺς νεκροὺς ἀποκομίζω τοὺς νεκροὺς ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης (ναυ-

μαχίας), *τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας* βραχυλ. τοὺς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἀπολομένους (ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιζῶντας ἐπὶ ναυαγίων) ἐκ τῆς ναυμαχίας (ἐκ τῆς θαλάσσης, ἐν ἣ ἔναυμάχησαν), *ἀθρόους* διὰ μιᾶς ψηφοφορίας ὅλους καὶ οὐχὶ χωριστὰ ἕκαστον, *ἔδοξεν ὑμῖν ἀνεγνωρίσατε ὑμεῖς, ἐναντία ἐψηφισάμην* (τοῖς ἄλλοις πρυτάνεσι) ἐμειοψήφησα, *οἱ ῥήτορες* οἱ πολιτικοί, *ἐνδείκνυμι* μηνύω, ἰδ. Πραγμ., *ἀπάγω* συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν παρανομοῦντα καὶ σύρω εἰς τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ δικαστήριον, ἰδ. Πραγμ., *κελευόντων καὶ βοώντων* ἐνδ., ἐν διὰ δυοῖν : διὰ τῆς βοῆς *κελευόντων*, τί κελευόντων ; *μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου* τασσόμενος μὲ τὸ μέρος τοῦ νόμου καὶ τοῦ δικαίου, *γίγνομαι μετὰ τινος* προσχωρῶ εἰς τὴν γνώμην τινός, *φοβηθέντα αἷτ.*, δεσμὸς φυλάκισις, δεσμοπήριον. — 19 - 25 *δημοκρατουμένης* χρον., *αὖ* πάλιν, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, *πέμπτον αὐτὸν* μετὰ τεσσάρων ἄλλων, *ἢ θόλος* περιφερὲς οἰκοδόμημα, ὅπου εἶχον τὸ ἀρχεῖον αὐτῶν καὶ εἰστιῶντο δημοσίᾳ δαπάνῃ οἱ πρυτάνεις, ἤδη ἀρχεῖον τῶν τριάκοντα, *ἀποθνήσκω* παθ., *οἷα δὴ* τοιαῦτα γὰρ δὴ, διότι τοιαύτας ὡς γνωστὸν διαταγὰς ἔδιδον..., *ἀναπίμπλημι τινά τινος* μολύνω ἕνα μὲ κάτι, *ἀναπίμπλημι αἰτιῶν* καθιστῶ συνένοχον. — 25 - 35 *ἐνδείκνυμαι* ; *αὖ* διὰ δευτέραν φορὰν, *οὐδ' ὅτιοῦν* οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον, ποσῶς, εἰς τὸ μέλει, *ἀγροικότερον* ὀλίγον τι ἀγροῖκον, χονδρόν, : θὰ ἔλεγα οὐδαμῶς, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε κίνδυνος ἀπὸ τὴν λέξιν αὐτὴν (*εἰπεῖν*) νὰ παρεξηγηθῶ ὡς ὀλίγον τι χονδρός, *τὸ πᾶν* παντελῶς, τὸ ἀντίθ. τοῦ *οὐδ' ὅτιοῦν*, *τούτου τὸ πᾶν μέλει* (μοι) περὶ τούτου ἀπολύτως ἐνδιαφέρομαι, *ἀδικον* τὸ ἀντικείμενον πρὸς τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους, *ἀνόσιον* (ἢ ἀσεβές) τὸ ἀντικείμενον εἰς τοὺς θεῖους νόμους, *γὰρ* διασαφεῖ τὴν θεμελιώδη ἠθικὴν ἀρχήν, ἣν ὁ Σ. ἐτήρει διὰ παντὸς τοῦ βίου, *ἢ ἀρχή* ἢ κυβέρνησις, ἢ ἀπολυταρχία, *ἐκπλήσσω* κλονίζω, πτωῶ, τρομάζω, *οὔσα* ἐνδ., *ἐργάσασθαι* (ὑποκ. μέ), *διὰ ταῦτα* τίνα ; *διὰ ταχέων* ταχέως, *τούτων* τῆς στάσεώς μου ταύτης ἀπέναντι τῶν τριάκοντα.

Σ ἐβούλευσα. Ἀπὸ τῆς νομοθεσίας τοῦ Κλεισθένης ἡ βουλή ἀποτελεῖτο ἐκ 500 βουλευτῶν, 50 ἕξ ἐκάστης τῶν 10 φυλῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ συνεδριάξῃ διαρκῶς, ἀντιπροσώπευεν αὐτὴν ἐπιτροπεία βουλευτῶν, ἢ κυβέρνησις τῆς πόλεως, ὧδε : Ἡ βουλή διηρεῖτο κατὰ φυλὰς εἰς 10 τμήματα, ὧν ἕκαστον περιελάμβανε 50 βουλευτὰς (μιᾶς φυλῆς)· ἐπίσης τὸ ἔτος, ἐκ 354 ἡμερῶν, διηρεῖτο εἰς 10 τμήματα, ὧν ἕκαστον περιελάμβανε

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

36 ἢ 35 ἡμέρας. Κατὰ σειράν ὀριζομένην διὰ κλήρου ἕκαστον τμήμα ἤρχε 35 ἡμέρας πλὴν τῶν 4 πρώτων, ὧν ἕκαστον ἤρχε 36 ἡμέρας. Οἱ 50 οὗτοι βουλευταὶ τοῦ ἄρχοντος τμήματος (τῆς κυβερνήσεως) ἐκαλοῦντο *πρυτάνεις*, ὁ χρόνος τῶν 36 ἢ 35 ἡμερῶν *πρυτανεία* καὶ ἡ φυλὴ *πρυτανεύουσα*. Τῶν 50 πρυτάνεων προΐστατο ἐπὶ ἓν ἡμερονύκτιον εἷς ἐξ αὐτῶν διὰ κλήρου ὀριζόμενος, ὁ *ἐπιστάτης* τῶν πρυτάνεων, ὅστις ἐκράτει τὴν σφραγίδα τοῦ κράτους καὶ τὰς κλεῖδας τῶν ἱερῶν, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ δημόσια χρήματα καὶ τὰ δημόσια ἔγγραφα, προήδρευε δὲ τῆς τεβουλῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς (ὁ πρόεδρος τῆς ἀθην. δημοκρατίας), δις δὲ ὁ αὐτὸς ἐντὸς τῆς αὐτῆς πρυτανείας δὲν ἠδύνατο νὰ ἄρξῃ. Φαίνεται ὅτι ὁ Σ. ἦτο ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πολυκρότου δίκης τῶν 10 στρατηγῶν τῶν ναυμαχησάντων ἐν Ἀργινούσαις, αἷτινες εἶναι τρία νησύδρια μεταξὺ Λέσβου καὶ Μ. Ἀσίας. Ἐκεῖ τῷ 406 π. Χ. ὁ Ἀθηναϊκὸς στόλος, οὗ ἠγοῦντο ὀκτώ ἐκ τῶν δέκα στρατηγῶν, κατεναυμάχησε τὸν στόλον τῶν Πελοποννησίων, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ στρατηγοὶ δὲν κατώρθωσαν διὰ σφοδρὰν τρικυμίαν νὰ σώσουν τοὺς ναυαγούς, εἰσῆχθησαν εἰς δίκην ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, καθ' ἣν ὁ μαινόμενος ὄχλος, ἐρεθιζόμενος ὑπὸ ἀσυνειδήτων δημαγωγῶν, ἐζήτηε νὰ δικάσῃ διὰ μιᾶς ψηφοφορίας φανερᾶς πάντας τοὺς στρατηγούς, οὐχὶ χωριστὰ ἕκαστον, ἐν ᾧ εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ Λυσίας, ἦτο καὶ αὐτὸς ναυαγός, παρ' ἐλπίδα σωθεῖς, καὶ ἄνευ τῆς νομίμου ἀπολογίας καὶ ὑπερασπίσεως. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Σ. ὡς ἐπιστάτης ἠρνήθη νὰ θέσῃ εἰς ψηφοφορίαν τὴν παράνομον πρότασιν, οἱ πρυτάνεις, εἰς οὓς ἔκαμεν ἐκκλησίαν ὁ δῆμος, ἀπεφάσισαν, μειοψηφήσαντος τοῦ Σ. παρὰ πάσας τὰς ἀπειλὰς τοῦ δήμου, νὰ θέσουν τὴν πρότασιν εἰς ψηφοφορίαν καὶ οἱ στρατηγοὶ κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον. Ἡ δίκη καλεῖται διὰ τὸ στοργγύλον τοῦ ἀριθμοῦ δίκη τῶν δέκα στρατηγῶν, ἐν ᾧ ἐκ τῶν δέκα δύο μὲν δὲν μετέσχον τῆς ναυμαχίας, δύο δὲ ἐκ τῶν μετασχόντων, προβλέποντες τὴν ἀναμένουσαν αὐτοὺς τύχην, δὲν κατέπλευσαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Δυστυχῶς, ἀφ' οὗ συνετελέσθη ἀνεπανορθώτως ὁ δικαστικὸς φόνος, ἀνεγνώρισαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτε πλέον εἶχε παρέλθει ὁ παροξυσμὸς τῶν παθῶν, ὅτι ὑπῆρξαν θύματα τῶν δημαγωγῶν καὶ ἡ θεία δίκη ἐπληξεν αὐτοὺς εὐθύς τὸ προσεχὲς ἔτος ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς.—15 *ἐνδειξίς* ἐκαλεῖτο ἡ μήνυσις τοῦ κατηγοροῦ πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἄρχοντα, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο τὸ μηνυόμενον ἔγ-

κλημα, δι' ἧς ἐκαλεῖτο ὁ ἄρχων νὰ συλλάβῃ καὶ φυλακίσῃ τὸν μη-
 νυόμενον ἢ καὶ νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον ἐπὶ ἐγγυήσει. Τὰ ἐγκλή-
 ματα, καθ' ὧν ἠσκειτο ἔνδειξις, ἦσαν εἰάν τις φυγὰς κατήρχετο
 οἴκαδε ἢ ἄτιμος ὧν ἐπεσκέπτετο τόπους ἢ ἤσκει πράξεις, ὧν ἢ
 ἐπίσκεψις καὶ ἢ ἄσκησις ἦτο ἀπηγορευμένη εἰς αὐτούς, π. χ. εἰάν
 μετεῖχε τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου, τῆς βουλῆς, τῶν δικαστηρίων
 ἢ ἄλλης ἀρχῆς, εἰάν ἐπεσκέπτετο τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ ἱερὰ κλπ.
 Καὶ κατὰ τῆς στάσεως τοῦ Σ. φαίνεται ὅτι ἐνεδείκνυτο ἢ ἔνδει-
 ξις. — **ἀπαγωγή** ἐκαλεῖτο ἡ νομικὴ προᾶξις, καθ' ἣν αὐτὸς ὁ
 κατήγορος συλλαμβάνων τὸν κατηγορούμενον ἀπῆγεν αὐτὸν πρὸς
 τοὺς ἀρμοδίους ἄρχοντας, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ὁποίων ὑπή-
 γετο τὸ διαπραχθὲν ἀδίκημα, ὡς τὸ πλεῖστον πρὸς τοὺς ἔνδεκα,
 οἵτινες, ἂν ὁ κατηγορούμενος ὁμολόγει τὸ ἀμάρτημα, ἐπέβαλ-
 λον εὐθὺς τὴν νόμιμον ποινὴν καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, ἄλλως ἐφυ-
 λάκιζον αὐτόν. Καὶ τῆς ἀπαγωγῆς καὶ τῆς ἐνδείξεως ἐγένετο χρῆ-
 σις ἐπὶ ὁμολογουμένων ἀδικημάτων, δὲν προηγεῖτο δὲ τῆς δια-
 δικασίας πρόσκλησις τοῦ κατηγορουμένου ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρ-
 χῆς, ἀλλ' οὗτος ἐφυλακίζετο μέχρι τῆς διαδικασίας, εἰάν δὲν προσ-
 ῆγε τρεῖς πολίτας ὡς ἐγγυητάς, ἀνήκοντας εἰς τὴν αὐτὴν πρὸς
 αὐτὸν φορολογικὴν τάξιν. — **20 ὀλιγαρχία ἐγένετο** τῷ 404,
 ἀφ' οὗ ἡ πόλις μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς πανωλεθρίαν τοῦ
 στόλου ἀποκλεισθεῖσα κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ὑπὸ τῶν Λα-
 κεδαιμονίων ἠναγκάσθη ἐκ τῆς πείνης νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν Λύ-
 σανδρον, στρατηγὸν τῶν Λακεδαιμονίων. Τότε κατέστη ἡ ὀλι-
 γαρχία τῶν τριάκοντα, οἵτινες ἦσαν ἐπιφανεῖς ὀλιγαρχικοὶ Ἀθη-
 ναῖοι, ἐκλεχθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου εὐθὺς μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς
 πόλεως αὐτοκράτορες πρὸς διοίκησιν τῆς πολιτείας. — **22 ἡ**
θόλος ἦτο κυκλοτερὲς οἰκοδόμημα, ὡς καὶ ἡ τῆς Ἐπιδαύρου καὶ
 τῶν Δελφῶν, ἔχον θολωτὴν ὀροφήν· ἐκαλεῖτο καὶ πρυτανεῖον,
 διότι ἐκεῖ εἶχον τὸ ἀρχεῖον αὐτῶν οἱ πρυτάνεις καὶ ἐσιτοῦντο
 δαπάνη τῆς πόλεως, ἐκεῖ δὲ ἦτο καὶ ἡ ἐστία τῆς πόλεως, ἐφ' ἧς
 ἔκαίετο τὸ ἄσβεστον πῦρ. Ἐκειτο παρὰ τὰς βορείους κλιτῦς τῆς
 Ἀκροπόλεως, τὰ ἑρείπια δ' αὐτῆς ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τὰς ἡδη
 τελουμένας ἀνασκαφάς. — **21 ὁ Δέων** ἦτο ἐπιφανὴς δημοκρατι-
 κός, χρηματίσας κατ' ἐπανάληψιν στρατηγός. Ὁ ἀδικος θάνατος
 αὐτοῦ συνεκίνησε πολὺ τὴν πόλιν. Εἰς τοῦτον προσέβησαν οἱ τριά-
 κοντα θέλοντες νὰ καθαρίσωσι τὴν Σαλαμίνα καὶ Ἐλευσίνα ἀπὸ
 ὑπόπτων διὰ τὰ δημοκρατικὰ των φρονήματα ἀνδρῶν, ἵνα μὴ
 χρησιμεύωσιν ὡς ἄστυα εἰς τοὺς ἀντιπάλους αὐτῶν. — **34 διὰ τα-**
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

χέων κατελύθη διαρκέσασα μόλις ὀκτῶ μῆνας.—*Ἡ αὐτὴ στάσις τοῦ Σ. καὶ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ καὶ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ τί μαρτυροῦσι ;*

XXI. 1 - 10 *διαγίγνομαι* διατελῶ ζῶν, παρατείνω τὴν ζωὴν μου, διαγενέσθαι ἂν ἢ ἀπόδ. τοῦ εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια καὶ ἐβοήθουν..., *πράττων* (αὐτά), *βοηθῶ τοῖς δικαίοις* συνηγορῶ ὑπὲρ τοῦ δικαίου, ὁ πληθ. διὰ τὰς πολλὰς περιπτώσεις ἐφαρμογῆς τοῦ δικαίου, *περὶ πλείστον ποιοῦμαι ;* τοῦτο τὸ βοηθεῖν τοῖς δικαίοις, ὥσπερ *χρηὶ ὅπως* ἔχομεν πάντες καθῆκον, *πολλοῦ γε δεῖ* (διαγενέσθαι με τοσάδε ἔτη) XVIII 16, *οὐδὲ γὰρ ἄλλος* (διεγένετο ἂν..., εἰ ἔπραττε τὰ δημόσια), ὁ οὐδὲ ἐπιδ.: οὐ μόνον ἐγώ, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλος τις, *εἴ ποῦ τι ἔπραξα* ἔὰν τυχὸν ἐπολιτεύθην εἰς μεμονωμένας ἐξαιρέσεις, *ξυγχωρῶ* ἐπιτρέπω, *ξυγχωρήσας*... ἐπεξ. τοῦ τοιοῦτος καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος, *οἱ διαβάλλοντες* ὁ ἔνεστ. τὸ ἐπιχειρούμενον.—**10 - 7** *πράττω τὰ ἑμαυτοῦ* ἐκπληρῶ τὸ καθῆκόν μου, τὴν θεῖαν ἀποστολήν μου, *φθονῶ* ἀπαγορεύω (ἐκ φθόνου), *ἐφθόνησα* (ἀκούειν ἑμοῦ λέγοντος), οὐδὲ 14 αἴρει τὴν ἀλήθειαν ἀμφοτέρων τῶν ἐφεξῆς προτάσεων τῶν συνδεομένων διὰ τοῦ μὲν - δέ, *λαμβάνων* ὑποθ., *παρέχω ἑμαυτὸν ἐρωτᾶν* ἐπιτρέπω νὰ με ἐρωτῶσι, *ὁμοίως* ἀδιακρίτως, *ἀκούειν* ἐκ τοῦ παρέχω ἐπιτρέπω : καὶ ἂν προτιμοῦν, ἀκούοντες τὰ ὅσα λέγω νὰ ἀποκρίνονται εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου.—**17 - 23** *ὑπέχω τὴν αἰτίαν* εἶμαι ὁ ὑπαίτιος, ὁ ὑπεύθυνος, ἐκ τούτου εἴτε *τις* *χρηστὸς γίγνεται*... αἴτιον, *τούτων* (ἀρσ.) διαιρ. τοῦ *τίς*, ἢ οὐδ. αἴτιον εἰς τὸ *ὑπέχοιμι ἂν τὴν αἰτίαν* καὶ τότε τὸ *εἴτε τις*... ἐπεξ. τοῦ *τούτων* προτιμοτέρα ἢ *α'* σύντ. ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ *ὦν* (ἀρσ.) γεν. διαιρ. εἰς τὸ *μηδενί*, ἢ ἀναφ. εἶναι αἰτιολ. : διότι εἰς οὐδένα ἐξ αὐτῶν..., *ὅ,τι μὴ* (ἔμαθον καὶ ἤκουσαν).

10 *ἐμούς μαθητὰς εἶναι* ὑπαινίσσεται τὸν Κριτίαν, τὸν κορυφαῖον τῶν τριάκοντα, πολυμαθέστατον μὲν ἄνδρα, ἀλλ' ἀπληστότατον καὶ κακουργότατον, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, ὅστις, ἀφ' οὗ παρέσυρε τὴν πόλιν εἰς τὴν παράφρονα ἐπὶ τὴν Σικελίαν στρατείαν, ἣτις ἀπέβη ὁ τάφος τοῦ μεγαλείου τῶν Ἀθηνῶν, εἶτα προδοικῶς προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἰς τοὺς Σπαρτιάτας ἐναντίον τῆς ἰδίας πατρίδος ! Τοὺς δύο τούτους ἄνδρας ἔφερον οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σ. ὡς τὰ ἄπτα δείγματα τῆς φθοροποιῦ διδασκαλίας του, διότι ἐφ' ἱκανὸν χρόνον εἶχον χρηματίσει μαθηταί του, ὡς ἐχαρακτηρίζοντο.—*Ὁ Σ. ὄφειλε νὰ πράττῃ τὰ πολιτικά ; Ποῖον ἦτο κωρίως τὸ ἔργον τοῦ Σ. ; Τίς κατηγορία ἐβάρυνε πολὺ κατ' αὐτοῦ ; Ὅθεν εἰς τίνα σημεῖα διέφερεν αὐτῶν ;*

XXII. 1 - 5 τί δὴ ποτε διὰ τί τάχα, ἀκηκόατε ἐν κ. X, ὅτι διότι, ἀπόκρισις εἰς τὸ τί δὴ ποτε, χαίρουσιν ἐξεταζομένοις τοῖς οἰομένοις... αἰσθάνονται χαρὰν διὰ τὸν ἔλεγχον ἐκείνων, οἱ ὅποιοι, ἢ δοτ. ἐξεταζομένοις ἐτέθη κατὰ τὸ χαίρουσιν, δεχόμενον δοτ. τοῦ αἰτίου, οὐχὶ κατὰ τὸ ἀκούοντες, ὅτε ἔδει νὰ ἔχωμεν ἐξεταζομένων, οὐκ ἀηδὲς (τὸ ἐξετάζειν) λιτ.—

5 - 9 τοῦτο τὸ ἐξετάζειν, ἀντικμ. τοῦ πράπειν, ὅπερ ὑποκ. τοῦ προστέτακται, ὡς ἐγὼ φημι ἐν ἀρχῇ τοῦ κ. XVII, *μαντεῖον* μαντεία, χρῆσμός, ἢ ἐκ + γεν. ὄργ., *θεία μοῖρα* ἢ θεία πρόνοια, τὸ θεῖον, *καὶ ἄλλη* ὡς ἡ διατάξασα τὸν Σ., καὶ ἄλλοτε, *καὶ δτιοῦν* ἢ ἐπίδ. ἐπὶ τὸ ἔλασσον.—

9 - 19 ταῦτα ταῦτα πάντα, ὅτι οἱ νέοι χαίρουσιν ἐν τῇ ἀναστροφῇ μου διὰ τὸν ἔλεγχον, ὃν διεξάγω, καὶ ὅτι ἐγὼ ἐνεργῶ κατὰ θεῖαν ἐντολήν, *εὐέλεγκτος* εὐαπόδεικτος, *εἰ διαφθείρω* ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι διαφθείρω, *τοὺς μὲν* τοὺς νεωτέρους, οἵτινες σήμερον ἀναστρέφονται τὸν Σ., *τοὺς δὲ* τοὺς παλαιότερους, ἥδη πρεσβυτέρους ὄντας, *χερῶν* ὑποκ. *κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι*—*μεμνησθαι καὶ τιμωρεῖσθαι*, *γενόμενοι* χρόν. εἰς τὸ ἔγνωσαν, *οὔσι* χρόν., *ἀναβαίνοντας*; *τιμωρεῖσθαι* τὸ ἐπιχειρούμενον, *εἰ δὲ μὴ* ἀνακόλουθον ἀντὶ εἴτε κατὰ τὸ προηγηθὲν εἴτε 12, *αὐτοὶ* οἱ κακὰς συμβουλάς λαβόντες, *τινὰς* ὑποκ. τῶν ἀπομφ. *μεμνησθαι* - *τιμωρεῖσθαι*, *οἱ προσήκοντες* οἱ συγγενεῖς, *πατέρας - ἀδελφούς - τοὺς προσήκοντας* ἐπέξ. τοῦ *τινὰς*, *μεμνησθαι* (τοῦ κακοῦ) μνησικακεῖν.—

19 - 30 πάντως ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅπωςδήποτε, *ἡλικιώτης* συνομηλιξ, *δημότης* συνδημότης, *Σφήτιος* ὁ δῆμος ὁ Σφήτιός, *Κηφισιεύς* ὁ ἐκ Κηφισίας, *τοίνυν* μεταβατικὸς δέ, ἄλλοι *τοίνυν* εἶτι δέ, ἀπὸ τῶν πατέρων μεταβαίνει εἰς τοὺς ἀδελφούς, *οὗτοι* ἀπ' ἐδῶ, *ἐν ταύτῃ τῇ διατριβῇ* ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος, ἐν τῇ μετ' ἐμοῦ ἀναστροφῇ, *Θεοζοτίδης* ἐκ τοῦ Θεοσδοτίδης, προβλ. Ἀθήναςδε Ἀθήναζε, *ἐκεῖνος* ὁ Θεόδοτος, περὶ ἀποθανόντος, ὡς εὐρισκομένου μακρὰν, *καταδέομαι* θερμῶς παρακαλῶ, πιέζω διὰ παρακλήσεων, *καταδεηθείη* ἂν αὐτοῦ (Νικοστράτου) (*μὴ μου καταμαρτυρεῖν*), *ὅδε* ἰδού, ἀπ' ἐδῶ.—

31 - 5 *παρασχέσθαι* ὑποκ. *Μέλητον*, *μάρτυρα* κτηγρ. τοῦ ἀντικμ. *τινά*, *μάλιστα* πρωτίτως, εἰς τὸ ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ, *επελάθετο* τότε τότε; *παραχωρῶ* (τοῦ ὕδατος) παρέχω τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον ἐκ τοῦ ἰδικοῦ μου, ἐπιτρέπω.—

35 - 43 *πᾶν τούναντιον* προεξ. παρὰθ.: ὅπως ἀντιθέτως πρὸς τοῦτο, *τούτου* τοῦ παρασχέσθαι μάρτυρας καταμαρτυροῦντας, *τῷ διαφθείροντι* - *τῷ*

εργαζομένω ασύνδ., *ὡς φασι* (διαφθείρειν με, κατὰ ἐργάζεσθαι...), γὰρ αἰτιολ. τὸ συμπέρασμα τὸ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Σ., ὅπερ πάντες ἀντιλαμβάνομεθα, : ὅθεν ψεύδονται οἱ κατήγοροι ἀναισχύντως· διότι..., *ἔχω λόγον* ἔχω δικαιολογίαν, δικαιολογοῦμαι (διότι κατηγοροῦντες τὸν Σ. ὡς διαφθορέα θὰ ἐνεφανίζοντο συγχρόνως καὶ αὐτοὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὡς διεφθαρμένοι), *βοηθοῦντες* 38 αἴτ., *ἀλλ' ἢ* V 13, *τὸν ὀρθὸν καὶ δίκαιον* τὴν φωνὴν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, *ὅτι...* ἐπεξ., *ξύννοια* ;

20 Κρίτων εὐπορος Ἀθηναῖος, φανατικὸς μαθητὴς τοῦ Σ., ἀλλὰ περιορισμένου νοῦ, αὐτὸς μάλιστα συντηρῶν τὴν οἰκογένειαν τοῦ φιλοσόφου.—**22** Ὁ Σφητιδὸς ἦτο δῆμος τῆς Ἀττικῆς πρὸς Α τοῦ Ὑμητιοῦ.—**Ὁ Αἰσχίνης**, ὅστις ἀπεκαλεῖτο ὁ Σωκρατικός, εἶχε γράψει διαλόγους Σωκρατικούς, ὅπως ὁ Πλάτων, πάντας ἀπολεσθέντας.—**30 Ἀπολλόδωρος** φανατικὸς μαθητὴς καὶ θαυμαστὴς τοῦ Σ., ἀλλὰ καὶ αὐτὸς περιορισμένου νοῦ.—**33 ἐγὼ παραχωρῶ** διακοπὴ τοῦ ὁμιλοῦντος ἐν δικαστηρίῳ δὲν ἐπετρέπετο, ἐκτὸς ἐὰν αὐτὸς ὁ ὁμιλῶν ἐπέτρεπε τοῦτο· πρβλ. περὶ τοῦ ὕδατος εἰσαγ. σ. 20.—*Διὰ τί ἦτο πιθανὸν αὐτοὶ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ Σ. νὰ μὴ καταμαρτυρήσωσιν αὐτοῦ ; Πῶς φαίνεται τὸ ἐπιχείρημα τῆς στάσεως τῶν συγγενῶν αὐτῶν κατὰ τὴν δίκην ; Πῶς λέγεται ὁ ὅλος συλλογισμὸς, δι' οὗ ὁ Σ. ἀποδεικνύει ὅτι δὲν διέφθειρε τοὺς νέους ; Ἡ παρουσία τοῦ Πλάτωνος ἐν τῇ δίκῃ τίνα σημασίαν ἔχει διὰ τὴν ἀπολογία τοῦ Σ. ;*

XXIII. 1 - 12 εἶεν δὴ διὰ τούτου διακόπιων τὴν ἀπολογία μεταβαίνει εἰς νέον τι : ἀρκετὰ πλεον, *τοιαῦτα* ἐπιχειρήματα δηλ. ἀπαδεικνύοντα τὴν ἀλήθειαν, *ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ* ἐνθυμηθεὶς τί ἄλλοτε ἔκαμεν ὁ ἴδιος, *εἰ ὁ μὲν...* αἴτ. εἰς τὸ ἀγανακτήσειεν ἄν, *ὁ μὲν* αὐτὸς μὲν, ἀναφερόμενον εἰς τὸ τίς, ἢ ἀντίθ. *ἐγὼ δέ, ἀγωνίζεται ἀγῶνα ἐλάττω τουτου'* δικάζεται διὰ πράγματα ὀλιγότερον σοβαρὰ ἀφ' ὅ,τι ἐγὼ, διεξάγει δίκην μικροτέρας σημασίας, ἢ μτχ. ἐνδ., *ἐδεήθη* (τῶν δικαστῶν), *ἀναβιβάζομαι* II 27, *ἐλεοῦμαι* τυγχάνω οἴκτου, *ἄρα* φυσικά, διότι ἡ στάσις τοῦ Σ. εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς ἀρχάς του, *καὶ ταῦτα* XIV 34 καὶ μάλιστα, *κινδυνεύων* ἐνδ., *ὡς ἂν δόξαιμι* (κινδυνεύειν τὸν ἔσχατον κίνδυνον) ὅπως εἶναι δυνατὸν νὰ νομίσουν, *ἐννοῶ* ἔχω κατὰ νοῦν, ὑπ' ὄψει μου, ἢ μτχ. ὑποθ. *εἰ ἐννοήσειε, αὐθαδῶς* (αὐθάδης ὁ ἀρέσκων ἑαυτῷ) *ἔχω πρὸς τινα* ἀπὸ ἐγωισμὸν τηρῶ ὑπεροπτικὴν στάσιν πρὸς τινα, φέρομαι δυσμενῶς ὡς θιγόμενος εἰς τὸν ἐγωισμόν, *αὐθαδέστερον* ὀλίγον αὐθαδῶς,

αὐτοῖς τούτοις οὐ. ἀναφερόμενον εἰς τὸ ταῦτα (ἐννοήσας): ἀκριβῶς διὰ τὴν στάσιν μου αὐτὴν, *τίθεμαι ψῆφον* ψηφίζω, μετ' ὀργῆς μετὰ πάθους.—12 - 20 δὴ λοιπόν, οὕτως αὐθαδέστερον, ἀξιῶ πιστεύω, παραδέχομαι, μὲν (ἄνευ δὲ) τοῦλάχιστον, γὰρ αἰτιολ. τὴν ἀμφιβολίαν τὴν ἐν τῷ εἰ δὴ... (ἀμφιβάλλω· διότι δὲν τὸ πιστεύω), εἰ δ' οὖν (οὕτως ἔχει) ἀλλ' ἐὰν τέλος πάντων ἔχει τοιαύτας διαθέσεις, ἐπαναλαμβάν. τὸ εἰ δὴ οὕτως ἔχει, λέγειν ἄν, ἐπιεικῆς ὁ ὅπως πρέπει, ὁ φρόνιμος, λέγων εἰ λέγοιμι, ὅτι εἰσάγει εὐθὺν λόγον, ὦ ἄριστε XII 11, εἰσὶ μὲν· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτῶν..., πού νομίζω, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, λιτ. περὶ βεβαίου πράγματος, καὶ οἰκεῖοι ὑπερβατὸν ἀντὶ καὶ ἐμοὶ οἰκεῖοι, γὰρ αἰτιολ. τὸ εἰσὶ καὶ ἐμοὶ οἰκεῖοι, αὐτὸ τοῦτο τὸ τοῦ Ὀμήρου (ἔστι, ξυμβαίνει μοι) προσεξ. παρὰθ. : ὅπως ἀκριβῶς λέγει ὁ Ὀμηρος, οὐδ' ἐγὼ ὅπως οὐδὲ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, πέφυκα ἔχω φυτρώσει, γεννηθῆ, πέτρα βράχος, μειράκιον; ἀποψηφίζομαι;—21 - 8 τί διὰ τί, αὐθαδίζομαι φέρομαι ὑπεροπτικά, εἶμαι ἐγωιστής, ἀτιμάζω περιφρονῶ, ὁ ἔνεστ. τὸ ἐπιχειρούμενον, οὐκ... ἀτιμάζων (οὐδὲν ποιήσω τούτων), ἄλλος λόγος (ἔστι) ὡς παρ' ἡμῖν : εἶναι ἄλλος λόγος, ἄλλο ζήτημα, ἄσχετον πρὸς τὸ παρόν, δ' οὖν; οὐ καλὸν εἶναι καὶ ἐμοὶ... ὅτι δὲν περιποιεῖ τιμὴν οὔτε εἰς ἐμέ..., πρὸς δόξαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπόληψίν μας, ὄντα-ἔχοντα αἰτ., τηλικόσδε; τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ τοῦ σοφοῦ, ψεῦδος ἀντὶ ψευδές· ἢ ἀντίθ. εἰς τὸ αὐθαδιζόμενος ἀκολουθεῖ ἀνακολούθως ἀλλ' οὐ μοι δοκεῖ..., διότι ἔδει νὰ ἀκολουθῆ μτχ. : οὐκ αὐθαδιζόμενος, ἀλλ' οἰόμενος πρὸς [δόξαν..., ἀλλ' οὖν ἀλλὰ τέλος πάντων, ἀλλ' ὅπωςδήποτε καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, δεδομένον ἐστὶν εἶναι δόγμα, ἔχει παγιωθῆ ἢ γνώμη, διαφέρω ὑπερέχω, οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι τὸ πολὺ κοινόν, τινὲ δοτ. τοῦ ποσοῦ : ὀλίγον τι.—28 - 39 οἱ δοκοῦντες ὑμῶν ἐκεῖνοι ἐξ ὑμῶν, περὶ τῶν ὁποίων κρατεῖ ἢ γνώμη, τοιοῦτοι δεόμενοι καὶ ἱκετεύοντες τοὺς δικαστάς, ἵνα ἐλεηθῶσι, αἰσχρὸν αἶσχος, ἐντροπὴ δι' ὅλους μας, οἴουσπερ τοιοῦτους ἀκριβῶς, κτγρ., εἶναι τι μέγα τι, ἐργάζομαι θαυμάσια τηρῶ παράδοξον στάσιν, δοκοῦντας-ἐργαζομένους ἐπεξ. τοῦ οἴουσπερ, ἀλλ' ἢ κυρία ἔννοια ἐν τῇ β' μτχ., ἐν ᾧ ἢ α' εἶναι κατ' ἔννοιαν ἐνδ. εἰς τὴν β', κρίνομαι δικάζομαι, ὅταν κρίνονται μόνον εἰς τὸ θαυμάσια ἐργαζομένους, ὡς (οἰομένους) τὸ ὡς παριστᾷ τὴν αἰτιολ. ὑποκειμενικὴν, ὡς οἰομένους πλεον., ὡς οἰομένους πείσεσθαι (τοῦ πάσχειν) ἀντὶ ὡς πεισομένους δεινόν τι διότι νομίζον ὅτι θὰ πάθουν κάτι πολὺ

φοβερὸν, ἀποθανοῦνται παθ., ὡς ἀθανάτων ἔσομένων ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ γίνουν ἀθάνατοι, γεν. ἀπόλ. μετ' αἰτιατικὴν ὡς οἰομένους πρὸς δῆλωσιν μείζονος αὐτοτελείας τῆς μτχ. καὶ ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας αὐτῆς, οἱ οὔτοι λοιπόν, *περιάπτω αἰσχύνῃ τῇ πόλει* προσάπτω..., καταισχύνω, ὥστ' ἂν ὑπολαβεῖν φυσικὸν ἐπακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρ. προτ. πράξεως, : ὥστ' ἂν τις ὑπολάβοι, καὶ τῶν ξένων ἐπίδ., οἱ διαφέροντες εἰς ἀρετὴν οἱ βαρύνοντες εἰς ἀξίαν, ὅπερ ἐπαναλαμβάνεται διὰ τοῦ οὔτοι, Ἐθνηαίων διαίρ., προκρίνω προτιμῶ, ἐκλέγω κατὰ προτίμησιν, ἀρχαὶ τὰ ἀξιώματα, ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐν τῇ ἀπονομῇ τῶν ἀξιωμάτων, τιμαὶ τιμητικαὶ διακρίσεις.— 39 - 45 γὰρ λοιπόν, καὶ ὅτι οὖν εἶμι ἔχω ἀξίαν ἔστω καὶ μικράν, ἢ ἐπίδ. ἐπὶ τὸ ἔλασσον, ταῦτα τὸ δεῖσθαι καὶ ἰκετεύειν, ἀλλὰ (χορή), ἐνδείκνυμαι; εἰσάγω τὰ ἔλεεινὰ ταῦτα δράματα εἰσάγω (ἀπὸ τοῦ θεάτρου εἰς τὸ δικαστήριον) τὰς δραματικὰς ταύτας σκηναὶς τὰς κινούσας τὸν ἔλεον, καὶ (ποιοῦντος) καὶ οὔτω, καὶ μὲ αὐτό, ἡσυχίαν ἄγω εἶμαι ἡρεμος καὶ ἀτάραχος, τηρῶ ἡρεμον ἀξιοπρέπειαν.

5 ἐδεήθη καὶ ἰκέτευσε... Τῆς συνηθείας ταύτης καὶ σήμερον ἔτι γίνεται ἐν μέρει χρῆσις. — 16 τὸ τοῦ Ὀμήρου... Ἡ Πηνελόπη ἐν Ὀμ. τ 162 - 3 ἐρωτᾷ τὸν ὑποϊθέμενον ὡς ἐπαίτην σύζυγόν της : εἰπέ τεδὸν γένος, ὀπλόθεν ἔσοι. Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἔσοι παλαιφάτου οὐδ' ἀπὸ πέτρης, ἐκεῖθεν δὲ ὁ Σ. χρησιμοποιοεῖ τὴν φράσιν παρηλλαγμένην. Κατὰ τὰς παλαιότητας μυθικὰς παραδόσεις ἐπιστεῦτο ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐπλάσθησαν ἐκ δένδρων καὶ λίθων· κατὰ τὸν γνωστὸν ἑλλ. μῦθον μετὰ τὸν ἀφανισμόν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ ὁ Δευκαλίων καὶ ἡ Πύρρα, οἱ μόνοι ἐξ αὐτοῦ διασωθέντες, ἔρριπτον ὀπισθέντων λίθους (λάσας) καὶ οἱ μὲν λίθοι τοῦ Δευκαλίωνος ἐγένοντο ἄνδρες, οἱ δὲ τῆς Πύρρας γυναῖκες (ἐντεῦθεν οἱ λαοί!) — 19 Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Σ. ἐκαλεῖτο Λαμπροκλῆς, οἱ ἄλλοι ἦσαν ὁ Σωφρονίσκος, ὁμώνυμος τοῦ πάππου, καὶ ὁ Μενέξενος. — 43 Τραγικὸν ποιηταὶ καὶ ὑποκριταὶ κατέφευγον εἰς ποικίλα μέσα, ἵνα προκαλέσουν ἐν τῷ θεάτρῳ ἰσχυρὰς συγκινήσεις τῶν θεατῶν. Οὕτως ὁ διάσημος ὑποκριτὴς Πῶλος, ὑποκρινόμενος τὴν Ἡλέκτραν τοῦ Σοφοκλέους ἐν τῇ ὁμωνύμῳ τραγωδίᾳ, ὅτε ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὴν κάλπιν, ἐν τῇ ὁποίᾳ περιείχοντο δῆθεν τὰ ὄσπ'α τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ Ὀρέστου, συνέτριψεν ὀλόκληρον τὸ θέατρον διὰ τῶν ἀληθινῶν του θρήνων, διότι ἐντὸς τῆς κάλπιδος εἶχε θέσει τὰ ὄσπ'α τοῦ μονογενοῦς του υἱοῦ, ἄρτι ἀποθανόντος.— Διὰ τίνα

κυρίως λόγον ὁ Σ. δὲν προσφεύγει εἰς θρόνους πρὸ τῶν δικαστῶν καὶ ἰκεσίας τῶν οἰκείων ; Τίνα στάσιν τηρεῖ ἀπέναντι τῶν δικαστῶν ;

XXIV. 1-9 δόξα XXIII 24, χωρὶς τῆς δόξης καὶ ἂν δὲν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ ζήτημα τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς πόλεως, δεῖσθαι ὑποκ. τὸν φεύγοντα, ἀποφεύγω ἀπαλλάσσομαι, ἀφωοῦμαι, οὐδὲ (δεόμενον) ἢ ἄρνησις ἐπαναλαμβάνεται, ἡμεῖς : καί, δεόμενον τίς μτχ. ; διδάσκω ; διδάσκειν καὶ πείθειν διδάσκοντα πείθειν, κἀθηται ἐπὶ τῆς ἕδρας του, ἐπὶ τούτω τελ. αἷτ., καταχαρίζομαι τὰ δίκαια ἀπονέμω χαριστικῶς τὴν δικαιοσύνην, ἢ κατα· δηλοῖ ἀσυνείδητον κατάχρησιν τῆς χάριτος, ἡμᾶς ὑποκ. τοῦ ἐθίζειν μτβτ., ἐθίζεσθαι (ἐπιπορκεῖν), οὐδέτεροι οὔτε ἢ τάξις τῶν δικαστῶν οὔτε ἢ τάξις τῶν κατηγορουμένων.— 9 - 20 ἀξιώ ἔχω τὴν ἀξίωσιν, δεῖν πλεονάζει, μήτε καλὰ μήτε δίκαια, ἄλλως τε καὶ καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλὰ μάλιστα καί, πρὸς αἰτιολ. μτχ., μέντοι ἀληθῶς, φεύγω ; ἀσεβείας αἷτ., σαφῶς ὀφθαλμοφανῶς, προφανῶς, εἰ πείθοιμι ὑμᾶς (καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια), βιάζομαι τινα ἀσκῶ πίεσιν, παραβιάζω τὴν συνείδησίν του, τῷ δεῖσθαι ταῖς δεήσεσι, δεόμενον 3, ὁμωμοκότης ἐνδ., ἂν δὲς, ἀτεχνῶς εἰς τὸ κατηγοροῖν ἂν ἑμαυτοῦ, πολλοῦ δέω οὕτως ἔχειν (μὴ νομίζειν θεοῦς) εἶμαι πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶμαι ἄθεος, ἐπιτρέπω ἀναθέτω τὸν ἑαυτόν μου, εἶμαι εἰς τὴν διάθεσίν τινος, κοῖναι ὄπη νὰ ἐκδώσῃ τοιαύτην ἀπόφασιν, ἦτις...

8.. Ὁ ἠλιαστικὸς ὄρκος ἦτο τοιοῦτός τις : Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων, περὶ ὧν δ' ἂν νόμοι μὴ ᾧσι, γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ καὶ οὔτε χάριτος ἔνεκ' οὐτ' ἐχθρας. Καὶ ψηφιοῦμαι περὶ αὐτῶν, ὧν ἂν ἢ δίωξις ἦ. Καὶ ἀκροάσομαι τῶν τε κατηγορούντων καὶ τῶν ἀπολογουμένων ὁμοίως ἀμφοῖν. Ὀμνυμι ταῦτα νῆ τὸν Δία, νῆ τὸν Ἀπόλλω, νῆ τὴν Δήμητρα, καὶ εἴη μὲν μοι εὐορκοῦντι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ, ἐπιπορκοῦντι δ' ἐξώλεια αὐτῶν τε καὶ γένει.— Διὰ πόσους καὶ τίνας λόγους πρέπει νὰ ποκλείωνται ἀπὸ τῶν δικαστηρίων αἱ ἰκεσῖαι ; Τίνα στάσιν τηρεῖ καὶ ἐνταῦθα ὁ Σ. ἀπέναντι τῶν δικαστῶν ; Τίνα σημασίαν ἔχουν οἱ 4 τελευταῖοι στίχοι τοῦ κ. ;

XXV. 1-8 ξυμβάλλομαι συντελῶ, τὸ μὴ ἀγανακτεῖν προετάχθη ὡς αἷτ. τῆς ἀναφορᾶς : ὡς πρὸς τὸ ὅτι δὲν δυσφορῶ, δὲν διαμαρτύρομαι, ἡμεῖς : εἰς τὸ νὰ μὴ δυσφορῶ συντελοῦν..., ὅτι μου κατεψηφίσθη ἐπὶ τοῦ κοπιεῖσθαι ἐκ τῆς ἀναφορᾶς καὶ

(δτι) οὐκ ἀνέλπιστον συνδέεται πρὸς τὸ ἄλλα τε πολλά, μεθ' οὗ εἶναι ὑποκ. τοῦ ξυμβάλλεται, ἀλλὰ θαυμάζω ἢ ἀντίθ. εἰς τὸ μὲν 1 καὶ εἰς τὸ οὐκ ἀνέλπιστον, τὸν γεγονότα ἀριθμὸν τὸν ὀλικὸν ἀριθμὸν, ἐκατέρων καὶ τῶν καταδικαστικῶν καὶ τῶν ἀθρωτικῶν, οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσσεσθαι (τὸν ἀριθμὸν ἐκατέρων τῶν ψήφων) ὅτι θὰ παρουσιάσῃ τόσον μικρὰν διαφορὰν, παρὰ πολὺ μεγάλην διαφορὰν, εἰ μετέπεσον (καθ' ἡμᾶς :) ἂν ἐπιπτον ἀπὸ τὴν καταδικαστικὴν κάλπην εἰς τὴν ἀθρωτικὴν, ἔαν ἀντὶ καταδικαστικῶν ἐδίδοντο ἀθρωτικά.—
8 - 12 μὲν οὖν ὄντως, πράγματι, ἀποφεύγω **M.** ἀπαλλάττομαι τοῦ **M.**, γλυτώνω ἀπὸ τόν, ἀνέβη - κατηγορήσοντες προβλ. τὴν ποικιλίαν τοῦ ἀριθμοῦ, ὀφλισκάνω χιλίας (δραχμάς) καταδικάζομαι εἰς πρόστιμον χιλίων δραχ., μεταλαμβάνω λαμβάνω εἰς τὸ μερίδιόν μου, συγκεντρώνω, ἢ μτχ. αἰτιολ.

5 τὸν γεγονότα ἀριθμὸν. Κατ' ἀρχαίαν μαρτυρίαν αἱ καταδικαστικαὶ ψῆφοι ἦσαν 281 ἀπέναντι 220 ἀθρωτικῶν· ὅθεν ἔαν 31 ψῆφοι καταδικαστικαὶ μετέπιπτον εἰς ἀθρωτικάς, ὁ **Σ.** θὰ ἠθροῦτο· διὰ τὸ στρογγύλον ὅμως τοῦ ἀριθμοῦ ὁ **Σ.** ἀριθμεῖ 30. Τὴν συνεργασίαν τοῦ Μελήτου μετὰ τοῦ Ἀνύτου καὶ Λύκωνος ἐκλαμβάνει ὁ **Σ.** ὡς ἑταιρείαν, τῆς ὁποίας τὸ καθαρὸν κέρδος εἶναι 281 ψῆφοι αἱ καταδικαστικαί, ἔξ ὧν ἀναλογοῦσι δι' ἕκαστον τῶν συνεταίρων περὶ τὰς 93 ἢ 94 ψήφους· ὅθεν ἔαν ὁ Μέλητος διεξῆγε μόνος τὴν κατηγορίαν, θὰ συνεκέντρωνε μόνον τὸ ἰδικόν του μερίδιον, τὰς 93 ἢ 94 ψήφους, κατὰ δὲ τὸν νόμον ὁ κατήγορος ὁ μὴ λαβὼν τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν ψήφων ἦτοι 100 (τὸ ἡλιαστικὸν δικαστήριον ἀπετελεῖτο ἐκ 501 δικαστῶν) κατεδικάζετο εἰς πρόστιμον 1000 δραχ. καὶ εἰς μερικὴν ἀτιμίαν, εἰς τὴν στέρησιν δηλ. τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπιδίδη ἐφεξῆς ὁμοίας φύσεως μηνύσεις, διότι ὁ νομοθέτης ἠθέλε νὰπαλλάξῃ τὰ δικαστήρια ἀπὸ συκοφαντικῶν ἢ ἐπιπολαίων μηνύσεων.—
 Κατὰ τὸν **Σ.** ἡ νίκη τοῦ **M.** τί ἀποτελεῖ πράγματι δι' αὐτὸν τοῦτον τὸν **M.** ;

XXVI.—**1 - 30** δ' οὖν ; τιμῶ τινί τινος λέγεται περὶ τῶν δικαστῶν, οἵτινες ὀρίζουν τὴν ποινήν, ἔνθα ἡ μὲν δοτ. σημ. τὸ πρόσωπον, δι' ὃ ὀρίζεται ἡ ποινή, ἡ δὲ γεν. εἶναι τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος, ὀρίζουσα τὴν ἐπιβαλλομένην ποινήν, τιμῶμαι τινί τινος λέγεται περὶ τοῦ κατηγοροῦ, ὅστις προτείνει μίαν ποινήν διὰ τὸν κατηγορούμενον, ὁ δὲ κατηγορούμενος (ἀντι)τιμᾶται (ἐαυτῷ) τινος, ἡ ποινή ἐκαλεῖτο τίμημα, εἶεν ; ὕμῖν ἠθ. διὰ νὰ εὐρεθῶ ἐν ἀρμονίᾳ (ὀρίζων ποινήν σύμφωνον) πρὸς τὸ
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἠθικὸν ὑμῶν συναίσθημα, ἢ δῆλον ὅτι (ἀντιτιμήσομαι) τῆς ἀξίας (ποινῆς, δίκης), τῆς ὁποίας εἶμαι ἄξιος, τῆς ἐπαξίας ποινῆς, πά-
 σχω καταδικάζομαι εἰς σωματικὴν ποινήν, ἀποτίνω, ἀποτείσω,
 ἀπέτεισα, πληρώνω πρόστιμον, ὅ,τι μαθῶν ἀντὶ ὅτι τί μαθῶν
 διότι τί μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν, τί μοῦ κατέβη καί, ἢ μαθῶν=
 παθῶν κατὰ τὸ μάθος πάθει (παρ' ἡμῖν ὁ παθὸς μαθός), : τί
 ἔπαθα καί, δὲν γνωρίζω τί ἔπαθα καί, ἐν τῷ βίῳ εἰς τὸ οὐχ
 ἡσυχίαν ἤγον, ἀλλ'...ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἦα, ὧνπερ οἱ πολλοὶ
 (ἐπιμελοῦνται), οἰκονομία ἢ διαχείρισις τῆς οἰκιακῆς περιουσίας,
 συμφερόντων, δημηγορίαι πολιτικοὶ λόγοι, δημαγωγίαι, δημο-
 κοπίαι, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν ὡς ἐὰν αἱ δημηγορίαι ἦσαν ἀρ-
 χαί· διὰ τοῦτο τὸ ἀρχῶν ληπτέον ὡς ἔπεξ. τοῦ τῶν ἄλλων : καὶ
 πρὸς τούτοις τῶν ἀξιωμάτων, ὑπαλληλικῶν θέσεων, ξυνωμοσία·
 πολιτικὸς σύλλογος, στάσις πολιτικὸν κόμμα ἢ ἀνατροπικὴ μη-
 χανογραφία, ἠγησάμενος αἱτ. εἰς τὸ ἀμελήσας, ἐπιεικῆς εὐσυν-
 είδητος, ἀξιοπρεπῆς, ἔρχομαι εἰς ταῦτα τρέπομαι εἰς χρηματι-
 σμόν..., ἐνταῦθα εἰς ταῦτα, οἷ εἰς ἅ, ἐλθῶν εἰ ἦλθον, ὄφελός·
 εἰμι ὄφελῶ, ἦα δὲ ἐπὶ τὸ εὐεργετεῖν, ἐνταῦθα ἐπαναλαμβ· τὸ
 ἐπὶ τὸ εὐεργετεῖν, ὡς ἐγὼ φημι εἰς τὸ εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην
 εὐεργεσίαν, ἐπιχειρῶν τροπ., μηδενὸς τῶν ἑαυτοῦ; ἐπιμελοῦ-
 μαι ἑμαυτοῦ μεριμνῶ περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς βελτιώ-
 σεώς μου, ἐπεξηγούμενον διὰ τῆς πλ. ἐρ. ὅπως..., βέλτιστος;
 φρονιμώτατος σοφώτατος, μήτε τῶν τῆς πόλεως (ἐπιμελεῖ-
 σθαι), πρὶν (ἐπιμεληθεῖν) αὐτῆς τῆς πόλεως, αὐτῶν τῶν πολι-
 τῶν, ὧν αἱτ. — 31 - 8 ἀγαθόν τι (ἀντιτιμήσομαι 2 ἢ ἀξίός
 εἰμι παθεῖν 3), τιμᾶσθαι (τινὰ ἢ ἐμέ, ἑαυτῶ ἢ ἑμαντῶ); κατὰ
 τὴν ἀξίαν ὅπως ἀξίζει, ὅσον ἀξίζουν αἱ ὑπηρεσίαι μου, καὶ ταῦ-
 τά γε καὶ μάλιστα XIV 34, πρέπει ἀρμόζει, ἄγω σχολὴν δὲν
 ἀπασχολοῦμαι, εὐκαιρῶ, ἐπὶ τῇ ὑμετέρῃ (ὑμῶν, γεν. ἀντικμ.)
 παρακελεύσει σκοπόν : διὰ νὰ ἔχω τὸν καιρὸν νὰ προτρέπω
 ὑμᾶς εἰς τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἔσθ' ὅ,τι μᾶλλον πρέπει οὕτως ὡς
 συγχώνευσις δύο προτ. : γ') οὐκ ἔσθ' ὅ,τι μᾶλλον πρέπει ἢ καὶ 2)
 οὐκ ἔσθ' ὅ,τι πρέπει οὕτως (τόσον) ὡς (ὅσον), σιτοῦμαι τρέφο-
 μαι, πρυτανεῖον ἢ θόλος, πολὺ γε μᾶλλον (τὸν τοιοῦτον) ἢ;
 ἵππῳ ἐνὶ ἵππῳ, κέλητι (τῶν ἵπποδρομιῶν); ξυνωρὶς ἄρμα συρό-
 μενον ὑπὸ δύο ἵππων, ζευγος τρίππον ἢ τέθριππον ἄρμα,
 Ὀλυμπίαςιν ἐν Ὀλυμπίᾳ, Ὀλύμπια οἱ πανελλήνιοι ἀγῶνες. —
 38 - 42 τῆς ἀξίας; κατὰ τὸ δίκαιον εἰς τὸ τῆς ἀξίας.

σμώτηριον καὶ τοῦ θανάτου.—19 *στάσεων* ἐν Ἀθήναις ἀνέκαθεν ὑφίσταντο *ἐταιρεῖαι* ἤτοι πολιτικοὶ σύλλογοι ὠργανωμένοι, οἱ ὅποιοι ὠργιάζον πρὸς κατάληψιν τῆς ἐξουσίας καὶ μάλιστα κατὰ τὴν γ' περίοδον τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου· εἰς τὰς ἑταιρείας ὠφείλετο ἡ ὀλιγαρχία τῶν 400 τοῦ 411 π. Χ., ἡ παλιν-όρθωσις τῆς δημοκρατίας μετὰ τετράμηνον, ἡ κατάλυσις αὐτῆς καὶ ἡ κατάστασις τῶν τριάκοντα. Μηχανορραφαί, συνωμοσίαι, πολιτικοὶ φόνοι, πολιτικαὶ ἀνατροπαὶ ἀπέβησαν τότε συνήθη φαινόμενα τοῦ βίου τῆς πόλεως.—37 *ἵππων* Αἰ ἵπποδρομαίαι ἐγίνοντο δι' ἵππων τῶν καλουμένων κελήτων (celer).—Τὴν γνώμην τοῦ Σ. περὶ τῆς μεγαλυτέρας ἀξίας τῶν διανοουμένων, τῶν ὠφελούντων πνευματικῶς ἢ ἠθικῶς τὴν ἀνθρωπότητα, εἶχεν ἤδη ἐκφράσει πρὸ αὐτοῦ ὁ φιλόσοφος Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἐν ἐλεγείᾳ Δυσ. Ἀνθ. 17,5 ἡμετ. ἐκδ.—Σίτησιν ἐν τῷ πρυτανείῳ εἶχον πλὴν τῶν πρυτάνεων οἱ Ὀλυμπιονῆκαι Ἀθηναῖοι καὶ οἱ παρασχόντες διακεκριμένας ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα πολῖται ὡς στρατηγοί, πρέσβεις κλπ., ἐνίοτε δὲ ἡ τιμὴ αὕτη ἦτο καὶ κληρονομική.—*Διὰ τί ὁ Σ. ἀρνεῖται νὰ ὀρίσῃ δι' ἑαυτὸν ποινὴν; Διὰ τί θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀξίον τῆς ἐν πρυτανίῳ σιτήσεως; Πῶς ἐμφανίζεται καὶ πάλιν;* Ἄρα νὰ προέτεινεν ἀληθῶς ἀντὶ ποινῆς τὴν σίτησιν ἐν τῷ πρυτανείῳ; Ἐν κ. 19 κέ. εἶχεν ἰσχυρισθῆ ὅτι, ἐὰν ἐπολιτεύετο, θὰ ἔχανε καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του· ἀλλ' ἐνταῦθα λέγει 21 ὅτι, ἐὰν ἐπολιτεύετο, θὰ ἐσώζετο· πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἀντίφασις;

XXVII. 1 - 13 ταυτὶ λέγων τροπ. διὰ τούτων δὰ τῶν λόγων, ἢ χρόν. καὶ τῶρα, ὅτε λέγω αὐτὰ ἐδῶ, *παραπλήσιος ὁμοιος, ὥσπερ (ἐδόκουν, ὅτε ἔλεγον) περὶ, ἀντιβόλησις* παράκλησις, τὸ ἄρθρον ὡς περὶ γνωστῶν ἐκ κ. XXIII, *ἀπαυθαδίξομαι* (ἢ ἀπο· ἐπίτ., πρβλ. ἀπαναισχυντῶ) δεικνύω ἄκρον ἐγωισμόν, ἢ μτχ. τροπ., ἐπεξ. τοῦ παραπλησίως, τὸ δὲ ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα, τὸ λέγειν ταυτί, τὸ τιμᾶσθαι τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως, *τοιούτων* ἀπαυθαδίξεσθαι, αὐθάδεια, *τοιόνδε* ἀναφέρ. εἰς τὰ ἐξῆς, *ἐκὼν εἶναι* ἐκουσίως, εἰς τὸ ἀδικεῖν (ἐγὼ), *διειλέγεσθα* ἐν τῷ α' μέρει τοῦ λόγου ἐν κ. I - XXIV, ἐν τῇ κυρίᾳ ἀπολογία, *ἐγῶμαι* ἐγὼ οἶμαι, ὡς *ἐγῶμαι* εἰς τὸ ἐπίσθητ' ἄν, ὥσπερ *καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις* (ἔστι), *νῦν δὲ* ἢ ἀντίθ. πρὸς τὸ ἀπραγματοποίητον, *ἀπολύομαι* ἀνασκευάζω, *μεγάλας* διότι ἔχουν λάβει εὐρείας διαστάσεις καὶ ἔχουν βάλει δρίζας βαθείας, *δὴ* λοιπόν, *πεπεισμένος* αἴτ., *ἀδικήσιν* ὁ μέλλων διότι τὸ πολλοῦ δέω=οὐ μέλλω.—14 - 21 *τί δέισας* (ποιήσω τοῦτο, ἀδικήσω

ἐμαντὸν καὶ τιμήσομαι τοιούτου), αἴτ., ἧ ἀλήθεια, (δείσας) μὴ πάθω, τοῦτο ποῖον; ἔλωμαι ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων ἢ σύντ. εἶναι συμπίλησις δύο συντάξεων: 1) ἔλωμαι(τι) τούτων, ἃ εὖ οἶδ' ὅτι κακά ἐστιν, καὶ 2) ἔλωμαι(τι) τῶν, εὖ οἶδ' ὅτι, κακῶν ὄντων, ὅπου τὸ εὖ οἶδ' ὅτι=ἀσφυλιῶς, τοῦ τιμησάμενος (ἔλωμαι αὐτό), δεσμός φυλάκισις, δουλεύοντα τροπ., καθίσταμαι διορίζομαι, ἐκλέγομαι, ἀεὶ ἐκάστοτε, καθ' ἕκαστον ἔτος, ἀλλὰ τὸ β' μέλος τῆς ἔρωτ. μετὰ τὸ πότερον ἀντὶ ἧ, χρημάτων πόθεν ἐξαρτᾶται; δεδέσθαι ἐγκάθειρκτον εἶναι, διατρίβειν ἐν τῇ εἰρκτῇ, ἐκτίνω πληρώνω τὸ χρέος μου ὄλον, τὸ ἐπιβληθέν μοι πρόστιμον, πρβλ. ἀποτίνω XXVI 16, ταῦτόν (τούτω), ὅπερ, νῦν δὴ πρὸ ὀλίγου, γὰρ αἰτιολ. τὸ ταῦτόν, ὁπόθεν ἐκτείσω (μέλλ. ὄρ.) ἀναφ. τελ.—21 = 28 ἀλλὰ δὴ ἀλλὰ τότε πλέον, διότι δὲν μένει ἄλλη ποινή, εἰσάγει τὸ γ' μέλος τῆς ἔρωτ., ἕως ἄν μοι τούτου τιμήσαιτε (εἰ τιμησαίμην φυγῆς), φιλοψυχία φιλοζωία, ὄντες ἐνδ., πολῖται μου, φέρω ὑποφέρω, ἀνέχομαι, διατριβαὶ συζητήσεις, φιλοσοφικαὶ ἀπασχολήσεις, βαρὺς ὀχληρός, ἐπιφθονος φθονούμενος, μισητός, (ἢ ὥστε ἐνεγκεῖν αὐτὰς β' ὄρ. συγκρ.), ἄρα XXIII 8, ῥαδίως ἄνευ διαμαρτυριῶν, ἀγογγύστως, πολλοῦ γε δεῖ τελείως ἀδύνατον.—28 - 36 καλὸς εἶρων., ἐξελεθόντι εἰ ἐξέλθοιμι, ζῆν ἐπεξ. τοῦ ὀβίος, ἄλλην ἐξ ἄλλης πόλιν ἀμείβομαι ἀλλάσσω τὴν μίαν πόλιν κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀφῆνω τὴν μίαν πόλιν μετὰ τὴν ἄλλην, ἐξελαύνομαι ἀπελαύνομαι, αἰ μτχ. τροπ. εἰς τὸ ζῆν, ὥσπερ ἐνθάδε νὰ συμπληρωθῇ, ἀπελαύνω ἀπομακρύνω, ἀποδιώκω, ἐξελαῶσι μέλλ. ὄρ, οἱ τούτων πατέρες νὰ συμπληρωθῇ, δι' αὐτοὺς τούτους τοὺς νέους, φοβούμενοι μὴ διαφθαρθῶσι.

7 ὥσπερ καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις π. χ. ἐν Σπάρτῃ αἱ τοιαῦται δίκαι διήρουν ἐπὶ πολλὰς πολλάκις ἡμέρας, ἵνα τελείως ἐξακριβωθῇ ὑπὸ τῶν ἐφόρων καὶ τῶν γερόντων (γερουσίας) ἢ ἐνοχῆ ἢ ἡ ἀθρότης τοῦ κατηγορουμένου, διότι δικαστικὸν ἀμάρτημα περὶ τὴν ἐπιβολὴν τῆς θανατικῆς ποινῆς θὰ ἦτο ἀνεπανόρθωτον. Διὰ τοῦτο ἐνιαχοῦ σήμερον κατηγορήθη ἡ θανατικὴ ποινὴ καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐνίοτε ἀθῶοι κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον ἀντὶ τῶν ἐνόχων. Ἐν Ἀθήναις ἡ δίκη ὄφειλε νὰ λήξῃ ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ἔφεσις δὲ κατὰ τῆς ἀποφάσεως δὲν ἐπετρέπετο.—19 τοῖς ἐνδεκα. Οὗτοι ἦσαν ἐκτελεστικὴ ἀρχὴ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων, 1) ἔχοντες πρὸς τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐν τῷ δεσποτηρίῳ καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων

ἐπιβαλλομένων ποινῶν καὶ δὴ τοῦ θανάτου, καὶ 2) δικάζοντες τοὺς ἀπαγομένους πρὸς αὐτοὺς ἦτοι τοὺς ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανομένους κακουργοῦντας, ἰδ. XX 15. Ἦσαν κληρωτοί, εἷς ἕξ ἐκάστης φυλῆς, εἰς οὓς προσετίθετο ὡς ἐνδέκατος ὁ γραμματεὺς.— *Διὰ τί οἱ νεοὶ ὀπουδήποτε θὰ ἀκροῶνται τοῦ Σ. ; Ἐν κ. 22 εἶπεν ὁ Σ. ὅτι μαθηταὶ καὶ γονεῖς αὐτῶν ἦσαν ἔτοιμοι νὰ μαρτυρήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ· ἐνταῦθα 34 διὰ τί λέγει ὅτι πατέρες καὶ οἰκεῖοι τῶν νέων μαθητῶν θάπελαύνωσιν αὐτόν ;*

XXVIII. 1 - 13 ἡσυχίαν ἄγω ἐφησυχάζω, δὲν ἐργάζομαι, κάθημαι εἰς τὰ αὐγά μου, δὲν ἐνοχλῶ κανένα, τὸ ἀντίθ. πολυπραγμονεῖν, ἡμῖν χαρ. εἰς τὸ ἐξελθῶν ἐὰν ἐξέλθῃς, ἡ σειρά: ἐξελθῶν δ' ἡμῖν οὐχ οἷός τ' ἔσει ζῆν σιγῶν καὶ ἡσυχίαν ἄγων, τουτί ἀντικμ. τοῦ πεῖσαι, δὴ ἀκριβῶς, τοῦτο τὸ σιγᾶν καὶ ἡσυχίαν ἄγειν, ὑποκ., ἀπειθεῖν ἀπείθεια, κτγρ., ὡς εἰρωνευομένῳ ἢ αἰτιολ. ὑποκ. : νομίζοντες ὅτι εἰρωνεύομαι, καὶ μέγιστον ἀγαθὸν ἐπίδ., τοὺς λόγους ποιεῖσθαι ἔπεξ. τοῦ τοῦτο, καὶ (περὶ) τῶν ἄλλων, ἀνεξέταστος μὴ ὑποβαλλόμενος εἰς ἔλεγχον, οὐ βιωτὸς εἶναι ζωῆ, τὴν ὁποίαν δὲν ἀξίζει νὰ ζῆ ὁ ἄνθρωπος, δὲν εἶναι ζωῆ, ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος... ἐκ τοῦ ὅτι, συνέχεια τῆς εἰδ. προτ., ταῦτα δὲ ὁ σύνδ. περιτεύει ἐν τῇ ἀποδ., τὰ δὲ προβλ. XXVII 3, ῥάδια ῥάδιον.— **13 - 9** ἅμα πρὸς τοῦτοις, ἀξιῶ κρίνω ἀξιον, εἰ μὲν γὰρ αἰτιολ. τὸ ὑπονοούμενον : χρηματικὴν ποινὴν οὔτε κἂν φαντάζομαι νὰ ὀρίσω ἢ οὐδενὸς οὖν τιμῶμαι, ἔμελλον θὰ ἤμην εἰς θέσιν, θὰ ἡδυνάμην, νῦν δὲ (οὐ δύναμαι χρημάτων τιμήσασθαι) οὐ γὰρ ἔστιν, εἰ μὴ ἅρα I 11, τιμῆσαί μοι τοσοῦτου ὅσον ἂν ἐγώ..., μνᾶ IV 28, αὐτοὶ δὲ (φασιν) ἐγγυᾶσθαι, ἀξιόχρεως ;— *Διὰ τί ὁ Σ., ἐν φ̄ δὲν θέλει νὰ ὀρίσῃ δι' ἑαυτὸν ποινὴν, τέλος ὀρίζει τὸ πρόστιμον ; Διὰ τί οἱ μαθηταὶ ἐπαυξάνουσι τὸ ποσὸν τῆς χρηματ. ποινῆς ; Ἡ προᾶξις τῶν αὐτῆ τί μαρτυρεῖ περὶ αὐτῶν ;*

XXIX. 1 - 10 ὄνομα λ. μέση, ἐνταῦθα : κακὸν ὄνομα, ὄνειδος, ὄνομα ἔχω παθ. ὄνειδίζομαι, δυσφημοῦμαι, ἐπίσης αἰτίαν ἔχω κ. ἐν αἰτία εἰμί κατηγοροῦμαι, τὸ ἐνεργ. αἰτιᾶσθαι τινα, οὐ πολλοῦ ἔνεκα χρόνου δι' ὀλίγον χρόνον ζωῆς, τὸν ὁποῖον μοῦ ἀφαιρεῖτε, λοιδορῶ ὑβρίζω, κακολογῶ, τὴν πόλιν τὴν ἰδικὴν μας π., δὴ ἀσφαλῶς, τοῦτο ὁ θάνατός μου, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου αὐτόματον, αὐτομάτως, ὑμῖν ; τὴν ἡλικίαν πρόλ. ἀντί ; πόρρω τοῦ βίου ἔστι ἔχει προχωρήσει πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀφετηρίαν τῆς ζωῆς, εἶναι πολὺ περασμένη, τοῦτο ὅτι ὀ-

νομα καὶ αἰτίαν ἔχετε.—10 - 9 ἀλίσκομαι XVI 6, ἀπορία λόγων ἔλλειψις ἐπιχειρημάτων, ἢ δοτ. αἰτ., ἅπαντα ποιῶ καὶ λέγω μετέρχομαι πᾶν μέσον, κινῶ πάντα λίθον, ἀποφεύγω (τὴν δίκην) XVI 6, παλλοῦ γε δεῖ XXVII 28, τόλμα-ης θρασύτης, ἀναίδεια, θρηνοῦντος - ὀδυρομένου... ἔπεξ. τοῦ οἶα, ἢ γεν. κατὰ τὸ ἀκούειν τινὸς ἀντὶ θρήνους μου, ὀδυρομῶν..., ὡς ἐγὼ φημι νὰ συμπληρωθῇ, οἶα τοιαῦτα γάρ, δὴ ὡς γνωστόν, καὶ εἴθισθε ὄντως ἔχετε συνηθίσει.—19 - 23 τότε ἐν τῇ ἀπολογίᾳ μου τῇ πρὸ τῆς καταδίκης, ἀνελεύθερος ἀνάξιος ἐλευθέρου ἀνθρώπου, δουλοπρεπής, οὐδὲν πλεον. τῆς ἀρνήσεως ἀντὶ τί, ἀπολογησαμένῳ αἰτ., οὕτως ὅπως ἀπελογήθην, ὧδε, προηγουμένως οὕτως, κατ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τρόπον, ὅπως ἔχω κάμει τώρα, δηλ. ἄνευ θρήνων..., ἐκείνως (ἀπολογησάμενος) μὲ θρήνους..., τὸ ἐκείνως διότι τὰ τοιαῦτα ἔκείντο μακρὰν τῶν ἀρχῶν του καὶ τῶν σκέψεών του.—23 - 32 μηχανῶμαι μηχανεύομαι, ὅπως... πλ. ἐρ. ἔπεξ. τοῦ τοῦτο ἀντικμ. τοῦ μηχανᾶσθαι, πᾶν ποιῶν τροπ., ἐντεῦθεν καὶ τὸ πανοῦργος, τό γε ἀποθανεῖν τὸν θάνατον τοῦλάχιστον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ αἰσχος, ὅπλα ἀφίημι πετῶ τὰ ὅπλα, γίγομαι ὀψασπις, τραπόμενος ὑποθ. ἢ τροπ., ἰκετεία ἰκεσία, ἐκ τούτου τῶν διωκόντων γεν. ἀντικμ., μηχανῆ τρόπος, μέσον, κίνδυνοι ὁ πληθ. διὰ τὰ ποικίλα εἶδη τοῦ κινδύνου, τολμῶ ἔχω τὴν ἀναίδειαν, πρβλ. τόλμα 15, ἐὰν τολμᾷ τις ἀρκεῖ μόνον νὰ τολμᾷ τις, ἀλλὰ (δοῦτε, σκοπεῖσθε) μὴ οὐ, ἐκφυγεῖν πῶς κεῖται; ἀλλὰ (μὴ πολὺ χαλεπώτερον ἢ ἐκφυγεῖν) πονηρίαν κακίαν, κακοήθειαν, θέω τρέχω, θεῖ (ἢ πονηρία).—33 - 9 ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου τοῦ θανάτου, δεινοὶ ἀκμαῖοι, ζωηροί, ὄξυς εὐκίνητος, θάπτων συγκρ. τοῦ ταχύς, (ἐάλωσαν) ὑπὸ τοῦ θάπτονος, ὀφλισκάνω δίκην θανάτου XXV 11 καταδικάζομαι εἰς θάνατον, οὗτοι δὲ (ἀπίασιν), ὀφλισκάνω μοχθηρίαν χαρακτηρίζομαι ὡς μοχθηρός, ἀλήθεια τὸ στόμα, ἢ κρίσις τῆς ἀληθείας, ἢ ἀδέκαστος ἐτυμηγορία τῆς ἀψευδοῦς ἱστορίας, ἐμμένω τῷ τιμῆματι δὲν ἐννοῶ νὰ ἀποξενωθῶ ἀπὸ τὴν ποινήν, τὴν ὅποιαν μοὶ ἐπεβάλετε, καὶ οὗτοι (ἐμμένουσι τῷ (ἐαυτῶν) τιμῆματι) καὶ οὗτοι θὰ φέρουν ἀνεξιτήλως χαραγμένην ἐπὶ τοῦ μετώπου των τὴν ἀδέκαστον καταδίκην τῆς ἀληθοῦς δικαιοσύνης ἐπὶ μοχθηρία καὶ ἀδικία, ταῦτα ἢ παροῦσα δίκη μὲ τὰ ἀποτελέσματά της, οὕτως ἔχει αὐτὴν τὴν ἔκβασιν ἔχει λάβει, ἐκεῖ ἔχει καταλήξει ὅπου κατέληξε, μετρίως ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ, ὀρθῶς.

11 ἀπορία λόγων Παρὰ τὰς θεομᾶς παρακλήσεις τῶν μα-

θητῶν καὶ παρὰ τὴν εὐγενῆ προσφορὰν φίλων νὰ συντάξωσι δικανικὴν ἀπολογίαν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ῥητορικῆς τέχνης πρὸς χοῆσιν τοῦ Σ. ὁ γηραιὸς φιλόσοφος ἠρνήθη ἐπιμόνως νὰ δεχθῆ τοιαύτην, λέγων ὅτι, ὁσάκις καὶ αὐτὸς ἀπειραράθη νὰ προπαρασκευάσῃ ἀπολογίαν, ἀπειράπη πάντοτε ὑπὸ τοῦ δαιμονίου, ἄλλως ὀλόκληρος ὁ βίος του ἦτο διαρκῆς καὶ ἐπαρκῆς ἀπολογία.—35 *ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας.* Ἴσως ὁ Σ. ἔχει ὑπ' ὄψει Ὁμ. Ι 505 ἢ δ' *Ἄτη (ἁμαρτία, κακία) σθεναρὴ τε καὶ ἀρτίπος*· καὶ ἡμεῖς λέγομεν : ὁ διάβολος ἔχει πολλὰ πόδια.—*Διὰ τί ὁ Σ. θεωρεῖ τὸν θάνατόν του ὡς ἔργον θείας προνοίας ;*

XXX. 1-4 *τὸ δὴ μετὰ τοῦτο* ἐπιρ. ὅσον ἀφορᾷ πλέον τὰ περαιτέρω, κατ' ἄλλους : τὸ τί θὰ ἐπακολουθήσῃ πλέον μετὰ τοῦτο, τὸ μέλλον, ἀντικμ. τοῦ *χρησμοφθῆσαι, χρησμοφθῶ* (ἄδω χρησμόν, διότι οἱ χρησμοὶ ἦσαν ἔμμετροι) μαντεύω, προφητεύω, *ἐνταῦθα* εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ζωῆς, εἰς ταύτην τὴν στιγμήν, *ὅταν μέλλωσιν* ἐπεξ. τοῦ *ἐν φ̄*, ὅπερ τὸ ἀναφ. τοῦ *ἐνταῦθα*.—4-12 *γὰρ* ἐπεξ., *ἀποκτείνεις ; ἢ οἶαν ἢ τοιαύτην, οἶαν ἐμὲ ἐτιμωρήσασθε ἀποκτείναντες, ἢ : ἢ οἶα ἐστὶν ἡ τιμωρία, ἢν ἐμὲ ἐτιμωρήσασθε καταγρόντες μου θάνατον, τοῦτο* τὸν θάνατόν μου, *οἴόμενοι* πρτκ., αἰτ., *ἐλεγχον τοῦ βίου δίδωμί τι*νι ὑποβάλλω τὸν βίον μου εἰς τὸν ἐλεγχόν τινος, λογοδοτῶ περὶ τοῦ, *τὸ δὲ XXVIII 12* ἀλλά, ἀντιθέτως ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι..., *πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται* αἱ συνέπειαι θὰ εἶναι πολὺ ἀντίθετοι, *πλείους* (ἐμοῦ), *κατέχω* συγκρατῶ, *νῦν* ἕως τώρα, *ὑμεῖς δὲ οὐκ ἠσθάνεσθε* παράταξ. ἀντι : χωρὶς ὑμεῖς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεσθε, *χαλεπὸς* πικρὸς, β' ὄρ. συγκρ. ἐμοῦ.—12-9 *ἐπέχω* κατέχω, ἀποτρέπω, ἐντεῦθεν ἢ γεν. τοῦ *ὄνειδίζειν, τινὰ* ἄλλους, *ἀποκτείνοντες* ὄργ., *ὅτι οὐκ ὀρθῶς ζῆτε* αἰτ. τοῦ *ὄνειδίζειν, ἢ ἀπαλλαγὴ αὕτη* ἢ μέθοδος αὕτη τοῦ ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ἐλέγχου, *καλὸς* ἐντιμος, (πάνν) *καλή, κολούω* κλαδεύω, παρεμποδίζω, *μὴ κολούειν τοὺς ἄλλους* (τοῦ *ὄνειδίζειν* ὅτι οὐκ ὀρθῶς ζῆτε) ἐπεξ. τοῦ *ἐκεῖνη, παρασκευάζω* διαπαιδαγωγῶ, διαπλάττω, διαμορφώνω, *ὅπως* πλ. ἔρ., *βέλτιστος ; ἀπαλλάττομαι* σᾶς ἀποχαιρετίζω, ἢ κυρ. ἔννοια τὸ *μαντευσάμενος* : αὐτὰ ἠθέλησα νὰ σᾶς προεῖπω πρὶν σᾶς ἀφήσω ὑγείαν.

1. *χρησμοφθῆσαι.* Εἶναι παναρχαία ἢ πίστις ὅτι κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμὰς, καθ' ἃς ἡ ψυχὴ συσκευαζομένη συγκεντρώνει πάσας τὰς δυνάμεις τῆς, ὅπως χωρισθῆ τοῦ σώματος, διανοίγονται οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς πρὸς τὸ μεμακροσμένον μέλλον

καὶ μὲ ἐντεταμένην τὴν ὀπτικήν της δύναμιν, ἄνευ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν, διεισδύει εἰς τὰ μυστήρια τοῦ μέλλοντος, τοῦ εἰς πάντα ἄλλον ἀδήλου, καὶ ἀποκαλύπτει αὐτό, Ὅμ. Π 851 κέ. (ἡ ψυχὴ τοῦ ἀποθνήσκοντος Πατρόκλου), Χ 358 κέ. (ἡ ψυχὴ τοῦ ἀποθνήσκοντος Ἑκτορος)· πρβλ. καὶ τὸ κύκνειον ᾄσμα, τὸ ὁποῖον ἐπιστεύετο ὅτι ἔφαλλον οἱ κύκνοι κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμάς, προβλέποντες τὸν θάνατόν των.—*Θ πλείους ἔσονται...* Ὁ Πλάτων προλέγει τὰς ἐπιθέσεις τῶν μαθητῶν τοῦ Σ., τῶν Σωκρατικῶν, οἵτινες διὰ τῶν ποικίλων συγγραμμάτων των προσέβαλλον τοὺς δικαστὰς διὰ τὴν ἄδικον αὐτῶν κρίσιν.—*Τί προφητεύει ὁ Σ. ; Ἐν κ. XVIIII 27. εἶχεν εἰπεῖ ὅτι τοιοῦτος ἄλλος οὐ ῥαδίως γενήσεται ὑμῖν· ἐνταῦθα θ 4 κέ. πλείους ἔσονται οἱ ὑμᾶς ἐλέγχοντες· πῶς συμβιβάζεται ἡ ἀντίφασις ;*

XXXI. 1 - 7 ἀποψηφίζομαι ; ὑπὲρ τοῦ περὶ τοῦ, ἀλλὰ προετιμήθη ἡ ὑπέρ, διότι ὅσα θὰ εἴπη θὰ εἶναι καὶ συνηγορία ὑπὲρ τοῦ ἀποτελέσματος, τὸ *γεγονὸς πρᾶγμα* τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης, *ἐν ᾧ* καθ' ὃν χρόνον, *οἱ ἄρχοντες* ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἔνδεκα, *ἀσχολίαν ἄγω ; ἔρχομαι* (ἐκεῖσε), *οἷ, ἀλλὰ παραμείνατε ὁ ἀλλὰ* + ὑπτικτ. κ. προστικτ. πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς παρακλήσεως : ἔμπρὸς λοιπόν, ὅθεν, *μοὶ χαρ., τοσοῦτον* τόσον ὀλίγον, ὅσος χρειάζεται, ἵνα ἐτοιμασθῶσιν οἱ ἔνδεκα, *διαμυθολογῶ* λέγω παραμύθια, περὶ τὴν ὥραν μὲ εὐχάριστα λόγια, *διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους* νὰ συζητήσωμεν εὐχάριστα ἐν φιλικῷ κύκλῳ, *ὡς φίλοις οὔσιν* ἐπειδὴ φαντάζομαι ὅτι εἶσθε φίλοι, *τὸ νυνὶ μοι ξυμβεβηκὸς* πρόβλ. ἡ σημερινή μου περιπέτεια, *τίποτε νοεῖ* ποῖαν τέλος πάντων ἔχει δι' ἐμὲ σημασίαν.—*θ - 20* γὰρ θ ; *καλῶν* εἰ καλοῖην, *δικαστὰς* κτηρ., *θαυμάσιόν τι*, κάτι περίεργον, *γάρ ; ἡ εἰωθυῖα μαντικῆ* ἡ συνήθης μαντικῆ φωνή, *ἡ τοῦ δαιμονίου* ἐπεξ., *μοὶ* δοτ. κτητ., *πυκνὴ ἦν* συχνὰ πυκνὰ ὠμίλει, ἠκούετο. (*ἦν*) *ἐναντιουμένη* ἠναντιοῦτο, *πάνν ἐπὶ σμικροῖς* ἐπὶ πάνν σμικροῖς, διὰ πολὺ ἀσήμαντα ζητήματα, *μέλλω* προτίθεμαι, σκέπτομαι, *εἰ μέλλοιμι* ἐπανάλ. ἐν τῷ παρελθόντι, *ὀρθῶς πράττω* πράττω ὀρθόν, *ἅ γε* αἰτ. εἰς τὸ οἰηθείη κ. ὄνομ. εἰς τὸ νομίζεται (ὑπὸ τῶν πολλῶν), *δὴ ἀσφαλῶς, ἔσχατα κακῶν* ἡ κορωνίς, τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν συμφορῶν, *ἐξιόντι* χρόν., *ἔωθεν* (ἔως θ., ἠὼς) ἀπὸ τῆς πρωίας, τὴν πρωίαν, πρβλ. *ἔωθινός, ἠνίκα* χρόν. σύνδ. καθ' ἣν στιγμὴν, *ἐν τῷ λόγῳ οὐδαμοῦ* εἰς οὐδὲν σημεῖον τῆς ἀπολογίας μου, *μέλλοντι* εἰ μέλλοιμι, ἐπανάλ. ἐν τῷ παρελθόντι, *ἐπέχω ; πολλαχοῦ* πολ-

λάκις, λέγοντα μεταξύ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμιλίας μου, οὐδαμοῦ περὶ ταύτην τὴν προᾶξιν εἰς κινὴν σημεῖον τῆς διεξαγωγῆς τῆς ὑποθέσεώς μου ταύτης.—20·7 γάρ; ἀγαθὸν κτγρ., οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐδαμῶς, εἰς τὸ ὀρθῶς, τούτου ὅτι τὸ ξομβεβηκὸς μοι γέγονεν ἀγαθόν, οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐ πάντως, πράττω τι ἀγαθὸν πράττω τι ἐπ' ἀγαθῷ, εὖ πράττω.

2 οἱ ἄρχοντες... Ὁ βασιλεὺς, ὅστις προήδρευσε τῆς διαδικασίας, ἔπρεπε πρῶτον νὰ καταγράψῃ διὰ τοῦ γραμματέως τὴν ἀπόφασιν καὶ εἶτα νὰ παραδώσῃ τὸν κατάδικον εἰς τοὺς ἔνδεκα.—8 ὦ ἄνδρες δικασταί. Διὰ πρώτην φορὰν ὁ Σ. ἐν τῇ ἀπολογία χρησιμοποιεῖ τὴν προσφώνησιν ταύτην πρὸς τοὺς δικαστὰς καὶ δὴ πρὸς τοὺς δόντας ἀθροιστικὴν ψῆφον. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ προσφωνεῖ πάντας τοὺς δικαστὰς 36κις διὰ τοῦ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 6κις ὦ Ἀθηναῖοι, 19κις ὦ ἄνδρες, δις ἄνδρες Ἀθηναῖοι.—8 ὦ ἄνδρες δικασταί. Ἄς προσέξωμεν τὴν πανταχοῦ ἀλλοχοῦ ἔλλειψιν τῆς λ. δικασταί· τί διδάσκει τοῦτο;

XXXII. 1 - 6 ἐννοῶ βάλλω μέσα εἰς τὸν νοῦν μου, μελετῶ, χωνεύω, τῆδε ὡς ἐξῆς, διὰ τῆς ἀκολούθου μεθόδου, ὡς πολλὴ ἐλπὶς... ἀντικμ., αὐτὸ τὸν θάνατον, γάρ; ἢ γὰρ (τὸ τεθνήσκειν ἐστὶ τοιοῦτον) οἷον μηδὲν εἶναι ἢ δηλ. ὁ θάνατος εἶναι εἰδὸς τι ἀνυπαρξίας, μηδενισμοῦ, ἔχω αἰσθῆσιν αἰσθάνομαι, κατὰ τὰ λεγόμενα κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ, μεταβολή... τοῦ τόπου ἀλλαγὴ τοῦ τόπου διαμονῆς, τοῦ ἐνθένδε ἀντὶ τοῦ ἐνθάδε κατ' ἔλξ. πρὸς τὸ μετοίκησις.—6 - 19 καὶ εἴτε καὶ ἐὰν μὲν, ἐστὶν ὁ θάνατος ὑποκ. (τῷ τεθνεῶτι), μηδεμία αἰσθήσις τελεία ἀναισθησία, κτγρ., ἀλλὰ (τοιοῦτον) οἷον (ἐστὶν) ὕπνος ἀλλὰ σὰν ὕπνος, ἐπειδὴν... ἢ χρον. πρῶτ. διασαφεῖ τὸ ὕπνος: ἀνόνειρος, οἶμαι ὡς ἀπομακρυνθὲν πολὺ τοῦ ἀντικμ. εὐρεῖν ἂν ἐπαναλαμβάνεται πάλιν ἐν 15 οἶμαι ἂν..., τὸ δὲ ἂν ἐπαναλαμβάνεται τὸ τρίτον ἐν 16, εὐρεῖν ἂν ἢ ἀπόδ. τοῦ εἰ δέοι... 9, ὅπερ ἐπίσης ἐπαναλαμβάνεται ἐν 13, εἰ δέοι εἰπεῖν, σκεψάμενον κατόπιν σκέψεως, ἀντιπαρατίθημί τινι συγκρίνω, παραβάλλω πρὸς τι, ἐκλεξάμενον-ἀντιπαραθέντα χρον. εἰς τὸ εἰπεῖν, καταδαρθάνω (dormio) κατακλίνομαι, καθεύδω, ἥδιον ταύτης τῆς νυκτὸς β' ὄρ. συγκρ., μὴ (εἶπω) ὅτι ὄχι μόνον, ἰδιώτης τις οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι, ὁ μέγας βασιλεὺς καὶ ἀπλῶς βασιλεὺς ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, αὐτὸν ἐπανάλ. τοῦ ἰδιώτην καὶ τὸν μέγαν βασιλέα, κατ' ἄλλους ὀριστικῆ: αὐτὸν τὸν μέγαν βασιλέα, εὐαρίθμητος ὁ εὐκόλως ἀριθμούμενος, ὀλιγοστός, πρὸς

τάς... ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς, λέγω (τὸν θάνατον) κέρδος κτθρ., οὕτω δὴ κατ' αὐτὸν πλέον τὸν συλλογισμόν, ὁ πᾶς χρόνος ἢ αἰωνιότης μετὰ θάνατον.—19·36 εἰ δὲ ἀντὶ εἴτε ὡς β' μέλος τῆς διαζεύξεως μετὰ τὸ προηγηθὲν εἴτε β' ἢ σύντ. μετεβλήθη διὰ τὴν παρεμβολὴν πολλῶν προτάσεων· ὁ θάνατος (ἔστι τοιοῦτον) οἷον ἀποδημῆσαι ὁ θάνατος εἶναι εἰδός τι ἀποδημίας, σὰν ἀποδημία, καὶ (εἰ) ἀληθῆ, ἄρα φυσικὰ (ἀφ' οὗ ὁ θάνατος εἶναι ἀποδημία), οἱ τεθνεώτες αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνεώτων, εἰς (δόμον) Ἄιδου, ἀπαλλαγείς χρόν. εἰς τὸ ἀφικόμενος, τουτιωνὶ περιφρον., τοὺς ἀληθῶς (ὄντας) δικαστὰς τοὺς ἀληθεῖς δ., καὶ λέγονται δικάζειν ὄντως κατὰ τὰς παραδόσεις δικάζουν, Μίνως τε... κατ' ὄνομ. πρὸς τὸ οἶπερ ἀντὶ κατ' αἰτ. Μίνων τε ὡς ἐπεξ. εἰς τὸ δικαστὰς, καὶ ἄλλοι ὅσοι καὶ ἄλλους ὅσοι, φαῦλος ἀσημαντος, ἔστερημένος ἀξίας, ξυγγίγνομαι συναντῶ, συναιστρέφομαι, ἐπὶ πόσῳ τὸ τίμημα πόσου παρίσταται ὡς ὄρος· ἀντὶ πόσων, πόσα θὰ ἔδιδε κανεῖς, διὰ νὰ..., πολλάκις τεθνάναι XVII 70, εἰ ἀληθῆ ἔστι ταῦτα ὅτι ἐκεῖ θὰ συναντήσωμεν..., ἐπεὶ ἀντὶ γάρ, ἔμοιγε καὶ αὐτῷ δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον προσωπικῶς, ἰδιαιτέρως, ὅποτε ἐντύχοιμι χρόν. ὑποθ. εἰ ποτε ἐντύχοιμι, οὐκ ἀηδῆς λιτ., εἰς τοῦτο τὸ ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐκ ἂν ἀηδῆς εἶη ἐπαναλαμβάνει ἀνακολούθως τὸ θανατασθῆ ἂν εἶη.—36·44 καὶ δὴ τὸ μέγιστον καὶ δὴ τὸ κορυφωμα τῆς χαρᾶς, προσεξ. παράθ., διάγειν ἐπεξ. ἀντὶ ὅ. ὡς εἰ ἢ σύντ. εἶχε· καὶ δὴ πάντων ἡδιστον ἂν εἶη διάγειν (κατ' ἄλλους· καὶ δὴ τὸ μέγιστον (ἡδιστον) (ἔστι τόδε, διάγειν ἐπεξ.· ἀλλ' ὅ,τι θάπετέλει τὸ κορυφωμα τῆς χαρᾶς θὰ ἦτο τὸ νὰ...), ἐξετάζοντα - ἐρευνῶντα τίνες μτχ.· ἢ ἄλλους μυρίους τοῦτο καὶ μόνον ἤρκει· ἀλλ' εἰς τοῦτο προσετέθη ἀνακολούθως ἂν τις εἶποι καὶ οὕτως ἀπετελέσθη αὐτοτελής πρότασις, ἀμήχανον εὐδαιμονίας ἀμήχανος, ἀφάνταστος εὐδαιμονία.—44·7 τούτου γε ἔνεκα τοῦ ἐξετάζειν.

4 κατὰ τὰ λεγόμενα Ὅμηρος, Ἡσίοδος καὶ ἄλλοι ποιηταὶ ἐδίδασκον ὅτι αἱ ψυχαὶ μετὰ θάνατον μετέβαινον εἰς Ἄιδου ἢ εἰς τὸ Ἥλύσιον πεδίον ἢ εἰς τὰς νήσους τῶν Μακάρων ἢ εἰς τὸν Τάρταρον.—15 Οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ βασιλεὺς τοῦ Περσικοῦ κράτους, τοῦ μεγίστου κράτους τοῦ κόσμου, νομιζόμενος ὡς ὁ κραταιότατος, πλουσιώτατος καὶ εὐδαιμονέστατος πάντων.—26 Ὁ Μίνως καὶ ὁ Ῥαδάμανθος ἦσαν υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐξ ὧν ὁ Μίνως ἐβασίλευσεν ἐν Κνωσῶ τῆς Κρήτης, πολυθρύλητος γενόμενος ὡς σοφὸς καὶ δίκαιος νομοθέτης καὶ δικα-

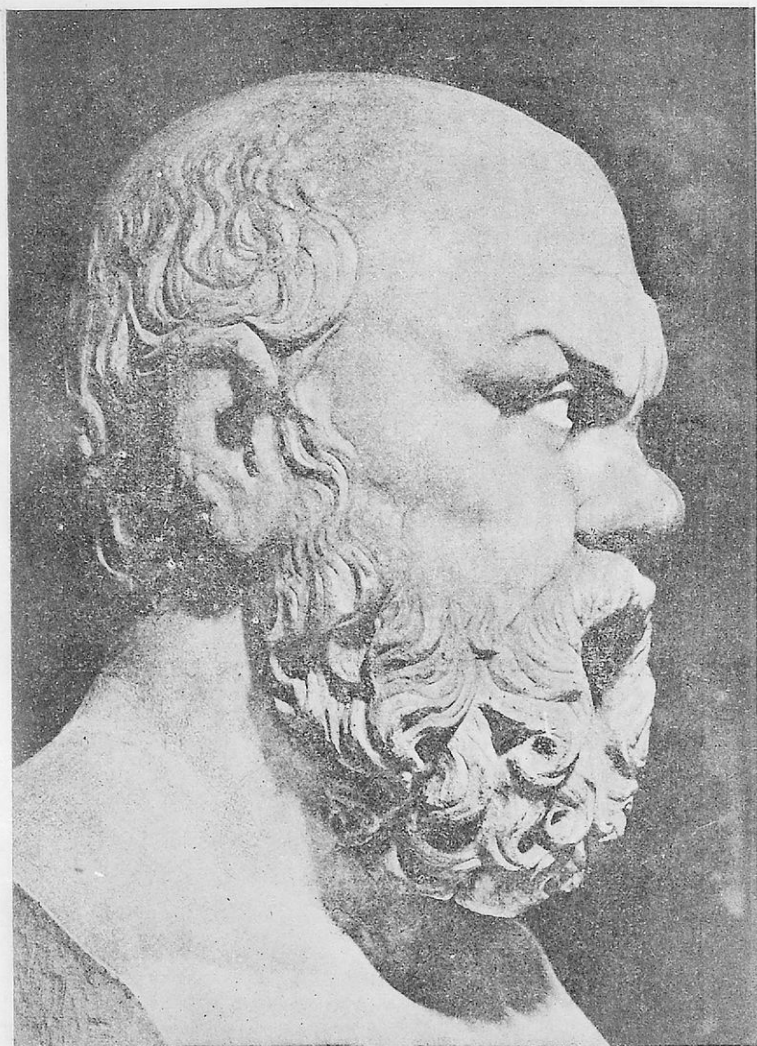
στής· ἐπιστεύετο ὅτι τοὺς νόμους αὐτοῦ ἐλάμβανεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Διὸς καὶ κατὰ πᾶν ἔνατον ἔτος ἀναβαίνων εἰς τὸ ὄρος τῆς Δίκης διελέγετο ἐν τῷ Δικταίῳ ἄντροφ μετὰ τοῦ Διός, οὗ ἐλέγετο *δαριστής* (ἀγαπητὸς σύντροφος)· ἐκεῖ λογοδοτῶν ἐπὶ τῶν πεπραγμένων ἐκάστης ἐννεαετοῦς περιόδου τῆς βασιλείας του ἐλάμβανε παρὰ τοῦ πατρὸς νέους νόμους (θέμιστας), συμπληροῦντας τὴν νομοθεσίαν του. Διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ δικαιοσύνην ἀποθανὼν ἐγένετο δικαστὴς ἐν Ἄϊδου. Καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ *Ῥαδάμανθης* διεκρίθη ὡς σῶφρων καὶ δίκαιος δικαστὴς καὶ νομοθέτης· παρομιώδης εἶχεν ἀποβῆ ἢ νομοθεσία του καὶ αἱ φράσεις *Ῥαδάμανθους τοὺς τρόπους* (δίκαιος) καὶ *Ῥαδάμανθους κρίσις*. Διὰ τοῦτο καὶ οὗτος ἀποθανὼν ἐγένετο δικαστὴς ἐν Ἄϊδου.—*Ὁ Αἰακός*, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης, ἐγεννήθη ἐν τῇ ὁμωνύμῳ τῆς μητρὸς νήσῳ, πατὴρ τοῦ Πηλέως καὶ Τελαμώνιος, πολυθρόλυτος διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην, γενόμενος διὰ τοῦτο μετὰ θάνατον δικαστὴς τῶν νεκρῶν καὶ κλειδοῦχος τοῦ ἄϊδου.—*Ὁ Τρωπτόλεμος* προσετέθη ὡς ἀττικὸς ἥρωας· ἦτο υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἐλευσίνος Κελεοῦ, τοῦ φιλοξενήσαντος τὴν Δήμητρα, περιπλανωμένην πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς Κόρης, ἀγαπητὸς τῆς Δήμητρος, τὸν ὁποῖον ἢ θεά, ἀφ' οὗ δὲν κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ ἀθάνατον, ἐμύησε τὰ μυστήρια καὶ ἐξαπέστειλεν ἐπὶ δρακοντοτρόχου ἄροματος νὰ διδάξῃ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν, πρὸς τὰ ἡμέτ. *Μυστήρια τῆς Ἐλευσίνος* ἐν σ. 66 κέ. Ἐγένετο καὶ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν καθιερώσας τὴν λατρείαν τῶν θεῶν, τὴν τιμὴν τῶν γονέων καὶ τὴν φειδῶ τῶν ζώων.—*Ὁ Ὀρφέως* ἦτο υἱὸς τῆς Μούσης Καλλιόπης, διὰ τῆς λύρας καὶ τοῦ ἄσματος συγκινῶν καὶ μαλάσσων τὰ ἄγρια θηρία, γοητεύων καὶ παρασύρων πρὸς ἑαυτὸν δένδρα καὶ λίθους, ἀναστέλλων τὸν ῥοῦν ποταμῶν, μαλάξας καὶ αὐτὸν τὸν ἀμείλικτον Πλούτωνα.—*Ὁ Μουσαῖος* ἦτο Θοῤῥῆ ἢ Ἐλευσίνιος, μαθητὴς καὶ σύγχρονος τοῦ Ὀρφέως, διδάξας χρησμούς καὶ θεραπείας νόσων.—*Ὁ Ἡσίοδος*, ἐπικὸς ποιητὴς, ἀκμάσας τὴν 8ην ἐκ. π. Χ., ἐσυστηματοποίησε τὴν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων (Θεογονία) καὶ ἐδίδαξε τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς (Ἔργα καὶ Ἡμέραι).—*Παλαμήδης*, υἱὸς τοῦ Ναυπλίου, ὑπῆρξεν ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, μὴ μνημονευόμενος ὅμως ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου. Ἀπέβη πολυθρόλυτος καὶ διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ ἐφευρέσεις, διότι εἰς αὐτὸν ἀπεδίδετο ἢ εὔρεσις ὠρισμένων γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, τῶν πεσῶν καὶ τῶν κύβων, τῶν στρατιωτικῶν παρατάξεων κλπ., καὶ διὰ τὸν ἄδικον αὐτοῦ θάνατον, διότι συκοφαντηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεῦς ὡς κρύφα συνεννοούμενος μετὰ τῶν Τρώων, παρὰ τῶν ὁποίων δῆθεν ἐλάμβανε χρήματα, ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν.—*Αἴας*, ὁ υἱὸς τοῦ Τελαμώνιος, βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος, ὑπῆρξεν ὁ ἀνδρειότατος τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸν Ἀχιλλέα. Οἱ Ἀχαιοὶ πρὸς τιμὴν τοῦ υἱοῦ τῆς Θέτιδος, φονευθέντος ὑπὸ τοῦ Πάριδος (Ἀπόλλωνος), ἐτέλεσαν ἐπικηδείους

ἄγωνας, καθ' οὗς ἡ θεὰ ἔθηκε τὴν τοῦ υἱοῦ πανοπλίαν ὡς ἄθλον διὰ τὸν σφάσαντα τὸ πτώμα τοῦ υἱοῦ ἐκ τῆς μάχης, ἀγωνοδίκαι δ' ἦσαν οἱ Ἄτρεϊδαι. Δύο ἥρωες προέβαλον ἀξιώσεις, ὁ Αἴας ὡς ἀποκομίσας καὶ σφάσας τὸ πτώμα ἐκ τῆς μάχης, καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ὡς ἀποκρούων τοὺς κατὰ τοῦ Αἴαντος ἐπερχομένους Τρῶας. Οἱ Ἄτρεϊδαι ἀποφαίνονται ὑπὲρ τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Αἴας βαρέως φέρων τὴν ἀδικὸν κρίσιν αὐτοκτονεῖ.—Περὶ τοῦ **Σιούφου**, τοῦ κακοηθεστάτου εἰς πανουργίας, ἰδ. ἡμετ. Λυρ. Ἀνθ. 45,27' τοῦτον παραθέτει ὁ Σ. παρὰ τὸν Ὀδυσσεῖα ἴσως διὰ τὴν κοινήν, ἀλλ' οὐσιωδῶς διαφέρουσιν πανουργίαν.—Ὁ Σ. ὄντως ὑπολαμβάνει τὸν μέγαν βασιλέα ὡς ὑπόδειγμα εὐδαιμονίας ἀληθοῦς ;

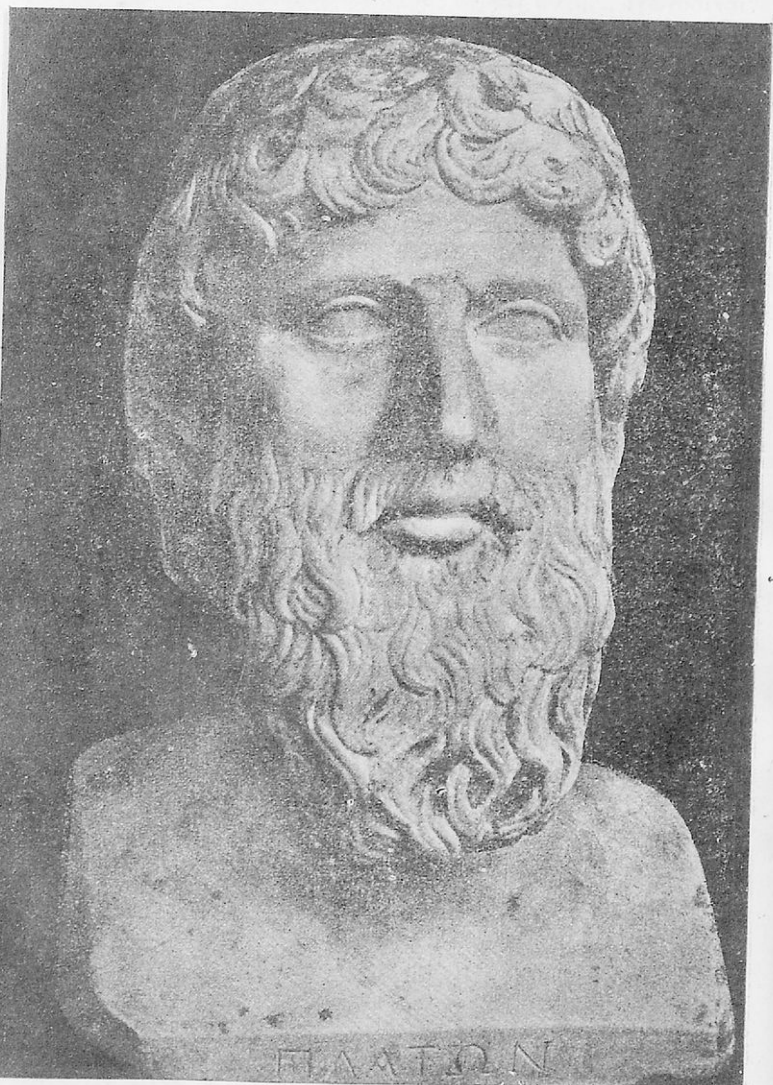
XXXIII. 1 - 8 ἐν τι τοῦτο ἀληθὲς μίαν μόνην ἀλήθειαν, αὐτὴν..., τοῦτο παρὰθ., οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀδύνατον νὰ λάθῃ κακόν τι, τὰ τοῦτου πράγματα ἢ σταδιοδρομία τοῦ βίου του, ἢ τύχη του, τὰ ἐμὰ τὸ ἐμοὶ ξυμβεβηκὸς XXXI 7, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου XXIX 6, ἦν ὅτε ἐξεδίδοτο ἢ ἀπόφασις, βέλτιον ἢ τὸ ζῆν, πράγματα τὰ βάσανα τῆς ζωῆς.—8-12 χαλεπαίνω ἀγανακτῶ, δυσφορῶ, οὐ πάνυ λιτ. οὐδαμῶς, ταύτη τῇ διανοίᾳ με αὐτὴν τὴν σκέψιν, ὅτι βέλτιον ἦν μοι τεθνάναι ἢ ζῆν, οἰόμενοι αἷτ., τοῦτο σύστ. ἀντικμ.—12-20 μέντοι ὅμως, παρὰ τὴν πρὸς ἐμὲ δυσμένειάν των, τοσόνδε τόσον μόνον, τὴν τόσον μικρὰν χάριν, ἡβᾶω-ῶ εἶμαι ἔφηβος, ὁ ἀόρ. ἔναρκτ. ἔγινα ἔφηβος, τιμωροῦμαι ἐκδικοῦμαι, τιμωρήσασθε ἐκ τοῦ γ' προσ. αὐτῶν ἤδη τὸ β', πρότερον μᾶλλον, ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν νὰ συμπληρωθῆ, ὅτι οὐκ... αἷτ. εἰς τὸ ὄνειδίζετε, ὧν δεῖ νὰ συμπληρωθῆ, δίκαια πεπονθῶς ἔσομαι διὰ τῶν σωφρονιστικῶν σας πρὸς τοὺς υἱούς μου μαθημάτων, αὐτὸς τε καὶ οἱ ὑεῖς συμπληρωτικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἐγώ.—21-3 ἀλλὰ γὰρ ; πλὴν ἢ εἰ μή. — Διὰ τίνος λ. κατακλείεται τὸ κ. ;

Εἰς τί ὀφείλεται ἢ καταδίκη τοῦ Σ. ; Μήπως ἢ ζωὴ ἦτο ἀδιάφορος δι' αὐτὸν ἔνεκα τοῦ γήρατος ; Τί μαρτυρεῖ ἢ ἀδιαφορία του πρὸς τὸν θάνατον ; Οἱ μαθηταὶ πρᾶτιοντες ὅ,τι ἔπραττον πρὸς ἀποσώβησιν τοῦ θανάτου εἶχον κατανοήσει τὸν διδάσκαλον ; Τί θὰ ἠγάγκασε τὸν Πλ. νὰ γράψῃ τὴν Ἀπολογία ; Τί κερδαίνομεν ἐκ ταύτης ; Πότε θὰ ἐγράφη ; Νὰ εἶναι πιστὴ ἀπόδοσις τῶν ἀληθῶς λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Σ. ἢ ἐλεύθερον δημιούργημα τοῦ Πλ. ; Νὰ εἶπε καὶ τὸν γ' λόγον ὁ Σ. ; Εἰς πόσα τμήματα διαιρεῖται ἢ Ἀπολογία ; Ποῖον τμήμα κυρίως ὀφείλει νὰ καλῆται Ἀπολογία ; Οἰκονομία (διάρθρωσις) τοῦτον. Εἰς ποῖα σημεῖα πίπτει τὸ κέντρον τοῦ βάρους τῆς ἀπολογίας ; Τίνες ἀρεταὶ τοῦ Σ. διαλάμπουσιν ἐν τῇ Ἀπολογία ; Τίνα διδάγματα ὑψηλὰ παρέχει ἢ Ἀπολογία εἰς τοὺς δικαστάς, εἰς τοὺς Ἕλληνας, εἰς τοὺς ἀνθρώπους ; Νὰ συμπληρωθῆ ἢ βιογραφία τοῦ Σ. ἐκ τῆς Ἀπολογίας.

ΤΕΛΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΠΛΑΤΩΝ

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πολιτική

Προβλήματα

πλ. Β'

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πολιτική

Προβλήματα

Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΠΛΑΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Τὸ ΕΥΘΗΝΟΤΕΡΟΝ, ἀλλὰ καὶ ΠΟΛΥΤΙΜΟΤΕΡΟΝ

ῶρον τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα

εἶναι

μία πλήρης σειρά Ἐκθέσεων.

Οἱ μαθηταὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες ναποκτήσωσι τὸ πολυτίμον καὶ ζηλευτὸν ὄπλον τῆς γράμμων φωνίας ἐκθέσεις ἀς προμηθεύονται: πάντα τὰ τεύχη τοῦ μοναχικοῦ κολλεῖου ἐν τῷ κόσμῳ βιβλίου.

Δ'	Τεύχος	Εὐθυμογραφήματα (*Ἐκδ. Β' ἐληφθημένη)	Δραχ.	10
Β'	>	Περὶ τὴν πατρίδα	>	10
Γ'	>	Λευκωμα Σχολικῶν ἑορτῶν (*Ἐκδ. Β')	>	10
Δ' Ε'	>	Διατριβαὶ (*Ἐκδ. Β' μετερρυθμισμένη)	>	20
ΣΤ'	>	Διηγήματα (*Ἐκδ. Β')	>	10
Ζ'	>	Εὐθυμογραφήματα	>	10
Η'	>	Ἀποφθέγματα (*Ἐκδ. Β')	>	10
Θ'	>	Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι	>	10
Ι'	>	Τὸ βιβλίον	>	10
ΙΑ'	>	Περὶ ἁφαι	>	10
ΙΒ'	>	Ποικ. ἔννεμα, στοχασμοί	>	10
ΙΓ'	>	Χριστογεννα (*Ἐκδ. Β')	>	10
ΙΔ'	>	Ἄγιος Βασίλειος	>	10
ΙΕ' ΙΙ'	>	Μανηγιτικοί (82 ἐν ὄψ. σελ. 320)	>	10
ΙΣ'	>	Πάσχα	>	20
Α' Β'	>	Ἐπιστολαί	>	20
Γ' Δ'	>	Υπαρχεὶ εὐτυχία :	>	20
Ε' Ζ'	>	Ἐκδρομαί { (Μαχῆται, Ἄργος, Ναύπλιον, Τί- ρυνε, Ἐπίδαυρος, Δελφοί, Μ. Σπή- λαιον, Καλέσσοντα, Ἀγ. Λαύρα)	>	25
Η' Θ'	>	Χρυσὴ Λόγιχ { (*Ἡ Πειθαρχία—Τὸ γρῆμα— 2ὸν Ἄθνησ· αὐ χεῖρα κίνει— Ἐπιστήμη καὶ Ἠθικὴ κ.λ.π. σελ. 240, Ἐκθέσεις 120)	>	20
Α'	>	Χαρακτηρισμοί	>	30
Β'	>	Εἰρήνη - Πόλεμος	>	20
Γ' Δ' Ε'	>	Ἐθνικοὶ Εὐεργεταὶ (καὶ ἐπισημημόσωνοι λόγοι)	>	20
Ζ' Η'	>	Μαθητικοὶ Παλιμοὶ (*Ἐκθέσεις 140)	>	30
Μ' ΜΑ'	>	Μεγαλεία τῆς φύσεως	>	25
Β' ΜΓ'	>	Πραγματεῖαι	>	20

*Ὀλόκληρος ἡ σειρά δραχ. 400.

Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἕκαστον Τεύχ. δραχ. 15.

(ἀπηλλαγμένα ταχυδρομικῶν τελῶν ἀποστολῆς)

*Ακουοῦνται πᾶν προηγουμένον Τιμολόγιον.

Τὰ ὑπάντητα τεύχη ἀποστέλλονται παρ' ἡμῶν εἰς πάντα αἰτιούνη μαθητῶν ἐπὶ προαποσπασθῆ τοῦ ἀντιτίμου διὰ ταχυδρ. ἐπιταγῆς, ὅπισθεν αἱ, ὅπως ἀναγράφονται τὰ παραγγελλόμενα βιβλία. Ἡ παραγγελία ἀνάγκη εἶναι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ τεύχους ἐπὶ τὰ βιβλία καὶ ἡ Διεύθυνσις τοῦ μαθητοῦ νὰ εἶναι πλήρ. καὶ ἐπιτάξιμος. Διὰ δέματος ἐπὶ ἀντικαταβολῆς ἀποστέλλονται β. β. ἀξίας τοῦλάχιστον 100 δραχ. Τὸ τέλος ἀντικαταβολῆς, δραχ. 5, βαρύνει τὸν ἀγοραστὴν.

Συλλέγετε τὰ καλὰ βιβλία εἰς πάντας τοὺς μαθητάς.

Διεύθυνσις: Κόρινθον Δ. Γουδῆν

Ἀθήνας, Ὀδὸς Σφακίων 3.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς